Heesch | 6 juni 2023

Jaarstukken 2022

Gemeente Bernheze

Inhoudsopgave

Voorwoord **4**

Jaarrekening in één oogopslag **7**

Global Goals **8**

Deel 1: Programmaverantwoording **9**
Bestuur en ondersteuning 10
Veiligheid 18
Verkeer, vervoer en waterstaat 24
Economie 27
Onderwijs 39
Sport, cultuur en recreatie 43
Sociaal domein 53
Volksgezondheid en milieu 67
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 78

Deel 2: Paragrafen **92**
A. Lokale heffingen 93
B. Weerstandsvermogen 102
C. Kapitaalgoederen 114
D. Financiering 123
E. Bedrijfsvoering 132
F. Verbonden partijen 139
G. Grondbeleid 152
H. Rechtmatigheid 162

Deel 3: Jaarrekening **165**
Balans per 31 december 2022 166
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 168
Toelichting op de balans 175
Algemeen financieel beleid 200

SiSa **233**

Ensia verklaring (informatieveiligheid) **235**

Privacy verklaring **236**

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant **237**

Raadsbesluit **238**

Voorwoord

Aan de raad van Bernheze,

Hierbij bieden wij u de Jaarrekening over 2022 aan. Hiermee leggen wij verantwoording af over de uitvoering van het beoogde beleid dat is opgenomen in de begroting 2022, die op 04 november 2021 in uw raadsvergadering werd vastgesteld.

Vanuit de bedrijfsvoering (algemene dienst) hebben wij 2022 afgesloten met een positief resultaat van € 6.170.492,53. Daarnaast is het resultaat vanuit de bouwgrondexploitaties € 1.244.390,14 (gedeelte vanuit de woningbouwexploitaties € 1.216.390,14 en de exploitaties ten behoeve van bedrijventerreinen € 28.000). Samen zorgt dit in 2022 voor een positief resultaat van € 7.414.882,67.

Het afgelopen jaar is een bewogen jaar geweest. Naast de verkiezingen in het begin van het jaar hebben we ook te maken gehad met verschillende crises die een impact hebben gehad op onze inwoners en de mensen die we hebben mogen opvangen. De coronacrisis, de Oekraïne-crisis en de daaropvolgende energiecrisis maakten dat we ons als organisatie wendbaar hebben getoond en andere en extra activiteiten hebben uitgevoerd. In deze jaarstukken kijken we daarom niet alleen terug op de geplande activiteiten, maar ook onze bijdragen om onder andere Oekraïners een veilige plek te bieden en mensen te compenseren voor de hoge energielasten.

De eerste maanden van het jaar 2022 stonden in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en de vorming van een nieuw college. Tijdens de raadsvergadering op 2 juni werd afscheid genomen van wethouder Van Dieperbeek en werd het nieuwe college geïnstalleerd. Het bestuursprogramma, dat na een zorgvuldig en participatief proces tot stand kwam, werd op 10 november door de raad vastgesteld. “Samen Bouwen aan een Veerkrachtig Bernheze”. Een titel en bestuursprogramma waarmee het college en de raad uitspraak doet over haar drie belangrijkste (kern)ambities: Bouwen, Werken aan Veerkracht en het Samen doen.

In het kader van de verbetering van kwaliteit van onze dienstverlening zijn in datzelfde bestuursprogramma richtinggevende uitspraken gedaan. Mede op basis van gesprekken met de gemeenteraad en de organisatie heeft dit geleid tot een programmaplan voor de aanpak van het programma dienstverlening., welke in het komende jaar zal worden aangeboden aan de gemeenteraad en zal verder vorm worden gegeven aan het werken aan de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente Bernheze.

In 2022 is de opvang crisis in toenemende mate geëscaleerd. De instroom van meer vluchtelingen in Nederland en de komst van Oekraïense vluchtelingen heeft voor een grote opgave rondom huisvesting en opvang gezorgd. Voor Oekraïense vluchtelingen realiseerden we twee gemeentelijke opvanglocaties, in Nistelrode en Heeswijk Dinther. Daarnaast wonen er nog

Oekraïners bij particulieren. Naast huisvesting, bieden we zorg en ondersteuning, zoals onderwijs, leefgeld, en werk.

Het aantal te huisvesten statushouders is in 2022 verhoogd. Met inzet van partijen als woningcorporaties, vluchtelingenwerk en ONS welzijn realiseren we de taakstelling en lopen we zelfs voor. In oktober stelden we met de raad onze bestuurlijke uitgangspunten vast die we hanteren bij het organiseren van asielopvang: we zijn gastvrij, we zijn betrouwbaar en betrekken inwoners en we zetten in op duurzame, humane en uitvoerbare opvang.

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne is ook een energiecrisis ontstaan. De effecten hiervan zijn voelbaar voor vele huishoudens in Bernheze, samenwerkende partijen, verenigingsleven, bedrijfsleven et cetera. In 2022 hebben we uitvoering gegeven aan Rijksregelingen, zoals de energietoeslag en hebben we op andere wijzen inwoners ondersteund (waaronder bijstelling van het sociaal minimum van 120 naar 130% en witgoedregeling).

2022 stond ook in het teken van de doorontwikkeling van Wegwijzer, aanpak eenzaamheid en armoede en de inburgering van statushouders. Zo is de integratie van Jeugd binnen Toegang Wegwijzer gerealiseerd, is de pilot met praktijkondersteuners huisarts GGZ Jeugd afgerond en is binnen ONS Welzijn geïnvesteerd in de duurzame aanpak van eenzaamheid.

Ook is hard gewerkt aan opgaven als de transitie landbouw, woningbouw en programma Omgevingswet. Mede als gevolg van de transitie die de landbouw doormaakt, zijn de integrale gebiedsprocessen opgestart. Gebiedsprocessen die nieuw perspectief gaan bieden voor ontwikkelingen in ons buitengebied. Parallel aan de totstandkoming van de drie scenario’s voor een in 2023 vast te stellen omgevingsvisie, is het groenstructuurplan ontwikkeld. De druk op de woningmarkt is groot. Met volle vaart zijn nieuwe instrumenten ontwikkeld om uitvoering te geven aan onze woonvisie en het in 2022 tot stand gekomen bestuursakkoord.

De jaarrekening is een doorslag van de vastgestelde begroting. Dit verantwoordingsdocument is gecontroleerd door BDO Audit & Assurance B.V., die in 2020 door uw raad is benoemd voor de controle over de boekjaren 2020 tot en met 2023. In de overeenkomst met de accountant is een mogelijkheid tot verlenging van vier maal één jaar benoemd bij wederzijds goedvinden.

De jaarstukken bestaan uit de volgende drie onderdelen:
- Deel 1: Programmaverantwoording
- Deel 2: Paragrafen
- Deel 3: Jaarrekening

In de programmaverantwoording onder deel I nemen we op wat we van het voorgenomen beleid hebben gerealiseerd en wat we aan nieuwe onderdelen in 2022 hebben toegevoegd. Deze verantwoording gaat in op de gemaakte keuzes en de mate waarin we deze hebben waargemaakt. Hierbij beantwoorden we de twee vragen, zoals deze ook in de begroting zijn gesteld, maar dan op basis van uitvoering:

- Wat hebben we bereikt?
- Hoe weten we dat?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bij alle programma’s hebben we een analyse van de afwijkingen opgenomen. In deel II zijn de verplichte paragrafen opgenomen. Hierin rapporteren we aan de hand van de uitgangspunten die in de begroting over 2022 waren opgenomen.

Deel III omvat de balans met uitgebreide toelichting. Hiermee brengen we onze financiële positie per einde 2022 in beeld, zodat hierover een verantwoord oordeel kan worden gegeven.

Het college van burgemeester en wethouders.

Jaarrekening in één oogopslag

Global Goals

In 2015 hebben de lidstaten van de Verenigde Naties de agenda met Global Goals for Sustainable Development aangenomen. Tot 2030 werken alle lidstaten aan deze gezamenlijke agenda. Ook gemeenten hebben hier een rol in te vervullen, omdat veel van de doelen raakvlakken hebben met opgaven van lokale overheden. De 17 Global Goals staan hieronder.

De gemeente Bernheze ziet de raakvlakken tussen Global Goals met onze opgaven ook en wil graag een Global Goals gemeente zijn. Dat betekent dat we bij ons beleid rekening houden de uitgangspunten van de Global Goals. In de komende jaren gaan we de global goals implementeren in onze gemeente. Ze gaan dan onderdeel vormen van onze ambtelijke processen. Onze planning- en controlcyclus is het eerste proces waarin we de Global Goals integreren.

In 2022 is een quickscan uitgevoerd om de plek van de Global Goals in Bernheze te onderzoeken. De resultaten hiervan worden in het eerste kwartaal van 2023 met de raad gedeeld. Er is voor gekozen om, in tegenstelling tot wat eerder besloten was, de Global Goals niet specifiek als kapstok te gebruiken in het bestuursprogramma. Ook vanwege de quickscan die overlappend uitgevoerd is. Voor de quickscan is gesproken met meerdere stakeholders, waaronder de verschillende gemeenteraadsfracties. In de begroting nieuwe stijl hebben we voor 2023 nog steeds de verwijzing naar de verschillende global goals opgenomen. Als vervolg op de quickscan kan er voor gekozen worden bij toekomstige versies uitgebreider of juist minder uitgebreid te doen.

Deel 1: Programmaverantwoording

Bestuur en ondersteuning

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Investering gemeentehuis in combinatie met De Pas, de Bibliotheek en de Eijnderic

Wat hebben we bereikt

Al jaren hebben wij een beleid voor plaats- en tijdsonafhankelijk werken. Door de corona-crisis heeft deze ontwikkeling een vlucht genomen. Het perspectief op goed werkgeverschap is veranderd door het massaal thuiswerken in corona-tijd. Het faciliteren van de combinatie van thuis- en op kantoor werken maakt daar inmiddels vast onderdeel van uit. Vanuit organisatieperspectief zien we dat met deze combinatie winst te behalen valt. Zo konden we het gemeentehuis anders inrichten en inzetten, om beter aan te sluiten bij zowel de behoefte van onze inwoners als onze medewerkers. Het gemeentehuis is nog meer een plaats van persoonlijk aandacht en ontmoeting geworden. Tegelijkertijd faciliteren we onze medewerkers om thuis vooral efficiënt en geconcentreerd individueel te werken.

Hierbij zien we grote meerwaarde om dit in combinatie met De Pas en de Bibliotheek te doen. De kans doet zich voor om De Misse 2, 4 en 6 in onderlinge samenhang te bezien. Het gemeentehuis wordt met name tijdens kantooruren op werkdagen benut. In de avonden en de weekenden wordt het gebouw minimaal gebruikt. Bij De Pas is het veelal andersom: gebruik in de avonden/weekenden en tijdens kantooruren minder gebruik. Beide gebouwen moeten onderhouden worden, vragen schoonmaak, kennen afschrijving, kosten energie en hebben zelfde faciliteiten. Dat leidt tot onnodige kosten. Door de drie gebouwen in onderlinge samenhang te bezien is een efficiënte verbeterslag en substantiële kostenreductie en/of inkomstenverhoging mogelijk. Immers, door het benutten van de gedeeltelijke leegstand en multifunctioneel gebruik van ruimten ontstaan besparingen, verhuur- en/of verkoopmogelijkheden. Met een herinrichting van de gebouwen, reshuffeling van het gebruik, het vernieuwen van installaties en het multifunctioneel benutten van de ruimten kan een vernieuwd integraal samengesteld pand ontstaan, dat beter aansluit bij het beoogde gebruik en worden de structurele kosten gereduceerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In december 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met de startnotitie Huisvesting gemeentehuis, gemeenschapshuis De Pas en Bibliotheek Heesch. Deze notitie beschrijft het te starten project met een korte en een lange termijn aanpak. De korte termijn richt zich op het uitbreiden van de verhuurbare vloeroppervlakte gemeentehuis en het introduceren van hybride werken binnen de gemeentelijke organisatie. De lange termijn richt zich op de integratie van het gebruik, het multifunctioneel benutten van de ruimten en renovatie .

Nadat de startnotitie door de gemeenteraad is vastgesteld, is gestart met de invoering van hybride werken in de gemeentelijke organisatie en daarmee ook het vrijmaken van de tweede verdieping boven De Pas voor verhuur. Zo heeft een interne verhuizing plaatsgevonden en is een huurder haar activiteiten in het gemeentehuis gestart (sportschool Meer Sports). De gemeentelijke organisatie is gestart met hybride werken, waarbij het aantal werkplekken is verkleind, die tevens meer ingezet worden voor gedeeld gebruik. Op drie medewerkers zijn twee werkplekken beschikbaar en zijn diverse zogenaamde aanlandplekken beschikbaar. Dit zijn plekken waar kort kan worden gewerkt, bijvoorbeeld tussen vergaderingen door. Ook zijn er diverse belcellen beschikbaar voor bellen of digitaal overleg. Aan het gebouw en de inrichting zijn diverse aanpassingen gepleegd: onder andere het verplaatsen van wanden, techniek, inrichting.

Met de interne verhuizing is een lang gekoesterde ambitie in vervulling gegaan: het concentreren van de publieke dienstverlening in de hal van het gemeentehuis. Ons Welzijn, Team Wegwijzer en Vluchtelingenwerk zijn verhuisd van de 2e verdieping boven De Pas naar de publiekshal. In deze setting wordt ervaring opgedaan in het hybride werken en zullen de wensen met betrekking tot de toekomstige huisvesting en inrichting te zijner tijd beter kunnen worden geformuleerd. Dat geeft voor de langere termijn een beter resultaat. Dit geldt ook voor de integratie van de dienstverlening. Naast deze resultaten is de samenwerking met De Pas en de Bibliotheek vormgegeven. Ook zijn diverse onderzoeken uitgevoerd (opties verduurzaming, status van de techniek en inspirerende ontwerpmogelijkheden), waarmee er input is voor het verdere planvormingsproces.

Tegelijkertijd is voor de lange termijn aanpak een aantal voorbereidende activiteiten opgestart, zoals het uitwerken van de aanpak, het maken van een gezamenlijk communicatie- en participatieplan (samen met het bestuur van De Pas en de bibliotheek) en een bezoek aan het gemeentehuis in Waalre ter oriëntatie op mogelijkheden.

Het project bevindt zich op dit moment in de beginfase van het opstellen van een functioneel programma en de daarbij behorende financiële onderbouwing. Volgend hierop wordt het programma uitgewerkt tot een ontwerp, waarna de fase van realisatie start.

De eerder aangestelde externe projectleider heeft aangegeven voor het vervolg van het project niet meer beschikbaar te zijn. Dit heeft geleid tot vertraging in het proces. Het is de wens om het projectmanagement voor het totale vervolgtraject bij één partij neer te leggen die ervaring heeft met integratie van functies in een gebouw. Voorwaarde is dat deze partij ook voldoende bemensing heeft, ervaring heeft in politiek-bestuurlijk complexe trajecten en voldoende kennis heeft op het gebied van cultuurverandering. Om te komen tot een nieuwe projectleiding wordt een onderhandse aanbestedingsprocedure gevolgd. De planning is dat in de eerste maanden van 2023 opdracht wordt verleend waarna het project wordt doorgestart.

2. Wet open overheid

Global Goals:

Wat hebben we bereikt

De Wet Open Overheid (Woo) is de opvolger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet is bedoeld om onder andere de gemeentelijke organisatie meer transparant te maken en deze wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar en toegankelijk word. De invoering van de wet zal gefaseerd gebeuren.

We hebben binnen de gemeente Bernheze een contactpersoon Woo aangesteld. Deze contact-persoon helpt op een laagdrempelige en klantvriendelijke manier bij de beschikbaarheid van publieke informatie. Kortom, een “simpel” loket voor de informatie-zoekende externe. Op deze manier is de “passieve openbaarmaking” goed geregeld. De actieve openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Om inzichtelijk te maken wat de impact van de Woo op de informatievoorzieningen is, wordt er een Woo-scan uitgevoerd. Uit deze scan volgen de stappen die we als Bernheze de komende jaren moeten zetten om te voldoen aan de wet.

3. Verkiezingen

Global Goals:

Wat hebben we bereikt

De houten borden bij de verkiezingen zijn vervangen door digitale borden zijn vervangen met als belangrijkste reden duurzaamheid. Andere redenen zijn: geen vervuiling van openbare ruimte, veilig en weerbestendig, hoogwaardige uitstraling en volledige ontzorging van communicatie met de politieke partijen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 en de Tweede Kamerverkiezingen is er gebruik gemaakt van vijf verkiezingsborden van ImageBuilding, die digitaal werden voorbereid. Het gaat om de zogenaamde “trotters”.

Omdat wij tevreden zijn over de diensten van ImageBuilding en het tevens financieel aantrekkelijker is, wordt er een meerjarige samenwerking aangegaan voor de aankomende vier verkiezingsmomenten, te weten:

1. Provinciale Staten en Waterschappen maart 2023
2. Europees Parlement mei 2024
3. Tweede kamer verkiezing 2025
4. Gemeenteraad verkiezingen 2026.

4. Overhead

De toelichting op de overhead is opgenomen in de paragraaf E Bedrijfsvoering.

Verbonden partijen

Heesch West

De gemeenschappelijke regeling Heesch West heeft als doel het ontwikkelen van een nieuw regionaal bedrijventerrein. Aanvullend is er ruimte voor een specifieke profilering met meerwaarde voor de regio op het gebied van circulaire economie, energie en nieuwe concepten in de bouw. Heesch West versterkt het vestigingsklimaat voor Noordoost-Brabant door in te spelen op deze specifieke kwaliteiten.

Het nieuwe terrein biedt vestigingsmogelijkheden voor nieuwe regionale en (inter)nationale ruimtevragers én biedt uitbreidingsmogelijkheden voor het bedrijfsleven uit onder andere onze gemeente. Daarnaast zorgt Heesch West voor directe en indirecte werkgelegenheid voor de regio.

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)

Het Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC) voert voor Bernheze en de andere deelnemende gemeenten en waterschappen wettelijk verplichte taken uit op het gebied van archiefbeheer, ordening, controle en –ontsluiting. Binnen de mogelijkheden werkt het BHIC aan het beleidsdoel “meer publiek, meer divers publiek”. Dit sluit aan bij onze doelstelling om cultuur, in dit geval het papieren en digitale erfgoed van de gemeente, gemakkelijk toegankelijk te maken voor belangstellenden.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

De BSOB is een regionaal samenwerkingsverband dat zich richt op het gezamenlijk innen van belastingen. Het doel is de kwaliteit, dienstverlening, efficiency en continuïteit van de waardering, heffing en inning van lokale belastingen te verbeteren.

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren die voor dit programma in de begroting zijn benoemd, zijn in de jaarrekening verantwoord in paragraaf E Bedrijfsvoering.

Wat kostte het?

		Lasten 2022			Baten 2022		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**
0.1	Bestuur	1.883.363	2.119.079	1.714.014			238.599
0.2	Burgerzaken	950.997	987.993	967.130	485.083	485.083	449.276
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	197.860	35.911.254	36.042.973	490.859	36.346.468	36.607.129
0.4	Overhead	9.255.466	9.697.723	9.580.623	93.286	112.782	196.309
0.5	Treasury	20.065	143.225	149.987	36.038	113.117	240.626
0.61	OZB woningen	463.471	552.867	534.668	4.949.003	4.703.141	4.682.805
0.62	OZB niet-woningen				2.949.341	2.860.871	2.804.320
0.64	Belastingen overig				29.200	29.200	30.889
0.7	Alg. uitkeringen en ov. Uitkeringen GF				45.765.159	52.156.164	52.794.411
0.8	Overige baten en lasten	121.983	463.792	-8.547			
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)			339.186			
0.10	Dotaties reserves programma 0	177.650	311.778	2.546.227	645.538	1.320.128	3.097.730
	Totaal	**13.070.855**	**50.187.711**	**51.866.261**	**55.443.507**	**98.126.954**	**101.142.094**

Financiële toelichting

Algemeen

Alle programma's van 0 tot en met 9 bestaan uit diverse taakvelden, welke op hun beurt weer bestaan uit verschillende kostenplaatsen. We voorzien de taakvelden van een financiële toelichting als hier een bepaalde mate van afwijking is ontstaan tussen geraamd na wijziging 2022 en werkelijk 2022. Indien het taakveld een afwijking heeft van meer dan € 50.000 geven wij een financiële toelichting, waarbij ook wordt ingezoomd op de kostenplaatsen die deel uit maken van het betreffende taakveld.

Een uitgebreid overzicht van de baten en lasten per taakveld is weergegeven op pagina 202 en 203.

	Financiële afwijking raming na wijziging t.o.v. werkelijk			
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
0.1	Bestuur	-405.065	-238.599	-643.664
0.2	Burgerzaken	-20.863	35.807	14.944
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	131.719	-260.661	-128.942
0.4	Overhead	-117.100	-83.527	-200.627
0.5	Treasury	6.762	-127.509	-120.747
0.61	OZB woningen	-18.199	20.336	2.137
0.62	OZB niet-woningen		56.551	56.551
0.64	Belastingen overig		-1.689	-1.689
0.7	Alg. uitkeringen en ov. Uitkeringen GF		-638.247	-638.247
0.8	Overige baten en lasten	-472.339		-472.339
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	339.186		339.186
0.10	Dotaties reserves programma 0	2.234.449	-1.777.602	456.847

Lasten: Een + saldo betekent dat er meer kosten zijn gemaakt dan geraamd. Een - saldo betekent dat de uitgaven in werkelijkheid lager zijn dan geraamd.
Baten: Een + saldo betekent dat er minder inkomsten zijn ontvangen dan geraamd. Een - saldo betekent meer ontvangen inkomsten dan geraamd.
Samen zorgt dit voor het saldo per taakveld, waarbij een + bedrag een nadelig saldo is voor het taakveld en een – bedrag een voordelig taakveld saldo.

Taakveld 0.1 Bestuur

Wethouders

De pensioenregeling voor de politieke ambtsdragers is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Gemeenten en provincies zijn op grond van artikel 44 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht een APPA-voorziening op te nemen. Als gevolg van de bijstelling van de rekenrente naar boven (2019: 0,29%; 2020: 0,082%; 2021: 0,528%; 2022: 2,472%) is er geen sprake van een dotatie maar een onttrekking aan de voorziening. Dit leidt tot een voordeel in de exploitatie van € 483.336. Daarnaast vallen de salariskosten € 58.256 lager uit dan geraamd.

Bestuursondersteuning raad

Op 27-1-2022 besloot uw raad tot een uitbreiding van de griffie met 1,7 fte. De invulling is echter gefaseerd doorgevoerd.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Personeel taakveld Burgerzaken

Vanwege ziekten/vacatures is gebruikt gemaakt van de continuïteitsregeling om de bedrijfsvoering op peil te houden. De salariskosten zijn hierdoor € 50.392 hoger dan geraamd.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Reststroken / paardenweien

Op dit budget zijn de verkopen van overhoeken in 2022 hoger geweest dan geraamd. Dit komt voornamelijk door de verkoop van enkele bovengemiddeld grote overhoeken.

Taakveld 0.4 Overhead

Innovatie en flexibiliteit

In 2022 is in bestaande budgetten rekening gehouden met uitvoering van het programma en inzet rondom o.a. digitalisering. In 2022 hebben we gefocust op de opzetten van een programma(plan) dienstverlening. Er is, laagdrempelig, uitvoering gegeven aan een aantal initiatieven zoals de campagne bereikbaarheid. De uitvoering op grotere schaal zal plaatsvinden in 2023 (en verder) o.b.v. het programmaplan dat is opgesteld.

ICT in eigen beheer

Met name de beoogde formatieuitbreiding van A naar I is nog niet is ingevuld. Deze onderuitputting wordt gebruikt als dekking van de Continuïteitsregeling. De externe inhuur gaat over de jaren 2022 en 2023 met dekking uit de reserve ICT en zal worden overgeheveld.

Wet Open overheid

Door het rijk zijn via de algemene uitkering middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van de Wet Open Overheid (WOO). Deze middelen zijn in 2022 maar beperkt ingezet.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Algemene uitkering gemeentefonds

In de decembercirculaire ontvingen we nog extra middelen voor o.a. energietoeslag 2023 (voorschot) ad € 463.360. Daarnaast ontvingen we nog middelen voor o.a. inkomstenderving COVID-19 over 2020, meerkosten Oekraïne en compensatieregeling Voogdij 18+.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Algemene lasten en baten

De onderschrijding van de post algemene baten en lasten is het gevolg van het onbenutte deel van de post onvoorzien en het budget projectsubsidies. Daarnaast hebben we op deze post het niet benutte deel van de POK-middelen (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag) opgenomen.

Vennootschapsbelasting

Voor de vennootschapsbelasting betaalden we een voorlopige aanslag over 2022. We raamden deze niet.

Taakveld 0.10 Dotaties reserves programma 0

Saldo gewone dienst

Het positieve saldo vanuit de algemene dienst ad € 6.170.492,53 is toegevoegd aan de reserve nader te bestemmen. Deze maakt deel uit van het totale jaarrekeningresultaat (inclusief grondbedrijf) ad € 7.414.882,67. De toevoegingen aan de reserve nog nader te bestemmen van het resultaat van het grondbedrijf zijn verantwoording op programma 3 en 8.

Vrijval reserve weerstandsvermogen

O.b.v. de inventarisatie van de risico's wordt de hoogte van de algemene weerstandsreserve bepaald. De ratio van het weerstandsvermogen is moet liggen tussen de 1,0 en 1,4. Ultimo 2022 bleek de norm van 1,4 te worden overschreden. Als gevolg hiervan heeft een verlaging van de algemene weerstandsreserve plaatsgevonden met € 2.147.199,-. Deze vrijval is gelijktijdig toegevoegd aan de reserve nog nader te bestemmen.

Budgetten niet volledig besteed

De geraamde uitgaven op diverse budgetten zijn niet of niet volledig uitgegeven, waardoor de hiervoor beschikbaar gestelde dekking uit de reserve(s) ook lager is dan geraamd.

Het incidentele budget voor 2022 voor de uitbreiding van de griffie is niet volledig besteed. Daarnaast ontvingen we POK-middelen (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen) voor versterking van dienstverlening aan kwetsbaren die we in 2022 maar beperkt hebben ingezet.

Veiligheid

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Openbare orde en Veiligheid

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Het jaar 2022 heeft grotendeels in het teken gestaan van omvangrijke crisissen. Rondom Corona zijn begin dit jaar veel aanvragen gedaan voor financiële tegemoetkoming van met name horecaondernemer die coronatoegangsbewijzen moesten controleren. Verder zijn er na uitbreken van de oorlog in Oekraïne meer dan 100 plekken gecreëerd waar ontheemden een tijdelijke, veilige woonplek hebben gekregen. De plekken zijn nog steeds bewoond. Er is nieuw Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 vastgesteld. Met dit kader zijn prioriteiten gesteld waar gemeente en veiligheidspartners de komen jaren mee aan de slag kunnen. In kader van crisisbeheersing is een koersdocument vastgesteld waarop het Beleidsplan van de Veiligheidsregio volgend jaar gebaseerd wordt.

Hoe weten we dat

We houden vast aan een 7,8 die onze inwoners in de burgerpeiling aan sociale veiligheid geven. We monitoren incidentcijfers van veiligheidspartners.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Begin dit jaar is er nog veel werk verzet in de “afronding” van de covid19-pandemie. Meteen daarna brak de oorlog in de Oekraïne uit. Veel ontheemden kwamen ook naar Nederland. Ontheemden zijn voor acute huisvesting over ons land verdeeld. In korte tijd heeft de gemeente meer dan 100 opvangplekken gereed gemaakt, waar tot op heden nog steeds ontheemden gehuisvest zijn. De organisatie rondom de opvang is vanuit de crisisstructuur, binnen het subteam Veiligheid, opgepakt. Door de aanpak van Covid-19 en opvang ontheemden zijn andere werkzaamheden, welke opgenomen waren in de begroting en teamplan, blijven liggen. Ook speelden er vrijwel het hele jaar capaciteitsproblemen binnen het subteam veiligheid. Door deze ontwikkelingen hebben we minder tijd kunnen investeren in onder andere burgerparticipatie,

aanpak van vuurwerkoverlast en de doorontwikkeling van het Maasland Interventie Team. Ook is de ontwikkeling van het nieuwe beleid aanpak mensenhandel doorgeschoven naar het 2e kwartaal 2023. Nu de pandemie “ten einde” is zie je dat de traditionele vormen van criminaliteit weer toenemen, maar ook cybercrime blijft hoog. Dit onderwerp heeft dan ook prioriteit gekregen in het nieuwe Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 die door uw raad in december vastgesteld is.

2. Opstellen horecavisie

Global goals:

Wat hebben we daarvoor gedaan

Het opstellen van de horecavisie heeft in 2022 niet plaatsgevonden en wordt op korte termijn ook niet voorzien. De visie op horeca nemen we mee in de Omgevingsvisie in het kader de Omgevingswet. Dit is gedurende het jaar al gecommuniceerd via de tussentijdse rapportage.

3. Ondermijning

Global goals:

Wat hebben we bereikt

We hebben dit jaar, samen met onze veiligheidspartners, zowel binnen als buiten de organisatie, gewerkt aan weerbaarheid. Daardoor hebben we stappen gezet in de aanpak van criminele activiteiten.

Hoe weten we dat

Ondermijnende criminaliteit laat zich moeilijk meten. De meest recente informatie kunnen we halen uit de, in het voorjaar van 2020, gehouden burgerpeiling veiligheid en leefbaarheid in het buitengebied en incidentcijfers van interne en externe partners.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Dit jaar is op het gebied van ondermijning met name geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning in het buitengebied. Het actieplan ondermijning buitengebied 2021-2023 vormt de basis voor de aanpak.

Daarnaast is samen met de Taskforce-Riec een zogenaamde gelegenheids/risicokaart van het buitengebied in ontwikkeling. Deze kaart geeft extra inzicht in mogelijk kwetsbare gebieden in het buitengebied met het oog op ondermijnende criminele activiteiten. Door deze gelegenheidskaart kunnen we beter informatiegericht toezicht houden in het buitengebied.

Verder is samen met de ZLTO, politie en Openbaar Ministerie, het convenant Veilig Buitengebied afgesloten. Met bijbehorende modelhuurovereenkomst kunnen boeren met meer zekerheden hun stallen of schuren verhuren zonder vrees te hebben dat ze, mits te goeder trouw, de stallen en schuren gesloten worden als er criminele activiteiten hebben plaatsgevonden.

Een belangrijk onderwerp dit jaar was het vergroten van de weerbaarheid van medewerkers en onze inwoners. Een meldingsbereidheid-campagne van Meld Misdaad Anoniem heeft daar ook aan bijgedragen. Tijdens de Herfstschool hebben veel collega's deelgenomen aan verschillende trainingen om inzicht krijgen in diverse onderwerpen rondom ondermijnende criminaliteit en weerbaarheid. Ook is er een zelfscan uitgevoegd naar de informatiepositie van gemeente. Er is nu een goede 0 meting van de data-infrastructuur, processen en software binnen Bernheze. Dit vraagt om een vervolg aanpak.

4. Zorg/Veiligheid

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Ook in 2022 zijn weer een mensen "geholpen" met maatwerk aanpak. Hierdoor ervaart de samenleving wat minder problemen en overlast op het snijvlak zorg- en veiligheid. Daarmee is erger voorkomen en houden we de samenleving zo veilig mogelijk.

Hoe weten we dat

Kwalitatief/kwantitatief onderzoek: Jaarverslag Zorg- en Veiligheidshuis; evaluatie gesprekken met ketenpartners; inzichten opgedaan bij interventies rondom complexe casuïstiek.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Binnen het thema zorg en veiligheid hebben we fors geïnvesteerd in kwaliteit en kwantiteit van de MDO's (multi disciplinaire overleggen). Daardoor wordt steeds vaker een gepaste oplossing gevonden voor multi problematiek van burgers. De inzet van de lokale procesregisseur heeft daartoe bijgedragen, evenals de kennis en procesregie van het Zorg- en Veiligheidshuis. Het invoeren van het middel wat kan helpen bij (snelle) opschaling is het AVE-model. Samen met de afdeling zorgzame gemeente zal dit in 2023 worden opgepakt en waar mogelijk ingevoerd.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Brabant-Noord

De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en Bevolkingszorg. In de veiligheidsregio werken zij met de 16 gemeenten en de GGD samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en bevolkingszorg. Ook de Nationale Politie, de Meldkamer Oost-Brabant, het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid werken samen binnen de veiligheidsregio.

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is een netwerksamenwerking waarin veiligheid, zorg en lokaal bestuur samenkomen voor de integrale aanpak van complexe problematiek. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast en recidive, waarbij wordt ingezet op gedragsverandering en verbetering van kwaliteit van het leven van de betrokkene(n).

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners. De waarde van Bernheze is weergegeven onder realisatie. Wij nemen vijf vergelijkingsjaren op in de tabel, waarbij we uitgaan van de meest actuele informatie die beschikbaar is.

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Verwijzingen halt (aantal per 1.000 inwoners, 12-17 jaar)	2017	12	9
	2018	11	8
	2019	12	15
	2020	10	4
	2021	7	2
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2017	1,0	1,2
	2018	1,0	1,5
	2019	1,1	1,1
	2020	1,0	1,6
	2021	1,0	1,4
Gewelds- en seksuele misdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	2017	3,6	2,3
	2018	3,4	2,0
	2019	3,5	3,1
	2020	3,3	1,6
	2021	3,1	1,9
Diefstallen uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	2017	2,3	1,8
	2018	2,0	1,6
	2019	1,9	2,8
	2020	1,4	1,8
	2021	1,1	1,3
Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (aantal per 1.000 inwoners)	2017	4,6	3,1
	2018	4,2	2,9
	2019	4,6	3,1
	2020	4,9	2,9
	2021	4,8	2,4

Wat kostte het?

		Lasten 2022			Baten 2022		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.976.076	1.976.200	1.974.227			
1.2	Openbare orde en veiligheid	724.816	715.065	654.599	3.252	32.892	40.120
0.10	Reserves programma 1						
	Totaal	**2.700.892**	**2.691.265**	**2.628.826**	**3.252**	**32.892**	**40.120**

Financiële toelichting

	Financiële afwijking raming na wijziging t.o.v. werkelijk			
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.973		-1.973
1.2	Openbare orde en veiligheid	-60.466	-7.228	-67.694
0.10	Reserves programma 1			

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Integraal veiligheidsbeleid

Het jaar 2022 heeft voor team veiligheid in Bernheze voor een groot gedeelte in het teken gestaan van de aanpak van de vluchtelingencrisis. Er is hierdoor geen inzet geweest van het Maasland Interventieteam. Het Maasland Interventie Team is een samenwerking met de gemeente Oss en dit team wordt voor de bestuursrechtelijke aanpak van complexe handhavings- en ondermijningszaken ingezet. Hiervoor hebben we in 2022 geen financiële bijdrage betaald aan de gemeente Oss. Verder is er minder inzet geweest, en dus minder geld uitgegeven, voor het project aanpak ondermijning in het buitengebied (vanwege de afwezigheid van de externe projectleider).

Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Beheer, openbare ruimte, mobiliteit algemeen

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Door de uitvoering van onderhoud, reparaties, renovaties en vervangingen hebben we de leefomgeving prettiger, veiliger, functioneler en toekomstbestendiger gemaakt.

Hoe weten we dat

In 2022 hebben we door middel van inspecties en metingen de openbare ruimte gemonitord. Op basis van deze inspecties is de openbare ruimte beoordeeld en zijn er maatregelen bepaald, geprogrammeerd of uitgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In 2022 zijn we gestart met het opstellen van een Leidraad inrichting Openbare ruimte. In deze leidraad worden handvatten gegeven hoe we de inrichting van de openbare ruimte willen vormgeven. In 2023 gaan we verder met de leidraad en in 2024 willen we deze afronden.

Activiteiten voor onderhoud, repareren en renoveren

Renovatie: vervangen en verduurzaming openbare verlichting

We hebben in 2022 de laatste hand gelegd aan het vervangen van de conventionele armaturen voor dimbare led armaturen. Hiermee is het gehele areaal vervangen en voldoen we aan de klimaatdoelstelling waarbij we een energiebesparing realiseren van ± 57% ten opzichte van 2013.

Activiteiten voor reconstructie

Reconstructie: Traverse Heeswijk Dinther

De herinrichting van de Traverse bestaat uit 4 fasen en de Hertog Janstraat. Op dit moment zijn fase 1 en 2 gereed. Dit betreft het deel tussen Raadhuisplaza en de komgrens Heeswijk.

Voor fase 3 heeft de aanbesteding plaatsgevonden en zouden we begin januari 2023 starten met de herinrichting. Het betreft het deel van Raadhuisplaza tot de kruising met de Torenstraat. Tijdens de inkoop van bestratingsmaterialen door de aannemer is gebleken dat de stenen pas rond de bouwvak 2023 leverbaar zijn. Helaas zijn geschikte alternatieven niet voorhanden en is ervoor gekozen om de uitvoering uit te stellen tot september 2023. Om zo min mogelijk tijd te verliezen zijn we direct aan de slag gegaan met de contractvoorbereidingen van het laatste deel van de Traverse, zodat we na realisatie van fase 3 snel verder kunnen met fase 4. Ook zijn we begonnen met de voorbereiding van de Hertog Janstraat.

Stelpost infrastructurele werken

In de meerjarenbegroting hebben we (aan de hand van het afwegingskader en het bestuursprogramma) de infrastructurele werken geprioriteerd en ingepland.

Nieuwe aanleg

Nieuwe aanleg: bereikbaarheid Weijen-West met centrum

Deze aanpassing van de openbare ruimte hebben we opgenomen in de herinrichting Weijen-Laar.

Ontsluitingsweg Retsel HD

Dit onderzoek is afgerond en de resultaten zijn gepresenteerd aan de Commissie Ruimtelijke Zaken. De uitkomsten worden meegenomen bij het nieuw op te stellen mobiliteitsplan.

Wat kostte het?

		Lasten 2022			Baten 2022		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**
2.1	Verkeer en vervoer	4.077.125	4.146.528	3.843.400	291.101	469.940	382.047
2.2	Parkeren		24.083	4.425			
2.5	Openbaar vervoer	2.732	2.732	2.727			
0.10	Reserves programma 2		1.562.200	1.562.200	30.359	1.723.717	1.667.281
	Totaal	**4.079.857**	**5.735.543**	**5.412.752**	**321.460**	**2.193.657**	**2.049.328**

Financiële toelichting

	Financiële afwijking raming na wijziging t.o.v. werkelijk			
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
2.1	Verkeer en vervoer	-303.128	87.893	-215.235
2.2	Parkeren	-19.658		-19.658
2.5	Openbaar vervoer	-5		-5
0.10	Reserves programma 2		56.436	56.436

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Openbaar groen (wegen) en Wegen

Op de activiteiten Onderhoud Groen langs de wegen en Wegen zelf is niet het volledige budget besteed.

Taakveld 0.10 Reserves programma 2

De geraamde uitgaven op diverse initiatieven en/of investeringskredieten zijn niet of niet volledig uitgegeven, waardoor de hiervoor beschikbaar gestelde dekking uit de reserves ook lager is dan geraamd.

Het investeringskrediet “Haalbaarheid 4de poot rotonde Retsel is niet volledig besteed. Ook zijn de geraamde kosten van begeleiding bij aanbesteding rooien bomen/calamiteiten en boomveiligheidscontrole niet volledig gemaakt.

Economie

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Vitale en duurzame economie

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Het streven naar een vitale en duurzame economie en arbeidsmarkt heeft geresulteerd in flinke stappen voorwaarts en in een aantal mooie successen. We zijn meer zichtbaar voor de doelgroepen en denken dat de communicatie een impuls heeft gekregen.

Hoe weten we dat

Onze Indicatoren zijn:

Indicator	2018	2020	2022	2024
Cijfer voor mkb-vriendelijkste gemeente	6,1	6,3	6,5 *	6,7
Percentage zonnepanelen op bedrijfsdaken		8%	20+% 21%**	26%**
Aantal PSO-gecertificeerde bedrijven (PSO: keurmerk/norm voor sociaal ondernemen)	3	6	8	10

Tekst in rood is streefgetal en in zwart daadwerkelijk gerealiseerd.
**Er heeft in 2022 geen nieuwe enquete "MKB-vriendelijkste gemeente" plaatsgevonden. De instantie die dit organiseert heeft de vorige editie later uitgevoerd vanwege de coronacrisis en heeft nu bepaald dat de editie '22 naar '23 wordt verplaatst.*
*** indicator niet meer te raadplegen op website (percentage volgens laatste update).*

Wat hebben we daarvoor gedaan

Economische Visie

In 2020 en 2021 is de economische visie "Van meer naar Beter" en het actieprogramma economische visie vastgesteld. Vervolgens zijn we in 2022, in een economie met (nog steeds) een

hoge dynamiek en een groot aantal uitdagingen, aan de slag gegaan met de uitvoering van dit actieprogramma (op een 6-tal pijlers die hieronder worden toegelicht) en tevens regiehoudend daarop. Dit heeft in de meeste gevallen geresulteerd in flinke stappen voorwaarts en in een aantal mooie successen. Verder zijn we aan de slag om een gedetailleerde statusupdate te verzorgen van het actieprogramma die via een NTI naar college en de raad wordt gecommuniceerd naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023.

Dienstverlening, verbinden en aanjagen

We hebben ons veelvuldig laten zien bij ondernemersorganisaties en hebben proactief meegedaan aan de overleggen. Denk hierbij aan Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO), Centrum Management, Samenwerkende Ondernemersverenigingen Bernheze (SOB) en veel regionale organisaties en samenwerkingsverbanden. Maar ook schuiven nu met enige regelmaat collega-beleidsmedewerkers, een strategisch adviseur of de Wethouder (of ander collegelid) aan. Met name de bedrijfscontactfunctionaris is stevig in positie gebracht als 1e aanspreekpunt en als “wegwijzer” voor de ondernemers. Daarnaast hebben we meerdere thema-avonden, banenmarkten en collegebezoeken georganiseerd en hebben samen met ondernemers aan initiatieven van RNOB/AFC deelgenomen of zijn deze aan het organiseren (onder andere ondernemerstafels, AFC-ontbijtsessie en AFC-radentour).

Centra

We hebben nieuwe commerciële planaanvragen en initiatieven (via intaketafel en omgevingsoverleg) getoetst aan het concentratiebeleid. Hierdoor blijven commerciële ruimtes behouden op plaatsen waar deze gewenst zijn en wordt versnippering, verval en leegstand tegengegaan. Daarnaast hebben we subsidie aangevraagd en toegewezen gekregen als impuls om de centra te “vergroenen”. Daarnaast hebben we deelgenomen aan KVO-winkelcentra en weten mede hierdoor de centra veilig en leefbaar te houden. Verder is het beleid om leegstand tegen te gaan zeer succesvol geweest. We hebben ten tijde van het pré corona tijdperk, in tegenstelling tot de verwachtingen, de leegstand flink weten te beperken en hebben de laagste leegstand (2,5%) binnen Regio Noordoost Brabant (RNOB). (Bron: Locatus).
Verder is de Traverse in Heeswijk-Dinther verder gerevitaliseerd en hebben we actief deelgenomen aan bijeenkomsten van Centrum Management, ov’s en KVO-Winkelcentrum. Ook hebben we in RNOB verband samengewerkt aan een nieuwe detailhandelsvisie.

Bedrijventerreinen

Na het opstellen van het uitgifteprotocol hebben we alle bedrijfskavels op ‘t Retsel II verkocht. Ook hebben we meegewerkt aan het realiseren van een CPO en bedrijfsverzamelgebouw. Voor Cereslaan en ‘t Runneke zijn gesprekken met ondernemers en omgeving gevoerd. Er is gewerkt aan diverse varianten van kavelindeling (met meer nieuwe bedrijfslocaties) en de concrete vraag vanuit ondernemers naar bedrijfskavels op Cereslaan-West is vastgelegd. Daarnaast is er gewerkt aan de (ontwerp)bestemmingplannen die naar verwachting beide (respectievelijk begin en medio) 2023 ter inzage worden gelegd. In 2022 hebben we het bestemmingsplan Heesch West afgerond en door de raden van Bernheze en 's-Hertogenbosch vast laten stellen. Echter zijn bij de Raad van

State 31 beroepen tegen het vaststellingsbesluit aangetekend. Uitspraak verwachten we medio 2024.We werken nu verder aan het uitgifteprotocol en om de vraag up-to-date te houden. Daarnaast sluiten we aan bij de drie KVO-bedrijventerrein overleggen om de bedrijventerreinen leefbaar en veilig te houden en bij de regionale overleggen “werkgroep bedrijventerreinen” en “1-loket” om regionaal afspraken te maken en bedrijven te laten landen op de juiste locatie (zoals bijvoorbeeld XXL-logistiek).

Buitengebied

We hebben ondernemers(verenigingen) actief gewezen op regionale initiatieven zoals die van RNOB, Agrifood Capital en de Regiodeal (kansenkaart) en aangespoord hierop in te schrijven. Daarnaast hebben we ook deelgenomen aan een AFC-ontbijtsessie met burgemeester, wethouder Economische Zaken en ondernemers uit Bernheze en zijn we aan de slag gegaan om een AFC-radentour te organiseren. Daarnaast zijn we betrokken geweest bij ingediende initiatieven van ondernemers via de intake- en omgevingstafel waar nieuwe initiatieven worden besproken en getoetst om zo passende bedrijvigheid in het buitengebied mogelijk te maken. De bedrijfscontactfunctionaris biedt ondersteuning bij deze trajecten. Verder is er actief samengewerkt aan en met “Brabantse Juweeltjes” en “Visit Brabant” om recreatie en toerisme in Bernheze nog beter op de kaart te zetten.

Arbeidsmarkt

Het thema arbeidsmarkt wordt nader toegelicht onder 2. Vitale en duurzame arbeidsmarkt.

Duurzaamheid

We hebben succesvol een impuls weten te geven aan de verduurzaming van bedrijven. We hebben een samenwerking opgezet met Cinergie en de SOB en hebben vouchers uitgegeven aan bedrijven om energiescans uit te laten voeren. Er zijn 40 energiescans uitgevoerd, waarmee het projectbudget vrijwel volledig benut is. De gemiddelde energiebesparing per deelnemer is 15%. Bij het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen hebben we de nodige aandacht besteed in de planvorming dat bedrijven gasloos, voorzien van zonnepanelen en eventueel met groene daken worden ontwikkeld. Daarnaast is er een plankaart voor publieke laadpalen opgesteld, zodat alle beoogde laadpalen t/m 2030 zichtbaar zijn. In 2022 zijn 15 nieuwe publieke laadpalen geplaatst. Het aandeel zon op dak is in de tijd tot de afkondiging van de netwerkcongestie fors toegenomen. Naast een impuls voor het verduurzamen van bedrijven zijn we ook druk in de weer geweest om een impuls te geven aan het “vergroenen” van de centra. We hebben een subsidie aangevraagd en toegezegd gekregen en hebben met de ondernemers 2 plenaire en meerdere sessies per kern georganiseerd om plannen uit te werken. Dit wordt vervolgd in het komende jaar.

2. Vitale en duurzame arbeidsmarkt

Global goals:

Wat hebben we daarvoor gedaan

We hebben gewerkt aan een betere verbinding tussen beleidsveld arbeidsmarkt, PIMwerkt/WSP, IBN, de ondernemers(verenigingen) en het ondernemersteam van Meierijstad. Samen hebben we (thema)bijeenkomsten georganiseerd zoals: “meer verdienen met anders werken” voor zzp’ers in een kwetsbare doelgroep en hebben we een banenmarkt georganiseerd. Vanwege het succes geven we dit in januari 2023 een vervolg. Daarnaast hebben we een goed contact onderhouden met Starterssucces Oss/Bernheze die starters en jonge ondernemingen ondersteunen/coachen. In regionaal verband is ook het zzp-boost georganiseerd. Verder hebben we onze samenwerking met PSO Nederland (Prestatieladder Socialer Ondernemen) voortgezet. Er zijn gesprekken gevoerd met ondernemers in Bernheze om ze te ondersteunen (via vouchers) bij het behalen van het PSO-certificaat.

3. Heesch West

Global Goals:

Wat hebben we bereikt

In 2022 hebben we een volgende stap in de ontwikkeling van Heesch West gezet. Qua planologie is het bestemmingplan Heesch West vastgesteld en is het bestemmingsplan van het zonnepark onherroepelijk geworden. Verder is gewerkt aan de doorontwikkeling van de organisatie.

Hoe weten we dat

In de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten zijn ten aanzien van planologie besluiten genomen. In het dagelijks en algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regelingen zijn besluiten genomen die de verdere professionalisering van de projectorganisatie bewerkstelligt.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In 2022 is het bestemmingsplan Heesch West vastgesteld. Door diverse belanghebbenden is beroep ingesteld. We zijn nu in afwachting van de behandeling hiervan bij de Raad van State. Naar verwachting is dat pas in 2024. Het bestemmingsplan van het zonnepark is in 2022 onherroepelijk geworden.

In 2022 zijn de voorbereiding getroffen voor het bestemmingsplan Vismeerstraat/Cereslaan-West. Dit plan wordt begin 2023 in procedure gebracht.

We zijn gestart met het inrichten van de nieuwe projectorganisatie. In 2023 gaan we aan de slag om een aantal praktische zaken af te stemmen, bijvoorbeeld het uniformeren van leges.

Netwerkcongestie is een groot punt van zorg. Hierover zijn we in gesprek met Enexis, zodat het terrein straks ook aangesloten kan worden op het electriciteitsnetwerk.

4. De Maashorst

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Ook in 2022 is ingezet op het versterken van de kwaliteit van de natuur en de recreatievoorzieningen in De Maashorst. Hierin wordt intensief samengewerkt door de verschillende Maashorstpartners: de gemeenten Bernheze, Maashorst en Oss, Waterschap Aa en Maas en Staatbosbeheer. Zo is bijvoorbeeld de natuurlijke begrazing door de combinatie van Exmoor pony's, Wisenten en Taurossen verder vormgegeven, worden maatregelen uitgevoerd om de verdroging van het gebied tegen te gaan, en wordt in overleg met terreineigenaren en met (financiële) steun van de provincie gewerkt aan de inrichting van meer gronden tot natuur in met name de kern van het gebied.

Daarnaast zijn diverse recreatieve voorzieningen ontwikkeld en verbeterd. Denk daarbij aan de realisatie van honden losloopgebieden (onder andere bij het Bomenpark) en recreatieve routes.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Doorontwikkelen van De Maashorst

We blijven de Maashorst ontwikkelen tot een aantrekkelijk gebied, zowel vanuit natuur-landschappelijk, recreatief als economisch oogpunt. Uitgangspunten daarbij zijn samenwerking, een efficiënte organisatie en de één-loketgedachte.

Tot 2022 was er de stichting Maashorst in Uitvoering aan wie opdracht werd verleend om projecten uit te voeren. Deze stichting is geliquideerd. Op basis van ingebrachte middelen hebben we circa € 170.000,- uit het restantbudget van de stichting terugontvangen. De eenmalige extra subsidie aan natuurcentrum de Maashorst (zie hieronder) is ten laste van dit budget gebracht, waarmee nog circa € 150.000,- resteert. Over de besteding hiervan volgt in 2023 nadere besluitvorming.

In 2022 is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten met de gemeente Maashorst. De kosten hiervan bedroegen circa € 123.000,-. Ten opzichte van 2021 betekende dat een kostenbesparing van ruim € 52.000,-. De DVO biedt duidelijkheid over wat er aan projecten en werkzaamheden wordt uitgevoerd in het gebied en wat de gemeente Maashorst (cluster Maashorst) daarin voor de gemeente Bernheze oppakt. In 2023, voorafgaand aan de besluitvorming over de nieuwe Maashorst gebiedsvisie (inclusief meerjarenprogramma), vindt de evaluatie plaats van de DVO 2022.

In 2022 is gestart met het opstellen van de nieuwe gebiedsvisie voor De Maashorst (inclusief uitgebreid participatie traject). Dat als opvolger van het MaashorstManifest. Ook is het Inrichting en Beheer Plan (IBeP) geactualiseerd. Over beide stukken vindt in 2023 de besluitvorming plaats.

Natuureducatie vinden we belangrijk en willen we laagdrempelig voor onze inwoners beschikbaar houden. Het natuurcentrum op Slabroek speelt daarin een belangrijke rol. De gemeente Oss is gestopt als subsidiënt van natuurcentrum De Maashorst. Met oog op de daarmee ontstane nieuwe situatie hebben we het natuurcentrum een eenmalige extra subsidie toegekend van circa € 18.000,- (en de gemeente Maashorst circa € 28.000,-). Het natuurcentrum zet stappen om haar exploitatie structureel op orde te brengen. Zo hebben ze een concreet plan in voorbereiding om een extra ruimte bij het centrum te realiseren, zodat ze meer activiteiten kunnen organiseren met een positief effect op hun exploitatie. We ondersteunen het natuurcentrum waar mogelijk en passend in deze ontwikkelingen.

De Maashorst duurzaam en integraal beheren

De natuur en het landschap worden gevormd door natuurlijke processen en minder door menselijk beheer (procesnatuur). De inzet van de grote grazers speelt daarin een belangrijke rol. Daarnaast waren het duurzaam beheren van alle recreatieve voorzieningen en de veiligheid van bezoekers ook in 2022 belangrijke uitgangspunten voor het beheer.

5. Toerisme & recreatie, diverse ontwikkelingen

Global Goals:

Wat hebben we bereikt

Op verschillende manieren hebben we ingezet op het in stand houden, verbeteren, mogelijk maken en/of promoten van kwalitatief goed en aantrekkelijk recreatief aanbod in Bernheze. Hierin zijn mooie resultaten geboekt.

Het komende jaar informeren we over de voortgang van de diverse projecten uit het uitvoeringsprogramma van onze huidige recreatievisie. Het jaar daaropvolgend willen we de visie evalueren en waar nodig actualiseren.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Uitvoeren projecten recreatievisie 2018-2022

In 2020 is in samenwerking met Bernhezer recreatieondernemers en andere belangenbehartigende organisaties, het marketingconcept Brabantse Juweeltjes ontwikkeld. Dit biedt een “paraplu” waaronder recreatieondernemers en organisaties zichzelf aan een breed publiek kunnen presenteren. De coöperatie Brabantse Juweeltjes en VVV Noordoost-Brabant hebben in 2022 de marketing en promotie van het recreatieve aanbod van Bernheze verzorgd. De overeenkomst met de coöperatie loopt nog 1 jaar door in 2023. De verantwoording over 2022 vindt begin 2023 plaats, waarna eventuele bijsturing kan plaatsvinden. Met de VVV was een overeenkomst voor 1 jaar (2022) gesloten. Deze wordt ook begin 2023 geëvalueerd en op basis daarvan wordt bezien of voor 2023 opnieuw een overeenkomst met hen wordt aangegaan.

Kasteel Heeswijk heeft ook in 2022 een financiële bijdrage gekregen waarmee zij hun zogenaamde tradepartnership met Visit Brabant hebben kunnen verlengen. Het kasteel wordt daarmee via Visit zowel nationaal als internationaal (met name België en Duitsland) op de kaart gezet. Met het kasteel hebben we een overeenkomst gesloten dat zij zich in dit kader inzetten om ook het bredere recreatieve aanbod van Bernheze te etaleren.

We hebben ingezet op de (door)ontwikkeling van De Maashorst inclusief het natuurcentrum (zie verder bij “De Maashorst”).

Voor recreatiepark De Wildhorst is een traject doorlopen om te komen tot een marktpartij die de herontwikkeling van het park op haalbaarheid gaat onderzoeken. Eind 2022 is deze partij

gevonden en eind 2023 zullen zij de balans hiervan opmaken. Daar waar ze concrete mogelijkheden zien, zullen zij dat in hun ontwikkelplan presenteren.

In het (recreatief populaire) gebied De Hooge Vorssel is een proces opgestart om te komen tot een gebiedsvisie. Daarvoor werken in de vorm van een zogenaamd Living Lab verschillende gebiedspartijen samen. Denk bijvoorbeeld aan IVN Bernheze, bewonerscollectief, the Duke en terreineigenaren. Doel is te komen tot een ontwikkelkader voor het gebied, waarmee de kwaliteiten (in ieder geval ook de recreatieve) ervan worden geborgd en waar mogelijk versterkt. De planning is dat deze visie in de loop van het komende jaar wordt opgeleverd.

Onze recreatieve routenetwerken worden structureel gecontroleerd en onderhouden (onder andere door IVN Bernheze) en via Visit Brabant voor een breed publiek goed ontsloten.

Faciliteren toekomstvisie Abdij van Berne

De abdij heeft haar toekomstvisie op een aantal punten aangepast. Dit met name vanwege de effecten van de coronaperiode en de daarmee toegenomen financiële noodzaak om snel tot nieuwe invullingen van (delen van) het abdijcomplex te komen. Als gemeente en provincie zijn we daarover met elkaar in gesprek gebleven. Het proces van de abdij gaat nu van visievorming naar uitvoering. Het eerste concrete verzoek om toestemming voor gewijzigd gebruik van de gebouwen “Abdijhuis” en “Neerhuis” is inmiddels bij de gemeente ingediend.

Realiseren Unesco Geopark

De ontwikkeling van het gebied “Peelhorst en Maasvallei”, met als doel het verkrijgen de Unesco Geopark status, is in 2022 doorgezet. De Unesco organisatie heeft eind 2022 aangegeven dat het een kansrijk proces is, maar dat het nog niet ver genoeg gevorderd is om officieel Geopark te zijn.

Het komende jaar zal ingezet blijven worden op de verschillende lijnen binnen het proces, te weten: “Beleven en verbinden” (versterken van de recreatieve beleving), “Benutten en herstellen” (met name herstellen van het wijstverschijnsel), “Begrijpen en verspreiden” (kennis verzamelen en uitdragen over met name de samenhang tussen de geologie/geomorfologie aan de ene kant en de cultuurhistorie en ecologie aan de andere kant). Hiervoor is uitvoeringsorganisatie ingesteld namens de deelnemende gemeenten, waterschappen en provincies.

In de loop van 2023 zal opnieuw de balans worden opgemaakt voor wat betreft de voortgang van het traject, de benodigde vervolgstappen en de consequenties daarvan voor de partners. Op basis daarvan zal ook Bernheze de afweging maken of, en zo ja hoe, hierin te participeren.

Project publiekskoepel sterrenwacht Halley

Sterrenwacht Halley in Heesch is een begrip in de regio en ver daarbuiten. De vereniging richt zich op de beoefening en verbreiding van sterrenkundige wetenschap in populairwetenschappelijke zin. De publieksactiviteiten worden jaarlijks bezocht door gemiddeld 5.000 belangstellenden, waaronder veel leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs. Hiermee vervult Halley een prominente rol op zowel educatief als recreatief vlak voor Bernheze en omgeving.

Halley staat voor de uitdaging om de 30 jaar oude grote koepel (inclusief telescoop) te vervangen. De financiering gebeurt uit eigen middelen (met name ureninzet) en via het werven van sponsoren en mogelijke subsidieverstrekkers (met name voor materiaalkosten).

Het college heeft een eenmalige subsidie toegekend van € 35.000,- voor de realisatie van een nieuwe publiekskoepel. Met de nodige zelfwerkzaamheid kan Halley dit project hiermee realiseren.

Het vervangen van de publiekskoepel heeft de hoogste prioriteit. Wanneer dit gerealiseerd is heeft Halley nog een aantal andere ambities. Ze willen Fondsen en bedrijven gaan benaderen voor de vervanging van de telescoop in de grote koepel door een groter exemplaar, die al in hun bezit is, maar in eigen beheer nog moet worden gemoderniseerd en gerestaureerd. Ook de hardware en de software van het digitale planetarium is aan vervanging toe.

Opstellen evenementenvisie

Evenementen dragen bij aan de recreatieve aantrekkelijkheid en leefbaarheid van Bernheze. Maar niet alles kan en past overal. De huidige evenementennota is een handboek/leidraad voor organisatoren, maar bevat geen beleidsmatige keuzes. We stellen daarom een richtinggevend kader op, waarmee belangenafwegingen worden gemaakt tussen de recreatieve aantrekkelijkheid en de eventuele belasting van/voor de omgeving. Deze visie zal samenhangen met de omgevingsvisie. Net als de horecavisie heeft de evenementenvisie impact op de fysiek leefomgeving, en als zodanig hebben ze verbinding met de omgevingsvisie. Middelen voor de evenementenvisie (€ 35.000,-) zijn al opgenomen in de begroting 2021. Echter vanwege het uitstellen van de Omgevingswet en de impact van de corona-crisis op de werkzaamheden van betrokken medewerkers, is het opstellen van de visie in 2021 en 2022 niet haalbaar gebleken. Inmiddels zijn we gestart met het opstellen van een nieuw evenementenbeleid. Bureau Ginder ondersteunt onze gemeente hierbij. Naar verwachting wordt het evenementenbeleid in april 2023 vastgesteld door het college.

Verbonden partijen

Regionale samenwerking Noordoost-Brabant (RNOB)

Er zijn uitdagingen die te groot zijn om als gemeente of waterschap alleen aan te gaan. Bijvoorbeeld omdat ze grenzen overschrijden, te ingewikkeld zijn of te duur zijn. Die opgaven vragen om een gezamenlijke aanpak. Regio Noordoost Brabant is daarvoor het platform. De regio heeft daarvoor “Richting 2030: samenwerkingsagenda overheden Noordoost-Brabant” vastgesteld. Deze agenda is de agenda van de samenwerkende overheden, zestien gemeenten en twee waterschappen. De agenda focust zich op mobiliteit en ruimte, leefomgeving (onder andere klimaat en energie) en vestigingsklimaat. Wat we jaarlijks gaan doen leggen we vast in uitvoeringsplannen, zodat de uitvoering en stappen naar resultaat zichtbaar zijn.

Onze ambitie is een slimme, veerkrachtige regio, op weg naar een circulaire economie. Een regio waarin ruimte blijft om te pionieren. Waarin hard wordt gewerkt en het leven nog steeds goed is.

Een regio ook waarin stad en platteland in balans zijn, elkaar waarderen en elkaar ook nodig hebben. Een regio met sterke steden met een menselijke maat en een leefbaar platteland dat aan de basis staat van een duurzame, slimme en maatschappelijk houdbare voedselproductie.

Onze opgaven vragen om een gezamenlijk handelingsperspectief en een opgavegerichte benadering, waarbij verschillende overheden op wisselende schaalniveaus samenwerken. Ook is de samenwerking met ondernemers en kennisinstellingen hierbij van groot belang. Deze agenda sluit aan op de strategische agenda's voor de stichting AgriFood Capital en die van Regio Noordoost-Brabant Werkt! (en vice versa). Dit zijn de agenda's ter versterking van de economische structuur en het innovatievermogen van de regio en de arbeidsmarktaanpak.

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners. De waarde van Bernheze is weergegeven onder realisatie. Wij nemen vijf vergelijkingsjaren op in de tabel, waarbij we uitgaan van de meest actuele informatie die beschikbaar is.

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Functiemenging (%)	2017	48,9	46,8
	2018	49,3	48,1
	2019	49,7	47,9
	2020	49,6	47,9
	2021	49,6	48,4
Het aantal vestigingen van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	2017	137,0	129,4
	2018	141,7	139,7
	2019	146,8	145,6
	2020	152,5	152,4
	2021	158,5	160,9

1) De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Wat kostte het?

		Lasten 2022			Baten 2022		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**
3.1	Economische ontwikkeling	70.731	224.731	136.256	6.086	333.506	137.719
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	188.253	1.305.301	71.353	202.253	1.333.590	99.353
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	111.086	111.086	146.487	24.207	24.207	27.184
3.4	Economische promotie	649.910	769.586	659.432	202.300	293.605	635.812
0.10	Reserves programma 3	14.000	56.182	55.983	10.000	273.744	110.288
	Totaal	**1.033.980**	**2.466.886**	**1.069.511**	**444.846**	**2.258.652**	**1.010.356**

Financiële toelichting

	Financiële afwijking raming na wijziging t.o.v. werkelijk			
Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten	Baten	Totaal
3.1	Economische ontwikkeling	-88.475	195.787	107.312
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.233.948	1.234.237	289
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	35.401	-2.977	32.424
3.4	Economische promotie	-110.154	-342.207	-452.361
0.10	Reserves programma 3	-199	163.456	163.257

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Personeel taakveld Economische ontwikkeling

Voor de transitie landbouw is door de gemeenteraad bij vaststelling van de begroting 2022 een incidenteel bedrag beschikbaar gesteld van € 152.000 voor inzet van tijdelijke personeel. Dit budget is niet volledig ingezet.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Stichting Maashorst in uitvoering

De stichting Maashorst in Uitvoering heeft de afgelopen jaren de gebiedsontwikkeling van natuurgebied De Maashorst gecoördineerd en projecten uitgevoerd. Hiervoor ontvingen zij jaarlijks uitvoeringssbudget van m.n. de Maashorstgemeenten. Op 7 september 2022 is de stichting Maashorst in Uitvoering beëindigd. Het liquidatiesaldo is uitbetaald aan de deelnemende gemeenten.

Ark Natuurontwikkeling

In 2013 heeft Ark Natuurontwikkeling subsidie gekregen voor de verwerving en inrichting tot natuur van landbouwgronden in De Maashorst. De provincie, gemeenten, Waterschap Aa en Maas en Staatbosbeheer droegen daar financieel aan bij o.b.v. 'no cure no pay'. Ark heeft ongeveer 1/3 van de resultaten behaald, wat in 2022 heeft geresulteerd in een terugbetaling.

Taakveld 0.10 Reserves programma 3

De geraamde uitgaven op diverse initiatieven en/of investeringskredieten zijn niet of niet volledig uitgegeven, waardoor de hiervoor beschikbaar gestelde dekking uit de reserves ook lager is dan geraamd.

In 2018 is de Visie recreatie en toerisme Bernheze 2018-2022 vastgesteld. Het uitvoeringsbudget is gefaseerd beschikbaar gesteld over de periode 2017-2019. De besteding loopt echter over de periode 2018-2022. Ultimo 2022 is het beschikbare budget nog niet volledig besteed.

Het begeleiden van initiatieven van stoppers willen we op tijdelijke basis doen. Om een zo concreet mogelijk inzicht te hebben in de verschillende initiatieven en vraagstukken van agrariërs denken we dat we beter kunnen inspelen op de transitie landbouw en de ontwikkeling van het buitengebied. We hebben hiervoor t/m 2022 een incidenteel budget opgenomen, wat ultimo 2022 nog niet volledig is besteed.

Onderwijs

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Onderwijs

Global goals

Wat hebben we bereikt

Kinderen zonder achterstand in het basisonderwijs

Peuters met een achterstand in de taalontwikkeling krijgen met Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) extra ondersteuning om beter voorbereid in te stromen op de basisschool. De peuters worden voor VVE geïndiceerd door de GGD. In 2021 hebben we 90% van de geïndiceerde peuters bereikt met VVE. Dit aantal is gestegen met 4% ten opzichte van 2020 We streven naar bereik van alle peuters.

Alle anderstalige basisschoolleerlingen die nauwelijks Nederlands spreken volgen enkele uren per week Nederlandse taalles op de eigen basisschool. Eind 2022 zijn dit 40 leerlingen. Er is een toename van het aantal anderstalige leerlingen.

Kinderen met langdurig verzuim zijn in beeld en worden begeleid bij de terugkeer naar school.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- We hebben peuterspeelzaalwerk in alle kernen. Ook ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag kunnen gebruik maken van peuterspeelzaalwerk. We maken dit betaalbaar door het hanteren van een beperkte inkomensafhankelijke ouderbijdrage.
- In 4 kernen hebben we aanbod van VVE. We zetten in op extra ondersteuning vanuit het consultatiebureau om ouders van geïndiceerde peuters te stimuleren gebruik te maken van VVE.
- We hebben op iedere basisschool een “vliegende taalbrigade” om anderstalige basisschoolleerlingen die nauwelijks Nederlands spreken taalles te geven op de eigen school. Op deze wijze krijgen de kinderen dichtbij huis ondersteuning in het leren van de Nederlandse taal. Ervaring leert dat de huidige inzet via de vliegende taalbrigade werkt, maar nog niet

voldoende is om goed mee te kunnen doen op de basisschool. De taalles blijft beperkt tot maximaal 2 uur per week per kind. We kijken met de schoolbesturen of en op welke wijze we het aanbod van de taallessen kunnen uitbreiden.
- Alle kinderen met langdurig schoolverzuim worden gezien door de GGD (bij geoorloofd ziekteverzuim) of het Regionaal Bureau Leerplicht (bij ongeoorloofd verzuim). Zij begeleiden kinderen en ouders bij de terugkeer naar school.

Goede onderwijshuisvesting in de kernen

Renovatie/nieuwbouw basisschool Op Weg Vorstenbosch

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Bernheze zijn de plannen opgenomen voor renovatie of nieuwbouw van basisschool Op Weg in Vorstenbosch. Tijdens de behandeling van het IHP in mei 2021 is een motie aangenomen om te streven naar het behoud van de uitstraling en het aanzicht van het huidige gebouw van BS Op Weg en dat de school bij voorkeur op de huidige locatie blijft.

We zijn dit jaar gestart met het vooronderzoek om een goede keuze te kunnen maken. Hiervoor hebben we samen met het schoolbestuur een onderzoeksvraag opgesteld. In het vooronderzoek zijn ook twee overleggen met de Dorpsraad Vorstenbosch opgenomen. We hebben de opdracht voor het vooronderzoek verstrekt en de werkzaamheden zijn gestart. Het rapport wordt half februari 2023 opgeleverd. Ook is het krediet voor de voorbereidingskosten gevoteerd en nu beschikbaar.

Aanpassing klimaatinstallatie Gymnasium Bernrode

In 2022 zijn we ook gestart met het project voor verbetering van de klimaatinstallatie in het gebouw van Gymnasium Bernrode. Na een lange voorbereidingstijd zijn de problemen in beeld gebracht, voor de oplossing zijn zowel de school (upgrade naar norm frisse scholen B) als de gemeente verantwoordelijk (herstel constructiefout bij vernieuwbouw in 2008). We financieren het project gedeeltelijk met een bijdrage uit de Subsidieregeling specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS).

Verhuurbeleid Onderwijshuisvesting Primair Onderwijs 2023

In het IHP 2021 – 2025 staat de wens van de schoolbesturen en de gemeente voor het ontwikkelen van een uniform verhuurbeleid voor verhuur en medegebruik van onderwijsruimten in de schoolgebouwen. Dit jaar hebben we in overleg met de schoolbesturen dit verhuurbeleid opgesteld en zij hebben in een OOGO ingestemd met dit nieuwe beleid. In 2023 werken we de consequenties van dit beleid verder uit.

Het voornemen voor de renovatie basisschool De Toermalijn (nieuwe naar BS Eikenwijs) staat gepland voor 2026.

Verbonden partijen

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO)

Het RBL BNO voert voor gemeente Bernheze en de regio de wettelijk verplichte taken rond leerplicht en RMC uit. Het voorkomen en terugdringen van ongeoorloofd schoolverzuim, voortijdig schoolverlaten en langdurig thuiszitten is haar kerntaak.

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we ook een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners. De waarde van Bernheze is weergegeven onder realisatie. Wij nemen vijf vergelijkingsjaren op in de tabel, uitgaande van de meest actuele informatie die beschikbaar is.

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Absoluut verzuim	2017	1,2	1,2
(aantal leerplichtigen per 1.000 leerlingen 5-18 jr)*1	2018	1,4	Niet bekend
	2019	1,8	Niet bekend
	2020	2,1	2,4
	2021	2,0	1,1
Relatief verzuim	2017	24	6
(aantal leerplichtigen per 1.000 leerlingen 5-18 jr)*2	2018	23	12
	2019	22	8
	2020	17	7
	2021	18	11
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	2017	1,5	0,9
(vsv-ers) (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)*3	2018	1,6	0,9
	2019	1,7	1,1
	2020	1,4	1,1
	2021	1,6	1,0

1) Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.
2) Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is.
3) Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 – 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Wat kostte het?

		Lasten 2022			Baten 2022		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**
4.1	Openbaar basisonderwijs	2.092	1.764	2.669			
4.2	Onderwijshuisvesting	1.155.005	1.178.627	1.222.637	60.515	61.282	144.262

		Lasten 2022			Baten 2022		
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.514.469	1.718.698	1.404.761	314.774	381.385	396.276
0.10	Reserves programma 4		102.694	102.694		235.000	166.879
	Totaal	**2.671.566**	**3.001.783**	**2.732.761**	**375.289**	**677.667**	**707.417**

Financiële toelichting

	Financiële afwijking raming na wijziging t.o.v. werkelijk			
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
4.1	Openbaar basisonderwijs	905		905
4.2	Onderwijshuisvesting	44.010	-82.980	-38.970
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-313.937	-14.891	-328.828
0.10	Reserves programma 4		68.121	68.121

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Lokaal onderwijsbeleid

Voor lokaal onderwijsbeleid is naast een jaarlijkse specifieke uitkering een structureel budget beschikbaar. Het budget is in 2022 niet volledig besteed.

Leerlingenvervoer

De begroting is tot gekomen o.b.v. historische kosten met een algemene indexering. O.b.v. de facturen zijn de werkelijke kosten 2022 lager dan ingeschat. Als gevolg van de uitkomsten van de aanbesteding is de verwachting dat de kosten in 2023 zullen stijgen.

Project laaggeletterdheid

Voor het project laaggeletterdheid was een incidenteel budget beschikbaar. Het budget is niet volledig benut. Het project is afgerond in 2022.

Taakveld 0.10 Reserves programma 4

De geraamde uitgaven op diverse initiatieven zijn niet of niet volledig uitgegeven, waardoor de hiervoor beschikbaar gestelde dekking uit de reserves ook lager is dan geraamd.

Eind 2021 hebben we een gedeelte van het restant van het beschikbare budget onderwijsachterstandenbeleid overgeheveld. Dit budget is in 2022 niet volledig besteed.

Daarnaast is het beschikbare incidentele budget Uitvoerings- en aanvalsplan laaggeletterdheid niet volledig besteed.

Sport, cultuur en recreatie

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Sport – Vervanging toplaag kunstgrasvelden

Global goals:

Wat hebben we bereikt

We beheren en onderhouden onze sportvelden. Dit doen we in goede samenwerking met de sportclubs en betrokken aannemers en leveranciers. Hierdoor hebben vele inwoners ook het voorbije jaar weer kunnen sporten en bewegen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In 2022 hebben we de toplaag van het kunstgrasveld van HVCH gerenoveerd. We pasten geen SBR-infill meer toe, maar het natuurproduct kurk. De bermen rondom het kunstgrasveld zijn opgeschoond (vrijgemaakt van SBR). Om verspreiding van de kurk naar de bermen te voorkomen, is het veld voorzien van kantplanken; daarmee houden we de infill zoveel mogelijk op het veld, wat belangrijk is om aanvullen -wat kostbaar is- zoveel mogelijk te beperken. De renovatie is binnen planning en budget en naar volle tevredenheid van HVCH uitgevoerd.

2. Sport – Aanpassen akoestiek binnensportaccommodaties

Global goals:

Wat hebben we bereikt

We ontvangen wekelijks gemiddeld 10.000 bezoekers in onze sportzalen. Ons team accommodatiebeheer is 7 dagen per week in de weer om het gebruik van al deze bezoekers zo

goed mogelijk te begeleiden. Daarom is het uitermate belangrijk dat we deze zalen goed beheren en onderhouden. Dit zetten we onverminderd voort.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In de herfstvakantie zijn beide zalen voorzien van akoestische wandpanelen. In samenspraak met de hoofdgebruikers van deze zalen hebben we gekozen voor een ontwerp dat niet alleen esthetisch fraai oogt, maar ook uitnodigt tot ‘bewegend leren’: vormen, cijfers, letters waar met balspelen op gemikt kan worden. Dit project is binnen planning en budget uitgevoerd. Ter controle of de benodigde akoestische waarden ook daadwerkelijk gehaald worden, voeren we eind december een nieuwe meting uit.

3. Sport – Robotgrasmaaiers Prinses Irene en WHV

Global goals:

Wat hebben we bereikt

We beheren en onderhouden onze sportvelden. Dit doen we in goede samenwerking met de sportclubs en betrokken aannemers en leveranciers. Hierdoor hebben vele inwoners ook het voorbije jaar weer kunnen sporten en bewegen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

De oudste robotgrasmaaiers (Prinses Irene 2013 en WHV 2014) zullen te zijner tijd vervangen moeten worden. Op dit moment schatten we in dat dit in 2025 aan de orde is. We begroten het vervangen van de nu aanwezige machines. We denken dat er te zijner tijd nieuwe technieken zijn (gps-gestuurd maaien) waardoor we met minder machines eenzelfde areaal kunnen maaien. Dat kan mogelijk positieve effecten hebben op de kosten.

4. De Wildhorst

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Voor de Wildhorst stond 2022 in het teken van de partnerselectie. Deze partner is inmiddels gevonden. Samen gaan we onderzoeken of de transformatie van de Wildhorst haalbaar is en hoe partijen moeten samenwerken om dat te realiseren.

Hoe weten we dat

Er is een intentieovereenkomst gesloten met een marktpartij die zich richt op het transformeren van de Wildhorst naar een toekomstbestendig recreatiepark. Het doel van de intentieovereenkomst is om op hoofdlijnen te onderzoeken of een rendabele herontwikkeling mogelijk is. Daarnaast wordt gekeken hoe de verdere samenwerking vorm gegeven moet worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Via Tendernet is een procedure gestart om te komen tot een selectie van potentiële marktpartijen die uitvoering willen geven aan (delen van) de Toekomstvisie. De procedure heeft een samenwerkingspartner opgeleverd waarmee een intentieovereenkomst is gesloten.

In 2022 is er een uitspraak gekomen in de juridische procedure met Mooi Weer Recreatie. Het Gerechtshof heeft bevestigd dat wij de erfpacht op een juiste manier hebben opgezegd. Daarmee hebben wij weer de volledige zeggenschap over deze gronden. We hebben de zittende huurders nu zelf een huurovereenkomst aangeboden. In december hebben we de erfpachtovereenkomst met Tedeca (voorheen Jusoma) opgezegd. Dit vanwege het niet betalen van de erfpachtscanon.

5. Erfgoed en monumenten

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Realisatie van ambities en doelstellingen uit de Erfgoedvisie

De erfgoedvsisie “Ode aan het boerenleven” is vastgesteld voor een periode van tien jaar (2020-2030). De acties die wij uitvoeren zijn benoemd in het uitvoeringprogramma van de erfgoedvisie, waarmee wij onze ambities en doelstellingen willen bereiken.

Het in stand houden en versterken van het nog aanwezige materiële erfgoed, zowel boven- als ondergronds

Als onderdeel van het uitvoeringsprogramma is in 2022 gewerkt aan het implementeren van de cultuurhistorische waardenkaart in het Omgevingsplan. Ook in 2023 zal hieraan gewerkt worden.

Hergebruik en herbestemmen van het erfgoed – wat om proactief meedenken aan de voorkant en mee bewegen gedurende het ontwikkelingsproces vraagt

Erfgoed is een belangrijke bouwsteen bij het behoud van de abdij. Even als in 2021 is in 2022 vanuit erfgoed meegewerkt om de integrale ontwikkeling van het complex te faciliteren. Ook bij de herontwikkeling van de kerk van Heeswijk heeft erfgoed in 2022 geparticipeerd en draagt bij aan het ontwikkelproces.

Aansluiting en inbedding te zoeken van erfgoed bij de actuele onderwerpen als energietransitie, klimaatadaptatie, transitie landbouw - waarbij we ook ruimte willen laten voor innovatie en experiment en een integrale benadering – door aansluiting en inbedding te zoeken van erfgoed bij andere beleidsterreinen als vrijetijdseconomie, ruimtelijke ontwikkeling en het sociale domein

In 2021 is gestart met een haalbaarheidsonderzoek koppelkansen Transitie Landbouw en Erfgoed. Dit is een project waarbij vanuit de thema's transitie landbouw, klimaatadaptatie en ruimtelijke ontwikkeling integraal gezocht wordt naar oplossingen voor de verschillende opgaven. Vanwege de complexiteit van de opgaven is dit onderzoek in 2022 gecontinueerd, waarbij de verkenning zich heeft toegespitst tot het gebied "Kameren" nabij kasteel Heeswijk. Dit heeft erin geresulteerd dat het beoogde gebiedsproces voor dit deelgebied onderdeel is van de GGA-aanpak van AA-dal Noord. In het eerste kwartaal van 2023 zal het onderzoek worden afgerond.

Het erfgoed in te zetten als verbindende en dragende kracht voor stedelijke- en landschappelijke ontwikkeling

Ook in 2022 is in het kader van het project opstellen Omgevingsvisie erfgoed en de erfgoedvisie nadrukkelijk als bouwsteen ingebracht.

In te zetten op de vergroting van de toegankelijkheid en de beleefbaarheid van erfgoed onder een breed publiek. Door het Bernhezer karakter te versterken en uit te dragen

Nadat in 2021 de bronschat van Nistelrode in het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden is gedigitaliseerd is in 2022 gewerkt aan het ontwikkelen van een belevingsconcept voor het zichtbaar en beleefbaar maken van de bronsschat. Naast het betrekken van professionele bureaus hebben lokale betrokkenen en deskundigen, zoals de vertegenwoordigers van de heemkundekringen en Stichting Archeologie Maasland, hier hun bijdragen aan geleverd. Het komende jaar zal verdere uitvoering gegeven worden aan het belevingsconcept.

Goed beheer, onderhoud en instandhouding van ons erfgoed en monumenten.

In 2022 is gewerkt aan de evaluatie en actualisatie van de nieuwe subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Uitvoeren projecten erfgoedvisie

In 2022 is gewerkt aan de volgende projecten in het kader van het Uitvoeringsprogramma erfgoedvisie:

Opstellen kerkenvisie Bernheze

In 2022 is samen met de kerkeigenaren gewerkt aan de kerkvisie. De afronding van dit project zal plaatsvinden in het eerste kwartaal van 2023.

Haalbaarheidsonderzoek koppelkansen erfgoedvisie -transitielandbouw

In 2022 is aan dit project gewerkt en in derde kwartaal 2023 zal dit project worden afgerond. De verkenning heeft onder andere geresulteerd dat het gebied Kameren onderdeel vormt van de GGA Aa-dal Noord.

Subsidieverordening instanhouding monumenten

De afronding van het project “Nieuwe subsidieregeling instandhouding monumenten” was afhankelijk van het verruimen van het subsidiebudget voor gemeentelijke monumenten. In de begroting 2023 zijn deze middelen structureel verruimd. De definitieve vaststelling van de nieuwe subsidieverordening staat gepland in het eerste kwartaal van 2023.

Beleefbaar en zichtbaar maken erfgoed

In 2022 is samen met de heemkundekringen en professionele bureaus een beleefbaarheids concept voor de bronsschat ontwikkeld. Daarnaast is in 2022 (door veranderde omstandigheden bij de ontwikkeling van de Abdij en The Duke) vooralsnog geen invulling gegeven aan het beleefbaar maken van het erfgoed op beide locaties.

Bernhezer Canon

In 2022 hebben er gesprekken plaatsgevonden met de heemkundekringen in het kader van het verkennen van het opstellen van een Bernhezer Canon. In 2023 zal dit worden gecontinueerd.

Incorporeren en verankeren erfgoed(visie) in de Omgevingsvisie

In 2022 is er gewerkt aan het incorporeren en verankeren van erfgoed (visie) in de Omgevingsvisie.

Incorporeren van erfgoedwaarden in het Omgevingsplan

Tevens is in 2022 gewerkt aan het juridisch incorporeren van erfgoedwaarden (nieuwe erfgoedkaart) in het omgevingsplan. Dit zal het komende jaar worden gecontinueerd.

Duurzaamheid voor gemeentelijke monumenten

Maatregelen met betrekking tot duurzaamheid (subsidie voor quick-scan energiebesparende maatregelen) voor gemeentelijke monumenten zijn opgenomen in de nieuwe subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten.

6. Natuur en landschap – Wandelen langs de Aa

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Het wandelpad langs de Aa is in 2022 niet verder ontwikkeld.

Wat hebben we daarvoor gedaan

We zijn afhankelijk van medewerking van grondeigenaren, doorgaans agrariërs of particulieren. Wij hebben de ruimtelijke ontwikkelingen door derden, waarbij de Aa betrokken was, aangegrepen voor een gesprek met grondeigenaren. Dat heeft echter geen mogelijkheden voor een wandelpad opgeleverd. Meestal hebben zij zelf geen belang bij een wandelpad en zien hier vaak nadelen voor hen zelf in. De verwachting bestaat dat een algehele EVZ-ontwikkeling, met daarin opgenomen een wandelpad, meer ontwikkelingsmogelijkheden biedt. Dit doen we samen met het Waterschap.

7. Natuur en landschap – LOP-projecten

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Het plan voor de realisatie van de natte EVZ langs de Groote Wetering is klaar, zodat de realisatie daarvan in het komende jaar kan plaatsvinden.

De subsidieregeling ErvenPlus 3.0 was in Bernheze een groot succes. Er zijn 40 erven voorzien van landschappelijke beplantingen en nestkasten om de biodiversiteit te vergroten.

Ook de Stimuleringsregeling landschap is goed benut in onze gemeente. Er zijn 233 meter hagen, 2 poelen, 14 knotbomen, 30 bomen geplant en 810 m2 bosjes/houtsingels, 20

hoogstamfruitbomen, 38.616 m2 bloemrijke randen langs akkers/weiden en 2.533m wandelpad over boerenland gerealiseerd.

Alle cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen zijn opgenomen op de erfgoedkaart.

De zuidelijke dorpsrand Heesch is niet opgepakt. Voorstel is om dit te koppelen aan ontwikkelingen bij Heesch- West en eventuele uitbreidingen van de wijk De Erven.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Het Waterschap was kartrekker voor het project EVZ Groote Wetering. Wij hebben het Waterschap geadviseerd bij de planontwikkeling door zitting te nemen in de projectgroep en wij hebben de vergunning voor de realisatie verleend.

De subsidieregelingen Erven Plus en Stimuleringsregeling landschap worden door derden (provincie en coördinatiepunt landschapsbeheer van Brabants Landschap) uitgevoerd. Wij zijn co-financier en hebben ervoor gezorgd dat deze regelingen onder de aandacht werden gebracht bij de juiste partijen. Vanwege het grote succes van de Stimuleringsregeling Landschap en de uitputting van het budget, heeft het college eind 2022 besloten om middelen bij te storten. Als de provincie akkoord gaat met deze bijstorting, wordt de gemeentelijke inzet verdubbeld door de provincie. Ook heeft het college besloten om de subsidiemogelijkheden binnen EVZ-zones uit te breiden, in de hoop dat meer agrariërs en particulieren zelf EVZ's gaan realiseren.

In het kader van de inventarisatie cultuurhistorie zijn de historische landschapselementen op kaart gezet.

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners. De waarde van Bernheze is weergegeven onder realisatie. Wij nemen vijf vergelijkingsjaren op in de tabel, waarbij we uitgaan van de meest actuele informatie die beschikbaar is.

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Niet wekelijkse sporters (%) >19 jaar	2012	47,9	36,1
	2016	49,5	42,8
	2020	50,8	41,4

Wat kostte het?

		Lasten 2022			Baten 2022		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**
5.1	Sportbeleid en activering	254.858	526.647	348.380	152	115.911	107.368
5.2	Sportaccommodaties	2.124.796	2.450.976	2.084.248	721.260	740.708	739.903
5.3	Cult.presentatie,-productie en –partic.	437.539	542.901	467.406		24.337	24.337
5.4	Musea	28.900	28.923	29.651	6.058	4.556	4.557
5.5	Cultureel erfgoed	130.799	220.741	173.700	10.800	10.800	16.200
5.6	Media	780.496	780.544	774.694	12.493	12.493	12.507
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.032.844	2.383.749	2.211.283	17.421	19.256	329.042
0.10	Reserves programma 5	213.535	607.828	607.828	381.162	1.695.675	1.013.542
	Totaal	**6.003.767**	**7.542.309**	**6.697.190**	**1.149.346**	**2.623.736**	**2.247.456**

Financiële toelichting

Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
5.1	Sportbeleid en activering	-178.267	8.543	-169.724
5.2	Sportaccommodaties	-366.728	805	-365.923
5.3	Cult.presentatie,-productie en –partic.	-75.495		-75.495
5.4	Musea	728	-1	727
5.5	Cultureel erfgoed	-47.041	-5.400	-52.441
5.6	Media	-5.850	-14	-5.864
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-172.466	-309.786	-482.252
0.10	Reserves programma 5		682.133	682.133

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Overige sportaangelegenheden

We hebben als gemeente de intentieverklaring ondertekend voor de rijksregeling “Combinatiefuncties”. Hiermee hebben we de inspanningsverplichting om minimaal 3,23 fte combinatiefunctionarissen aan het werk te hebben in Bernheze. Daarvoor worden rijksmiddelen beschikbaar gesteld op basis van cofinanciering. De raad heeft (in 2010) aangegeven voor combinatiefuncties geen extra budget te reserveren in de begroting. De Bernhezer cofinanciering moet daarom vanuit bestaande gemeentelijke budgetten of door externe partijen gebeuren. Dat gebeurt inmiddels voor een belangrijk deel via de bijdragen vanuit het basisonderwijs aan de combinatiefunctionarissen die ook gymlessen op scholen verzorgen. We hebben het (in de eerste jaren ontvangen, maar niet besteedde) rijksbudget gereserveerd om de volgende jaren als cofinanciering in te kunnen zetten. Er is geen terugbetalingsverplichting. Het in 2022 niet

benutte/resterende budget van € 119.507 wordt voorgedragen voor overheveling voor de invulling van combinatiefuncties in 2023 en verder.

Daarnaast heeft de specifieke uitkering Sport een nadeel op het mengtarief btw-compensatiefonds tot gevolg van € 27.579. Dit nadeel krijgen we vergoed. Met deze vergoeding hebben we begrotingstechnisch geen rekening gehouden en leidt hiermee tot een voordeel in de jaarrekening.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Sportpark De Hoef Loosbroek

Ultimo 2022 is de aanleg van tennispark Loosbroek nog niet gestart, waardoor de beschikbare budgetten nog niet zijn ingezet. De aanleg wordt voorzien in het komende jaar.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Kunstprojecten

Op dit taakveld is een budget beschikbaar van € 32.000 voor het kunstwerk de Ballon. Dit budget is in 2022 niet besteed. Daarnaast is het structurele budget voor advieskosten kunstprojecten maar beperkt besteed.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Personeel taakveld openbaar groen en (openlucht) recreatie

Door de vacatures bij ondermeer het onderdeel afval is het nodig gebleken een beroep te doen op externe inhuur.

Exploitatie recreatievoorzieningen

De canons van de Wildhorst zijn niet als inkomsten in de begroting opgenomen, maar zijn wel gefactureerd. Bij de beoordeling van de openstaande debiteuren is een deel hiervan dubieus verklaard. Hiervoor hebben we een dotatie gedaan aan de desbetreffende voorziening. Per saldo hebben we een positief saldo van € 125.000 op dit onderdeel.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves taakveld 5

De geraamde uitgaven op diverse initiatieven zijn niet of niet volledig uitgegeven, waardoor de hiervoor beschikbaar gestelde dekking uit de reserves ook lager is dan geraamd.

De grootste onderdelen binnen dit programma, waarvoor de werkelijke kosten/dekking lager is dan geraamd zijn: Combinatiefuncties (lagere uitgaven, restant € 44.000,-), Tennispark Loosbroek inclusief afboeking boekwaarde korfbalvereniging Korloo (geen uitgaven, € 311.000,-), Vitaal

buitengebied/transitie landbouw (geen uitgaven, restant € 92.000,-), kansrijke initiatieven buitengebied (geen uitgaven, restant € 36.000), post onvoorzien buitengebied (geen uitgaven, restant € 65.000,-), Stimuleringsregeling landschap 2021-2023 (€ 25.000,- uitgaven, restant € 25.000,-), projectbegeleiding Wildhorst (restant € 43.000,-), kunstproject de Ballon (restant € 32.000).

Sociaal domein

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Integrale toegang

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Het cliënt-ervaringsonderzoek van 2021 geeft aan dat onze inwoners weten waar ze moeten zijn voor hun hulpvraag (80%) en ook snel te zijn geholpen (79%). Het beeld van de ervaringen van onze inwoners in 2021 is vergelijkbaar of iets minder positief ten opzichte van 2020. Gegeven de coronacrisis, waarbij we meer op afstand hebben moeten werken, is dit acceptabel.

In Juni 2022 hebben we bereikt dat ook Jeugd is geïntegreerd in de Integrale Toegang Wegwijzer. Een kwalitatieve analyse van de functie van gebiedsregisseur is juli 2022 afgerond.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Met de Integrale Toegang is de insteek dat inwoners ons gemakkelijk weten te vinden en dat we in één keer een breed beeld hebben van wat de behoeften van onze inwoners zijn. De cijfers van het cliëntervaringsonderzoek 2021 tonen aan dat we vindbaar zijn, maar dat de naamsbekendheid van de Integrale Toegang nog beter kan. In 2022 hebben we ingezet op meer naamsbekendheid, onder andere door de ontwikkeling van flyers en digitale communicatie.

Aanleiding voor deze flyers was de succesvolle integratie van de jeugdprofessionals in de Integrale Toegang (juni 2022). Het samenwerkingsverband Wegwijzer vormt daarmee nu echt de integrale toegang van de gemeente Bernheze. Het team WMO van de gemeente, het team Werk & Inkomen van de gemeente Meierijstad en de jeugdprofessionals en sociale werkers van ONS welzijn werken hierin samen.

Vanwege het samenwerkingsverband is in 2020 een gebiedsregisseur aangesteld. In eerste instantie om de opstart van de Integrale Toegang aan te jagen en regisseren. In 2022 is de Integrale Toegang gerealiseerd en was het nodig om vooruit te kijken naar de benodigde ondersteuning voor de doorontwikkeling van de Integrale Toegang. De functie wordt structureel

gecontinueerd onder een andere noemer “coördinator”. Het takenpakket is verhelderd passend bij de doorontwikkeling van Wegwijzer. Eind 2022 is een nieuwe coördinator van het samenwerkingsverband aangesteld.

2. Participatiewet

Global goals:

Wat hebben we bereikt

- Het partnership met IBN is geëvalueerd en verbetervoorstellen zijn doorgevoerd.
- De dienstverleningsovereenkomst met Meierijstad is voor onbepaalde tijd verlengt.
- De energietoeslag 2022 voor inkomens tot 130 % van het minimum is uitgekeerd
- De pakket van de collectieve zorgverzekering is uitgebreid met een extra pakket.
- Evaluatie Impuls Laaggeletterdheid is mei 2022 afgerond
- In de periode maart 2020-april 2022 hebben 31 inwoners deelgenomen aan een ondersteunende cursus voor laaggeletterdheid / lage basisvaardigheden.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- We hebben volop ingezet om mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt te ondersteunen. Dit hebben we gedaan door:
  - Inzet PIM Werkt
  - Meer mensen op trajecten gezet
  - Banenmarkt georganiseerd voor statushouders waarbij er een aantal direct een baan hebben gevonden.
- De wet inburgering is gestart, waarbij wij als gemeente een brede intake voeren en regie op de taal en participatietrajecten.
- We hebben de samenwerking met IBN verder geïntensiveerd om zo meer mensen aan het werk te helpen.
- In het kader van een vangnet in levensonderhoud is er gezorgd voor dat alle Oekraïners in onze gemeente leefgeld ontvangen.
  De Oekraïners die hulp wilden bij het vinden van werk zijn ondersteund.
- De impuls Laaggeletterdheid is in 2022 afgerond. Met de impuls Laaggeletterdheid is vooral aangezet tot het terugdringen van laaggeletterdheid en verbeteren van de reken- en computervaardigheden. De focus ligt daarbij op het bereiken van deze moeilijk vindbare doelgroep via zogenaamde camouflage-activiteiten. Na deelname aan een camouflagecursus

kan iemand gewezen worden op passend, ondersteunend cursusaanbod. Met de impuls hebben we meer inwoners bereikt. Vanaf najaar 2022 borgen we de aanpak in het regulier aanbod, zoals ONS welzijn, ROC en bibliotheek.

3. Aanpakken met impact

Global goals:

Wat hebben we bereikt

- Bij ONS welzijn is een aanjaagfunctionaris eenzaamheid gestart die als taak heeft een duurzame aanpak tegen eenzaamheid te ontwikkelen.
- Een Bernhezer sociale kaart is ontwikkeld om inwoners op weg te helpen in het vinden van de juiste hulp bij geldzaken, zorg en werk.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Volgens het uitvoeringsprogramma aanpak eenzaamheid zijn er per kern vrijwilligers getraind in het bespreekbaar maken van eenzaamheid. Dit om meer bewustwording op gang te brengen over eenzaamheid en de consequenties hiervan, en om meer mensen te bereiken.
- In de week tegen de eenzaamheid in november zijn diverse activiteiten georganiseerd in de gemeenschapshuizen.
- In iedere kern hebben we een netwerk van samenwerkende vrijwilligersorganisaties op het terrein van zorg en welzijn. Dit zijn onze dorpsinitiatieven. We zijn met deze dorpsinitiatieven in overleg over hun inzet en de wijze waarop wij en ONS welzijn de dorpsinitiatieven kunnen faciliteren. We zijn gestart met het gezamenlijk ontwikkelen van een beleidskader inzet van dorpsinitiatieven. Dit is in 2022 niet opgeleverd. We pakken dit in eerste kwartaal 2023 weer op.
- In 2022 zagen we dat armoede onder onze inwoners toeneemt. Door stijgende kosten en hogere energierekeningen komen meer gezinnen in problemen. We zien ook de behoefte aan gratis kleding toenemen en hebben daarom de Kledingbank (’t Bernhezer Pakhuijs) een eenmalige bijdrage verstrekt. We geven hiermee de Kledingbank tijd om zelfstandig haar toekomstplannen uit te werken.
- In de pilot Onafhankelijke Client Ondersteuning zijn een groot aantal vrijwilligers opgeleid. Dit is een brede opleiding van de drie wetten jeugd, WMO en participatie. Zij pakken een hulpvraag laagdrempelig op of verwijzen door naar de juiste hulp als er meer en of zwaardere ondersteuning nodig is. Een coördinator van ONS welzijn ondersteunde de vrijwilligers.

- Mantelzorgondersteuning vinden wij belangrijk, omdat mantelzorgers een grote rol hebben in de zorg van hun naasten. Met de mantelzorgmakers en ONS welzijn organiseerden we individuele en groepsgewijze ondersteuning. Aandacht is gegaan naar ondersteuning van jonge mantelzorgers, training, lotgenotencontact en verdere samenwerking tussen mantelzorgmakelaars en ONS welzijn. Via het mantelzorgcompliment hebben we ook dit jaar onze waardering uitgesproken voor mantelzorgers.

4. Langer thuis

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Uit de Monitor Sociaal Domein (VNG) blijkt dat er in het tweede halfjaar 2021 176 huishoudens per 1.000 inwoners met een voorziening in het sociaal domein waren (jeugdwet, participatiewet, Wmo), waarvan 55 per 1000 met een maatwerkvoorziening Wmo. Eerste half jaar 2022 is het aantal inwoners wat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Wmo gestegen naar 56 per 1000 inwoners. Ook de stapeling van aantal voorzieningen per inwoner neemt toe.

Bij ruim 400 inwoners van 55 jaar en ouder is de conditie in beeld gebracht en persoonlijk advies gegeven om de conditie en gezondheid te verbeteren.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, Zorg & Veiligheid

- In 2022 hebben we ons verder gecommitteerd aan het Regionale Koersplan
- Najaar 2022 heeft het college ingestemd met een Impuls op het thema Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang Zorg & Veiligheid voor onder andere lokale implementatie van regionale afspraken. Per december 2022 zijn een beleidsmedewerker en adviseur binnen de organisatie gestart met deze impuls.

Sociale Inclusie agenda

- December 2022 is een plan van aanpak sociale inclusie agenda opgeleverd. Dit proces heeft gelijk gelopen met het onderzoek naar het draagvlak ten opzichte van de Global Goals. Immers, de Global Goals kunnen ook worden verbonden aan de ambities rondom inclusie. Dit plan van aanpak wordt in 2023 verder uitgewerkt en gerealiseerd.

Gezondheid

- We organiseren jaarlijks via de GGD en de combinatiefunctionarissen fittestdagen in een of meerdere (roulerende) kernen. In 2022 zijn de fittestdagen in Heesch en Heeswijk-Dinther georganiseerd.

We hebben voldoende, kwalitatief goede en bereikbare voorzieningen per kern

Herijking gemeenschapshuizenbeleid

Wij willen dat onze inwoners langer zelfstandig kunnen (blijven) wonen, dit vraagt om voldoende, kwalitatief goede en bereikbare voorzieningen per kern. Een belangrijke voorziening zijn de gemeenschapshuizen, deze worden zo optimaal mogelijk gebruikt als ontmoetingsplek. In een beleidsnotitie, die stamt uit 2000, is vastgelegd wat binnen de gemeente Bernheze de beleidsuitgangspunten voor de gemeenschapshuizen zijn. In de eerste helft van 2022 hebben we een onderzoek gedaan naar de wenselijkheid van herijking van deze beleidsnotitie. Een groot deel van de uitgangspunten past nog prima bij de huidige en toekomstige visie en uitgangspunten van de vijf gemeenschapshuizen. Op 4 thema's is een herijking noodzakelijk. Onlangs is het project gestart voor daadwerkelijke herijking. Uitvoering daarvan gebeurt in 2023.

Huisvesting KBO in het gemeenschapshuis

In 2021 is de financieringsstroom voor de huisvesting van de KBO's in drie gemeenschapshuizen aangepast. De KBO Heesch had problemen met de voorwaarden van de nieuwe huurovereenkomst in CC de Pas, waardoor zij in 2022 tijdelijk andere huisvesting hebben gezocht. Na intensief overleg en reparatie van de subsidieregeling keert de KBO in 2023 weer terug naar CC De Pas.

5. Jeugd(hulp) en onderwijs

Global goals:

Wat hebben we bereikt

- Het is helaas niet gelukt om het percentage jongeren met jeugdhulp onder 9,5% te krijgen. We zien zelfs een toename van het aantal jongeren dat gebruik maakt van jeugdhulp. In 2021 ging het om 10,3% en in 2022 tot 1 december om 10,5%. Het is niet te zeggen wat de invloed van de Coronacrisis is op deze cijfers. We zien wel dat de toename van jeugdigen met jeugdhulp een regionale en landelijke ontwikkeling is.

- Het aantal jongeren dat zorg ontvangt buiten de regio via een Landelijk Transitie Arrangement (LTA) is fors terug gebracht. Tot 1 december 2022 ging het om 16 jeugdigen. In 2021 waren dit in totaal 21 jeugdigen.
- We zien een toename van kinderen in pleegzorg en gezinshuizen. Dit past binnen de doelstelling om “zo thuis als mogelijk” op te groeien.
- We hebben een lokaal ondersteuningsaanbod voor ouders met vragen en/of problemen bij het opvoeden en opgroeien van hun kinderen.
- We hebben jeugd met depressieklachten vroegtijdig in beeld.
- We hebben het drugsgebruik en de houding ten aanzien van drugs van jongeren en jong volwassenen van 16-27 jaar in de regio (Noord-en Zuidoost Brabant) in beeld.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- In 2022 zijn we gestart met werken in de driehoek als een jeugdige wordt doorverwezen naar een 2e-lijns zorgaanbieder. Gezamenlijk worden doelen bepaald. De zorgaanbieder en onze toegang stemmen af wat het volume (q) is dat wordt toegekend. In het begin van het jaar zorgde dit voor een extra tijdsinvestering van zowel de toegang als de zorgaanbieders, maar inmiddels is iedereen gewend aan de nieuwe manier van werken.
- De Key group heeft in de regio Noordoost Brabant een kwalitatief- en kwantitatief onderzoek verblijfsvoorzieningen maatwerk, jeugdzorg+ en LTA zorgonderzoek uitgevoerd. In het project Transformatieopgave is, naar aanleiding van dit onderzoek, de opdracht neergelegd om samen met de aanbieders een visie op Jeugdhulp met Verblijf voor de regio NOB te ontwikkelen. We willen zoveel als mogelijk jongeren in onze eigen regio laten verblijven.
- Er liep van 1 september 2020 t/m 31 augustus 2022 een pilot POH GGZ Jeugd bij de huisartsenpraktijken in Bernheze. Op 1 september 2022 is deze pilot omgezet in een driejarig contract met Haspel, die de detachering van de POH GGZ Jeugd verzorgt. In de eerste twee jaar hebben 435 kinderen, jeugdigen en/of hun ouders gebruik gemaakt van een POH GGZ Jeugd. De patiënttevredenheid bij de kinderen/jeugdigen is een 8,8 en bij ouders een 9,0.
- In Brabant Noordoost zijn in de periode 2019 tot en met 2022 en onder de vlag van het landelijk programma “Geweld Hoort Nergens Thuis” in onze regio, lokaal en regionaal, grote stappen gezet op het gebied van voorkomen en duurzaam stoppen van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Om te voorzien in structurele borging van de aanpak HGKM is dit jaar de visie geactualiseerd en is een nieuwe governance structuur voorgesteld.
- Voor de zomervakantie is er gestart met structurele aanwezigheid van jongerenwerk op het Hooghuis locatie Heesch. Elke woensdag van 12.00 uur tot 16.00 uur zijn er jongerenwerkers aanwezig voor alle vragen waarmee kinderen niet naar ouders of school kunnen. Alles kan besproken worden. Hierdoor zijn er meer jongeren in de leeftijd van 14-18 jaar die na schooltijd bij Checkpoint komen. We zien hierdoor een terugloop van hangjongeren. De jongerenwerkers bouwen een relatie op en hebben zicht op de jongeren. Hier gaat een preventieve werking vanuit.
- We ondersteunen ouders bij het opvoeden door in 3 kernen (Heesch, Heeswijk-Dinther en Nistelrode) wekelijks inloopspreekuren voor ouders van 0-12 jarigen aan te bieden. De

spreekuren worden per kern gemiddeld door 5 ouders per week bezocht en worden uitgevoerd door de GGD. Daarnaast zijn door de GGD kortdurende interventies ingezet om ouders te ondersteunen bij de opvoeding. Hiermee zijn in 2022 ongeveer 20 gezinnen geholpen.

- We bieden op scholen voor voortgezet onderwijs de preventieve aanpak STORM aan. STORM is een effectief bewezen aanpak om leerlingen met een verhoogde kans op depressie vroegtijdig op te sporen en hulp te bieden. Het preventieprogramma STORM wordt nu structureel uitgevoerd op het voortgezet onderwijs en is in 2022 ook uitgebreid naar het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. Dit omdat juist deze leerlingen een verhoogde kans hebben op depressieklachten.
- Op het basisonderwijs zijn weerbaarheidstrainingen uitgevoerd door Halt en de GGD in groepen 7 en 8.
- Om de houding ten aanzien van het drugsgebruik te denormaliseren werken we regionaal samen in het project “Skip de trip”. Hieraan nemen gemeenten in Noord en Zuidoost Brabant, Novadic-Kentron, politie, OM en GGD deel. Doel van dit project is:
    - Het drugsgebruik en de houding ten aanzien van dit gebruik bij jongeren en jong volwassenen in beeld te brengen.
    - Communicatiestrategie te ontwikkelen voor het ombuigen van de houding van jongeren ten aanzien van het drugsgebruik (denormaliseren).
    - Handvatten te ontwikkelen voor een drugsvrij evenementenbeleid samen met de evenementen branche.
- In 2022 is een onderzoek naar het drugsgebruik en houding ten aanzien van drugs onder jongeren en jong volwassenen in Noord en Zuidoost Brabant uitgevoerd. Uit dit onderzoek blijkt onder andere dat het merendeel van de jongeren en jong volwassenen het gebruik van drugs normaal vinden en dat met name het cannabisgebruik hoog is. Op basis hiervan wordt een communicatiestrategie verder uitgewerkt in 2023.

6. Investering gebouw en afbouw subsidie Stichting de Pas

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Bij de besluitvorming rondom De Nieuwe Instelling (DNI) in 2020 is besloten een pas op de plaats maken om Stichting de Pas ruimte te geven om de exploitatiekosten omlaag te brengen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In het programma Bestuur en ondersteuning vindt u een toelichting dat we kansen zien om de huisvesting van De Misse 2, 4 en 6 in onderlinge samenhang te bezien. De gereserveerde investering in 2023 van € 2.500.000,- is onderdeel van de financiële dekking van het plan dat begin 2022 aan uw raad is voorgelegd. De eerste fase van dit plan betrof een herindeling van het gemeenschapshuis en de komst van een tijdelijke huurder boven CC de Pas. Hier is in het programma Bestuur en ondersteuning al dieper op ingegaan.

Wij zien met dit plan mogelijkheden om door een betere exploitatie de subsidie aan CC De Pas vanaf 2022 geleidelijk af te bouwen. Dit is in 2022 geëffectueerd door een vermindering van het subsidiebedrag van 2021 met 25%, te weten € 28.069,-.

7. Maatschappelijk vastgoed

Global goals:

Wat hebben we bereikt

In 2023 en 2024 verduurzamen we ons maatschappelijk vastgoed. De energiecrisis dwong ons als gemeentelijke organisatie echter ook om al in 2022 enkele maatregelen te treffen. We verlaagden de temperatuur in diverse gebouwen en sloten tijdens daluren enkele ruimten in het gemeentehuis.

Wat hebben we daarvoor gedaan

De helft van onze gebouwen beschikt nu al over energielabel A. Hieronder vallen ook onze utiliteitsgebouwen. De overige helft van de gebouwen willen we niet pas in 2030, maar al in 2025 over energielabel A laten beschikken. De uitvoering van de werkzaamheden in het kader van verduurzaming staat gepland in 2023 en 2024. In 2022 hebben we diverse klussen nader in kaart gebracht en voorbereid, zodat de uitvoering zo snel mogelijk in 2023 opgestart kan worden. Tevens actualiseerden we in 2022 ons MJOP (Meerjaren Onderhoudsplan) voor gemeentelijke gebouwen. Uiteraard stemden we het MJOP en de verduurzamingsagenda op elkaar af.

Verbonden partijen

Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant

Het Werkvoorzieningschap is opdrachtgever voor IBN als uitvoeringsorganisatie van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het Werkvoorzieningschap is namens 6 gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN.

Centrumregeling WMO Brabant Noordoost-Oost

Gemeente Oss is centrumgemeente voor de inkoop van Wmo-ondersteuning (voor de taken die vanaf 2015 door de gemeente worden uitgevoerd). Oss koopt in namens de deelnemende gemeenten. Tevens kopen we in de regio gezamenlijk de uitvoerende taken vanuit de Wvggz sinds 2020 in. Regionale inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor de aanbieders, meer eenheid in de regio en een sterkere positie in het gesprek met aanbieders.

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant

In Noordoost Brabant kopen we gezamenlijk de jeugdhulp in. Daarvoor is een gemeenschappelijke regeling met de centrumgemeente ('s-Hertogenbosch). Gezamenlijke inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor aanbieders, efficiëntere inkoop en een betere positie in de onderhandeling met aanbieders. Een aantal taken (bijvoorbeeld gesloten jeugdzorg) moeten gemeenten verplicht gezamenlijk inkopen.

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost (KCV)

Zes gemeenten zijn opdrachtgever voor het WMO-personenvervoer. Samen vormen zij het KCV. Met vervoer op maat dragen zij bij aan bereikbaarheid voor iedereen en daarmee aan de participatie ook voor mensen met een beperking.

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners. De waarde van Bernheze is weergegeven onder realisatie. Wij nemen vijf vergelijkingsjaren op in de tabel, waarbij we uitgaan van de meest actuele informatie die beschikbaar is.

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Aantal banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar)	2017 2018 2019 2020 2021	668,9 683,0 697,5 697,8 704,0	555,3 577,3 590,6 589,9 605,2
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	2016 2017 2018 2019 2020	1% 1% 1% 1% 1%	1% 0% 0% 1% 0%
Kinderen in uitkeringsgezin dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen (% kinderen tot 18 jaar)	2017 2018 2019 2020 2021	5% 5% 4% 4% 4%	3% 3% 3% 3% 3%
Netto arbeidsparticipatie*1 (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	2017 2018 2019 2020 2021	68,4 69,4 70,4 70,1 71,0	70,7 72,1 72,9 72,2 73,9
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	2017 2018 2019 2020 2021	2% 2% 1% 2% 1%	1% 1% 1% 1% 2%
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder)	2017 2018 2019 2020 2021	28,1 26,8 25,4 32,6 27,8	16,3 16,1 15,4 34,2 17,0
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar)	2016 2017 2018 2019 2020	23,1 25,4 Geen data 20,0 19,8	12,1 13,3 13,7 11,6 13,6
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2018 2019 2020 2021 2022	11,3 12,0 11,7 13,4 10,8	11,4 11,6 11,8 12,8 10,2
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2018 2019 2020 2021 2022	1,1 1,2 1,2 1,3 1,1	0,9 1,0 1,0 0,8 0,7
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	2018 2019 2020 2021 2022	0,3 0,3 0,3 Geen data Geen data	Geen data beschikbaar

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	2018	59	52
(aantal per 1.000 inwoners)	2019	63	55
	2020	67	59
	2021	69	59
	2022	63	56

1) Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
2) Het percentage leerlingen (4 – 12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.

Wat kostte het?

		Lasten 2022			Baten 2022		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.862.004	3.320.166	4.839.148	351.227	529.647	3.265.743
6.2	Wijkteams	4.470.384	5.762.206	3.367.927			45.488
6.3	Inkomensregelingen	6.791.722	8.989.255	8.591.500	4.605.391	4.544.676	4.408.765
6.4	Begeleide participatie	4.212.713	4.398.040	4.394.049		98.923	98.923
6.5	Arbeidsparticipatie	422.266	624.906	488.768	1.000	14.390	16.610
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	870.248	956.248	979.512			
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.760.974	4.916.427	4.886.017	53.784	53.784	59.730
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	5.184.019	5.406.295	5.052.497			9.460
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	82.232	82.232	49.026		319.138	319.138
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	750.000	1.087.288	1.073.831			
0.10	Reserves programma 6		582.631	3.188.930	88.150	1.665.946	1.026.838
	Totaal	**30.406.562**	**36.125.694**	**36.911.205**	**5.099.552**	**7.226.504**	**9.250.695**

Financiële toelichting

	Financiële afwijking raming na wijziging t.o.v. werkelijk			
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.518.982	-2.736.096	-1.217.114
6.2	Wijkteams	-2.394.279	-45.488	-2.439.767
6.3	Inkomensregelingen	-397.755	135.911	-261.844
6.4	Begeleide participatie	-3.991		-3.991
6.5	Arbeidsparticipatie	-136.138	-2.220	-138.358
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	23.264	0	23.264
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-30.410	-5.946	-36.356
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-353.798	-9.460	-363.258
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-33.206		-33.206
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-13.457		-13.457
0.10	Reserves programma 6	2.606.299	639.108	3.245.407

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Vluchtelingenwerk Bernheze

In 2022 ontvingen we via de algemene uitkering een budget € 2.370 per inburgeringsplichtig. Hiervan hebben we, volgens afspraak, € 1.000 doorbetaald aan vluchtelingenwerk. Het restant ad € 43.840 valt hiermee vrij ten gunste van de algemene middelen.

Vluchtelingen Oekraïne

Voor de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen we een normbedrag per beschikbaar bed in een opvanglocatie. Daarnaast ontvangen we een volledige vergoeding voor de verbouwing van de locatie in Nistelrode om deze geschikt te maken voor de opvang. De ontvangen rijksvergoeding is hoger dan de werkelijke locatiekosten. In dit overschot is echter geen rekening gehouden met inzet van de ambtelijke organisatie.

Taakveld 6.2 Wijkteams

Stelpost transities 2015

Uw raad besloot t/m 2022 de gelden in de algemene uitkering voor het sociaal domein te bestemmen voor het sociaal domein. Voor de rijksgelden waar tegenover nog geen directe verplichtingen staan parkeren we op een stelpost. Deze stelpost hebben we toegevoegd aan de reserve Transities. Dit overschot heeft een incidenteel karakter a.g.v. de incidentele middelen die we hebben ontvangen voor de jeugdzorg a.g.v. de uitspraak van Commissie van Wijzen.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Participatiewet

In de 1ste Tussentijdse rapportage 2022 hebben we het budget bijgesteld o.b.v. extrapolatie. De kosten voor de participatiewet vallen echter lager uit dan ingeschat.

Minimabeleid

De uitvoeringskosten van de energietoeslag vallen lager uit de ingeschat. Daarnaast ontvangen we een hoger bedrag aan rente en aflossing dan we hadden ingeschat.

Taakveld 6.5 arbeidsparticipatie

Project PIM Werkt!

De kosten voor het project PIM Werkt! over het jaar 2022 zijn nog niet doorberekend door gemeente Meierijstad. Hierdoor vallen de kosten lager uit dan geraamd.

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Jeugdzorg (PGB)

De raming voor de kosten PGB jeugdzorg zijn gebaseerd op historische kosten. Daarnaast hebben we bij de 1ste Tussentijdse rapportage o.b.v. extrapolatie van de toekenninen 2022 de raming bijgesteld. Bij de jaarrekening is gebleken dat de toekenningen niet volledig zijn benut.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves taakveld 6

De geraamde uitgaven op diverse initiatieven zijn niet of niet volledig uitgegeven, waardoor de hiervoor beschikbaar gestelde dekking uit de reserves ook lager is dan geraamd.

De grootste onderdelen binnen dit programma, waarvoor de werkelijke dekking lager is dan geraamd zijn:

- Ontwikkelbudget integrale toegang Sociaal domein (uitgaven € 4.191,-, restant € 29.000,-).
- Koplopersproject onafhankelijke cliëntondersteuning (uitgaven €34.000,-, restant € 70.000,-).
- Incidentele subsidie Stg de Eijnderic i.v.m. doorstart (uitgaven 0, restant € 30.000,-).
- Maatwerkbudget Maatschappelijke ondersteuningsfonds (uitgaven € 4.447,-, restant € 42.749,-).
- Inhuur tijdelijke personeel sociaal domein (uitgaven € 88.803; restant € 119.998,-)
- Transformatie jeugdzorg (uitgaven € 65.000,-, restant € 127.000,-),
- Mobiliteitscentrum PIM Werkt! (uitgaven € 0,-, resterende dekking € 40.000,-).
- Energietoeslag (uitgaven € 437.000, restant € 109.000,-)

Tot slot hebben we op basis van het raadsbesluit dat we de middelen die we ontvangen voor het sociaal domein reserveren voor het sociaal domein aan de reserve Transities toegevoegd. Deze toevoeging is niet geraamd op het taakveld 010. Er heeft ultimo 2022 een toevoeging van totaal € 2.606.298,- aan de reserve Transities plaatsgevonden.

Ontwikkeling reserve transities (sociaal domein)

In de jaarrekening 2021 rapporteerden wij uw raad dat ultimo 2021 de stand van de reserve Transities (sociaal domein) € 11.592.301,-. was. Ultimo 2022 is de stand van deze reserve € 13.988.494,-. Dit saldo is enerzijds ontstaan door een toevoeging van € 3.188.930 en anderzijds door een onttrekking van € 792.737,-.

Toelichting toevoegingen

De toevoegingen zijn het gevolg van:

Toevoeging ten gunste van de reserve Transities	Bedrag	
Restant TONK-gelden	€	167.000
Overschot rijksmiddelen sociaal domein	€	2.606.299
Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant, restitutie overschot regionale egalisatiereserve Wsw	€	98.923
Restitutie van centrumgemeente Oss als gevolg van opgebouwde reserve middelen beschermd wonen o.b.v. afspraken bij vaststelling regionale ontwikkelagend. Met deze middelen worden de lokale gemeenten in staat gesteld de basis voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid op orde te brengen	€	316.708
Totaal	**€**	**3.188.930**

Toelichting onttrekkingen

De reserve is ingezet voor:

Uitgaven ten laste van reserve Transities	Bedrag	
Project uitvoering- en aanvalsplan laaggeletterdheid	€	55.500
Tijdelijke personele uitbreiding team Wmo/jeugdzorg	€	88.803
Ontwikkelbudget Integrale toegang	€	4.191
Stimuleringsbudget burgerinitiatieven	€	13.698
Maatwerk Aanpak Bernheze – kosten voorzitter	€	1.195
Energievouchers minima	€	5.982
Mobiliteitscentrum Pim Werkt!!	€	75.545
Vervanging duofietsen	€	19.000
Energietoeslag voor inwoners met een laag inkomen – verhoging naar 130% van het sociaal mininum	€	436.906
Vluchtelingwerk, subsidie coördinatie	€	17.750
Extra capaciteit voor opstellen nieuw lokaal zezondheidsbeleid	€	9.188
Transformatie jeugdzorg	€	64.979
Totaal	**€**	**792.737**

Volksgezondheid en milieu

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Naar een hartvriendelijk Bernheze

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Op basis van de norm van Hartstichting moet er in de bebouwde kom een AED beschikbaar zijn binnen 500 meter. Hiermee kan binnen 6 minuten hulp verleend worden aan een slachtoffer van een hartstilstand. In Bernheze voldoen we aan deze norm.

Wat hebben we daarvoor gedaan

We hebben AED’s geplaatst binnen de bebouwde kom waar nog niet voldoende dekking was. De locaties waar nog niet voldoende dekking is, zijn wij nagaan op de website Harslag.nu.

2. Gezondheidsbeleid

Global goals:

Wat hebben we bereikt

We willen de gezondheid van onze inwoners bevorderen. Het nieuwe gezondheidsbeleid wordt niet in 2022, maar in het najaar van 2023 vastgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In 2022 hebben we op het nieuwe beleid voorgesorteerd door analyse van de gezondheid van onze inwoners en mogelijke thema’s voor het nieuwe beleid te benoemen.

Vanuit de Omgevingswet wordt een gezonde fysieke leefomgeving belangrijk. De mogelijkheden hiervan zijn verkend en hebben een eerste beslag gekregen in het vastgestelde *Inspiratiedocument omgevingsvisie Bernheze*. We zien hierbij kansen in verbinding van de functies van natuur, sport, spel, ontspanning en ontmoeting in de openbare ruimte. Dit werken we in 2023 verder uit.

In afwachting van het nieuwe beleid is het preventieaanbod versterkt om kwetsbare inwoners beter te bedienen;

- Uitbreiding van preventie voor jonge gezinnen met opvoedvragen. (zie verder onder jeugdhulp)
- Structureel aanbod en uitbreiding van depressiepreventie STORM op het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs (zie verder onder jeugdhulp).
- Uitbreiding van het preventieaanbod voor jonge kinderen met (dreigend) overgewicht. De GGD voert dit aanbod uit samen met de combinatiefunctionarissen. Zij geven ouders advies en zetten extra beweegaanbod in voor kinderen op de school. Waar nodig begeleidt de GGD kinderen en ouders naar verdere hulp.

Verdere herijking van het preventieaanbod bezien we op basis van het nieuwe gezondheidsbeleid.

3. Klimaatmitigatie, inclusief energietransitie

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Gemeente Bernheze heeft stappen gezet richting een duurzame, gezonde en betaalbare leefomgeving. In 2022 is met name de betaalbaarheid van energie en de energietransitie zeer belangrijk geworden door de fors gestegen energieprijzen. Er is meer aandacht voor betaalbaarheid en het ondersteunen van lage inkomens bij bewustwording en energiebesparende maatregelen. We werken toe naar een energieneutrale gemeente in 2050.

Hoe weten we dat

- In 2022 zijn 50 duurzaamheidsleningen verstrekt in Bernheze. De duurzaamheidslening werd voornamelijk gebruikt voor zonnepanelen.
- Er zijn verschillende projecten uit de energieagenda voortgezet en/of uitgevoerd. Met deze projecten werken we toe naar het jaar 2025 waarin in Bernheze:
    - 15 % van de energie wordt opgewekt uit duurzame bronnen (2020: 9,5 %);

- de CO2-uitstoot ten opzichte van 1990 is verminderd met 20 % (2020: 18,25 %).

**Meest recente cijfers zijn van 2020*

Wat hebben we daarvoor gedaan

Er zijn verschillende projecten uit de energieagenda voortgezet en/of uitgevoerd, waaronder de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, verduurzamingsadviezen vanuit energieloket Brabant Woont Slim, deelname aan de Duurzame Huizen Route, het verstrekken van duurzaamheidsleningen, een energiebesparingsflyer voor huurders gemaakt vanuit het Duurzaamheidsakkoord, het vaststellen van een plankaart voor openbare laadpalen en de plaatsing van 15 openbare laadpalen.

Daarnaast hebben we gewerkt aan onze regionale verplichtingen uit de regionale energiestrategie (RES) om 0,02 TWh aan duurzame energieopwekking binnen de eigen gemeente te realiseren. De gemeenteraad heeft eind 2022 drie positieve principebesluiten goedgekeurd voor grootschalige zonneparken. Met een van de drie initiatiefnemers is de gemeente nog in gesprek over mogelijke verplaatsing binnen het gebied. Ook hebben we in 2022 de beleidsregels voor kleinschalige zonneparken vastgesteld.

In 2022 is als vervolg op de Transitievisie Warmte (TVW) een eerste verkenning gedaan in twee startbuurten. Willen deze buurten aan de slag om de buurt aardgasvrij(-ready) te maken? Deze gesprekken waren positief, waaraan in 2023 een vervolg gegeven zal worden.

Bovenal stond in 2022 het thema energiearmoede centraal. De energieprijzen zijn in 2022 fors gestegen, waardoor veel inwoners te maken hebben met een hoge energierekening. Vanuit het rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van energiearmoede. In de zomer is de aanpak vastgesteld bestaande uit 1. klusbus, 2. energiecoaches en 3. een witgoedregeling. Het tweede halfjaar van 2022 is gebruikt ter voorbereiding van de uitvoering. Vanaf december is de klusbus actief en in 2023 worden ook de energiecoaches ingezet.

4. Circulariteit, inclusief afval

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Ook in 2022 stond de vacature “beleidsadviseur duurzaamheid en afval” nog open. 2022 is benut om alsnog de overeenkomst met de gemeente Den Bosch voor het “uitsluitend recht” aan te gaan. Gelet op de totstandkoming van een nieuw bestuursakkoord is ook dat eerst afgewacht.

Wat hebben we daarvoor gedaan

De vacature “beleidsadviseur duurzaamheid en afval” is inmiddels vervuld en begin 2023 worden de bestuurlijke wensen met betrekking tot (nieuw) afvalbeleid geïnventariseerd.

5. Klimaatadaptie

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Een duurzame, gezonde en betaalbare leefomgeving

Gemeente Bernheze heeft in 2022 veel bereikt op het gebied van klimaatadaptatie. Onderstaand een opsomming van de verschillende activiteiten.

- Er is een afkoppelvisie/plan gemaakt voor de kernen Nistelrode en Vorstenbosch. Een afkoppelplan geeft inzicht in de meest geschikte locaties voor infiltratie van schoon regenwater en waterberging in en rondom de kern. Met deze plannen krijgen we inzicht in strategisch belangrijk locaties voor de gemeente. Hier kunnen we in gebiedsvisies en omgevingsvisie op focussen.
- Bij reconstructies van onder andere de Traverse in Heeswijk-Dinther en de Kerkstraat in Vorstenbosch is gezorgd voor een gescheiden rioolstelstel. Hierdoor komt schoon regenwater niet meer in het riool terecht.
- Dit jaar is er samen met ondernemers en inwoners uit Heesch, Nistelrode en Heeswijk-Dinther nagedacht over een klimaatadaptievere inrichting van de centra. Door middel van drie informatieavonden zijn ondernemers geïnformeerd en geactiveerd om zelf aan de slag te gaan. Lokale ondernemers werken de schetsen voor groenere centra verder uit. In het

komende jaar wordt een breder participatietraject opgezet, waarbij ook de gemeenteraad en inwoners op de schetsen kunnen reageren en ideeën kunnen inbrengen. Nadat deze fase is doorlopen is het plan om eind 2023 tot de uitvoering over te gaan.

- Voor het vergroenen van de omgeving van het gemeentehuis is een programma van eisen opgesteld. Dit programma is langs betrokken collega's in de organisatie gestuurd. Op basis van het programma van eisen is een ontwerper bezig met het uitwerken van de eerste schetsen.
- Per kern zijn maatregelen bedacht en uitgewerkt om de grootste knelpunten op het gebied van wateroverlast aan te pakken. Deze maatregelen worden in het komende jaar door een aannemer uitgevoerd.
- Samen met een externe partij zijn plannen gemaakt om het vastgoed van de gemeente af te koppelen. In het komende jaar worden de werkzaamheden uitgevoerd.
- 2022 was het eerste jaar waarin de hemelwaterverordening in werking is getreden. Dit betekent dat we ook bij alle nieuwe kleinere initiatieven (minder dan 500 m2 nieuw verhard oppervlak) in onze gemeente een minimale berging van 20mm per m2 verharding geadviseerd hebben. Initiatiefnemers worden hierdoor verplicht gesteld een bijdrage te leveren aan het opvangen van water.
- In 2022 is samen met het waterschap verder onderzoek naar de decentrale waterzuiveringsinstallatie die bij HVCH in Heesch staat. Met de opgedane kennis wordt de installatie verder ontwikkeld. De resultaten zijn op verschillende landelijke en regionale evenementen gepresenteerd, zoals bijvoorbeeld STOWA.
- Daarnaast zorgden we ervoor dat klimaatadaptatie een plek kreeg in verschillende andere beleidskaders. Klimaatadaptatie is een belangrijke component in de omgevingsvisie, het groenstructuurplan, het afwegingskader voor reconstructies, het woonbeleid en de verschillende gebiedsvisies. In de aankomende jaren wordt ingezet op het verder verankeren van de klimaatdoelen in het beleid van de gemeente.
- Bernheze heeft dit jaar in verschillende samenwerkingsverbanden plaatsgenomen en via werkgroepen een bijdrage geleverd. Er wordt samengewerkt binnen de watersamenwerking As50+, waarin een gezamenlijke subsidieregeling is opgezet en gezamenlijk wordt ingekocht. Op regionaal niveau neemt Bernheze zitting in de groep klimaatadaptatie van RNOB. Daarnaast vertegenwoordig Bernheze de watersamenwerking As50+ bij het platform klimaatadaptatie Zuid-Nederland.

Hoe weten we dat

Jaarlijks wordt vanuit het World Economic Forum een rapportage opgeleverd (Global Risks Report 2021), waarin de impact van risico's en de mate van optreden worden weergegeven. De laatste jaren wordt de rapportage gekenmerkt door een beeld waarbij de effecten van klimaatverandering tov andere risico's steeds hoger scoren. Kortweg neemt de kans van optreden van de klimaatrisico's toe, waarbij ook de impact om de leefomgeving groot is. Daarmee wordt aangetoond dat wereldwijd, maar ook heel lokaal in Bernheze, de noodzaak tot aanpassing aan

het veranderend klimaat hoog op de agenda moet staan. Onderstaand overzicht geeft dit beeld weer.

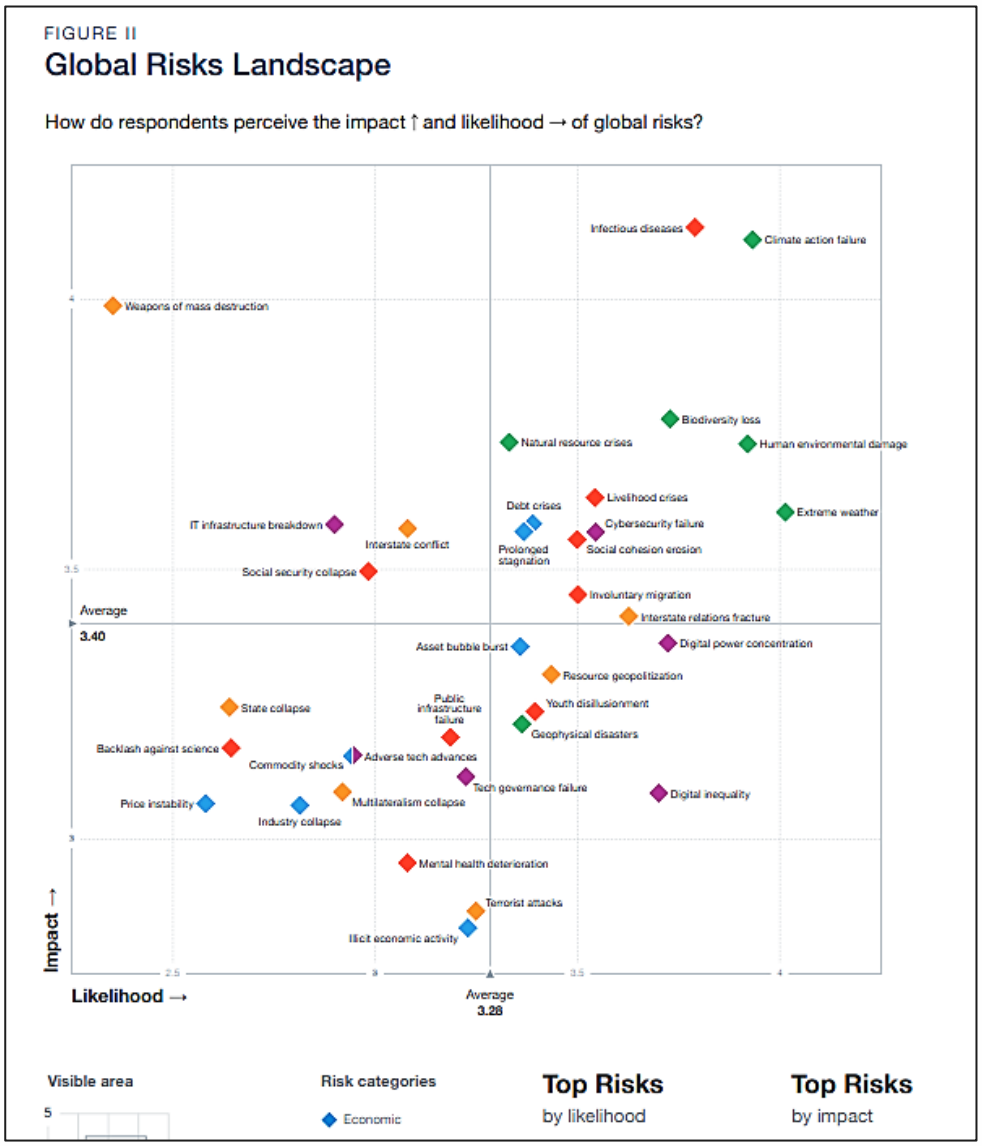

Verder zijn er in Nederland dit jaar op verschillende niveaus alarmerende rapporten over het klimaat gepubliceerd. De onafhankelijke Droogte Commissie Brabant heeft een rapport uitgebracht met de toepasselijke titel “zonder water geen later”. In het rapport wordt de alarmerende staat van de droogte in Brabant beschreven (bron: Eindrapport adviescommissie Droogte: Zonder water, geen later - Provincie Noord-Brabant). In november 2022 heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat de brief “rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening” gepubliceerd. In het rapport wordt gesteld dat voor alle ontwikkeling in Nederland Water en Bodem sturend moeten zijn (Bron: Kamerbrief over rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl). Verder heeft de vereniging voor drinkwaterbedrijven in Nederland een signaal afgegeven. Wevin, waar ook Brabant Water in deelneemt, geeft aan dat er zonder actie van de overheid de drinkwatervoorziening in Noord-Oost Brabant voor 2030 niet meer zeker is (bron: Drinkwatersector slaat alarm: zonder actie meer knelpunten levering drinkwater - Nieuwsberichten Vewin).

Deze zomer hebben we in Bernheze ook weer veel last gehad van de droogte. Het neerslagtekort was dit jaar tijdens bepaalde periodes hoger dan het zeer droge jaar 2018. De onderstaande grafiek en kaart geven dit weer. Kortom, de uitgebrachte rapporten en gegevens tonen aan dat het klimaat sterk veranderd en dit verstrekkende gevolgen heeft voor allerlei sectoren. Er zal een grote omslag in de manier van omgaan met water moeten komen. Het is daarom voor Bernheze de aankomende jaren belangrijk stevig te blijven inzetten op het thema klimaatadaptatie.

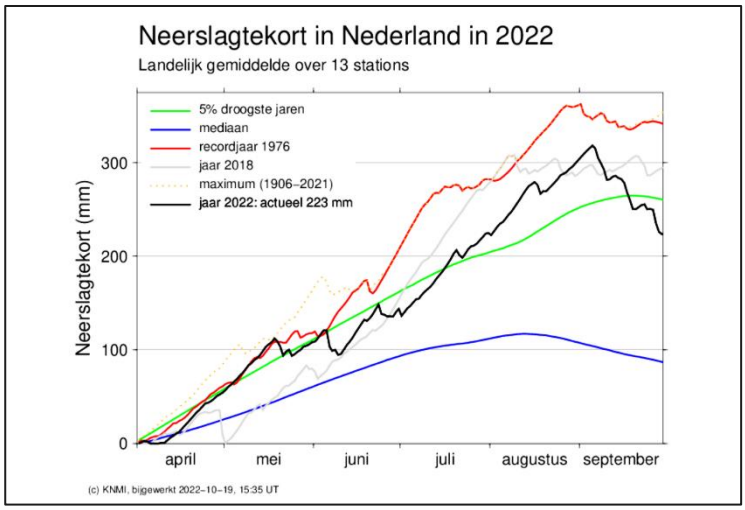

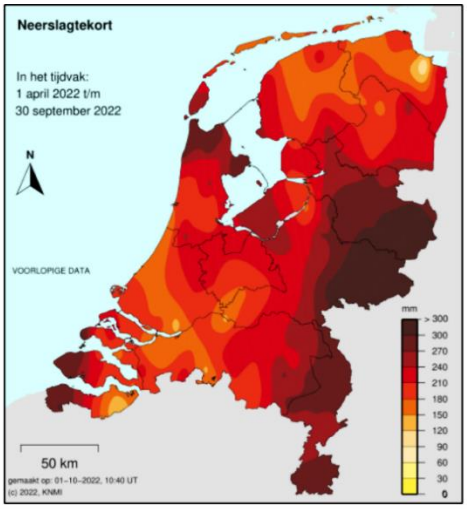

Wat hebben we daarvoor gedaan

In het bovenstaande verhaal is toegelicht wat we in Bernheze in 2022 hebben bereikt en daarvoor hebben gedaan. Onderstaand wordt per thema een verdere toelichting gegeven.

Risicodialogen over klimaat (gesprekken met belanghebbenden)(in uitvoering)

In 2021 ondertekende Bernheze en woningbouwcorporaties Joost, Mooiland en Brabant Wonen het duurzaamheidsakkoord. Dit jaar hebben we gezamenlijk gewerkt aan de doelstellingen uit het akkoord. We organiseerde communicatie acties richting bewoners. Daarnaast is door Bernheze voor het bezit van corporaties in kaart gebracht welke risico's er zijn op het gebied van wateroverlast en hittestress. In het komende jaar willen we op basis hiervan gaan samenwerken in het nemen van maatregelen op de meest urgente locaties.

Klimaatbewustzijn & gezondheid

In 2022 is de subsidieregeling klimaatadaptieve maatregelen met een aantal aanpassingen voortgezet. Dit jaar hebben 41 huishoudens gebruik gemaakt van de regeling waarmee zij groene daken, regentonnen, wadi's hebben gerealiseerd. Hiermee is er voor 37.522 m2 aan verhard oppervlak afgekoppeld. Dit jaar hebben we meegedaan aan het NK tegelwippen. Een wedstrijd om inwoners te stimuleren tegels eruit te halen en groen aan te brengen. In het kader van deze actie konden inwoners tegels gratis inleveren bij de milieustraat. Ook kregen zij gratis planten bij tuincentrum Meijs en konden ze bij Sherpa een gratis machine krijgen voor werkzaamheden. In totaal zijn er 2979 tegels verwijderd. In december is er via de watersamenwerking As50+ een actie

georganiseerd met tuincentra en bouwmarkten in de regio. Inwoners konden 10 dagen lang gratis tegels inleveren voor een zak bloembollen.

Het goede voorbeeld geven

Dit jaar is er samen met ondernemers en inwoners uit Heesch, Nistelrode en Heeswijk-Dinther nagedacht over een klimaatadaptievere inrichting van de centra. Door middel van drie informatieavonden zijn ondernemers geïnformeerd en geactiveerd om zelf aan de slag te gaan. Lokale ondernemers werken de schetsen voor groenere centra verder uit. In het komende jaar wordt een breder participatietraject opgezet, waarbij ook de gemeenteraad en inwoners op de schetsen kunnen reageren en ideeën kunnen inbrengen. Nadat deze fase is doorlopen is het plan om eind 2023 tot de uitvoering over te gaan.

Voor het vergroenen van de omgeving van het gemeentehuis is een programma van eisen opgesteld. Op basis van het programma van eisen is een ontwerper bezig met het uitwerken van de eerste schetsen.

Per kern zijn maatregelen bedacht en uitgewerkt om de grootste knelpunten op het gebied van wateroverlast aan te pakken. Samen met een externe partij zijn plannen gemaakt om het vastgoed van de gemeente af te koppelen. In het komende jaar worden de werkzaamheden uitgevoerd.

Aanpassingen in de openbare ruimte

Per kern zijn maatregelen bedacht en uitgewerkt om de grootste knelpunten op het gebied van wateroverlast aan te pakken. De maatregelen zijn gebaseerd op onze klimaatatlaskaarten. Deze maatregelen worden in het komende jaar door een aannemer uitgevoerd en zorgen ervoor dat de meest kwetsbare locaties worden aangepakt.

6. Beheer, openbare ruimte

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Door de uitvoering van onderhoud, reparaties, renovaties en vervangingen hebben we de leefomgeving prettiger, veiliger, functioneler en toekomstbestendiger gemaakt.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In 2022 hebben we door middel van inspecties en metingen de openbare ruimte gemonitord. Op basis van deze inspecties is de openbare ruimte beoordeeld en zijn maatregelen bepaald, geprogrammeerd of uitgevoerd.

Reconstructie: uitvoering rioleringsplan

Begin 2022 is het “Operationeel Programma Riolering 2022” vastgesteld. Hierin zijn alle projecten en plannen omschreven die we in 2022 gingen uitvoeren. Bijna alle taken zijn uitgevoerd of in uitvoering. Begin 2023 wordt in het nieuwe OP 2023 gereflecteerd op de uitvoering in 2022. Naast de reguliere operationele rioleringstaken, zoals kosten voor het in stand houden van de riolering, zijn de grotere rioleringsprojecten noemenswaardig; We hebben een groot deel van de riolering in de Kerkstraat in Vorstenbosch vervangen voor een gescheiden rioolstelsel. Schoon regenwater is vanaf nu lokaal in Vorstenbosch afgekoppeld. Ook bij de reconstructie van de Traverse in Heeswijk-Dinther is een gescheiden rioolstelstel aangelegd, waardoor schoon regenwater is afgekoppeld. Met de maatregelen neemt de kans op wateroverlast af en doordat water in het gebied infiltreert gaan we droogte tegen. Daarnaast vindt er een grote renovatie plaats in het drukrioolstelsel en is de uitvoering gestart. Dit wordt nader beschreven in het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat.

Verbonden partijen

Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)

De GGD voert voor gemeenten een aantal wettelijke taken uit en draagt daarnaast bij aan preventie en onderzoek. Deze gemeenschappelijke regeling draagt met name bij aan preventie op het gebied van gezondheid voor iedereen en op het gebied van jeugd.

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV)

De RAV is een gemeenschappelijke regeling van 45 gemeenten. De RAV verzorgt het ambulancevervoer, houdt de meldkamer ambulancezorg in stand en levert een bijdrage aan de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR). Gemeenten betalen sinds 2012 geen bijdrage meer voor de RAV. Er wordt onderzoek gedaan naar welke organisatievorm in de toekomst past bij de RAV en wat daarin de wettelijke mogelijkheden zijn. Tot die tijd blijft de gemeenschappelijke regeling bij de gemeenten.

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

De ODBN voert als verlengd lokaal bestuur wettelijke taken uit op het gebied van milieuadvisering bij vergunningverlening en voert voor Bernheze integraal de WABO-toezichtstaken uit. Daarnaast

houdt de ODBN zich bezig met gezamenlijke taken op het gebied van milieucriminaliteit en ketenaanpak rondom asbest en bodemkwaliteit. ODBN voert voor ons een opdracht uit gericht op handhaving van de energiebesparingsverplichting voor de bedrijven die vallen in de categorie midden gebruikers. Dit gebeurt op grond van bepalingen in de wet Milieubeheer.

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners. De waarde van Bernheze is weergegeven onder realisatie. Wij nemen vijf vergelijkingsjaren op in de tabel, waarbij we uitgaan van de meest actuele informatie die beschikbaar is.

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Omvang huishoudelijk afval (restafval) (kg/inwoner)	2017	153	106
	2018	146	89
	2019	135	68
	2020	137	Niet bekend
	2021	130	Niet bekend
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2016	19,0	3,4
	2017	Geen data	4,4
	2018	Geen data	7,2
	2019	24,7	10,7
	2020	Geen data	19,7

Wat kostte het?

		Lasten 2022			Baten 2022		
Nr.	Omschrijving taakveld	Geraamd	Geraamd na wijzigingen	Werkelijk	Geraamd	Geraamd na wijzigingen	Werkelijk
7.1	Volksgezondheid	1.252.567	1.273.607	1.256.725	17.965	17.965	18.214
7.2	Riolering	2.120.256	2.105.972	2.090.784	2.570.001	2.561.829	2.587.442
7.3	Afval	2.806.159	3.047.402	2.951.796	3.357.997	3.383.160	3.313.524
7.4	Milieubeheer	1.532.272	3.019.823	1.942.563	6.510	454.488	111.552
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	100.256	121.206	83.896	105.788	105.788	63.113
0.10	Reserves programma 7	18.279		128.219	21.073	589.993	307.675
	Totaal	**7.829.789**	**9.568.010**	**8.453.983**	**6.079.334**	**7.113.223**	**6.401.520**

Financiële toelichting

	Financiële afwijking raming na wijziging t.o.v. werkelijk			
Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten	Baten	Totaal
7.1	Volksgezondheid	-16.882	-249	-17.131
7.2	Riolering	-15.188	-25.613	-40.801
7.3	Afval	-95.606	69.636	-25.970
7.4	Milieubeheer	-1.077.260	342.936	-734.324
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-37.310	42.675	5.365
0.10	Reserves programma 7	128.219	282.318	410.537

Taakveld 7.2 Riolering

Personeel taakveld Riolering

Voor een deel zijn de onderhoudswerkzaamheden aan het riool door de buitendienst verminderd. Dit wordt veroorzaakt door het ontstaan van vacatures.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Milieutaak

De verwachtingen op basis van de werkplanning 2022 zijn niet gerealiseerd. Moeite om vacatures in te vullen speelt ook binnen de ODBN. Daarnaast zijn meer uren toegerekend aan met name de grondexploitatie, wat ook extra dekking oplevert.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves taakveld 7

De geraamde uitgaven op diverse initiatieven en investeringskredieten zijn niet of niet volledig uitgegeven, waardoor de hiervoor beschikbaar gestelde dekking uit de reserves ook lager is dan geraamd.

De grootste onderdelen binnen dit programma, waarvoor de werkelijke dekking lager is dan geraamd zijn: Klimaatmiddelen (uitgaven € 57.862,-, restant € 114.000,-), Aan de slag met energie (uitgaven € 8.749,-; restant € 38.454), duurzame energieagenda (uitgaven € 38.121,-, resterende dekking € 15.879,-).

Daarnaast hebben we een bedrag van € 128.000 toegevoegd aan de reserve riolering, waarmee we begrotingstechnisch geen rekening hebben gehouden.

Tot slot zorgt het werkelijke saldo van de onderdelen afval voor een onttrekking van € 157.701,-, welke € 60.404,- lager is dan het geraamd.

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Woonvisie 2022-2027

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Wij hebben een nieuwe woonvisie gemaakt. Daarin is aandacht voor het woningbouwprogramma, dat zowel kwantitatief als kwalitatief een aantrekkelijk perspectief biedt voor het invullen van de woonbehoefte van de gemeente. Binnen het woningbouwprogramma gaat het om inclusiviteit. Dat betekent verlangen naar een passende woning voor iedereen. Één van de belangrijkste pijlers hierbij is betaalbaarheid. Immers heb je weinig aan een passende woning, wanneer je hem niet kunt betalen. Daarom hebben we een ambitieus doel gesteld van 75% betaalbare woningen, waarvan 25% sociale huur. Wij hebben daarbij in ieder geval extra aandacht voor de volgende doelgroepen: senioren (vanaf de 55 jaar), starters, statushouders, woonwagen- bewoners, arbeidsmigranten en (sociale) huurders. In de woonvisie is aandacht voor wat stakeholders kunnen bijdragen aan het oplossen van de vraagstukken. Tevens is er aandacht voor de verduurzaming van de woningvoorraad (aansluitend op het Duurzaamheidsakkoord) en voor de relatie van wonen met het sociale domein (wonen en zorg).

Onze woonvisie blijkt te werken. Uit cijfers blijkt dat de gemiddelde prijs per vierkante meter voor nieuwbouwwoningen ongeveer een kwart lager ligt dan de gemiddelde prijs per vierkante meter voor een bestaande woning. Dit is een indicatie van het gegeven dat we erin slagen als gemeente onze nieuwbouwwoningen betaalbaar te houden. Tegelijkertijd hebben we inmiddels in onze plancapaciteit voldoende woningen om aan de behoefte tot 2026 te voldoen. Daarom is het nu zaak dat we onze zachte plannen zoveel mogelijk verharden en dat we versnellen, zodat de woningen er ook zo snel mogelijk komen. We hebben onze taakstelling voor huisvesting statushouders behaald, ons woonwagenbeleid komt binnenkort op de rol en ook voor andere doelgroepen zijn we op casusniveau druk in de weer. Zo zijn we in de planvorming bezig met een project waarbij vooral op starters wordt gemikt.

Hoe weten we dat

Kwantitatief volgen wij het uitvoeringsprogramma van onze Woonvisie 2022-2027 (inclusief herijkingen). Kwalitatief geeft het regionaal woonbehoefteonderzoek 2019 daaraan in eerste instantie richting.

In het komende jaar wordt er een nieuw regionaal woonbehoefteonderzoek uitgevoerd. Voor het eerst voeren we daarvoor een onderzoek op kernniveau uit. Hieruit kunnen we zien of de woningbehoefte van een inwoner van Loosbroek bijvoorbeeld verschilt van dat van een inwoner uit Nistelrode. Mocht blijken dat de behoefte op lokaal niveau dusdanig is veranderd dat woonvisie noodzakelijk is, dan kunnen we ervoor kiezen hier uitvoer aan te geven. Het kan dan gaan om bijvoorbeeld de kwantitatieve vraag voor woning, of een verandering aan woonvorm/soort.

Wat hebben we daarvoor gedaan

De gemeente houdt op diverse wijzen een vinger aan de pols op het gebied van wonen.

Zo heeft de gemeente in december 2021 de nieuwe Woonvisie ‘Perspectief op goed wonen in onze kernen’ vastgesteld. Hiertoe hebben we getracht de woningbouwprogrammering verder aan te scherpen door middel van het vastleggen van prijscategorieën en hebben we afgesproken tot 2030 1800 woningen te willen bouwen, met name voor starters en senioren. Hierdoor is het algemene regel geworden dat ieder nieuwbouwproject van méér dan vier woningen in Bernheze voor minimaal driekwart bestaat uit betaalbare woningen.

Daarnaast hebben we een samenwerkingstafel Woningbouw opgericht, waarin we de samenwerking tussen ketenpartners op het gebied van wonen hebben versterkt. Bovendien hebben we op 9 maart 2023 de woondeal getekend. Hierin hebben we opgenomen ook regionaal onze samenwerking te willen verbeteren, ons in te gaan zetten voor 30% sociale huurwoningen in nieuwbouwprojecten en te gaan versnellen. Deze beleidsstukken hebben zich al snel vertaald in het beleid. Zo is op het moment van schrijven (maart 2023) alle ruimte voor woningbouwprojecten tot 2026 (1.160 woningen) in de planning reeds ingevuld.

2. Transitie landbouw

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Vanuit het programma transitie landbouw stonden we ook in 2022 zo optimaal mogelijk in contact met onze agrarische ondernemers. Via keukentafelgesprekken hebben we vooral de ondernemers begeleid die wilden aftasten wat het stopzetten van de (agrarische) onderneming voor hen inhoudt. Vanwege het ontbreken aan financiële middelen is vooral gekeken naar mogelijkheden van herbestemmen van de locatie (bijvoorbeeld alternatieve (vaak niet-agrarische) bedrijfsactiviteiten) en de inzet van woonfuncties (Ruimte voor Ruimte constructies) als tegenprestatie voor sanering van de bedrijfsgebouwen/bedrijfsvoering. Veel herbestemmingstrajecten zijn in voorgaande jaren ingezet en werden in 2022 vervolgd. Doorgaans zijn ondernemers daarbij gewezen op de mogelijkheid op deskundig advies vanuit de regeling VABimpuls. Inmiddels hebben in Bernheze 40 eigenaren van bedrijfsgebouwen ondersteuning vanuit VABimpuls gekregen.

In 2022 zijn in het buitengebied 4 gebiedsprocessen opgestart die bijdragen aan de transitie van de landbouw en een kwalitatief hoogwaardig buitengebied waar het goed wonen, werken en recreëren is. Via onze deelname aan de RegioDeal zijn hiervoor gebiedsregisseurs en een gebiedsmakelaar ingezet. Met aanvulling van deze functies kunnen we nog breder in het buitengebied aanwezig zijn, maar is er ook meer armkracht om relaties te leggen tussen marktontwikkelingen en overheidsdoelstellingen. Ook kunnen en zullen we kritischer meedenken en richting geven in de zoektocht naar oplossingen voor de agrarische ondernemers die zich op hun toekomst willen/moeten voorbereiden.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Begeleiden agrariërs

In 2022 is er volop ingezet op het begeleiden van agrariërs bij het stoppen verbreden of omvormen van hun bedrijf. Dit jaar heeft de gemeente veel verzoeken binnengekregen van agrariërs die nadenken over een andere bedrijfsvoering (stoppen, nevenfuncties, gewijzigde productiemethoden, andersoortige bedrijfsmatige activiteiten, etc.) Agrariërs willen iets anders

vanwege sociaal-maatschappelijke redenen (bedrijfsopvolging, gewijzigde voedselconsumptie, etc.). Deze verzoeken hebben we opgepakt en de agrariërs zijn begeleid in de vervolgstappen die zij kunnen zetten. Andere overheden en instanties bieden agrariërs ook mogelijkheden om na te denken over een transitie. Er is daarom nauw samengewerkt met onder andere ZLTO, Waterschap, regiogemeenten, provincie Noord-Brabant en VABimpuls. Samen met Provincie en ODBN (ondersteuningsteam) is de “studio transitie landbouw Bernheze” voortgezet. Hierin zijn vroegtijdig ideeën van agrariërs besproken. Ook is de daaruit voortvloeiende (of benodigde) strategische en gebiedsgerichte aanpak afgestemd. Naast de aandacht voor de intensieve veehouderij heeft er ook steeds meer transitie plaatsgevonden (en begeleid moeten worden) naar meer natuurinclusieve-; verbrede-; en/of met andere economische activiteiten gecombineerde vormen van landbouw.

Begeleiden planologische wijzigingen

We hebben dit jaar veel planologische verzoeken (principeverzoeken/vergunningaanvragen/ bestemmingsplannen) vanuit de agrarische sector ontvangen en begeleid. Voorafgaand en naar aanleiding van een verzoek worden gesprekken gevoerd met de initiatiefnemers. We begeleiden ze en helpen ze bij het volgen van de juiste procedures. Het afhandelen van planologische wijzigingsverzoeken en aanpassingen van milieuvergunningen heeft veel afstemming en inzet gekost dit jaar.

Gebiedsgerichte aanpak

In 2022 is gewerkt aan het kansenbeleid buitengebied. Dit beleid zal in het komende voorjaar aan het college worden voorgelegd. Dit beleid maakt voor ondernemers in het buitengebied duidelijk welke mogelijkheden er zijn voor het omvormen van hun bedrijf. Dit geeft agrariërs meer duidelijkheid over de mogelijke toekomstrichtingen.

Daarnaast zijn we in 2022 gestart met 4 gebiedsprocessen. We nemen hiervoor deel aan de regionale (RegioDeal) projecten stallenaanpak, puzzelen met ruimte, GGA en de erfgoeddeal. In 2022 zijn er hiervoor 3 mensen ingehuurd. In 2023 wordt er een vierde persoon voor het gebied Heeswijk-Dinther ingehuurd. De gebieden waar gebiedsprocessen lopen zijn:

- Loosbroeksweg en ’t Kantje
- Aa-dal
    - Omgeving kasteel Heeswijk (Kameren)
    - Heeswijk Dinther (o.a. omgeving landgoed Zwanenburg)
- Nobisweg-Hommelsedijk

Kwaliteitsverbetering buitengebied

Dit jaar zijn er in Bernheze ruimte voor ruimte titels gerealiseerd. Hiermee heeft de gemeente een bijdrage ontvangen vanuit de stimuleringsregeling. Ook dit jaar zijn er stallen gesloopt en hebben we agrariërs geholpen met stoppen of overschakelen naar andere bedrijfsvoering.

Stallenaanpak

In oktober 2022 zijn een gebiedsregisseur en gebiedsmakelaar ingehuurd in het kader van het project stallenaanpak. De gebiedsmakelaar is de agrarische sector in kaart aan het brengen op een interactieve digitale kaart. De makelaar zal de ontbrekende informatie ophalen door in gesprek te gaan met agrarische ondernemers. Deze kaart gaat hij gebruiken om te schakelen tussen vraag van en aanbod naar agrarische locaties en gronden. Daarmee proberen we te zorgen dat agrariërs die door willen op de juiste plek zitten of terecht komen.

De gebiedsregisseur brengt de kwaliteiten van het buitengebied in kaart door middel van een rekentool. Daarnaast gaat de gebiedsregisseur aan de slag op plekken waar veel veranderingen plaatsvinden, zoals de Loosbroekseweg. Door de veranderingen integraal te bekijken kunnen kansen voor een gebied worden gepakt en de leefbaarheid worden verbeterd.

Onderdeel van de stallenaanpak is het tegengaan van (potentieel) ondermijnende activiteiten in het buitengebied. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met onder andere het RIEC. Bernheze neemt deel aan de pilot ondermijning buitengebied. Samenwerking met de ODBN vindt op meerde onderdelen plaats. (onder andere Toezicht en handhaving met betrekking tot milieu- en bouwregelgeving). Daarnaast is er een model huurovereenkomst opgesteld waar agrariërs gebruik van kunnen maken bij het verhuren van stallen. In de huurovereenkomst staan voorwaarden die ondermijning tegen gaan.

Elke 6 weken wordt met andere deelnemende gemeentes afgestemd over het project stallenaanpak. Er wordt een handboek gevormd met de do’s en don’t voor gebiedsprocessen. Daarnaast wordt er gewerkt aan een mogelijk sloopfonds.

GGA

In het Aa-dal rondom kasteel Heeswijk is in samenwerking met erfgoed een gebiedsregisseur in gesprek met partijen. De regisseur spreekt hierbij ook met agrariërs. In deze gesprekken wordt gekeken welke kwaliteiten en kansen er zijn in het gebied. Agrariërs zijn belangrijke partners in het bereiken van de doelen in het gebied.

In het gebied rond Aa in Heeswijk-Dinther wordt gewerkt aan een gebiedsgerichte aanpak in samenwerking met het Waterschap Aa en Maas. Er zijn vanuit verschillende agrarische bedrijven aanvragen bij de gemeente binnen gekomen. Door inzet van een gebiedsregisseur zorgen we dat de veranderingen bijdragen aan een gezonder leefbaarder en veiliger buitengebied.

Samenwerking

Bernheze heeft in 2022 deelgenomen aan de (regionale) bestuurlijke en ambtelijke “koplopers groep”. Hierin worden gezamenlijk strategieën en aanpak van de transitie van de landbouw bepaald en afgestemd. In 2022 is hier onder andere de koersnotitie transitie landbouw opgesteld. In dit document staat de toekomstvisie op de landbouw voor de regio Noord Oost Brabant. De regionale portefeuillehouderoverleggen worden ambtelijk gezamenlijk voorbereid. Daarnaast

neemt wethouder Daandels plaats in de klankbordgroep mest, een belangrijk onderwerp voor Bernheze.

Naast deze regionale samenwerking is in 2022 maximaal samen opgetrokken met de partners uit het “partneroverleg” (onder andere ZLTO, IVN, dorpsraden). Daarnaast is er aansluiting gezocht bij de gebiedsdialoog met onze inwoners, bedrijven en organisaties met betrekking tot totstandkoming omgevingsvisie-/plan. Uiteraard zijn provincie en ODBN belangrijke samenwerkingspartners. Bij onder andere de gebiedsgerichte aanpak van het Aa-dal, wordt nauw samen opgetrokken met het Waterschap.

Verder vertaalt het programmateam de verschillende rapporten en regelingen vanuit Europa, rijk, provincie en regio naar Bernheze. De relevante informatie brengen we onder de aandacht bij onze agrarische ondernemers en gebruiken we voor de transitie van onze landbouw. Daarnaast is er een website gemaakt waarop subsidieregelingen voor agrarische bedrijven worden getoond.

Interne afstemming

De transitie van de landbouw raakt ook andere beleidsvelden. Het programmateam heeft daarom dit jaar veelvuldig intern afstemming gezocht. In bijvoorbeeld de gebiedsgerichte aanpakken de beleidsvelden duurzaamheid, klimaat, natuur, economie, milieu, wonen en recreatie meegenomen. Deze beleidsvelden bieden kansen voor agrariërs in het buitengebied. Daarnaast levert het programmateam input voor de omgevingsvisie op het gebied van de transitie van de landbouw. Er is actief samenwerking gezocht met de afdelingen RO, VTHV en handhaving. Met deze samenwerking zorgen we ervoor dat signalen vanuit agrariërs zo snel mogelijk bij het programmateam terecht komen. Vaak is een signaal aanleiding voor een keukentafelgesprek. Daarnaast wordt er 3-wekelijks een stuurgroepoverleg gehouden met wethouders Wijdeven en Daandels. Hierin worden de actuele ontwikkelingen besproken.

3. Omgevingswet

Global goals:

Wat hebben we bereikt

In oktober 2022 is besloten de invoering van de Omgevingswet opnieuw uit te stellen. Wij gaan vooralsnog uit van - de door de minister gecommuniceerde - nieuwe inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2024, maar deze datum staat nog niet vast. De reden van dit uitstel ligt bij knelpunten in het Digitale Stelsel Omgevingswet. Dit ligt buiten de invloedsfeer van de gemeenten. Daardoor hebben gemeenten onvoldoende kunnen oefenen.

De afgelopen periode zijn er nieuwe processen ingericht voor het werken met de Omgevingswet. Ondanks de vertraging invoering Omgevingswet gaan we met deze nieuwe processen werken. Met deze nieuwe processen verbeteren we namelijk onze dienstverlening. Het uitstel van de Omgevingswet heeft geen invloed op omgevingsvisie en omgevingsplan. We houden vast aan het vaststellen van de omgevingsvisie eind 2023 en een omgevingsplan uiterlijk 31 december 2029.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Wettelijke instrumenten

Omgevingsvisie

In 2021 zijn we begonnen met het proces van co-creatie naar een omgevingsvisie. Met als doel om naast een visie ook een omgevingsconvenant te sluiten, waarbij we alle partners vragen hun handtekening te zetten onder een gedeelde omgevingsvisie.

We hebben eerst onze maatschappelijke partners, ketenpartners, ondernemers en inwoners gevraagd hun dromen, ideeën en suggesties voor de toekomst van Bernheze in 2040 te delen. Dit hebben we gedaan in fysieke bijeenkomsten, enquêtes en digitaal via het platform samen-bernheze.nl. Begin 2022 hebben we het inspiratiedocument samengesteld op basis van deze input. Vervolgens zijn wederom in co-creatie gaan werken aan drie toekomstscenario’s voor Bernheze. Deze gebruiken we om de Omgevingseffectrapportage op te stellen. Daarvoor hebben we ook een beoordelingskader vastgesteld in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. De resultaten van dit traject hebben we eind 2022 gebundeld in een tussen rapportage “drie toekomstscenario’s voor Bernheze in 2040”. Mede op basis van de OER gaan we de beste onderdelen van de scenario’s volgens de “cherry picking” methode in co-creatie samenvoegen tot de concept omgevingsvisie in 2023. Deze omgevingsvisie beschrijft hoe we de komende decennia in Bernheze willen leven en bevat ambities die we willen halen en kwaliteiten die we willen be-houden. Bij het opstellen van de omgevingsvisie gaan we de lopende en nieuwe beleidsvisies integreren tot één samenhangende visie voor de fysieke leefomgeving. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de economisch visie, de woonvisie, groenvisie en onderdelen van de gezondheidsvisie. In het komende jaar werken we toe naar de definitieve omgevingsvisie en het omgevingsconvenant.

Omgevingsplan

In 2022 hebben we het casco opgezet voor ons omgevingsplan en vanaf de zomer hebben we geoefend met het omzetten van bouwregels uit onze bestemmingsplannen naar het

omgevingsplan. Bij het oefenen is de inhoud van de bruidsschat aan de orde gekomen, het opzetten van toepasbare regels en de (on)mogelijkheid om regels uit de verschillende bestemmingsplannen en verordeningen te harmoniseren tot algemene regels. De ervaringen die we opgedaan hebben met het oefenen hebben we gebundeld een eerste concept van een “handboek omgevingsplan Bernheze”.

Afstemmen omgevingsvisie met omgevingsplan

Uitloop bij zowel het opstellen van de omgevingsvisie als met het oefenen met het omgevingsplan heeft ervoor gezorgd dat de afstemming tussen de twee sporen nog in een pril stadium is. Wel hebben de beide projectteams afgestemd waar nieuw beleid mogelijk invloed gaat hebben op de regels uit de bestemmingsplannen, bijvoorbeeld bij de definitie van nieuwe gebiedstypen in de omgevingsvisie, of de activiteiten die we in de toekomst willen faciliteren of juist uitfaseren. Omgekeerd is al bij verschillende beleidsvelden meegedacht vanuit de omgevingsplan systematiek over het formuleren van nieuw beleid.

Mensen toegerust op hun taak

Werken aan de cultuuromslag vindt in algemene zin plaats door het werken vanuit de beginselen van de Omgevingswet toe te passen in de dagelijkse praktijk. Dat gebeurt inmiddels op verschillende plaatsen in de gemeente. Het proces intake- en omgevingstafel is een voorbeeld, waarin - vanuit meerdere vakgebieden integraal - wordt samengewerkt volgens de uitgangspunten van de Omgevingswet. De medewerkers zijn in 2022 opgeleid voor het werken met de Omgevingswet. Het uitstel van de invoering Omgevingswet heeft tot gevolg dat er in het komende jaar opnieuw aandacht zal zijn voor het opleiden van medewerkers.

Dienstverlening

Met het inrichten van de intake- en omgevingstafel werken we vanuit de uitgangspunten van de omgevingswet, waarvan participatie deel uitmaakt. Er zijn procedures waarmee initiatieven op één punt in de gemeente worden verzameld om vervolgens via het proces intake- en omgevingstafel samen met de initiatiefnemer worden behandeld.
De interne en externe communicatie wordt planmatig uitgevoerd. In 2022 zijn twee magazines Omgevingswet uitgegeven (interne communicatie). De externe communicatie richt zich met name op het project omgevingsvisie. Hier is een website voor ingericht.

Monitoring heeft nog geen specifieke aandacht gekregen. Alvorens monitoring in te richten gaan we eerst de omgevingsvisie afronden en ervaring opdoen met het werken met het omgevingsplan. We gaan hier in het komende jaar verder mee aan de slag.

4. VTH (vergunningverlening, Toezicht en handhaving)

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Door uitvoering te geven aan het bestuurlijk vastgesteld Uitvoeringsprogramma VTH 2022 hebben we (mede) bereikt, dat de gemeente Bernheze wordt ervaren als een leefbare en veilige leefomgeving.

Hoe weten we dat

Binnen gemeente Bernheze bepalen we de prioriteiten voor de VTH-taken op basis van het bestuurlijk vastgesteld programma. Dit in combinatie met een risicoanalyse en inachtneming van VTH-kwaliteitscriteria, zoals geformuleerd in het VTH beleidsplan 2019-2022 met de hierin opgenomen indicatoren. We gebruiken signalen, waaronder het bestuurlijk programma, de ODBN-Kadernota, (landelijke) ontwikkelingen, jaarverslagen VTH, beleid veiligheid (beleidskader integrale veiligheid 2019-2022) en interne beleidsontwikkelingen om voortgang te bewaken en (tussentijds) te evalueren of doelen bereikt worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Om tot een leefbare en veilige leefomgeving te komen, hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Uitvoering gegeven aan het bestuurlijk vastgesteld Uitvoeringsprogramma VTH 2022.
- Op basis van het beleid arbeidsmigranten (vastgesteld december 2020) zijn de volgende werkzaamheden verricht:
    - controleren op illegale en menswaardige huisvesting arbeidsmigranten;
    - controleleren op het bijhouden van een nachtregister en - daar waar van toepassing - inschrijving in de BRP;
    - voeren van gesprekken met huisvesters om overtredingen op te lossen en in de toekomst te voorkomen;
    - waar nodig aanpassen van VTH-werkprocessen;
    - zorgen voor samenhang met relevante beleidsontwikkeling, waaronder mensenhandel en toerisme en recreatie.

- De feitelijke transformatie van de Wildhorst wordt gefaseerd uitgevoerd. In de uitvoeringsfase hebben we ingezet op het regelmatig uitvoeren van (toezicht)controles (link met thema Toerisme & Recreatie) ter ondersteuning van het transformatieproces.
- We hebben actief deelgenomen en input geleverd aan relevante overleggen van de opgave openbare orde en veiligheid, zoals het Maasland Interventie Team (MIT).
- De Omgevingsdienst Brabant Noord heeft - in samenwerking met een aantal deelnemers – waaronder de gemeente Bernheze – een start gemaakt met de voorbereiding van een nieuw kader voor de gehele VTH-keten. Momenteel kent de ODBN twee kaders, te weten: het ROK VV en het ROK TH. Het doel is om te komen tot een verdere integratie van de gehele VTH keten. Voorts is in dit kader ingezet op het meer informatie-gestuurd werken, zodat capaciteit daar ingezet wordt waar het risico/het effect het grootst is. Dit traject loopt nog door in 2023.

5. VTH, Wet kwaliteitsborging (Wkb)

Global goals:

Wat hebben we bereikt

De inwerkingtreding van de Omgevingswet (Ow) en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is wederom uitgesteld. Vooralsnog wordt 1 juli 2023 aangehouden als nieuwe inwerkingtredings-datum.

In 2022 hebben we inmiddels de nodige voorbereidingen getroffen om als organisatie (team VTHV) klaar te zijn voor de komst van de Ow en Wkb. Het uitstel (van inwerkingtreding) biedt ons nu de mogelijkheid om langer te oefenen/ons nog beter voor te bereiden op de komst van deze nieuwe wetten.

Met betrekking tot de implementatie van de Omgevingswet zijn de werkprocessen “Vergunning-verlening” en “Verkennen initiatief” herijkt/herschreven. Tevens zijn nieuwe samenwerkingsafspraken met ketenpartners (waaronder de provincie Noord Brabant, de Omgevingsdienst Brabant Noord, de Veiligheidsregio Brabant Noord) vastgesteld. Naast een Verordening Uitvoering & Handhaving 2023 (vastgesteld in november 2022) is in december 2022 nog de Verordening Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) 2023 door de raad vastgesteld. Ook is een nieuw legesmodel Ow voorbereid, dat gebruikt kan worden om de Legesverordening Omgevingswetproof te maken.

In het kader van participatie is voorts een handreiking/leidraad “Participatie voor initiatiefnemers/ vergunningaanvragers” opgesteld. Deze wordt aan initiatiefnemers/vergunningaanvragers meegegeven, wanneer zij zich bij de gemeente melden met een ruimtelijk initiatief.

In 2022 is ook een nieuw VTH applicatie (Rx.Mission) geïmplementeerd, dat Omgevingswetproof is en ons verder ondersteund bij de uitvoering van onze VTH taken. Daarnaast hebben alle betrokken medewerkers een opleidingstraject Ow gevolgd.

Voor wat betreft de implementatie van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is een aantal nieuwe (werk)processen beschreven, waaronder de “melding bouwactiviteit” en de “gereedmelding”. Ook hebben betrokken medewerkers een module/training Wkb gevolgd.

De Wkb biedt ruimte om zelf invulling te geven aan de Wkb. In dat kader is in 2022 een begin gemaakt met de voorbereiding van een aantal beleidskeuzes, welke zullen worden “opgenomen” in het nog op te stellen/te actualiseren VTH beleidsplan 2023-2026.

Hoe weten we dat

Nu de Ow en Wkb nog niet in werking zijn getreden, hebben we nog niet kunnen monitoren en evalueren of de gestelde doelen (onder andere toename ervaren kwaliteit van het bouw- en woningtoezicht en toename van de kwaliteit van de leefomgeving) zijn gehaald/bereikt.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Nu de Ow en Wkb nog niet in werking zijn getreden, hebben we geen werkzaamheden verricht onder het regime van deze nieuwe wetten.

Wel hebben we al diverse voorbereidingen getroffen, zodat we als organisatie klaar zijn om uitvoering te geven aan de Ow en Wkb, zoals beschreven onder “wat hebben we bereikt”. Tevens hebben we - vooruitlopend op de komst van de Ow – reeds geoefend met het proces “Verkennen Initiatief” (oftewel het proces Intake- en Omgevingstafel).

Ook zijn we medio 2022 al live gegaan met Rx.Mission. Concreet betekent dit dat alle aanvragen/ meldingen met betrekking tot de Wabo, APV en bijzondere wetten worden geregistreerd in dit nieuwe VTH systeem. Ook toezicht- en handhavingstrajecten worden in Rx.Mission geregistreerd en doorlopen. 2023 gaan we gebruiken om dit systeem verder door te ontwikkelen en in te richten (en Ow- en Wkb-proof te maken).

Beleidsindicatoren

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse

van 25.000 tot 50.000 inwoners. De waarde van Bernheze is weergegeven onder realisatie. Wij nemen vijf vergelijkingsjaren op in de tabel, waarbij we uitgaan van de meest actuele informatie die beschikbaar is.

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Gemiddelde WOZ waarde (duizend euro)	2018	230	Geen data
	2019	250	292
	2020	271	321
	2021	285	333
	2022	313	374
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2017	7,3	21,8
	2018	7,5	16,4
	2019	8,6	24,0
	2020	8,7	8,0
	2021	8,0	12,3
Demografische druk (%)*1	2017	59,1	57,2
	2018	59,7	57,5
	2019	60,0	57,4
	2020	60,5	57,6
	2021	61,0	58,6
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	2018	666	648
	2019	682	677
	2020	720	720
	2021	Geen data	751
	2022	Geen data	825
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	2018	740	693
	2019	756	724
	2020	797	772
	2021	Geen data	802
	2022	Geen data	878

1) De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.

Wat kostte het?

		Lasten 2022			Baten 2022		
Nr.	**Omschrijving taakveld**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**	**Geraamd**	**Geraamd na wijzigingen**	**Werkelijk**
8.1	Ruimtelijke ordening	1.381.777	2.795.641	2.375.624	265.875	265.875	253.928
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventereinen)	14.967.924	14.732.944	5.869.428	17.508.420	17.190.370	7.154.329
8.3	Wonen en bouwen	1.651.362	1.800.062	1.614.747	1.612.263	1.611.211	1.748.060
0.10	Reserves programma 8	2.540.496	2.519.426	1.538.051	152.000	1.684.923	1.335.529
	Totaal	**20.541.559**	**21.848.073**	**11.397.850**	**19.538.558**	**20.752.379**	**10.491.846**

Financiële toelichting

	Financiële afwijking raming na wijziging t.o.v. werkelijk			
Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten	Baten	Totaal
8.1	Ruimtelijke ordening	-420.017	11.947	-408.070
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventereinen)	-8.863.516	10.036.041	1.172.525
8.3	Wonen en bouwen	-185.315	-136.849	-322.164
0.10	Reserves programma 8	-981.375	349.394	-631.981

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Personeel taakveld Ruimtelijke ordening

Voor de taskforce ruimtelijke ordening stelde de raad krediet beschikbaar dat voor een gedeelte nog niet besteed is.

Ruimtelijke ordening

Op de post ruimtelijke ordening worden kosten geboekt voor het aanpassen van bestemmingsplannen. Deze worden met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervangen door het omgevingsplan. In afwachting van de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn we zeer terughoudend om bestemmingsplannen nog aan te passen. Dit heeft in 2022 geleidt tot een aanzienlijke onderschrijding van deze post. Daarnaast hebben we in 2022 minder advieskosten met betrekking planschade die we niet konden verhalen gehad.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

De activiteiten van de bouwgrondexploitatie worden toegelicht in paragraaf G van deze jaarrekening. Het resultaat is hier eveneens weergegeven. Realisatie van de bouwgrondexpoitaties zijn vertraagd, afgezet tegen de oorspronkelijk planning. Dit heeft geresulteerd in minder kosten voor bouwrijp maken en minder verkoopopbrengsten. Begroot resultaat € 2,8 miljoen. Werkelijk resultaat € 1,2 miljoen.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Personeel taakveld wonen en bouwen

Bij het beleidsteam woon- en leefgemeente zijn gedurende het afgelopen jaar een aantal vacatures geweest. Hierdoor is onderuitputting van de salariskosten ontstaan.

Bouw-, woning,- en welstandtoezicht

De budgetoverschrijding aan ingeleend personeel staat in relatie tot de extra leges opbrengsten voor omgevingsvergunningen. In 2022 hebben wij meer aanvragen ontvangen die getoetst

moesten worden aan een hogere toetsingsniveau t.o.v. voorgaande jaren. Wij hebben daardoor meer aanvragen ter beoordeling uit moeten zetten voor de activiteit bouwen (bouwbesluit 2012: constructieve- en bouwtechnische toets), conform de toetsingsmatrix behorende bij het VTH-beleid 2019-2022 Bernheze.

Daarnaast maakten we in 2022 nog gebruik van een flexibele schil / extern bureau op het gebied van casemanagement (afhandeling aanvraag van ontvangst t/m besluitvorming). Dit vanwege het op orde stellen van de formatie en overige organisatorische taken zoals de implementatie van een nieuw zaaksysteem, herinrichting vergunningverlening, legesverordening, omgevingsplan, proces verkennen of initiatieven. Dit alles om klaar te zijn voor de invoering van de omgevingswet.

Volkshuisvesting

Bij het vaststellen van de woonvisie heeft de raad een krediet vastgesteld ten behoeve van het onderzoeken en ontwikkelen van instrumenten ten behoeve van de woonvisie. Deze activiteiten zijn nog niet gestart. Dit geldt ook voor het uitwerken van het programma woonvisie. Een het ander heeft te maken met de onderbezetting van personeel.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves taakveld 8

De geraamde uitgaven op diverse initiatieven en investeringskredieten zijn niet of niet volledig uitgegeven, waardoor de hiervoor beschikbaar gestelde dekking uit de reserves ook lager is dan geraamd.

De grootste onderdelen binnen dit programma, waarvoor de werkelijke dekking lager is dan geraamd zijn: Project omgevingsvisie/omgevingsplan (uitgaven € 714.925; restant € 294.559), Woonvisie (uitgaven € 3.874; restant € 46.126), Taskforce Ruimtelijke ordening (uitgaven € 356.521; restant € 74.859), ecologische verbindingszones (geen uitgaven; restant € 125.000)

Door het naleven van de door het BBV opgelegde POC-methode (Percentage of Completion) in het grondbedrijf en de afsluitingen van complexen is voor € 1,2 miljoen aan winsten genomen van de bouwgronden in exploitatie woningbouw.

Deel 2: Paragrafen

A. Lokale heffingen

Inleiding

In artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is bepaald dat de paragraaf betreffende de lokale heffingen ten minste bevat:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven en heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

Geraamde/werkelijke inkomsten

De opbrengsten van de (belangrijkste) belastingen en heffingen worden in onderstaande tabel weergegeven:

Belastingen en heffingen	Geraamde inkomsten	Werkelijke inkomsten	Mutatie
Onroerende zaakbelasting (OZB)	7..527.615	7.453.324	-0,99%
Afvalstoffenheffing (restfractie, GFT en milieustraat)	2.906.166	2.846.011	-2,07%
Rioolheffing	2.496.932	2.460.719	-1,45%
Toeristenbelasting	167.238	165.445	-1,07%
Reclamebelasting	29.200	30.889	5,78%

Overzicht en beleidsuitgangspunten ten aanzien van de lokale heffingen

Het algemeen te voeren financieel beleid doen wij op basis van evenwichtige keuzes. Wij letten hierbij op de taken en de daarvoor beschikbare middelen. Uiteraard met het doel om het gemeentelijk huishoudboekje kloppend te houden. Ten gevolge hiervan kijken wij bij het belasting- en tarievenbeleid naar de kosten van het in stand houden van de algemene voorzieningen en de OZB-prijs die daar redelijkerwijs voor betaald zou moeten worden. Dit kan betekenen dat wij ons bij onze keuzes laten leiden door de wens om voorzieningen te houden/te realiseren en daarvoor de prijs doorberekenen.

Voor het uitvoeren van taken op het gebied van afval, riool en diverse andere diensten gaan wij uit van het doorberekenen van de kostprijs. Wij doen dit vanuit de gedachte dat deze voldoen aan het profijtbeginsel.

Onroerende zaakbelasting

De tariefsaanpassing voor 2022 bedroeg 1,3%. Dit is de bijgestelde prijsindex gelijk aan de recente meicirculaire 2021. Voor 2022 gelden de WOZ-waarden met waardepeildatum 1 januari 2021. Deze waarden zijn tot stand gekomen op basis van de geactualiseerde taxaties van het geïnventariseerde onroerend goed inclusief areaaluitbreiding (nieuwbouw, verbouw en sloop).

De landelijke marktontwikkeling over de periode van 1 januari 2020 tot 1 januari 2021 een waardestijging voor woningen van 15,4% en waardestijging voor niet-woningen van 2,2%. Deze waardestijging heeft geen invloed op de lokale lastendruk van de burgers en bedrijven.

Afvalstoffenheffing

Het afvalbeleid stelde de raad op 15 december 2016 vast. De rode draad hiervan is dat het restafval zoveel mogelijk wordt gescheiden van andere afvalstromen. Door maatregelen die betrekking hebben op de wijze van inzameling van het GFT, PMD, luiers, textiel en de effecten van tariefprikkels willen we onze doelstellingen halen.

Voor 2022 profiteren we van een gunstigere doorberekening van de PMD-kosten en -opbrengsten dan waar we aanvankelijk van uitgingen. Sinds jaar en dag hanteren we daarvoor een tarief naar gewicht en ledigingsfrequentie. In verband met de nieuwe aanbesteding voor de inzameling ziet het er naar uit dat het wegen niet meer mogelijk is of slechts tegen erg hoge kosten. We gaan om deze reden uit van een vastrecht met een variabel ledigingstarief dat uitgaat van een gemiddelde aantal kg’s per lediging. We denken dat dit gedifferentieerd afvaltarief nog voldoende prikkels biedt als middel om mede onze afvaldoelstellingen te bereiken.

De gemiddelde kosten dalen in 2022 ten opzichte van de verwachtingen met circa € 10,- per aansluiting en komt daarmee op € 235,90. (Dit is inclusief de € 6,- per aansluiting vermindering).

Rioolheffing

Op basis van het Gemeentelijk Rioolplan 2020-2023 passen wij de tarieven aan met de trendmatige prijsindex van 1,3%. Als gevolg van de verschillen in waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen, vindt hier wel een verschuiving plaats in de lastendruk van niet-woningen (lager) naar woningen (hoger).

Ontwikkeling lokale lastendruk

Onder woonlasten verstaan wij: OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De berekening voor 2022 is gebaseerd op een gemiddelde waarde van een woning van € 383.794,- en een gemiddelde waarde van een niet-woning van € 346.169,-. (waardepeildatum 2021).

Overzicht ontwikkeling gemiddelde lokale lastendruk		2022 Begroting	2022 rekening	Afwijking tov begroting (%)
Woningen	Eigenaar	561,49	561,49	0,00%
	Gebruiker	245,20	235,90	-3,79%
	Eigenaar en gebruiker	806,69	797,39	-1,15%
Niet-woningen	Eigenaar	1.199,13	1.199,13	0,00%
	Gebruiker	814,54	814,54	0,00%
	Eigenaar en gebruiker	2.013,67	2.013,67	0,00%

De afvalkosten vallen voor 2022 voordelig uit. Het aantal ledigingen zijn voor GFT met 3% gestegen terwijl restafval met 10% is gedaald. Zowel voor begroting als rekening is de eenmalige teruggave van € 6,- opgenomen. Dit heeft tot gevolg dat voor de gebruikers van woningen een lagere lastendruk ontstaat. Voor de eigenaar/gebruiker levert als resultaat op dat het tarief bijna gelijk is aan dat van vorig jaar. Voor de niet-woningen heeft het afvaltarief geen invloed.

Kwijtscheldingsbeleid

Op basis van artikel 26 van de invorderingswet geven wij uitvoering aan de kwijtschelding van belastingen. De gemeente Bernheze hanteert een zo ruim mogelijk kwijtscheldingsbeleid. Op 27 juni 2019 besloot uw raad in het kader van de harmonisatie van het kwijtscheldingsbeleid BSOB, dat:

- voor de kosten van bestaan een percentage van 100% van de bijstandsnorm te hanteren voor personen jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd;
- de norm voor de kosten van bestaan voor AOW-gerechtigden te baseren op de toepasselijke netto AOW-bedragen in de plaats van op de toepasselijke bijstandsnorm;
- bij het bepalen van het netto-besteedbare inkomen voor kwijtschelding rekening wordt gehouden met de kosten van kinderopvang;
- de kwijtschelding voor natuurlijke personen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen (kleine ondernemers) in stand wordt gehouden.

Voor kwijtschelding komt de volgende heffingen in aanmerking:

- onroerende zaakbelasting eigenaar woning en niet-woning en gebruik niet-woning;
- Afvalstoffenheffing tot het vastgesteld maximum van € 152,- o.b.v. Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing Bernheze 2022
- rioolheffing

In 2022 is voor een bedrag van € 64.112 aan kwijtschelding verleent en volledig toe te schrijven aan afvalstoffenheffing.

Kostendekkendheid tarieven

In het Besluit begroting en verantwoording is bepaald dat alleen kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit betekent dat het niet zondermeer mogelijk om vanuit de taakvelden volledig inzicht te krijgen in alle kosten die maximaal kostendekkend mogen zijn. Kosten van overhead worden centraal geraamd, maar dienen wel in verband gebracht te worden met de integrale kostprijs. Om deze reden is het van belang dat op een andere wijze uit de begroting blijkt hoe de tarieven worden berekend en welke (beleids)keuzes bij die berekening zijn gemaakt. Deze paragraaf verschaft deze informatie.

De gemeente Bernheze kent een aantal belastingen en heffingen die kunnen worden onderscheiden in algemene dekkingsmiddelen (ozb) en heffingen waarvan de besteding is gebonden (afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges, etc.).

De huidige legesverordening is verdeeld in drie titels, namelijk:

1. Titel 1: Algemene dienstverlening;
2. Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
3. Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn.

Kruissubsidiëring binnen deze titels is mogelijk, maar niet meer tussen titels.

Op basis van onderzoek hebben wij geconstateerd dat (zie hiervoor ook de raad van 16 december 2010) dat een 100% kostendekkend niveau voor Titel 1 en 3 niet haalbaar is. Voor Titel 1 worden wij geconfronteerd met de door het Rijk gemaximeerde tarieven, terwijl bij Titel 3 het kostendekkend maken zou leiden tot onacceptabele tariefstijgingen. Daar waar mogelijk streven wij om de tarieven naar een kostendekkend niveau te brengen.

Voor Titel 2 geldt een 100% kostendekkendheid als uitgangspunt evenals voor de zogenaamde retributies van afval en riool.

In verband met de invoering van de omgevingswet is wederom uitgesteld, nu naar 1 januari 2024.

Rioolheffing

Goede riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. Als gemeente hebben we de taak om voor die riolering te zorgen: we hebben de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, voor afvloeiend hemelwater en voor grondwatermaatregelen.

Met het nieuwe, meer adaptieve, GRP willen wij verder gaan door:

- nog nadrukkelijker te kijken naar ontwikkelingen die in de stedelijke omgeving plaatsvinden rond water, grondstoffen, energie en ruimtelijke ontwikkelingen;
- de zorgplicht nog breder in te bedden in de interne en externe processen, waardoor betere afstemming plaatsvindt op andere processen in de (openbare) ruimte.
- Het projectmatig klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte.
- De beleidsambities die hierbij horen zijn:
- adaptief en risicogestuurd beheer;
- klimaatadaptatie;
- samenwerking in As50+-verband;
- inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Om alle kosten te kunnen dekken, heffen we rioolheffing. We heffen van eigenaren op basis van de WOZ-waarde Hierbij wordt onderscheid gemaakt in:

onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen, en
onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen.
Het grootste deel van de lasten is bedoeld voor het opvangen van de vervanging en relining van de riolering. Gezien het feit dat er nogal wat onzekerheden zijn over het exacte tijdstip van de vervangingspiek (na 2040) en de ontwikkeling van nieuwe (goedkopere) renovatietechnieken is het niet verstandig om per direct een theoretisch op lange termijn kostendekkend tarief te hanteren.

De huidige heffing ligt onder het op lange termijn kostendekkende tarief. Er zijn vele scenario's mogelijk om naar een kostendekkend niveau te groeien. In wezen is het een vraagstuk van verdeling in de tijd: hoe langzamer we naar een kostendekkend niveau groeien, hoe hoger we uiteindelijk uitkomen.

Het zwaartepunt van de uitgaven komt na 2040. Daarom passen wij het tarief de komende jaren niet (behoudens inflatiecorrectie) aan. Vanaf 2030, rekening houdend met de verwachtte vervangingspiek, gaan we de tarieven verhogen. De reden hiervoor is gelegen in het feit dat de noodzaak tot stijging ontbreekt. Een tariefstijging hoeft namelijk pas na drie planperiodes (2030) te worden doorgevoerd om vanaf die periode te gaan sparen voor de (theoretische) vervangingspiek die na 2040 zal gaan optreden. De komende jaren zal duidelijk worden of die piek ook daadwerkelijk gaat optreden. In de tussenliggende periode zal de strategie vervangen versus relinen verder worden geoptimaliseerd.

Deze benadering is tevens in overeenstemming met de aanbeveling van de Commissie BBV om ten behoeve van het tarief een horizon van 10 jaar te hanteren.

Kosten taakveld Riolering, excl. onderhoud incl. (omslag)rente[1]	2.090.784
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-126.724
Netto kosten taakveld Riolering	**1.964.060**

Toe te rekenen kosten:	
Overhead	169.822
BTW[2]	185.276
Dotatie reserves	128.219
Totale kosten	**2.447.377**
Overige opbrengsten beschikking reserves	
Opbrengst heffingen	2.460.719
Totaal opbrengsten	**2.460.719**
Dekkingspercentage	**100,55%**

1) Geen omslagrente a.g.v. ontbreken van boekwaarde activa.
2) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft de kostprijsverhogende compensabele BTW over de gemaakte kosten. Voor deze compensabele btw is een korting toegepast op de algemene uitkering.

Afvalstoffenheffing

De focus ten aanzien van afval ligt tegenwoordig op het maximaal hergebruiken van producten en grondstoffen: de circulaire economie. Afval zien als grondstof is goedkoper, duurzamer en milieuvriendelijker. De richting die we op moeten is het denken en handelen van inwoners (nog) verder om te schakelen van afval naar grondstof, zodat het hergebruik stijgt en de hoeveelheid restafval daalt.

De volgende ambities zijn in het beleidsplan opgenomen:

De milieuambitie: Bernheze moet er naar streven om in 2030 afvalloos te zijn (dat wil zeggen dat er geen huishoudelijk afval meer vrijkomt dat als restafval verwerkt moet worden).
De kostenambitie kan omschreven worden als “een goede kwaliteit tegen een redelijke prijs”. Bij voorkeur gaan de kosten voor afvalbeheer niet omhoog, maar een stijging is bespreekbaar als daar wat tegenover staat.
De serviceambitie: gemak voor de burger. Inwoners moeten hun afval zo veel mogelijk kwijt kunnen op het moment dat zij dat willen en zij zich dus ook weinig zorgen hoeven te maken over opslagruimte in huis (niet méér opslagmiddelen dan noodzakelijk).
Aandacht voor werkgelegenheid (als vierde element aan de afvaldriehoek): preventie, hergebruik en recycling van afval kan lokale (sociale) werkgelegenheid opleveren. Denk hierbij aan nieuwe werkgelegenheid door sortering en vermarkting van afvalstromen, kringloopwinkels en repair-cafés. Dit aandachtspunt hanteren we als secundaire ambitie.
De fysieke inzamelstructuur is opgebouwd uit een haalsysteem (huis-aan-huis), een decentraal brengsysteem en een centraal brengsysteem (milieustraat en twee groendepots).

De financiële inzamelstructuur is opgebouwd uit:

- een belasting per perceel (vastrecht),
- een belasting voor het ledigen van een kliko fijn huishoudelijk restafval (fHRA),
- een belasting voor het aangeboden gewicht aan fijn huishoudelijk restafval,

- een belasting voor het aanleveren van bepaalde afvalstromen op de milieustraat (poorttarief).

Daarnaast zijn kosten verbonden aan het gebruik maken van de haalservice voor grof tuinafval binnen de bebouwde kom. Dit geheel van de afvalstoffenheffing is maximaal 100% kostendekkend.

Kosten taakveld Afval, excl. onderhoud incl.(omslag)rente	2.950.501
Inkomsten taakveld (afval), excl. heffingen	-457.022
Netto kosten taakveld afval	**2.493.480**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	51.611
BTW[1]	478.918
Totale kosten	**3.024.009**
Overige opbrengsten beschikking reserves:	163.683
Opbrengst heffingen	2.846.011
Totaal opbrengsten	**3.009.694**
Dekkingspercentage	**99,52%**

1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft de kostprijsverhogende compensabele BTW over de gemaakte kosten. Voor deze compensabele is een korting toegepast op de algemene uitkering.

Grafrechten

Grafrechten zijn retributies die de gemeente kan heffen op grond van artikel 229, eerste lid, onder a en b, van de Gemeentewet. Zij worden geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats of het gemeentelijke crematorium en voor het genot van in verband daarmee door de gemeente verleende diensten.

De activiteiten binnen het taakveld Begraafplaatsen en crematoria gebaseerd op de Wet op de lijkbezorging hebben vooral een administratief karakter en zijn de volgende:

- toewijzen van nieuwe graven/urnen;
- begraven en cremeren;
- reserveren van een bestaand of nieuw graf;
- verlengen en beëindigen van grafrechten;
- opgraven en/of herbegraven of cremeren;
- contacten met rechthebbenden, grafdelvers en uitvaartdiensten.

Daarnaast worden kosten gemaakt voor de instandhouding van onze gemeentelijke begraafplaats. Kosten die wij maken voor de instandhouding particuliere begraafplaats en oorlogsgraven laten wij buiten beschouwing.

Bovenstaande activiteiten zijn volledig toe te rekenen aan de kostendekkendheid grafrechten, met als uitgangspunt maximaal 100% kostendekkende tarieven.

Kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria, incl. (omslag)rente[1]	76.667
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0

Netto kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria	**76.667**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	12.529
Totale kosten	**89.197**
Overige opbrengsten	0
Opbrengst heffingen	43.303
Beschikking over voorziening	19.809
Totaal opbrengsten	**63.113**
Dekkingspercentage	**70,76%**

1) Betreffen kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria exclusief de kosten begraafplaats Parkstraat (geen gemeentelijke begraafplaats) en overige lasten lijkbezorging (geen betrekking op gemeentelijke begraafplaats). Daarnaast wordt nog onderzocht of het onderhoudsbudget voldoende is om het gewenste onderhoudsniveau te bereiken (discussie raad omtrent onderhoudsniveau begraafplaats). Aanpassing budget onderhoudsniveau hebben effect op de hoogte van de tarieven.

Wij zien een forse daling van het aantal begravingen en verlengingen grafrechten. Deze trend is sinds vorig jaar ingezet. Deze ontwikkeling zien wij ook terugkomen in de lagere opbrengst van de leges.

Leges

De huidige legesverordening is verdeeld in drie titels, namelijk:
- Titel 1: Algemene dienstverlening;
- Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn.

Kruissubsidiëring binnen een titel is mogelijk, maar niet meer tussen titels.

Titel 1: Leges Algemene dienstverlening

Titel 1 bevat leges die voornamelijk betrekking hebben op de producten burgerzaken en producten bestuursstukken.

Een aantal van deze leges zijn door het Rijk gemaximeerd met als gevolg dat het kostendekkend maken van deze leges Titel 1 forse effecten heeft op de andere producten. Vooralsnog maken we niet de keuze om binnen Titel 1 (algemene dienstverlening) kruissubsidiëring toe te passen. Daarmee accepteren wij een niet 100% dekking.

Kosten taakveld (Burgerzaken)[1]	699.596
Netto kosten taakveld Burgerzaken	**699.596**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead (taakveld BZ en RO)	367.449
Kosten taakveld (Ruimtelijke Ordening)	2.656
Totale kosten	**1.069.701**
Overige opbrengsten:	
Inkomsten taakveld excl. Heffingen	280
Opbrengst heffingen	437.413

Totaal opbrengsten	**437.693**
Dekkingspercentage	**40,9%**

1) Omslagrente niet van toepassing; geen boekwaarde aanwezig.

Titel 2: Leges Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning

Legeskosten worden in rekening gebracht voor een omgevingsvergunning met de werkzaamheden:

- bouwen en slopen;
- afwijken van het bestemmingsplan zonder de activiteit bouwen;
- inrit/uitrit maken, veranderen of gebruik ervan veranderen;
- aanleggen van een weg;
- kappen door niet particuliere eigenaren;
- brandveilig gebruik.

Voor Titel 2 geldt maximaal 100% kostendekkende tarieven.

Kosten taakveld Wonen en bouwen[1]	1.012.823
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld Wonen en bouwen	**1.012.823**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	371.371
Kosten taakveld Burgerzaken	31.480
Kosten taakveld Overhead Burgerzaken	16.866
Kosten taakveld Crisisbeheersing en brandweer	57.529
Kosten taakveld Cultureel erfgoed	3.452
Kosten taakveld Ruimtelijke ordening	9.485
Totale kosten	**1.503.006**
Overige opbrengsten	0
Opbrengst leges	1.653.107
Totaal opbrengsten	**1.653.107**
Dekkingspercentage	**110,0%**

1) Omslagrente niet van toepassing; geen boekwaarde aanwezig.

Het hogere volume aan vergunningen heeft geleid tot een per saldo hoger opbrengst aan leges (hogere opbrengst in relatie tot hogere kosten inhuur)

Titel 3: Leges Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Bevat alle leges die betrekking hebben op producten horeca, evenementen, brandbeveiligingsverordening en overige vergunningen in het kader van de APV (veelal producten met een maatschappelijk karakter).

Uw raad heeft zich uitgesproken (onderzoek kostendekkendheid 2006 en 2011) om diensten in het maatschappelijk belang laag te houden waardoor de bereikbaarheid van burgers in de samenleving gegarandeerd blijft.

Kosten taakveld Economische promotie[1]	55.210
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld Economische promotie	**55.210**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	59.252
Kosten taakveld Crisisbeheersing en brandweer	28.764
Kosten taakveld openbare orde en veiligheid	43.694
Kosten taakveld ruimtelijke ordening	379
Totale kosten	**187.299**
Overige opbrengsten	0
Opbrengst leges	18.752
Totaal opbrengsten	**18.752**
Dekkingspercentage	**10,0%**

1) Omslagrente niet van toepassing; geen boekwaarde aanwezig.

Leges marktgelden

Marktgelden worden geheven voor innemen van een marktplaats op één van de wekelijkse warenmarkten, of zijnde een standwerkersplaats. Losse standplaatsen en ventvergunningen vallen hier niet onder. Voor marktgelden geldt als uitgangspunt maximaal 100% kostendekkende tarieven.

Kosten taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen[1]	23.158
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-3.401
Netto kosten taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**19.757**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	14.457
kosten taakveld Economische promotie	6.893
Totale kosten	**41.107**
Opbrengst leges	23.783
Totaal opbrengsten	**23.783**
Dekkingspercentage	**57,9%**

1) Omslagrente niet van toepassing: geen boekwaarde aanwezig.

B. Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om haar taken voort te zetten ondanks financiële tegenvallers. Dit betekent dat de gemeente middelen beschikbaar moet hebben of in de loop der tijd beschikbaar kan maken om eventuele risico's als die zich voordoen op te vangen. Voordat dit weerstandsvermogen bepaald kan worden zal zij eerst de weerstandscapaciteit en de risico's moeten inventariseren. Het weerstands-vermogen wordt weergegeven in een ratio dat weergeeft in hoeverre de gemeente in staat is de risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit wordt bepaald door de vrij beschikbare middelen die we in kunnen zetten voor eventuele dekking bij het voordoen van risico's. Wij maken daarbij onderscheid tussen een incidentele en een structurele component. Bij het beoordelen van de begroting hanteert de toezichthouder (provincie) voor de algemene reserves het bedrag zoals geraamd per 1 januari van het begrotingsjaar.

Incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

- Algemene reserves
  Naast de reserve nog nader te bestemmen hebben wij ook een algemene weerstandsreserve. Het is de algemene weerstandsreserve die wij volledig inzetten ten behoeve van de weerstandscapaciteit. De reserve nog nader te bestemmen zien wij als volledig vrij beschikbaar om in te zetten voor andere doeleinden waar de raad over wil beslissen.
- Post onvoorzien (incidenteel)
  De post onvoorzien kan incidenteel worden ingezet als weerstandscapaciteit. Gedurende het uitvoeringsjaar kan dit budget worden ingezet voor concrete bestedingsvoorstellen.
- Stille reserves
  Niet aanwezig.
- Incidentele begrotingsruimte
  De incidentele begrotingsruimte is € 0,-.

Reserves

Overzicht per balansdatum:

Reserves	Omvang	
	Stand per 1-1	Incidentele weerstandscapaciteit
Algemene reserve (reserve nog nader te bestemmen)	23.927.919	0

Reserves	Omvang	
Algemene weerstandsreserve	7.385.866	7.385.866
Post onvoorzien (incidenteel)	94.472	
Stille reserves		
Incidentele begrotingsruimte		
Totaal		**7.385.866**

Post onvoorzien

De post onvoorzien zorgt bij de jaarrekening niet voor weerstandscapaciteit, maar is onderdeel van het rekeningresultaat.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Onbenutte belastingcapaciteit

- Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken.
- De provincie geeft daarnaast aan dat de onbenutte belastingcapaciteit als volgt bepaald moet worden: “De nog onbenutte OZB gelijk aan de belastingheffing die nog kan plaatsvinden tot het niveau dat een gemeente moet heffen om voor toelating artikel 12 aanvraag in aanmerking te komen (onder curatelestelling rijk)”. Deze richtlijn volgen we.

	Artikel 12 norm	**Gewogen gemiddelde OZB tarief** Bernheze	Ruimte t.o.v. artikel 12
2022	0,1800 %	0,1300 %	2.844.545

Post onvoorzien structureel

Niet aanwezig.

Structurele begrotingsruimte

De structurele begrotingsruimte 2022 is niet aanwezig

	Stand per 1-1 (obv begroting)	Structurele Weerstandscapaciteit
Onbenutte belastingcapaciteit		2.844.545
Post onvoorzien (structureel)		
Structurele begrotingsruimte		
Totaal		**2.844.545**

Risico's

Kwantificering risico’s

Voor de kwantificering van de afzonderlijke risico’s maken wij gebruik van:
- de maximale omvang van het risico;
- de kans dat een risico zich voordoet (risicofactor);
- de termijn waarbinnen dit risico verwacht kan worden (tijdsfactor).

In samenspraak met de verantwoordelijke medewerkers bekijken wij wat de risico’s zijn en maken wij een inschatting op basis van tijd en geld. Ieder op basis van zijn/haar expertise.

Berekeningswijze

Omvang risico (gewogen) = maximale omvang (ongewogen) x risicofactor x tijdsfactor

Soort	Toelichting	Percentage
Risicofactor 1	Hoog	80%
Risicofactor 2	Gemiddeld	50%
Risicofactor 3	Laag	20%
Tijdfactor 1	binnen 1 jaar	100%
Tijdfactor 2	binnen 2 jaar	50%
Tijdfactor 3	binnen 5 jaar	20%
Tijdfactor 4	langer dan 5 jaar	10%

Op basis van deze berekeningswijze zijn de risico’s doorgerekend. In de volgende tabellen zijn de risico’s weergegeven, gesplitst in incidentele en structurele risico’s.

Overzicht incidentele risico’s

Risicobeschrijving	Risicovolume	Gewogen risico
Nieuwe omgevingswet	500.000	200.000
Renovatie Bruijstenhof	500.000	50.000
Startersleningen	53.100	1.062
Bouwgrondexploitatie	1.923.901	1.923.901
Vlagheide	500.000	400.000
Heesch West	1.034.000	1.034.000
COVID	0	0
Wachtgelden wethouders	500.000	20.000
Totaal incidentele risico’s	**5.011.001**	**3.628.963**

Overzicht structurele risico's

Risicobeschrijving	Risicovolume	Gewogen risico
Nieuwe omgevingswet	200.000	80.000
Leerlingenvervoer	57.000	28.500
Participatiebudget – inkomensdeel	214.000	171.200
Minimabeleid	102.000	81.600
Participatiewet – Wsw	316.000	31.600
WMO (HH / hulpmiddelen / Wmo 2015)	583.000	466.400
Jeugdzorg	594.000	475.200
Regionale ambulancevoorziening (RAV)	15.000	600
Begeleid werken	96.600	9.660
Algemene uitkering	5.000.000	800.000
ICT in eigen beheer	0	0
Covid-19	0	0
Inflatie en schaarste	0	0
Totaal structurele risico's	**7.177.600**	**2.144.760**

Onder het kopje "Geïnventariseerde risico's" ziet u de verdere onderbouwing van de benoemde risico's.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mogelijkheden weer van de gemeente om risico's op te kunnen vangen. Dit vermogen om risico's op te vangen wordt weergegeven door een ratio. Deze ratio is een verhoudingsgetal tussen de weerstandscapaciteit en de geïnventariseerde risico's.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (berekende risico-omvang) en wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal/ratio.

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van de onderstaande waarderingstabel, gebaseerd op de uitgangspunten van het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR):

Ratio	Betekenis
> 2	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4	**Voldoende**
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Wij streven naar een Voldoende (ratio minimaal 1,0 (100%); maximaal 1,4 (140%)).

	Risico	Weerstandscapaciteit	Ratio	Aanpassing capaciteit	Aanpassing Ratio
Incidenteel	3.628.963	7.385.866	204%	5.238.667	144%
Structureel	2.144.760	2.844.545	133%	2.844.545	133%
Totaal	**5.773.723**	**10.230.411**	**177%**	**8.083.212**	**140%**

De bandbreedte van het weerstandsvermogen is op basis van deze risico-omvang tussen de € 5.773.723,- (1,0 x risico-omvang) en € 8.083.212,- (1,4 x risico-omvang).

Wij constateren dat op basis van de inventarisatie risico's en de weerstandscapaciteit, het weerstandsvermogen 'ruim voldoende' is (met 177%).

Om op het maximum van 1,4 of 140% uit te komen zal de weerstandsreserve verlaagd moeten worden met € 2.147.199 (€ 7.385.866 -/- € 5.238.667) ten gunste van de reserve nog nader te bestemmen.

Geïnventariseerde risico's

Programma Bestuur en ondersteuning

Exploitatie bedrijventerrein Heesch West (incidenteel € 1.034.000 risico reeds gewogen)

De overdracht van de gronden en verliesvoorziening heeft in het voorjaar van 2022 plaatsgevonden. Hiermee beschikt de gemeenschappelijke Regeling over een buffer om de geprognotiseerde verliezen op te kunnen vangen. Voor de overige ondernemersrisico's noemt de gemeenschappelijke regeling een aantal gevoeligheden zoals verlaging van prijs, vertraging uitgifte en kostenstijging. Het risicoaandeel hiervan afgeleid voor onze gemeente kan worden gesteld op € 1,034 miljoen.

Wachtgeld wethouders (incidenteel € 500.000,- (risico 3 en tijd 3)

Na beëindiging van het wethouderschap ontvangt een wethouder een ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dat is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (Appa). De maximale wachtgeldverplichting van de huidige wethouders bedraagt € 500.000,-.

Begeleid werken (structureel € 96.600,- betreft begrote structurele subsidie) (risico 2 en tijd 3)

In Bernheze hebben we 11 fte in dienst op basis van Begeleid Werken vanuit de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De medewerkers hebben hierdoor het voordeel dat zij een salaris ontvangen conform de van toepassing zijnde arbeidsvoorwaarden. Als financiële tegemoetkoming

ontvangt de gemeente een loonkostensubsidie (€ 96.600,-) ter gedeeltelijke vergoeding. Vanwege de afbouw van de rijkssubsidie klassieke Wsw staan deze inkomsten onder druk.

ICT in eigen beheer (geen risico)

Na het besluit om te stoppen met de ICT samenwerking BLOU zijn we, onder de noemer Bernheze van A naar I, gestart met een alternatief traject. Dit traject bestaat uit een drietal sporen in de vorm van het extern onderbrengen van de techniek, het versterken van de informatie organisatie en het projectmatig acteren op nieuwe ontwikkelingen.

Met betrekking tot het eerste spoor, het extern onderbrengen van de techniek verwachten we, op basis van de ervaringen van de afgelopen periode, dat de toekende financiële middelen afdoende zijn. Voor het tweede spoor, kwalitatieve en kwantitatieve invulling van de informatieorganisatie is het formatief budget gefaseerd over de periode 2018-2024 beschikbaar gesteld. Bij de invulling is in eerste instantie gekeken naar de beheersorganisatie en zou de veranderorganisatie in het tweede tranche mee genomen worden. Mogelijk dat, vanuit het traject terug naar de kern, de behoefte ontstaat om deze gefaseerde invulling versneld te realiseren. Hierbij denken we met name aan invulling van de aandachtsgebieden data en proces gestuurd werken. Voor het derde spoor, projectmatig acteren op nieuwe ontwikkelingen volgen we de landelijke trends. Vooralsnog voorzien wij hier geen directe risico’s.

Algemene uitkering (structureel € 5.000.000,-) (risico 1 en tijd 3)

Het algemeen principe van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is dat de gemeente gelijk “de trap op en af gaat” met het rijk. Kenmerkend voor de “trap op, trap af”-systematiek is de voortdurende bijstelling van het accres door de koppeling aan de – veranderende - stand van het Totale netto uitgavenkader. Extra uitgaven, bezuinigingen, mee- en tegenvallers op de rijksbegroting hebben in deze systematiek directe invloed op de omvang van het gemeentefonds. De gemeente heeft daarmee geen invloed op de hoogte van de algemene uitkering en daarmee blijven de inkomsten uit het gemeentefonds voortduren een risico.

Per 1-1-2023 heeft er een herverdeling van het gemeentefonds plaatsgevonden. Gemeente Bernheze behoorde tot de voordeelgemeenten (€ 19,50 per inwoner of terwijl een positieve bijstelling van de inkomsten van € 604.000,-. Of het totaal van het herverdeeleffect overeind blijft is onzeker. Er vindt namelijk nog een evaluatie plaats voor het traject 2026 en verder.

Het kabinet heeft voor 2023, wederom incidenteel, extra middelen beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg. Voor Bernheze € 1,9 miljoen. Hierbij gaat het kabinet er vanuit dat gemeenten ook inzetten op besparingsmaatregelen op de jeugdzorguitgaven in 2023 (die ook onderdeel is van de reeks van de Commissie van Wijzen). In de decembercirculaire 2022 is helaas geen informatie voer de middelen voor jeugdzorg vanaf 2024. Dit leidt bij gemeenten tot onzekerheid. Dit ondanks dat deze middelen wel in het regeerakkoord waren opgenomen.

In het coalitieakkoord van december 2021 kondigde het kabinet een nieuwe financieringsystematiek met ingang van 2026 aan, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied voor gemeenten wordt betrokken. Omdat deze nieuwe financieringssystematiek nog uitgewerkt moet worden, heeft het kabinet er voor gekozen vanaf 2026 het gemeentefonds niet volgens de afgesproken normeringssystematiek (samen de trap op en af) te berekenen. In de septembercirculaire 2022 hebben we een incidenteel bedrag ontvangen van € 1,28 miljoen ter demping van het financieel ravijn. Echter voor 2027 en verder hebben we als gemeenten nog steeds geen duidelijkheid. Dit betekent dat de extra middelen over de periode 2022-2025 als incidenteel gezien moeten worden. De hogere inkomsten in de periode 2023-2025 hebben door het financieel ravijn in 2026 immers geen structureel effect. Tevens worden gemeenten ermee geconfronteerd dat in het jaar 2026 de opschalingskorting weer in werking treedt. Deze opschalingskorting is voor de kabinetsperiode 2022 - 2025 bevroren. Vanaf 2026 wordt het restant van de opschalingskorting van macro € 675 miljoen alsnog geëffectueerd.

De gemeente Bernheze volgt met de ramingen volledig de circulaires die het Ministerie van Binnenlandse Zaken uitbrengt. Indien de inkomsten uit de algemene uitkering lager uitvallen dan geraamd, kan dit tot (structurele) begrotingstekorten leiden. Wij monitoren de ontwikkeling binnen het Gemeentefonds voortdurend om snel te kunnen bijsturen.

Covid-19 (geen risico)

Van de coronacrisis kunnen we zeggen dat deze nagenoeg achter ons ligt. We denken dat er geen directe risico’s bestaan die te herleiden zijn hieraan.

Inflatie en schaarste (geen risico voor de jaarrekening)

De ontwikkelingen in Oekraïne leidden tot kostenstijgingen van leveringen diensten, maar vooral voor energie- en brandstofkosten. Dit heeft invloed op de uitvoering van reguliere onderdelen en projecten. Bij de verslaglegging worden de belangrijkste afwijkingen ten gevolge van deze stijgingen toegelicht.

Programma onderwijs

Leerlingenvervoer (structureel € 57.000,-, = 10% v.d. raming) (risico 2 en tijd 1)

Het leerlingenvervoer betreft een open-einde-regeling. Dit houdt in dat leerlingen die voldoen aan de verordening leerlingenvervoer gemeente Bernheze in aanmerking komen voor een vergoeding van de kosten voor vervoer naar en van school. Vooraf is niet te overzien wie in welke mate hiervan gebruik gaat maken. Zodoende is het niet mogelijk om vooraf te bepalen hoe hoog de kosten voor leerlingenvervoer over een bepaalde periode zullen zijn. Als gevolg van de oorlog in Oekraïne stijgen de brandstofprijzen die effect kunnen hebben op de vervoerskosten.

Programma Sociaal domein

Participatiewet - inkomensdeel (structureel € 214.000,-; = 5% van het BUIG-budget 2022) (risico 1 en tijd 1)

Bij de uitvoering van de Participatiewet doen zich twee risico's voor. Het betreft de ontwikkeling van de cliëntenaantallen en de hoogte van de rijksbijdrage. Allereerst de aantallen cliënten met een bijstandsuitkering: afwijkingen werken direct door in de uitgaven. Het aantal cliënten laat zich niet eenvoudig bepalen. Daarmee zijn de bijstandsuitkeringen een open-einde-regeling.

Ten tweede is de specifieke uitkering ter (gedeeltelijke) dekking van de bijstandskosten een onzekere factor.

Indien gemeenten een tekort hebben op het rijksbudget kan, onder voorwaarden, een beroep gedaan worden op de vangnetregeling. Gemeenten kunnen op dit vangnet een beroep doen als het tekort op de gebundelde uitkering oploopt tot boven de 7,5%, waarbij tekorten tot 12,5% voor de helft worden vergoed en daarboven volledig.

Minimabeleid (structureel € 102.000,-; = 10% van kosten minimabeleid 2022) (risico 1 en tijd 1)

Zowel de omvang van de doelgroepen van het minimabeleid als het gebruik van de regeling is geschat op basis van het gebruik en ontwikkeling van de kosten van de afgelopen jaren. Deze prognose is moeilijk op realiteitswaarde in te schatten. Minimaregelingen zijn open einde-regelingen. Dit betekent dat wanneer iemand recht heeft op een regeling, er een uitkering uit hoofde van die regeling moet plaatsvinden. Door verkeerde inschattingen van de omvang van de doelgroep en het gebruik van die regeling door de doelgroep, kan er sprake zijn van over- of onderuitputting van de budgetten.

Participatiewet – onderdeel klassieke Wsw (structureel € 316.000,-; = 7,5% van rijksbudget 2022) (risico 3 en tijd 2)

De Wet op de Sociale Werkvoorziening is in 2015 opgegaan in de Participatiewet. Hierdoor komen er geen nieuwe instroom WSW-ers meer en daalt het aantal WSW-ers als gevolg van overlijden, pensionering en overige uitstroom geleidelijk. Hiermee samenhangend daalt ook de rijksbijdrage. Het risico bestaat dat deze daling van de rijksbijdrage sneller verloopt dan de afname van het aantal WSW-ers.

Huishoudelijke hulp, begeleiding, dagbesteding, woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen (structureel € 583.000,-; = 10% van de uitgaven 2022) (risico 1 en tijd 1)

De risico's worden veroorzaakt doordat de huishoudelijke hulp, woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen te kenmerken zijn als open-eind-regelingen. De laatste jaren zien we een

toenemende vraag op de Wmo, onder andere als gevolg van de invoering van het abonnementstarief eigen bijdrage die een aanzuigende werking heeft waardoor de vraag naar huishoudelijke hulp en hulpmiddelen toeneemt, de vergrijzing, aanbestedingen en de intensivering van de ondersteuningsvragen.

Jeugdzorg (structureel € 594.000,-; = 10% van de begrote uitgaven) (risico 1 en tijd 1)

Per 1 januari 2022 vond een wijziging in de financiering plaats van de lichte zorg (lumpsumfinanciering wordt vervangen door p x q-financiering en hanteren van reële kostprijzen), wat lokaal tot over- of onderuitputting van de budgetten kan leiden. Daarnaast wordt de verdeelsleutel voor de regionale kosten herzien a.g.v. de evaluatie van de centrumregeling. Ook de jeugdzorg kunnen we kenmerken als een open-eind-regeling.

De continuering en inzet van specialistische jeugdhulp voor onze jeugdigen blijft uiteraard gegarandeerd.

Met de inzet van een praktijkondersteuner huisartsen willen we doorstroming naar de specialistische jeugdzorg verminderen. Verder heeft de toegang sinds 1 januari 2022 een grotere rol in de toewijzing van het volume van de zorg.

Programma Volksgezondheid en milieu

Regionale Ambulancevoorziening (RAV) (structureel € 15.000,-) (risico 3 en tijd 3)

In de begroting is de structurele bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling RAV op nul gesteld. De kans dat er weer sprake wordt van een gemeentelijke bijdrage lijkt klein. Van de kosten van het Functioneel Leeftijdsontslag (FLO) zou feitelijk 5% voor rekening van de deelnemende gemeenten komen. Aangezien door de RAV is voorgesteld de bijdrage op nul te stellen lijkt de RAV van mening dat zij deze lasten zelf kan dragen. Echter, externe ontwikkelingen als bezuinigingen door het Rijk maar bijvoorbeeld ook kostensaneringen bij de zorgverzekeraars kunnen leiden tot een (hogere) gemeentelijke bijdrage.

Vlagheide (incidenteel € 500.000,-) (risico 1 en tijd 1)

Het stadsgewest bouwt de voormalige vuilstort Vlagheide af en wil deze overdragen aan de provincie. Dit is uitgesteld met een beoogde overdracht voor 1 januari 2025. Tot die tijd brengt het stadsgewest bij de deelnemers jaarlijks vanaf 2021 een bijdrage in rekening voor exploitatiekosten om het tekort niet verder op te laten lopen De extreem lage rente is aanleiding om een ander moment van overdracht te kiezen. Dit neemt het uiteindelijke risico bij de daadwerkelijk overdracht niet weg.

Onze gemeente kan als contractgemeente worden aangesproken voor haar aandeel van 2,56% voor aanvullende middelen.

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Nieuwe omgevingswet (incidenteel € 500.000,- / structureel € 200.000,-) (risico 1 en tijd 2)

De huidige wet- en regelgeving wordt vervangen door de Omgevingswet. De invoering van de nieuwe omgevingswet gaat in per 1 januari 2024. Behalve een benadering van deze wet vanuit instrumentele en ruimtelijke-juridische focus is het ook belangrijk om inzicht te hebben in de gevolgen van de implementatie en organisatorische capaciteit. Het zal gevolgen hebben voor de personele bezetting, ICT-voorzieningen en legesopbrengsten. De omvang hiervan is onzeker.

Renovatie woonwagencentrum Bruijstenhof (incidenteel € 500.000,-) (risico 2 en tijd 3)

De renovatie van woonwagencentrum Bruijstenhof heeft een risico in zich van vervuilde grond.

Startersleningen (incidenteel € 53.100,- = 10% van boekwaarde) (risico 3 en tijd 4)

Vanaf 1 januari 2014 geldt voor geldgevers van startersleningen een eigen risico van 10%. Dit betekent dat als er een verliesdeclaratie van een starter bij NHG wordt ingediend, de gemeente 10% hiervan voor eigen rekening moet nemen. Onze gemeente stopte met ingang van 1 mei 2015 met de startersleningen, maar startte in 2020 hier weer mee.

Bouwgrondexploitatie (incidenteel € 1.923.901 (reeds gewogen), zie paragraaf G)

De hoogte van de risico's van de bouwgrondexploitaties bepalen wij aan de hand van een risicoscan. Aan de hand van een risicoscenario gaan wij er van uit dat de toekomstige opbrengsten met 25% zullen dalen, de uitgaven met 25% zullen stijgen en de verkopen daarnaast met twee jaar vertragen. Op basis hiervan vindt een weging plaats naar kans en tijdsfactor.

Risicomatrix

	RISICO - hoog
GEMIDDELD (hoog 3) Heesch West	HOOG (4) Wachtgeld wethouders Algemene uitkering Minimabeleid Participatiewet – inkomensdeel WMO (HH, hulpmiddelen en WMO 2015) Jeugdzorg Vlagheide Bouwgrondexploitatie

LAAG (1) ICT in eigen beheer RAV Startersleningen	GEMIDDELD (laag 2) Begeleid werken Participatiewet - Wsw Leerlingenvervoer Nieuwe omgevingswet Renovatie Bruistenhof
RISICO – laag	

C. Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen vormen een groot onderdeel van de gemeentelijke voorzieningen voor onze inwoners. Onder kapitaalgoederen verstaan wij openbare ruimte, riolering en gemeentelijke gebouwen. Het aanschaffen en onderhouden van kapitaalgoederen legt een groot beslag op de gemeentelijke financiën. In de financiële verordening is vastgelegd dat het college de raad tenminste eens in de vijf jaar voor de kapitaalgoederen wegen, bruggen, kunstwerken, openbare verlichting, riolering en gemeentelijk gebouwen een onderhoudsplan aanbiedt. Een onderhoudsplan geeft het kader weer voor het beoogde onderhoudsniveau, de planning van het onderhoud en de kosten van het onderhoud. De raad stelt het plan vast. Het beleid van de gemeente Bernheze voor het onderhoud van kapitaalgoederen staat in de onderstaande beleidsnota's.

Kapitaalgoed	Beleidsnota	Jaartal van vaststelling	Geplande herziening
Openbare ruimte	Wegbeheer	2018	2023
	Bruggen	2022	2026
Groen	Groenstructuurplan	2021	2026
	Bossen (plan niet verplicht o.b.v. BBV; geen voorziening getroffen)	2013	2023
	Bomenbeleidsplan	2017	2022
Openbare verlichting	Beleidsplan openbare verlichting	2021	2025
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2023	2020	2023
Buitensportvelden	Onderhoudsplan buitensportvelden	2018	2023
	Technische voorzieningen sportparken	2018	2023
Gemeentelijke gebouwen	Meerjarenonderhoudsprogramma gemeentelijke gebouwen inclusief molens	2018	2023
Kunst	Onderhoudsplan kunstwerken in de openbare ruimte	2019	2024

De onderhoudslasten voortvloeiende uit bovenstaande beleidsnota's worden in de begroting verwerkt via jaarlijkse dotaties aan de betreffende onderhoudsvoorzieningen. De dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen zijn in overeenstemming met de door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Kaders en beleid

Belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen

De gemeente Bernheze heeft in de openbare ruimte op haar grondgebied veel infrastructurele kapitaalgoederen in de vorm van wegen, gebouwen, constructies, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, speelvoorzieningen, riolering, water en groen.

Het beheer hiervan is van groot belang voor de publieke functie van de gemeente op gebieden als milieu, onderwijs, verkeer, leefbaarheid, recreatie en vervoer. Deze elementen zijn van directe invloed op de burgertevredenheid vanwege de invloed op het woon-, leef- en werkklimaat van bewoners en bezoekers. Daarnaast is het belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen groot, omdat dit een aanzienlijk financieel beslag op onze begroting legt.

Strategische onderhoudsvisie

De onderhoudsvisie vormt de leidraad van de onderhoudsaanpak voor de lange termijn. De kapitaalgoederen in de gemeente moeten schoon, heel en veilig zijn. Als we achterstallig onderhoud of een terugloop in kwaliteit constateren, dan nemen wij maatregelen om deze achterstand zoveel mogelijk in te halen.

Bij het onderhoud staat de beleving van de inwoners en gebruikers van de gemeente centraal. De ontvangen signalen uit de gemeente zijn belangrijk. We streven naar duurzaam onderhoud, waarbij we zoveel mogelijk kiezen voor een integrale aanpak. We maken daarbij wel de afweging tussen enerzijds de wensen en behoeften van inwoners en anderzijds de eisen van doelmatig, bestendig en duurzaam onderhoud. Daar waar mogelijk kiezen we voor het ontlasten van het milieu en streven we naar levensduur verlengend beheer. Het bezit van kapitaalgoederen is geen ambitie op zich, maar staat altijd ten dienst van het doel dat we met het kapitaalgoed willen bereiken.

Toelichting per kapitaalgoed

Wegen

Bij het opstellen van het beleidsplan wegbeheer gaan wij uit van adaptief beheer waarbij een meer doeltreffende vorm van wegbeheer kan worden uitgevoerd. Het planmatig groot onderhoud voeren wij uit als afgeleide van de weginspectie, gesprekken met gebruikers (in het kader van Adaptief wegbeheer), wegreconstructies, ruimtelijke ontwikkelingen, ons verkeers- en mobiliteitsplan en op basis van constateringen door onze opzichters. Hiermee voorzien we een onderhoudsniveau waarmee de wegen veilig begaanbaar zijn en sluit het aan op ons huidige beheerplan wegen. Afgelopen jaar hebben we alle werkzaamheden aan onze wegen uitgevoerd zoals opgenomen in het “Beheer en onderhoudsplan wegen 2021”. De vertaling van de reconstructie projecten (knelpunten vanuit het beheerplan wegen) vind plaats via de kadernota. Als gevolg van o.a. de realisatie van diverse bouwplannen is het areaal wegen het afgelopen jaar met 27.190 m2 toegenomen.

Voor 2023 staat de actualisatie van het “Verkeers- en mobiliteitsplan” gepland. Wij willen de evaluatie “Adaptief wegbeheer” hieraan koppelen om beheer en visie in de toekomst (nog) beter op elkaar af te stemmen.

Kerncijfers (in m2)		Kwaliteit		
		Metingsmethode	**Doelstelling gemeente**	**Begroot onderhoudsniveau**
Voetpaden elementenverhard	278.539	Inspectie: Jaarlijks 50% van het totaal van de kernen 100% van het totaal buiten de kommen	0% achterstallig onderhoud Doorgaande wegen, loop- en fietsroutes en winkelcentra 3 sterrenniveau Pleinen 2 sterrenniveau Overige wegen 1 sterniveau	0% achterstallig onderhoud Verkeersveiligheid gegarandeerd
Voetpaden half-onverhard	7.128			
Voetpaden met asfalt verhard	11.138			
Fietspaden elementenverhard	27.688			
Fietspaden half-onverhard	23.098			
Fietspaden met asfalt verhard	129.498			
Fietspaden met beton verhard	8.809			
Hoofdrijbaan elementenverhard	895.195			
Hoofdrijbaan half-onverhard	209.394			
Fietspaden met asfalt verhard	1.014.596			
Fietspaden met beton verhard	9.597			
Totaal	**2.614.680 m2**			**Beoordeling: Voldoende**
Vervangingswaarde	€ 209.000.000			

Civiele kunstwerken

Bernheze heeft verschillende civiele kunstwerken in beheer en onderhoud. Het beleidsplan bruggen geeft voor iedere brug aan welk draagvermogen deze brug moet hebben en welke onderhoudsmaatregelen nodig zijn. De onderhoudsconditie van de bruggen dient tenminste de kwalificatie “redelijk” (=voldoende) te hebben.

Hiernaast hebben we sinds 2022 ook een geluidscherm, oever beschoeiing en een fietstunnel (vanaf medio 2022) als civiel kunstwerk in beheer. Voor deze nieuwe kunstwerken is nog geen expliciete keuze gemaakt voor de beheerkwaliteit. Om voor dit moment een voorlopige kwaliteit te benoemen worden de doelstelling en begroot onderhoud op zelfde niveau geplaats als de overige civiele kunstwerken.

In 2022 hebben we de volgende werkzaamheden aan onze bruggen uitgevoerd:

- Cyclisch (constructief) onderhoud aan diverse bruggen volgens het beheerprogramma.
- De houten voetgangersbruggen aan het Langven in Heesch en de Poelstraat in Nistelrode zijn volgens planning volledig gerenoveerd.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	**Doelstelling gemeente**	**Begroot onderhoudsniveau**
Aantal bruggen	44	Inspecties volgens zes puntenschaal (lager is beter)	Voldoende (score 3)	3,00 (sober en doelmatig)
Aantal geluidsschermen	2	Functionele en technische inspectie	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)

Kerncijfers		Kwaliteit		
Aantal beschroeiing	1	Functionele en technische inspectie	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)
Aantal fietstunnels	1	Functionele en technische inspectie	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)
				Beoordeling: Voldoende

Groen

We hanteren kwaliteitsniveau B. In 2022 is het groenstructuurplan inclusief het onderhoudsplan groen, het onderhoudsplan landschapselementen en het onderhoudsplan bomen opgesteld. Deze plannen worden in samenhang met de Omgevingsvisie opgesteld en daarom, net als de Omgevingsvisie, in 2023 vastgesteld. Vanaf 2019 zijn er een aantal kwaliteitsslagen gemaakt, onder andere door het renoveren van groenvakken en verbeteringen door te voeren in de onderhoudsmethoden. De kwaliteit van het groen neemt daarmee toe maar met deze middelen is het nog niet mogelijk om alles op niveau B te krijgen. Qua inrichting verkeert daarom een groot aantal vakken nog op niveau C. Qua onderhoud worden onze groenvakken al wel op B-niveau onderhouden.

Kerncijfers (in m2)		Kwaliteit		
		Metingsmethode	**Doelstelling gemeente**	**Begroot onderhoudsniveau**
Bodembedekkers	23.985	Inspecties volgens kwaliteitscatalogus CROW (schaal van A+ tot D)	Ambitie is alles te beheren op niveau B (basis)	B
Bosplantsoen	137.003			
Botanische rozen	8.141			
Heesters	63.852			
Houtwal	307.869			
Perkrozen	1.094			
Vaste planten	2.661			
Hagen	35.371			
Grassen	711.874			
				Beoordeling: Voldoende

Bossen

Ons bosbeheer is uitbesteed aan Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland. Zij hebben de taak om de gemeentelijke bossen in principe kostenneutraal te beheren. Dat betekent dat zij hun kosten dekken met de opbrengsten uit houtverkoop en subsidies.

Een uitzondering hierop vormt natuurgebied De Maashorst. Het college heeft ingestemd met het Inrichtings- en beheerplan de Maashorst. Hierin wordt de wens geuit om over te gaan op procesnatuur. Houtoogst heeft hierin vanaf 2024 geen plaats meer. Vanaf dat moment zijn ook minder beheeringrepen nodig.

Kerncijfers (in hectare)		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Bos	242	Schouw en werkplannen door Bosgroep	Kostenneutraal bosbeheer	n.v.t.
				n.v.t.

Bomen

In 2017 is het bomenbeleidsplan vastgesteld. In dit plan staat: door middel van planmatig beheer en onderhoud houden wij onze bomen gezond en veilig en zorgen wij dat de kans op overlast zoveel mogelijk wordt beperkt. Dit gaat over alle bomen, dus zowel in de kernen als in het buitengebied.

In 2020, 2021 en 2022 is een inhaalslag op het onderhoud gemaakt en is een aantal bomen gerenoveerd. De kwaliteit van bomenbestand neemt daarmee toe. Door de droogte van de afgelopen jaren is er veel uitval van bomen. Met de huidige middelen is het wel mogelijk de kwaliteit van onze bestaande bomen te garanderen. De kwantiteit niet.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Aantal Laan- en Parkbomen	42.577	VTA-controle	Boombeeld aanvaard	-
Knot-en vormbomen	3.794			
				Beoordeling: Voldoende

Openbare verlichting

Het onderhoud van de openbare verlichting waarborgen wij binnen de reguliere budgetten.

In het beleidsplan openbare verlichting wordt vooral grote aandacht besteed aan duurzaamheid en dat wij met onze openbare verlichting willen voldoen aan de NSVV-aanbeveling “voldoende”. Met deze kwalificatie zijn de risico’s op morele en financiële aansprakelijkheidsstelling door openbare verlichting zeer beperkt en wordt er recht gedaan aan de behoefte aan de sociale veiligheid.

In 2022 hebben we de laatste 500 lichtmasten van een led armatuur voorzien. Hiermee is 96% het gehele areaal voorzien van een led armatuur. In het energieakkoord is de doelstelling om in 2020 40% van het areaal te voorzien van energiezuinige armaturen.

In het landelijk klimaatakkoord is vastgesteld dat in 2030 minimaal 50% energiebesparing bereikt moet zijn ten opzichte van 2013. Inmiddels hebben we een energiebesparing voor het Klimaatakkoord van 47% gerealiseerd. Inclusief de vervangingen die gepland waren voor 2022 is een besparing van 57% gerealiseerd.

In 2022 lag het storingspercentage op 1,3%.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Aantal masten	7.218	Storingspercentage	< 7%	6,90%
Aantal armaturen	7.441			
				Beoordeling: Voldoende

Riolering

De gemeente geeft met Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) invulling aan de zorgplicht voor een doelmatige inzameling, transport en behandeling van afvalwater, en de omgang met hemel- en grondwater.

De vervangingsinvesteringen zijn opgenomen in het kostendekkingsplan van het GRP en de voorziening. Op basis van periodieke inspecties wordt de rioleringsvervanging en de daarmee samenhangende vervangingsinvestering geprogrammeerd. In het GRP zijn risicoriolen en niet-risicoriolen gedefinieerd waarbij het risico op falen voor risicoriolen zoveel mogelijk wordt beperkt. Gemalen en andere installaties worden geïnspecteerd conform de NEN/BRL.

We hebben in 2022 vooral regulier onderhoud uitgevoerd, details hierover zijn te vinden in het Operationeel Plan 2023. In 2022 zijn er een aantal nieuwe straten en wijken aangelegd waardoor ons areaal is uitgebreid. Daarnaast zijn er drukrioleringsunits bijgeplaatst op plekken waar bijvoorbeeld Ruimte voor Ruimte woningen zijn gebouwd.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Risicoriool	46 km	Geïnspecteerd in de afgelopen 10 jaar	10% per jaar	90%
Niet-risicoriool	154 km	Geïnspecteerd in de afgelopen 20 jaar	5% per jaar	20%
Trottoir- en straatkolken	11.876 st	Reiniging	n.v.t.	2x per jaar
Pompgemalen drukriolering	758 st	Individuele keuring	100% gekeurd en correct bevonden	90% gekeurd en 50% correct bevonden
Drukriolering	158 km			
Randvoorzieningen	7		100% gekeurd en correct bevonden	100% gekeurd en correct bevonden
Gemalen	24			
Overstorten	15			
Interne Stuw	1			
				Beoordeling: Goed

Onderhoudsplan buitensportvelden

Het meerjarig onderhoudsplan omvat de natuurgrasvelden in onze gemeente. Naast het reguliere onderhoud (maaien, inzaaien, egaliseren, beluchten, bemesten) is het noodzakelijk dat een natuurgrasveld met enige regelmaat wordt gerenoveerd. Afhankelijk van de situatie ter plekke wordt bekeken welke renovatiewerkzaamheden noodzakelijk zijn.

In het onderhoudsplan hanteren wij als richtlijn dat een veld om de 15 tot 20 jaar moet worden gerenoveerd. De uitvoering van het meerjarenonderhoudsplan vindt plaats aan de hand van objectieve gegevens die aantonen welke velden aan renovatie toe zijn. De mate van gebruik en de grondsituatie ter plaatse zijn daarbij belangrijke factoren.

In 2023 actualiseren we ons meerjarenonderhoudsplan voor de natuurgras sportvelden. Hierbij dienen we rekening te houden met een structurele meerlast. Dit heeft te maken met de keuze uit 2018 om de dotatie tijdelijk te stoppen en de bestaande voorziening af te romen.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	**Doelstelling gemeente**	**Begroot onderhoudsniveau**
Natuurgras sportvelden	29	Gecombineerde kwaliteitsbeoordeling met rapportcijfer (hoger is beter)	7,0	7,0
				Beoordeling: Voldoende

Technische voorzieningen sportparken

De gemeente Bernheze is eigenaar/verhuurder van diverse sportparken, welke zijn voorzien van technische installaties (automatische beregeningsinstallaties, veldverlichting). Voor de vervanging van deze technische installaties stellen wij periodiek een meerjarenonderhoudsplan op.

Het meerjarenonderhoudsplan technische installaties sportparken actualiseren we in 2023. Daarbij bekijken we ook de optie om alle installaties die nog niet voorzien zijn van Led-verlichting versneld te verledden. Dit o.a. om de energiekosten voor de sportclubs zoveel mogelijk binnen de perken te houden.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	**Doelstelling Gemeente**	**Begroot onderhoudsniveau**
Automatische beregeningsinstallaties	6	Inspectie (33% van het totaal, minimaal driejaarlijks)	7,0	7,0
Verlichtingsinstallaties	24			
Armaturen verlichtingsinstallaties	201			
				Beoordeling: Voldoende

Gemeentelijke gebouwen

Om het plan en de daarbij behorende financiële consequenties up-to-date te houden, actualiseren wij het plan iedere twee jaar op zowel inhoud (werkzaamheden) als financiën. Het huidige onderhoudsplan is er op gericht om de staat van onderhoud “redelijk/goed” te kunnen noemen, waarbij aan technische normeringen (bijv. NEN 3140 en Wet Milieubeheer) moet worden voldaan. Ook de molens maken onderdeel uit van dit plan.

In 2022 voerden we onderhoud uit aan onze gebouwen. Daarbij hanteren we de uitgangspunten zoals de raad die vaststelde. De technische begeleiding van de uitvoering is in handen van Raderadvies. In 2022 stelde de gemeenteraad een nieuw meerjarenonderhoudsplan vast.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	**Doelstelling Gemeente**	**Begroot onderhoudsniveau**
Publieksgebouwen en monumenten	12	NEN 2767	Niveau 2 (goed)	Niveau 2 (goed)
Verenigingseigen gebouwen	29	NEN 2767	Niveau 2/3 (goed-redelijk)	Niveau 2/3 (goed-redelijk)
				Beoordeling: Goed

Kunst

De wijze waarop wij kunst in de openbare ruimte realiseren is opgenomen in de beleidsnota "Prikkelende Cultuur en Kunst in Bernheze". Deze nota vormt het beleidskader voor het brede terrein cultuur en kunst in Bernheze. Aangezien wij vinden dat de kunstwerken het gezicht van de gemeente bepalen, is het belangrijk de werken blijvend te onderhouden.

In 2022 voerden we onderhoud uit aan de kunstwerken. Daarbij hanteren we de uitgangspunten zoals de raad die vaststelde in september 2019. Tevens werkten we achterstallig onderhoud weg en verscherpten we het proces rondom de realisatie (en de daarmee gepaard gaande financiële consequenties voor onderhoud) van kunstwerken aan. Daarmee komen we meer in control op het gebied van kostenbeheersing. Het meerjarenonderhoudsplan kunstwerken actualiseren we in 2023.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	**Doelstelling Gemeente**	**Begroot onderhoudsniveau**
Aantal kunstwerken	59	Inspectie (vijfjaarlijks)	Sober maar doelmatig	Sober maar doelmatig
				Beoordeling: Voldoende

Financieel

Kapitaalgoed	Dotatie aan voorziening/ onderhoudsbuget (exclusief reserves)	Gerealiseerde onderhoudsuitgaven
Openbare ruimte – civiele kunstwerken	42.382	71.550
Riolering	753.976	416.938
Molens	7.603	7.820
Buitensportvelden		29.718
Technische voorzieningen sportparken	31.012	53.068
Kunst (incl vrz achterstallig onderhoud)	7.273	5.639
Gebouwen	416.293	540.408
Totaal	**1.258.539**	**1.125.140**

Voorziening

Exploitatie

Kapitaalgoed	Begrote onderhoudsuitgaven	Werkelijke onderhoudsuitgaven
Openbare ruimte – wegen	865.123	829.570
Groen – bossen - bomen	1.429.142	1.314.515
Openbare verlichting	126.793	94.923
Totaal	**2.421.058**	**2.239.008**

D. Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering heeft betrekking op de treasuryfunctie. Deze ondersteunt de programma's en omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen, beheersen, verantwoorden en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Ontwikkelingen en rentevisie

De kern van het monetaire beleid is prijsstabiliteit. Prijzen die niet te snel stijgen of dalen zorgen ervoor dat de koopkracht zoveel mogelijk behouden blijft. De ECB hanteert de rente als instrument om dit beïnvloeden.

De ECB heeft in 2021 al besloten tot een uitgebreid pakket van monetairbeleidsmaatregelen als reactie op de coronacrises. Dat samen met de gevolgen van de Oekraïne-oorlog in 2022, heeft dit afgelopen jaar voor een behoorlijk oplopende inflatie gezorgd. Daarom heeft de ECB in 2022 tot 3 keer toe de rente verhoogd. Dit is de aanleiding voor een ommekeer naar een hoger renteniveau.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage (8,5%) van de omvang van de begroting (circa € 91.500.000,-). De kasgeldlimiet bedraagt € 7,8 miljoen. In 2022 overschreden we alleen in het eerste kwartaal deze kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Dit houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het rekeningtotaal (circa € 91.500.000,-).

In 2022 heeft voor 1 lening een renteherziening plaatsgevonden. De overige leningen zijn tot het einde van de looptijd rentevast. De aflossing voor 2022 bedraagt € 25,9 miljoen. Als gevolg daarvan is gegeven marge van € 18,3 miljoen (begroting) en 26,6 miljoen (rekening) overschreden. Dit geeft echter een vertekend beeld omdat daarin is meegenomen de aflossing op de lening van € 25 miljoen voor rekening en risico van de gemeenschappelijke regeling Heesch West. Gezien de looptijd van één jaar en een week en het overeengekomen rentepercentage van –0,45%, hebben wij voor deze lening geen renterisico gelopen.

Financieringsbehoefte 2022-2025

Op basis van de halfjaarlijkse liquiditeitsprognoses heeft de treasurycommissie uitvoering gegeven aan de financieringsvraag.

In het afgelopen jaar zijn geen nieuwe geldleningen afgesloten. Op het einde van het jaar was de restantschuld € 18,9 miljoen.

Rentelasten en toerekening

Over het eigen vermogen berekenen we geen rente. De kosten van het aantrekken van vreemd vermogen bedraagt netto € 380.508,36 en wordt via de boekwaarde van de activa (€ 91.227.387,28) toegerekend aan de taakvelden. De omslagrente is 0,4390%.

Schema rentetoerekening 2022

Schema rentetoerekening 2022		
Externe rentelasten over korte en lange financiering	475.282,18	
Externe rentelasten	-94.773,82	
Saldo rentelasten- en baten		**380.508,36**
Rente die aan de grondexploitatie wordt toegerekend o.b.v. een rentepercentage van 1,46%	-121.737,36	
Rente die aan Heesch West wordt toegerekend o.b.v. een rentepercentage van 0,464635%	46.038,68	
Rente van projectfinancieringen die aan betreffende taakvelden zijn toegerekend (leningen woningstichting Kleine Meierij (diverse rentepercentages).	-77.049,48	
Subtotaal		**-152.748,16**
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente		227.760,20
De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag) o.b.v. 0,4390%		227.575,44
Renteresultaat op taakveld treasury		**184,76**

Financiële kengetallen

Het besluit Begroting en verantwoording schrijft een verplichte set van zes financiële kengetallen voor. Naast de kengetallen dient een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie te worden opgenomen.Daarnaast dient ook het EMU-saldo in de jaarstukken te worden opgenomen.

De gegevens van de jaren 2021 en 2022 zijn gebaseerd op de werkelijke cijfers zoals in de jaarrekeningen zijn opgenomen. De gegevens van 2023 en verder zijn gebaseerd op de gegevens uit de (meerjaren)begroting 2023. Daarnaast zijn inschattingen gedaan.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Netto schuldquote (bedragen x € 1 miljoen, standen per 31 december)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste schulden	44,8	19,0	16,6	15,5	14,3	13,2
Netto vlottende schuld	3,9	5,3	4,0	4,0	4,0	4,0
Overlopende passiva	5,0	10,3	5,0	5,0	5,0	5,0
Financiële activa excl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-24,8	-36,0	-12,6	-13,2	-11,0	-6,1
Liquide middelen	-0,5	-0,2	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Overlopende activa	-4,1	-5,8	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Saldo	**24,3**	**-7,4**	**7,6**	**5,9**	**6,9**	**10,7**
Totale baten excl. mutaties reserves	88,2	124,6	88,2	90,2	93,3	91,1
Saldo structurele baten en lasten	**27,6%**	**-5,9%**	**8,6%**	**6,5%**	**7,4%**	**11,7%**

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. In algemeenheid geldt: hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote houdt geen rekening met de door de gemeente verstrekte leningen en kapitaalverstrekkingen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (bedragen x € 1 miljoen, standen per 31 december)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste schulden	44,8	19,0	16,6	15,5	14,3	13,2
Netto vlottende schuld	3,9	5,3	4,0	4,0	4,0	4,0
Overlopende passiva	5,0	10,3	5,0	5,0	5,0	5,0
Financiële activa incl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	-2,8	-3,0	-4,0	-3,9	-3,7	-3,6
Uitzettingen < 1 jaar	-24,8	-36,0	-12,6	-13,2	-11,0	-6,1
Liquide middelen	-0,5	-0,2	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Overlopende activa	-4,1	-5,8	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Saldo	**21,5**	**-10,4**	**3,6**	**2,0**	**3,2**	**7,1**
Totale baten excl. mutaties reserves	88,2	124,6	88,2	90,2	93,3	91,1
Saldo structurele baten en lasten	**24,4%**	**-8,3%**	**4,0%**	**2,2%**	**3,5%**	**7,9%**

De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen houdt wel rekening met door de gemeente verstrekte leningen en kapitaalverstrekkingen. Dit zorgt voor een lager kengetal dan de reguliere netto schuldquote. Gemeente Bernheze heeft namelijk enkele leningen verstrekt aan deelnemingen, verbonden partijen en woningcorporaties.

De BNG gaat uit van een maximale netto schuldquote van 130%. De netto schuldquote van gemeente Bernheze kan als niet-risicovol worden beschouwd en zit onder het gemiddelde van Nederlandse gemeenten (2020) 20.000 tot 50.000 inwoners (bron: findo).

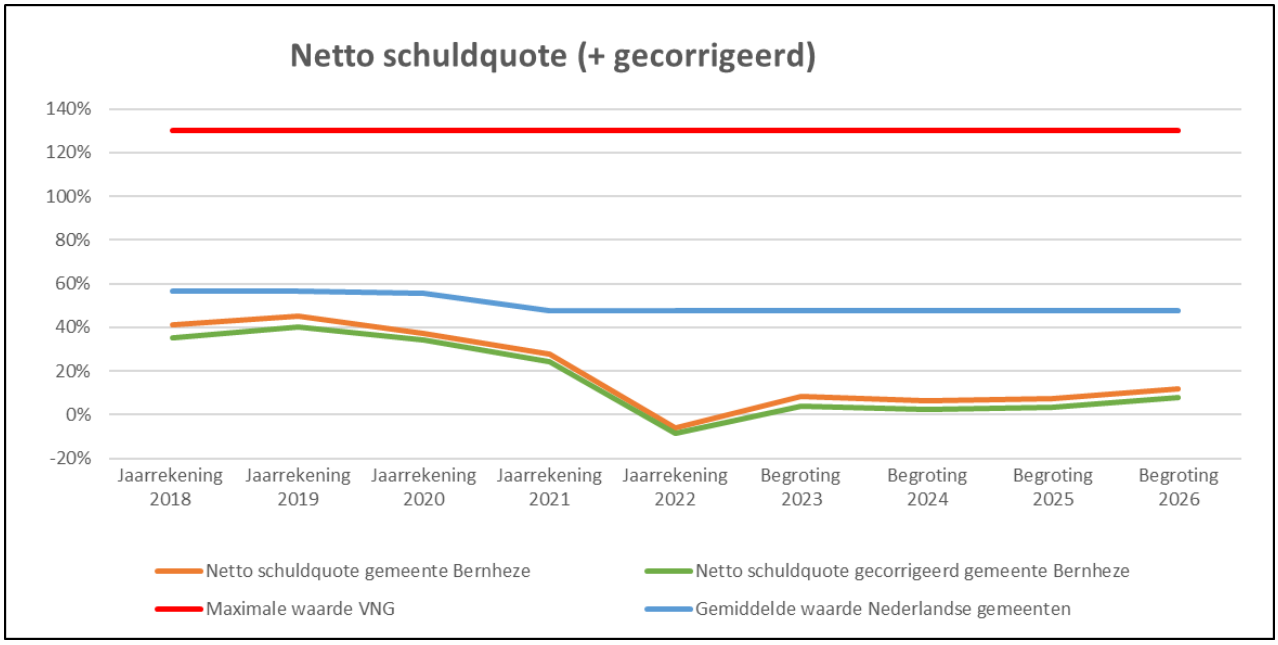

In 2022 is de boekwaarde van Heesch West overgenomen door de Gemeenschappelijke Regeling en daarmee de financiering die Gemeente Bernheze hiervoor had afgesloten, vervallen. Ten opzichte van vorig jaar is de schuldquote daardoor fors afgenomen. Een eerste doorrekening geeft aan dat in dit scenario de netto schuldquote meerjarig afneemt tot tussen de 6% en 12%. En de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen tot tussen de 2% en 8%.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Het eigen vermogen wordt hierbij als percentage van het balanstotaal genomen. Onder het eigen vermogen valt bij gemeente Bernheze de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1 miljoen - standen per 31 december)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Eigen vermogen	47,8	55,0	45,8	44,8	44,0	42,1
Balanstotaal	120,2	102,9	85,3	83,8	81,5	79,1
Solvabiliteitsratio	**39,8%**	**53,4%**	**53,7%**	**53,5%**	**54,0%**	**53,2%**

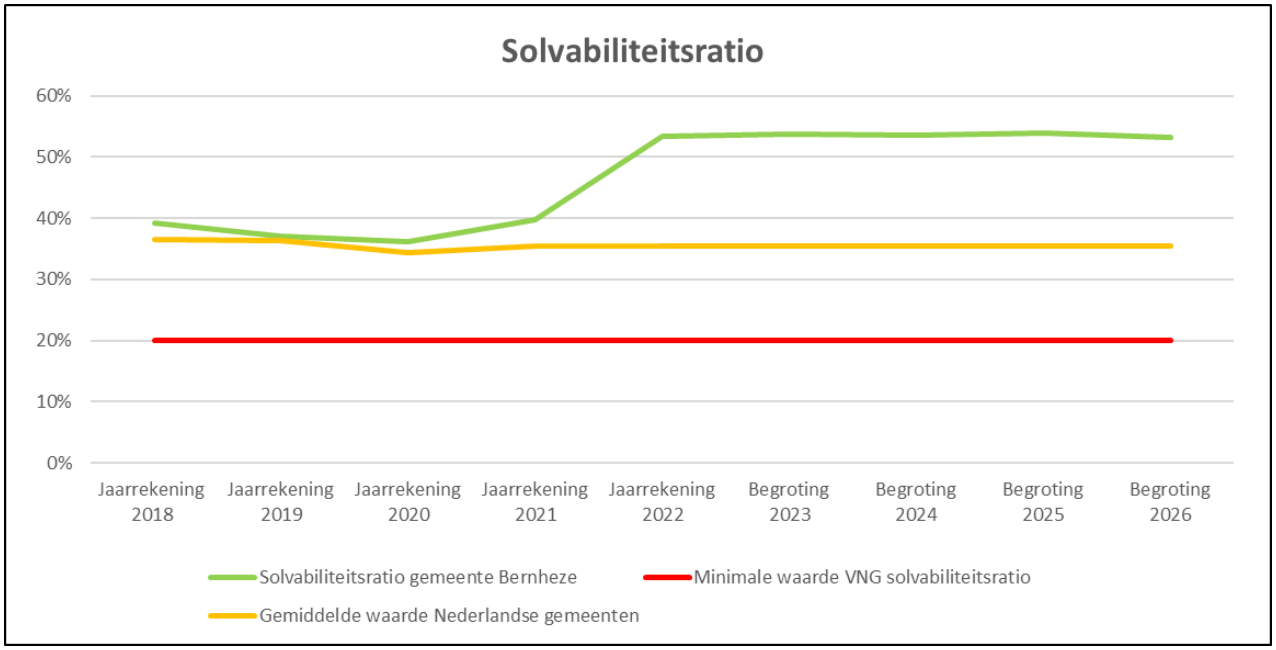

De solvabiliteitsratio per ultimo 2022 bedraagt 53,4%. Door de overname van de boekwaarde Heesch West en het vervallen van de daaraan gekoppelde geldlening wordt het balanstotaal hoger. Hierdoor stijgt de solvabiliteitsratio.

De meerjarige solvabiliteitsratio is stabiel rond 53%. De norm van de VNG is dat deze tenminste 20% moet bedragen. De solvabilteitsratio van Gemeente Bernheze is in 2022 gestegen ten opzichte van het het gemiddelde van Nederlandse gemeenten van 20.000 tot 50.000 inwoners. Door de overdracht van Heesch West aan de Gemeenschappelijke regeling zal meerjarig onze solvabiliteitsratio hoger zijn dan dit gemiddelde (waarbij geldt: hoger is beter).

Kengetal grondexploitaties

Het kengetal grondexploitaties geeft de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE's) op balansdatum weer ten opzichte van de totale baten exclusief mutaties reserves. Een hoge waarde van de grondexploitaties ten opzichte van de totale baten zorgt voor een hoog risicoprofiel. De boekwaarde van de grondexploitaties moet namelijk nog worden terugverdiend via grondverkopen.

Grondexploitaties (BIE's) **(bedragen x € 1 miljoen - standen per 31 december)**	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bouwgronden in exploitatie (boekwaarden)	7,8	5,3	5,7	0,7	-0,8	0,0
Totale baten (exclusief mutaties reserves)	88,2	124,6	88,2	90,2	93,3	91,1
Kengetal grondexploitaties	**8,8%**	**4,3%**	**6,5%**	**0,8%**	**-0,9%**	**0,0%**

De VNG beschouwt een grondexploitatie van 10% of meer als kwetsbaar. Zij geven een maximale waarde aan van 35%. Gemeente Bernheze heeft een actieve grondexploitatie. De komende jaren zullen de verkopen de investeringen overstijgen. De boekwaarde gaat een dalende trend vertonen. Hierdoor wordt het kengetal toekomstig ook lager.

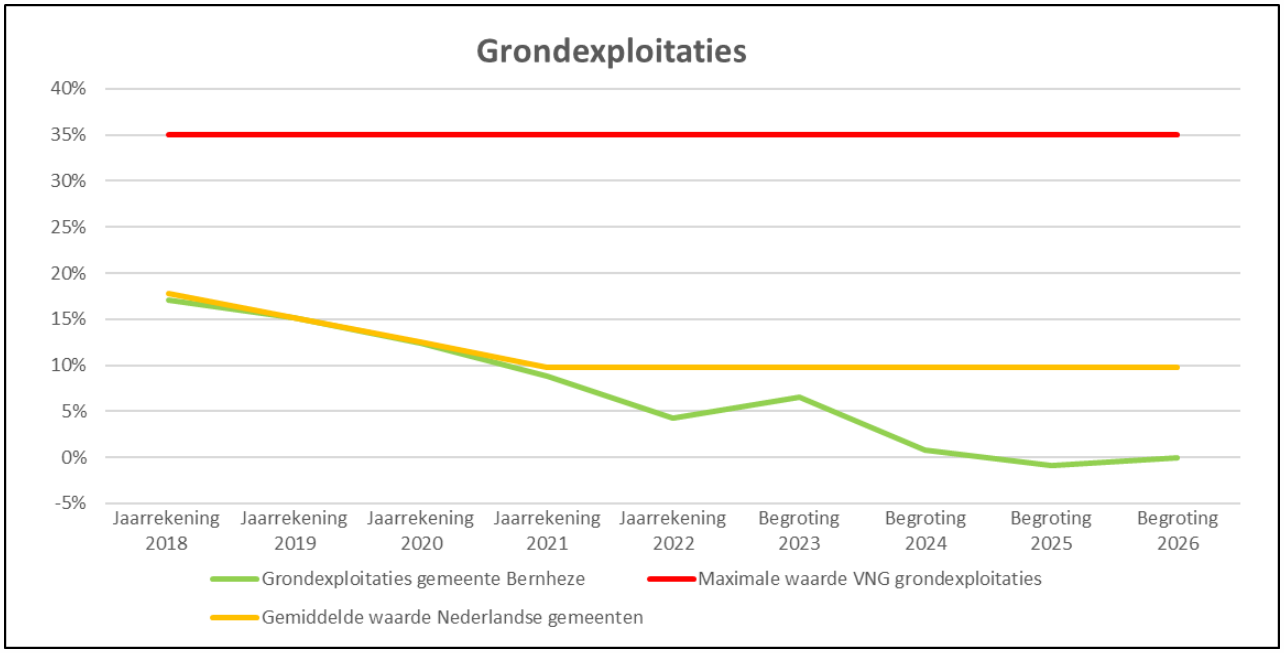

De toekomstige boekwaarde van de grondexploitaties zijn wel gebaseerd op de huidig lopende projecten. Wanneer in de loop der jaren nieuwe projecten worden gestart heeft dit uiteraard invloed op de boekwaarde en daarmee het kengetal.

Structurele exploitatieruimte

De structurele baten en lasten geven een inzicht in de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Saldo structurele baten en lasten (bedragen x € 1 miljoen)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totale structurele lasten excl. mutaties reserves - inc.lst	83,2	117,1	71,6	76,5	79,4	79,9
Totale structurele baten excl. mutaties reserves - inc.btn	84,9	122,5	74,4	76,3	79,5	78,1
Totale structurele stortingen in reserves	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Totale structurele onttrekkingen uit reserves	0,5	0,7	0,7	0,3	0,3	0,3
Saldo	**1,9**	**5,8**	**3,2**	**-0,2**	**0,1**	**-1,8**
Totale baten excl. onttrekkingen reserves	88,2	124,6	88,2	90,2	93,3	91,1
Saldo structurele baten en lasten	**2,2%**	**4,7%**	**3,6%**	**-0,2%**	**0,1%**	**-2,0%**

De provincie hanteert marginaal andere uitgangspunten voor het bepalen van de structurele begrotingsruimte bij het bepalen van de toezichtsvorm.

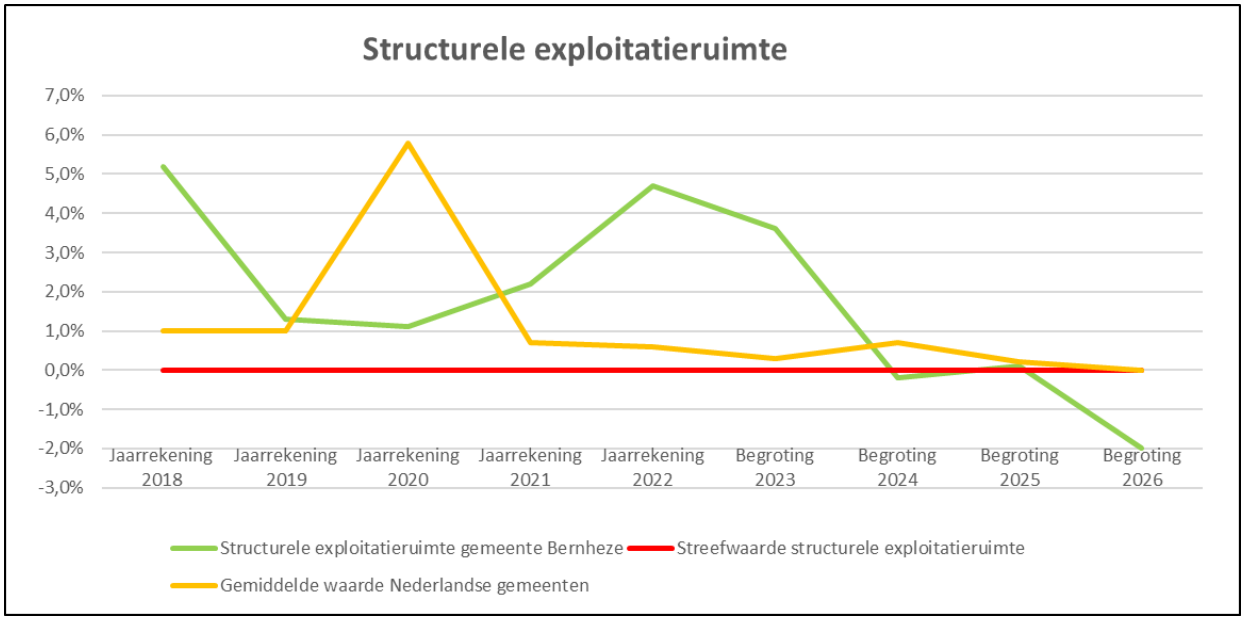

De structurele exploitatieruimte is tot en met het jaar 2022 positief geweest. Voor de begroting 2023 geldt dat deze ook nog ruim positief is. Voor de jaren 2024 en 2025 is deze voor gemeente Bernheze nog om en nabij nul procent.

Belastingcapaciteit

Voor dit kengetal worden de woonlasten van een gemiddeld huishouden binnen gemeente Bernheze vergeleken met het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurd is een beleidskeuze. Een lagere waarde zorgt voor meer wendbaarheid bij de begroting.

Belastingcapaciteit meerpersoonshuishouden (bedragen in euro's)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
A. OZB eigenaar woning	374	364	374	387	398	410
B. Rioolheffing	176	173	180	186	192	197
C. Afvalstoffenheffing	249	227	232	239	246	253
D. Eventuele heffingskorting	0	0	20	0	0	0
E. Totale woonlasten (A+B+C-D)	**799**	**764**	**766**	**812**	**836**	**860**
F. Landelijk gemiddelde woonlasten	811	893	893	893	893	893
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde (x 100%)	**98,5%**	**85,6%**	**85,8%**	**90,9%**	**93,6%**	**96,3%**

**) Gemiddelde woonlasten via Coelo (landelijk tarievenoverzicht 2022. Voor alle jaren als uitgangspunt genomen)*

Voor 2023 is rekening gehouden met de gegevens uit de (meerjaren)begroting 2023, geactualiseerd op basis van de belastingvoorstellen 2023. In het belastingvoorstel 2023 zijn hogere tarieven vastgesteld voor OZB en Riool dan het vorige jaar. Hierdoor stijgt in 2023 het kengetal licht. Omdat de gemiddelde landelijke woonlasten niet zijn geïndexeerd stijgt het kengetal daarna verder. Kortom, daarbij wordt de waarde van 2022 volgens Coelo meerjaarlijks aangehouden. De woonlasten van gemeente Bernheze zijn daarentegen wel meerjaarlijks doorgerekend.

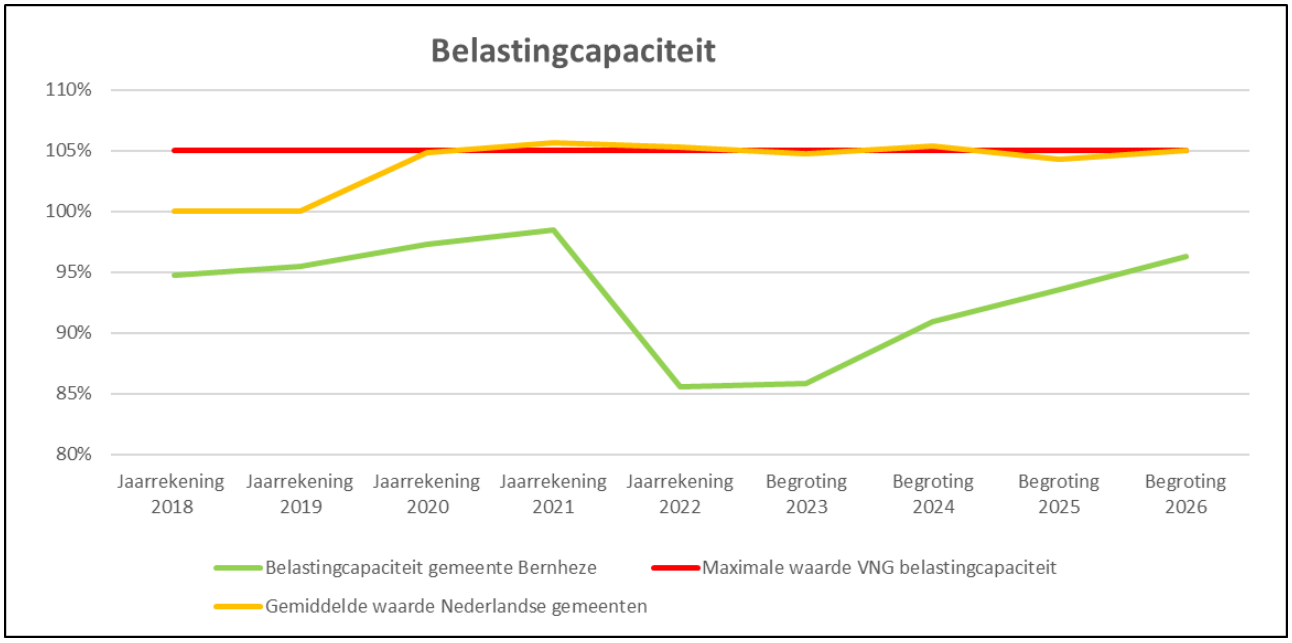

Totaaloverzicht financiële kengetallen

Financiële kengetallen	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto schuldquote	27,6%	-5,9%	8,5%	6,5%	7,4%	11,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	24,4%	-8,3%	4,0%	2,2%	3,5%	7,9%
Solvabiliteitsratio	39,8%	53,4%	53,7%	53,5%	54,0%	53,2%
Grondexploitatie	8,8%	4,7%	3,6%	-0,2%	0,1%	-2,0%
Structurele exploitatieruimte	2,2%	4,3%	6,5%	0,8%	-0,9%	0,0%
Belastingcapaciteit	98,5%	85,6%	85,8%	90,9%	93,6%	96,3%

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc) van de gemeente op transactiebasis in een bepaalde periode. Het EMU-saldo kan worden gezien als een extra financieel kengetal, naast de eerder beschreven kengetallen. Het EMU-saldo geeft namelijk in één oogopslag aan of de gemeente via reële transacties geld uitgeeft, of dat er netto geld binnenkomt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

Het BBV schrijft dat het EMU-saldo in de jaarstukken dient te worden opgenomen als onderdeel van de financiële positie van de gemeente. Voor 2023 zijn de geprognosticeerde cijfers uit de meerjarenraming gebruikt.

Berekening EMU-saldo o.b.v. balansposten (bedragen x € 1.000)				2021	2022	2023
EMU-saldo				**6.502.381**	**32.009.381**	**-10.528.799**
EMU-saldo referentiewaarde				-2.774.000	-3.279.000	-3.569.000
Verschil EMU-saldo en referentiewaarde				9.276.381	35.288.381	-6.959.799
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	309.010	230.274	1.009.617
			Uitzettingen	0		
		Vlottende activa	Uitzettingen	3.983.980	11.286.770	-19.792.363
			Liquide middelen	372.065	-299.817	121.076
			Overlopende activa	-3.193.337	1.635.135	-821.498
	Passiva	Vaste passiva	Vaste schuld	-1.615.236	-25.816.901	-2.410.134
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	140.512	1.381.608	-1.263.075
			Overlopende passiva	-3.555.939	5.278.275	-5.281.160
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa				0	0	0

Iedere gemeente heeft een individuele referentiewaarde. De door het rijk vastgestelde individuele referentiewaarde voor Gemeente Bernheze voor 2022 bedraagt € 3.279.000,- en voor 2023 (en verder) € 3.569.000,-. (bron: septembercirculaires)

De invloed van de overdracht van Heesch West in 2022 op het EMU-saldo is zichtbaar.
De belangrijkste onderdelen die zorgen voor het EMU- saldo in 2022 van € 32.009.381,- zijn:

- De vlottende activa, waarbij met name de toename van de post Uitzettingen in rijksschatkist per 31-12 fors hoger is dan het jaar ervoor.
- De vaste schuld is door aflossingen met € 25,8 miljoen afgenomen.
- De overlopende passiva, bestaande uit nog te betalen posten en vooruitontvangen posten zijn per 31-12 fors hoger dan het jaar ervoor.

In de berekening van het saldo voor 2023 is uitgegaan van de meerjaren raming 2023.
De belangrijkste onderdelen die zorgen voor het hierboven gepresenteerd EMU-saldo in 2023 van -/- € 10.528.799,- zijn:

- De in 2022 beschikbaar gekomen middelen zijn bij de vlottende activa uitgezet in Rijksschatkist en zullen worden gebruikt.
- De afname van het saldo overlopende passiva.

E. Bedrijfsvoering

Wat hebben we bereikt in het begrotingsjaar?

1. Aantrekkelijke werkgever, waar talent wil werken

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Competenties onderhouden

In 2022 is het programma Dienstverlening inhoudelijk vormgegeven. Onderdeel van het programma Dienstverlening is de lijn Leren en Ontwikkelen. Wij hebben de te bereiken doelstellingen en resultaten vertaald naar gewenste competenties in een competentiematrix. Deze matrix vormt de basis voor het opleidingsplan voor 2023 en verder.

Wij vinden het als organisatie belangrijk om tijd en aandacht te besteden aan persoonlijke groei, de ontwikkeling van competenties. In 2022 hebben wij de “Kom tot bloei week” georganiseerd. Een week lang elke dag inspirerende workshops voor iedere medewerker van de gemeente Bernheze om te blijven groeien.

Talentontwikkeling/Strategische personeelsplanning (SPP)

In 2022 hebben we het plan van aanpak Strategische Personeelsplanning vormgegeven. In het plan zijn alle acties benoemd en in de tijd gepland om het instrument SPP goed op te zetten. Onderdeel van SPP is dat jaarlijks structureel inzichtelijk antwoord moet worden gegeven op de vragen: welke personeel is nu aanwezig, welk personeel heb ik nu nodig, hoe ziet dit er voor de komende 4 jaar uit. De antwoorden bieden een kwalitatief en kwantitatief inzicht. In 2022 hebben we inzichtelijk gemaakt hoe dit er voor de gemeente Bernheze uitziet in kwantitatieve zin. In 2022 hebben we een start gemaakt met de kwalitatieve vlootschouw. Dit hebben we vormgegeven in begeleide workshops rondom kwaliteit.

Functiewaarderingsystematiek

Binnen de doorontwikkeling van de organisatie en specifiek HRM heeft de directie een heldere prioritering aangegeven. Het onderzoek Functiewaarderingsystematiek is niet als prioriteit benoemd. Om deze reden is geen uitvoering gegeven aan het onderzoek.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Personeelsinformatiesysteem

Team HRM is in 2022 een Europese aanbestedingsprocedure gestart en heeft deze succesvol afgerond met een gunning aan Visma Raet met Youforce. Na gunning is op basis van een projectplan gestart met de implementatie van het nieuwe HRM-systeem en de migratie. Dit heeft geresulteerd in een go-live op 31 december 2022.

Het nieuwe systeem Youforce is gebruikersvriendelijk ingericht en heeft de processen van HRM gedigitaliseerd, rapportages verbeterd en een efficiëntieslag opgeleverd. Medewerkers kunnen al hun “Personele zaken” vanaf 31 december via een app op hun mobiele telefoon afhandelen.

Arbeidsmarktstrategie

De arbeidsmarkt is aan ingrijpende veranderingen onderhevig. Digitalisering en automatisering maken dat het werk verandert, dat er nieuwe vaardigheden nodig zijn en dat medewerkers andere eisen hebben. Medewerkers zijn steeds meer op zoek naar flexibiliteit, een ander evenwicht tussen werk en privé en ontwikkelen. Dit betekent dat je organisatie continue moet meebewegen in de verandering om de juiste personen binnen te kunnen halen en behouden. Zeker in deze zeer krappe arbeidsmarkt is het belangrijk dat je hier een goed plan voor hebt; een arbeidsmarktstrategie. In 2022 hebben we plan van aanpak voor de arbeidsmarktstrategie van Bernheze vormgegeven. Hierin staan alle activiteiten in de tijd gepland om tot een goede marktbenadering te komen. In 2022 hebben we een vacature planning opgesteld om sturing te kunnen geven aan gerichte werving van nieuwe collega’s. Ook zijn we met de communicatie start, namelijk met filmpjes over onze mooie gemeente en organisatie. Hierbij komen collega’s aan het woord over waarom ze zo graag bij Bernheze werken.

2. Global Goals

Global goals:

Wat hebben we bereikt

In 2022 is de tijdelijke projectleider Global Goals aangetrokken, welke een quickscan heeft uitgevoerd op de inzet van de Global Goals. Onderzocht is in hoeverre deze doelen, op deze wijze, blijvend geïmplementeerd worden in Bernheze. De Global Goals komen in de begroting expliciet aan bod, maar het hoort bij de quickscan om te onderzoeken of we dit in de toekomst ook zo blijven doen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In het kader van de genoemde quickscan zijn alle fracties uit de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld om aan te geven hoe zij denken over het gebruik van het vehikel van de Global Goals. Daarnaast is gesproken met de actieve bewonersgroep en verschillende belangengroepen en adviesorganen. In 2023 worden de laatste stappen gezet, waarbij de gemeenteraad betrokken zal worden.

3. Inwonersparticipatie

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Het jaar 2022 is gebruikt om het geactualiseerde participatiebeleid verder vorm te geven én vast te stellen. Daarin kwamen expliciet zaken als communicatie aan de orde. Het bestuursprogramma is opgesteld met bijzondere aandacht voor het onderwerp participatie. In 2022 is tegelijkertijd het proces gestart om na te denken over een verdere doorontwikkeling, met name waar het inspraaktrajecten betreft. Blijvend aandachtspunt is dat onze bestuurders en medewerkers voldoende toegerust zijn om op een juiste manier het proces van inwonersparticipatie te faciliteren. Onze visies op dienstverlening, communicatie en participatie zijn daarbij leidend.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Het geactualiseerde participatiebeleid is vastgesteld en gecommuniceerd.

4. ICT algemeen

Global goals:

Wat hebben we bereikt

Om een informatiesysteem te bereiken dat ondersteunend is aan en past bij ons ambitieniveau op het vlak van dienstverlening, hebben we in 2022 samen met de organisatie bepaald waar aanpassingen nodig zijn en deze waar mogelijk doorgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Organisatie op orde

In 2018 zijn we gestart met het traject Bernheze van Automatisering naar Informatisering. Onder deze noemer geven we aan hoe de gemeente Bernheze zelfstandig invulling geeft aan de uitdagingen die op ons afkomen op het gebied van informatievoorziening. Hiervoor hebben we een drietal sporen gedefinieerd. In de vorm van migratie richting de Cloud, een versterking van de informatieorganisatie en het tijdig anticiperen op ontwikkelingen.

Onder de noemer migratie richting de Cloud zijn in het afgelopen jaar een aantal applicaties technisch in beheer gebracht bij onze Cloud-partners. Gedacht kan hierbij worden aan ons financieel systeem, de omgeving voor het voeren van de basisadministratie adressen en gebouwen, ons distributiemechanisme voor persoonsgegevens en een aantal kleinere applicaties. Zoals het er nu naar uit ziet ronden we dit traject, conform planning af in 2023.

Vanuit de ambitie versterken van de informatieorganisatie is het afgelopen jaar invulling gegeven aan de vacatures procesmanagement en data analyse, en is gekeken naar de positionering van portfolio management. Hiermee is de centrale IV organisatie op sterkte en is vervolgens, samen met de lijnorganisatie, gekeken naar de wijze waarop we invulling geven aan de decentrale informatieorganisatie. Hierbij sluiten we aan het lopend traject invulling bedrijfsvoering. De eerste resultaten verwachten we in 2023 te kunnen presenteren.

In het kader van het derde spoor, anticiperen op ontwikkelingen is deelgenomen aan de projecten vervanging HRM instrumentarium, op orde brengen processen ruimtelijk domein / voorbereiding omgevingswet en de invulling van de nieuwe mobiel werkplek.

5. Vervangen discussiesysteem raadzaal en overige audiovisuele

Wat hebben we bereikt

Het discussiesysteem in de raadzaal geeft al enkele jaren storingen. Deze zijn het gevolg van het einde van de levensduur van de apparatuur. Kleine storingen kunnen op dit moment nog verholpen worden, maar er is al een probleem om aan de juiste onderdelen te komen. De leverancier heeft aangegeven dat onderdelen niet meer voorradig zijn en ook niet meer gemaakt worden.

Door onder andere corona zijn er weinig vergaderingen fysiek in de raadzaal gehouden en hebben we besloten om de vervanging door te voeren in 2023 in plaats van in 2022.

Wat hebben we daarvoor gedaan

De voorbereidingen voor de vervanging van het huidige discussiesysteem en overige audiovisuele middelen (AV) zijn inmiddels opgepakt.

6. Organisatieontwikkeling algemeen

Global Goals:

Wat hebben we bereikt

In maart 2022 hebben we het organisatieontwikkeling programma Terug naar de Kern afgerond. In de jaren 2020 en 2021 was dit programma reeds gestart. In 2022 is de structurele dekking van de nieuwe sturingslaag gerealiseerd. Daarnaast is via het programma een nieuwe domein- en teamindeling gerealiseerd. En hebben we gewerkt aan doorontwikkeling van de teams en onze medewerkers zelf via allerlei sessies en doorontwikkeling van HR beleid. We hebben in 2022 het programma Terug naar de Kern als zodanig afgerond en zijn tegelijkertijd begonnen met het opstarten van een vervolg programma Dienstverlening. In dit programma gaan we verder waar Terug naar de Kern is gebleven. We werken aan de kwaliteit van onze dienstverlening en dat dit een blijvend onderdeel is van ons werk.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Het begin van 2022 stond in het teken van een goede borging en afronding van het programma Terug naar de Kern. In maart 2022 is dit programma afgerond. Hiervoor is er een NTI naar de raad verstuurd en is er een magazine gemaakt voor medewerkers waarin we terug kijken naar het

programma en de behaalde resultaten. De rest van het jaar 2022 zijn we vooral bezig geweest een programma kwaliteit dienstverlening op te starten. We hebben hiervoor aantal verkenningen gedaan, onder andere via een sessie met de gemeenteraad en college en interne sessies en landelijke ontwikkelingen. In het eerste kwartaal van 2023 wordt deze startnotitie besproken in de gemeenteraad. Ondertussen zijn we al begonnen met praktische zaken zoals het vergroten van onze bereikbaarheid. Het programma dienstverlening zal de komende jaren doorlopen.

7. Digitale werkplekken

Wat hebben we bereikt

Een informatiesysteem dat ondersteunend is aan en past bij ons ambitieniveau op het vlak van dienstverlening. Samen met de organisatie hebben we welke aanpassingen nodig zijn en deze waar mogelijk doorgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Om goed invulling te kunnen geven aan onze ambities op het vlak van veilig & plaats- en tijdonafhankelijk werken is een passende werkplek nodig. In het afgelopen jaar is hier invulling aan gegeven middels introductie van de nieuwe werkplek. Dit in de vorm van de introductie van optimaal beveiligde laptops en een nieuwe digitale werkplek in de Microsoft cloud. De uitrol van deze laptops bevind is inmiddels afgerond. Ook is een start gemaakt met de omzetting van de bestaande digitale werkplek naar een volledig cloud georiënteerde werkplek. Deze omzetting willen we in het komende jaar afronden.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Formatie (fte per 1000 inwoners)	2015	Niet beschikbaar	5,0
	2019	Niet beschikbaar	5,1
	2020	Niet beschikbaar	5,1
	2021	Niet beschikbaar	5,2
	2022	Niet beschikbaar	5,4
Bezetting (fte per 1000 inwoners	2015	Niet beschikbaar	5,0
	2019	Niet beschikbaar	4,4
	2020	Niet beschikbaar	4,8
	2021	Niet beschikbaar	4,8
	2022	Niet geschikbaar	4,7
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	2015	Niet beschikbaar	435
	2019	Niet beschikbaar	493
	2020	Niet beschikbaar	531
	2021	Niet beschikbaar	557
	2022	Niet beschikbaar	598

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Realisatie
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	2015	Niet beschikbaar	4,7%
	2019	Niet beschikbaar	23,2%
	2020	Niet beschikbaar	21,3%
	2021	Niet beschikbaar	23,4%
	2022	Niet beschikbaar	25,8%
Overhead (% van de lasten)	2015	Niet beschikbaar	33,6%
	2019	Niet beschikbaar	10,1%
	2020	Niet beschikbaar	10,0%
	2021	Niet beschikbaar	10,4%
	2022	Niet beschikbaar	8,3%

Wat kostte het?

De lasten en baten zijn opgenomen onder programma Bestuur en ondersteuning.

Financiële toelichting

De financiële toelichting is opgenomen onder programma Bestuur en ondersteuning.

F. Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt inzicht verschaft in, en informatie verstrekt over alle partijen waar Bernheze bestuurlijke en financiële banden mee onderhoudt. Instellingen waarmee alleen een subsidierelatie is aangegaan vallen buiten de definitie van verbonden partijen.

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente Bernheze een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Het financiële belang betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verboden partij haar verplichtingen niet nakomt

Van bestuurlijk belang is sprake als Bernheze zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Als gemeente blijven we wel verantwoordelijk voor de taken die we door verbonden partijen laten uitvoeren. Daarom is het van belang dat de raad in het proces van begroting en verantwoording de nodige informatie ontvangt om de bijdrage van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's en daarmee gepaard gaande risico's te kunnen beoordelen.

In Noordoost-Brabant is gekozen om gezamenlijk regie te voeren op de gemeenschappelijke regelingen (GR'en). De gemeente Oss is de coördinerende gemeente voor het afstemmingsproces tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in Brabant Noordoost. Adoptieteams en Vijftallenoverleg zijn enkele instrumenten die de regio inzet om effectief verlengd lokaal te sturen. Er is afgesproken voor alle GR'en eenzelfde beleids- en begrotings- en rekeningcyclus te hanteren. De ambtelijke adoptieteams beoordelen de kadernota, begroting en de jaarrekening op alle beleids- en financiële aspecten en brengen advies uit aan de regiogemeenten. Dit advies is input voor het lokale advies aan de gemeenteraad.

De paragraaf 'Verbonden partijen' is om een tweetal redenen van belang:
- de verbonden partijen voeren beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort;
- welke risico's loopt de gemeente en wat zijn de budgettaire gevolgen.

De paragraaf betreffende de verbonden partijen dient volgens artikel 15 lid 1 van het BBV ten minste te bevatten:
a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
    - gemeenschappelijke regelingen;
    - vennootschappen en coöperaties;
    - stichtingen en verenigingen, en,

- overige verbonden partijen;

c. de lijst van verbonden partijen.

Voor het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar wel sprake is van structurele bekostiging en een bestuurlijk belang wordt aanbevolen om een extra categorie “organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang” op te nemen.

Per verbonden partijen moet tenminste de volgende informatie worden opgenomen in deze paragraaf:

a. de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
b. het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
e. de eventuele risico’s, als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk de gemeente.

Het per verbonden partij opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het eventuele nog niet verdeelde resultaat. Het vreemd vermogen betreft de passiva minus eigen vermogen.

In het voorjaar van 2023 bieden de meeste gemeenschappelijke regelingen hun kadernota’s, de jaarrekening 2022 en hun begroting 2024 aan. Voor zover deze nu beschikbaar zijn, hebben wij de gegevens verwerkt in deze jaarrekening.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing nemen we de eventuele risico’s op waarvoor de verbonden partijen mogelijk een beroep doen op de deelnemende gemeenten.

A. Gemeenschappelijke regelingen

1. Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) Brabant-Noordoost Regiotaxi Noordoost-Brabant	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeentelijke portefeuillehouder is lid van het Dagelijks Bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De samenwerkende partners streven een kwalitatief hoogwaardig stelsel van kleinschalig collectief vervoer na. Zij willen daarmee voorzien in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en de verbetering van de bereikbaarheid van de kleine kernen en het aanbod van adequate en efficiënte vervoersvoorzieningen voor diverse doelgroepen.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage van beheerkosten van gemeente Bernheze in 2022 was € 31.124,-. De totale bijdragen van gemeenten daarin bedragen € 361.172,- Het aandeel van gemeente Bernheze bedraagt 8,6%.

1. Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) Brabant-Noordoost Regiotaxi Noordoost-Brabant				
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 859.579	€	843.959
	Vreemd vermogen	€ 325.976	€	367.992
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Her gerealiseerde resultaat over 2022 bedraagt € 13.146,-. Voorgesteld wordt om dit toe te voegen aan de algemene reserve.			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.			

2. GGD Hart voor Brabant				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeentelijke portefeuillehouder is lid van het Dagelijks Bestuur.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg.			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage vanuit Gemeente Bernheze in 2022 bedraagt € 1.264.274,- op een totaal van € 48.327.861,- Dit is een aandeel van 2,6%.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 7.749.000	€	7.376.000
	Vreemd vermogen	€ 23.834.000	€	20.068.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het positieve resultaat over 2022 bedraagt € 49.000,-. Dit zal worden toegevoegd aan de algemene reserves.			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Het grootste benoemde risico zit in de zeer hoge inflatie op materiële kosten en op de nog lopende cao-onderhandelingen die kunnen leiden tot een aanzienlijke hogere loonkosten waardoor de indexering tijdelijk niet dekkend is.			

3. Openbaar Lichaam Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het bestuur.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorzieningen in deze regio. Het O.L. verzorgt de administratie en gebruikt voor plaatsing van kandidaten haar eigen uitvoeringsorganisatie, de IBN-holding B.V.			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De aangesloten gemeenten leveren een bijdrage in de bestuurskosten van het Werkvoorzieningsschap. In 2022 bedroeg de bijdrage van Gemeente Bernheze € 8.190,- op een totaal van € 84.000,- . Dit komt neer op een aandeel van 9,8%.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 26.986.600	€	27.004.900
	Vreemd vermogen	€ 1.848.300	€	2.837.200
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	In 2022 is een negatief bedrijfsresultaat gerealiseerd van € 192.000,- vóór bestemming. Na toevoegingen en onttrekkingen aan diverse reserves resulteert dit in een exploitatieresultaat van nihil.			

3. Openbaar Lichaam Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant	
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

4. Omgevingsdienst Brabant Noord (OBDN)				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het openbaar lichaam is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant Noord.			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Het aandeel van Bernheze in 2022 is 4,7%. (€ 1.307.148,- op een totaalbedrag van € 27.660.552,-).			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 10.127.000		€ 9.040.000
	Vreemd vermogen	€ 11.380.000		€ 10.921.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het positieve resultaat 2022 bedraagt na onttrekking uit reserves € 987.739,-. Deze maakt onderdeel uit van de balanspost eigen vermogen.			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.			

5. Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het bestuur.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Daarnaast in volgorde van prioriteit: verbetering van de digitale dienstverlening, het archief als informatiecentrum en verbetering van de lokale dienstverlening.			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage van gemeente Bernheze in 2022 was € 107.145,-. Op een totaal aan bijdragen van gemeenten en waterschappen is dit 5,6%. Op het totaal aan bijdragen (inclusief rijk en provincie is deze bijdrage 1,9%.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 1.444.272		€ 1.576.213
	Vreemd vermogen	€ 4.356.507		€ 4.633.088
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2022 bedroeg het positieve resultaat € 38.439 ,-. Voorgesteld wordt om dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve E-depot-infrastructuur.			

5. Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)	
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

6. Veiligheidsregio Brabant-Noord	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer en Veiligheidsbureau Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio Brabant-Noord en het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord. In de Veiligheidsregio werken 16 gemeenten, de GGD en de Nationale Politie met hen samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en meldkamers. Voorts werken ook het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid in de veiligheidsregio samen.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage van Bernheze wordt berekend tegen vaste bedragen per inwoner voor enkele onderdelen en een procentueel deel voor de kazernes. De bijdrage van Gemeente Bernheze in 2022 bedraagt € 1.917.627,-. Op basis van 31.455 inwoners in Bernheze (peildatum 1 januari 2021) op het totaal van deelnemende gemeenten met 659.524 inwoners is het aandeel van de gemeente Bernheze in 2022 4,8%.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2022** **31-12-2022** Eigen vermogen € 13.864.000 € 15.924.000 Vreemd vermogen € 33.127.000 € 44.540.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Op basis van de concept-jaarstukken bedroeg het resultaat: BBN: € 752.000 Ghor: € 513.000 MKOB: € 16.000 Totaal: € 1.281.000 Deze wordt toegevoegd aan het eigen vermogen.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Op 24 februari 2022 vielen Russische strijdkrachten Oekraïne binnen. Er zijn momenteel geen aanwijzingen voor specifieke dreigingen ten aanzien van Nederland. Het effect op onze regio is niet goed in te schatten voor de toekomst. In ieder geval is in 2022 wel al een grote groep vluchtelingen binnengekoment. Ook onze veiligheidsregio vangt vluchtelingen op. Daarnaast monitoren we de situatie op een aantal specifieke veiligheidsthema's.

7. Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg die tijdig ter plaatse is.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De RAV wordt volledig gefinancierd door de Zorgverzekeraars en het Rijk en er wordt geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.

7. Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord	
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2022** **31-12-2022** Eigen vermogen € 14.180.000 € 14.293.000 Vreemd vermogen € 32.686.000 € 29.564.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Op basis van de jaarstukken 2022 bedraagt het resultaat € 221.000,-. Er wordt voorgesteld dit toe te voegen aan de reserves (RAK).
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

8. Regionaal Bureau leerplicht en RMC (regionale meld- en coördinatiefunctie)	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeente Bernheze is via de portefeuillehouder vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het algemeen resultaat dat beoogd wordt, is een goede uitvoering van de leerplicht en kwalificatieplicht, voortijdig schoolverlaten voorkomen en jongeren in een kwetsbare positie monitoren. De ambities voor de periode 2021 tot en met 2024 zijn de volgende: - Geen enkel leerplichtig kind zit langer dan drie maanden thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Het RBL BNO geeft altijd prioriteit aan het zo snel als mogelijk stoppen van het schoolverzuim. Uitgangspunt hierbij is dat iedere dag dat een kind thuis zit er één te veel is. - Geen enkele jongere in een kwetsbare positie tussen 16 en 23 jaar valt tussen de wal en het schip. Alle jongeren die geen startkwalificatie hebben zijn in beeld en hebben een duurzame werkplek, passende dagbesteding of volgen een traject naar werk of zorg. RBL BNO bereikt alle voortijdig schoolverlaters en verleidt ze om onderwijs te volgen. Ook als sprake is van een krappe arbeidsmarkt waarin werkgevers arbeidskrachten zoeken.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage van Gemeente Bernheze in 2022 bedraagt € 78.504,- op een totaal van gemeentelijke bijdragen van € 931.111,-. Het aandeel bedraagt daardoor 8,4%.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	**01-01-2022** **31-12-2022** Eigen vermogen n.v.t. n.v.t. Vreemd vermogen n.v.t. n.v.t. De RBL had op 31-12-2021 een reserve beschikbaar van € 325.238 en heeft op 31-12-2022 een reserve beschikbaar van € 592.093
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat over 2022 bedraagt positief € 30.559,-. In 2022 is de restitutie over 2021 uitgekeerd waardoor het netto resultaat uitkomt op negatief € 1.398,- Dit wordt onttrokken uit de reserve.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

9. Heesch West				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De burgemeester en de portefeuillehouder vastgoed maken deel uit van het Algemeen Bestuur.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het samenwerkingsverband heeft tot doel het bevorderen van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid in de regio “Noordoost Brabant” door middel van het duurzaam ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar regionaal bedrijventerrein, hierna te noemen “bedrijventerrein”, op basis van de door de grondgebiedsgemeenten vastgestelde, nog vast te stellen en geldende bestemmingsplannen, wijzigingen daarvan in wijzigingsplannen en uitwerkingen daarvan in uitwerkingsplannen.			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Voor Bernheze is het aandeel bepaald op 12%.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ -216.772		€ -216.772
	Vreemd vermogen	€ 3.045.648		€ 40.334.306
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Door het actief worden van de grondexploitatie wordt het verschil tussen de lasten en baten gemuteerd naar onderhanden werken (voorraden). In beginsel zijn alle uitgaven en inkomsten daarom gelijk aan elkaar en is geen sprake van een saldo. De GR Heesch West heeft in 2022 dan ook een exploitatieresultaat van € 0,-.			
Eventuele risico’s: Alle risico’s waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Nu het bestemmingsplan (kleiner dan het oorspronkelijk uit te geven plangebied) is vastgesteld, is de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Heesch West financieel en qua organisatie verder geactiveerd. In april 2022 zijn de boekwaarden, met name historische kosten verwerving en plan- en beheerkosten, van de deelnemende gemeenten ingebracht bij de GR. Dit geldt ook voor de door de gemeenten gevormde verliesvoorzieningen voor de risico’s vanuit de bouwgrondexploitatie alsmede de financiering. Eind februari 2022 is de invasie/oorlog vanuit Rusland begonnen met Oekraïne. Dit heeft diverse gevolgen zowel maatschappelijk als economisch. Als de energie- en grondprijzen lang hoog blijven zal dit invloed hebben op de wereldhandel. De effecten daarvan kunnen we voor het ontwikkelen van ons regionaal bedrijventerrein niet overzien.			

10. Centrumregeling Wmo Brabant Noordoost-oost 2015			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De colleges van B&W geven de centrumgemeente Oss mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren. De portefeuillehouden Wmo maakt deel uit van het reguliere overleg.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van ondersteuning in het kader van de Wmo volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het ontvangen rijksbudget Wmo		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De kosten zijn verantwoord binnen het programma Sociaal Domein en taakveld Uitvoering begeleiding centrumgemeente en bedragen voor 2022 € 107.548,-		

10. Centrumregeling Wmo Brabant Noordoost-oost 2015	
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

11. Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant 2015			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De colleges geven de centrumgemeente Den Bosch mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren, uiteraard begrensd door wetgeving, jurisprudentie en vooraf vastgestelde financiële kaders		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het aantal jeugdigen 0 t/m 17-jarigen.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	n.v.t.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.		

12. Belastingsamenwerking Oost Brabant (BSOB)				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De gemeente deelt mee in de gemeenschappelijke regeling waar een samenwerking is ontstaan tussen het waterschap en 9 deelnemende gemeenten. De BSOB draagt zorg voor de oplegging en inning van gemeentelijke belastingen (de belastingtaken).			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Gemeente Bernheze bedraagt (ex btw) in 2022 € 563.719 ,-. Op een totaal van € 8.861.860 ,- bedraagt het aandeel van Gemeente Bernheze 6,4%.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€	1.243.000	€ 948.000
	Vreemd vermogen	€	15.316.000	€ 15.748.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De BSOB heeft in 2022 een positief financieel resultaat behaald van € 188.203,- vóór resultaatbestemming.			

12. Belastingsamenwerking Oost Brabant (BSOB)	
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Geconstateerd is dat in 2022 de hoeveelheid WOZ-bezwaren weer is toegenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de impact van de NCNP-bureaus. Het effect hiervan, op de lasten van BSOB, is tweeledig. Enerzijds is er fors meer personele inzet benodigd om deze bezwaren af te handelen (welke veelal door inhuurmedewerkers wordt uitgevoerd) en anderzijds stijgen de proceskosten. BSOB heeft de kosten zo laag mogelijk gehouden door o.a. met automatisering efficiënter te zijn, maar de verwachting is dat deze kosten in de komende jaren niet afwijken van de eerdere (stijgende) kostenopgaven.

B. Vennootschappen en coöperaties

Voor privaatrechtelijke organisaties gelden de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Dit betekent dat binnen vijf maanden de stukken moeten zijn gepubliceerd. Indien de benodigde gegevens tijdig beschikbaar zijn hebben we die opgenomen.

1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Als aandeelhouder maakt de gemeentelijke portefeuillehouder deel uit van de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Bankinstelling van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Op een totaal van 55.690.720 aandelen bezit de gemeente Bernheze 21.060 aandelen. Dit is een bescheiden aandeel van 0,037816%.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 5.062 miljoen	€ 4.615 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 143.995 miljoen	€ 107.459 miljoen
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2022 heeft BNG-bank een nettowinst na belastingen behaald van € 300 miljoen.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.		

2. NV Brabant Water			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Als aandeelhouder maakt de gemeentelijke portefeuillehouder deel uit van de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Watervoorziening		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De gemeente Bernheze participeert voor € 2.451,61 in het aandelenkapitaal van € 278.000,-. Dit is een belang van 0,9%.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 684.676 miljoen	€ Nog niet bekend
	Vreemd vermogen	€ 534.399 miljoen	€ Nog niet bekend
	De gegevens per 31-12-2022 zijn nog niet gepubliceerd.		

2. NV Brabant Water	
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De gegevens per 31 december 2022 zijn nog niet gepubliceerd.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

C. Stichtingen en verenigingen

1. Vereniging van Eigenaars van appartementengebouw "De Pas" De Misse 4			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De portefeuillehouder gemeentelijk vastgoed, de bedrijfsleider accommodaties en een beleidsmedewerker van financiën van de Gemeente Bernheze maken het bestuur van de VVE, dat drie bestuursleden kent.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Beheer en onderhoud van het exterieur van het gebouw "De Pas", waarvan gemeente Bernheze sinds 31 augustus 2020 enige eigenaar is.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Alle exploitatiekosten van de VVE plus de kosten van groot onderhoud worden verrekend via 55% gemeente en 45% de Pas. Verrekening is onderdeel van de verhuurovereenkomst van Stichting de Pas en loopt via de Gemeente Bernheze.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	€ 304.408	€ 239.799
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De jaarlijkse exploitatie sluit zonder saldo. De kosten worden verdeeld op basis van statutaire afspraken.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	N.v.t.		

2. Zorg- en veiligheidshuis Brabant Noordoost (voorheen: Stichting Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf)			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De burgemeester van de gemeente Oss vertegenwoordigt de gemeente Bernheze.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Deze stichting is opgericht om een betere afstemming tussen partners op het terrein van veiligheid te bereiken (politie, gemeenten, openbaar ministerie en diverse welzijnsinstellingen). De meerwaarde van de samenwerking van organisaties op een fysieke locatie ligt in de sluitende aanpak van criminaliteit en overlast en de aanpak van de achterliggende problemen bij de betrokkenen. Door het bundelen van activiteiten ontstaat een compleet zicht op de situatie van daders, overlastgevers en slachtoffers, zodat het mogelijk wordt om gezamenlijk en geïntegreerd te handelen.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De gemeentelijke bijdrage voor Bernheze bedroeg in 2022 € 28.450,-. Op een totaal van gemeentelijke bijdragen van € 556.600,- is dat een aandeel van 5,1%.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

2. Zorg- en veiligheidshuis Brabant Noordoost (voorheen: Stichting Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf)	
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De jaarrekening 2022 sluit af met een positief saldo van € 188.030,-.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

3. Stichting Maashorst in Uitvoering				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeentelijke portefeuillehouder is vertegenwoordigd in het bestuurlijke regieteam.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De stichting heeft ten doel in opdracht van het Bestuurlijk Regieteam (BRT) uitvoering te geven aan de vastgestelde jaarplannen voor De Maashorst en de daarin opgenomen projecten en activiteiten.			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	In 2022 is de Stichting geliquideerd. De deelnemende gemeenten Bernheze, Landerd, Oss en Uden hebben bijdragen van de Maashorst terug ontvangen. In 2022 heeft Bernheze een bedrag van € 169.343 ontvangen.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ n.v.t.		€ n.v.t.
	Vreemd vermogen	€ n.v.t.		€ n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	n.v.t			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.			

4. Regio Noordoost-Brabant				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Bij het onderdeel 'overheden' worden alle samenwerkende gemeenten vertegenwoordigd door hun portefeuillehouder.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het samenwerkingsverband erkent de diversiteit in de regio, maar gaat uit van gelijkwaardigheid, waarbij elkaar gunnen en afspraken maken belangrijke pijlers zijn. Dit is een belangrijke basis voor de samenwerking, naast de nieuwe inhoudelijke Samenwerkingsagenda. In de Samenwerkingsagenda "richting 2030" is vastgelegd wat de samenwerking van plan is op te pakken. Steeds meer wordt ingezet op samenwerking met provincie, omliggende regio's en het rijk met een aangescherpte en daadkrachtigere organisatie.			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Doordat de jaarrekening 2022 nog niet is ontvangen kan het aandeel van Gemeente Bernheze nog niet worden benoemd.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 297.646		€ Nog niet bekend
	Vreemd vermogen	€ 3.208.011		€ Nog niet bekend

4. Regio Noordoost-Brabant	
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De jaarrekening 2022 van Regio Noordoost-Brabant is op het moment van opstellen van deze jaarrekening nog niet vastgesteld en ontvangen. In 2021 bedroeg het resultaat positief € 123.971
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

5. Vereniging van Eigenaars Plein 1969 I&II				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De portefeuillehouder maatschappelijk vastgoed maakt deel uit van het bestuur van de VVE, dat twee bestuursleden kent.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Beheer en onderhoud van het exterieur van het gebouw "Plein 169 I&II" voor de gezamenlijke eigenaren (Woonstichting JOOST en gemeente Bernheze).			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Statutair is vastgelegd dat verrekening van kosten plaatsvindt voor 18% voor de gemeente Bernheze en voor 82% voor Woonstichting JOOST.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€	50.274	€ 67.716
	Vreemd vermogen	€	2.765	€ 1.180
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat over 2022 bedraagt € 1.623,-.			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.			

D. Overige verbonden partijen

1. Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC)			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeente Bernheze wordt vertegenwoordigd door een burgemeester uit onze regio		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het versterken van de bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit en vervolgens de ontwikkeling van een geïntegreerde aanpak van de georganiseerde criminaliteit te faciliteren en te stimuleren.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Gemeente Bernheze heeft in 2022 als volgt bijgedragen: - RIEC bijdrage: € 10.144 ,- - TF bijdrage: € 6.000,- - Convenant Hecht Bondgenootschap: € 5.968 ,- Doordat de jaarrekening 2022 nog niet is ontvangen kan het aandeel van Gemeente Bernheze nog niet worden benoemd.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		**01-01-2022**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

1. Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC)	
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Ten tijde van het opstellen van deze jaarstukken was de jaarrekening 2022 van het RIEC nog niet ontvangen.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

2. Regionale samenwerking As50	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De burgemeester vertegenwoordigt Bernheze in een bestuurlijke regiegroep. Hierin hebben de burgemeesters van Oss, Uden, Meierijstad en Landerd zitting.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De As50 vormt een subregio binnen de regio Noordoost-Brabant (Agrifood Capital). De gemeenten werken samen om de belangen van de subregio in de grotere regio onder de aandacht te brengen.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De gemeenten betalen geen bijdrage. Zie de toelichting bij C. Stichtingen en verenigingen, onderdeel 4, Regio Noordoost-Brabant.
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De gemeenten betalen geen bijdrage.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

G. Grondbeleid

Algemeen

Inleiding

De gemeente Bernheze wil regie voeren op haar ruimtelijk beleid. Het uitgangspunt is dat, bij gelijke geschiktheid, voorkeur wordt gegeven aan projecten waarin de grond in eigendom van de Gemeente Bernheze is. Voor de locaties waar de gemeente de grond al in eigendom heeft zal het op basis van het vorige beleid ingezette actieve grondbeleid worden voortgezet. Actief grondbeleid is echter geen vanzelfsprekendheid meer. De gemeente Bernheze zal kiezen voor maatwerk, waarbij per ontwikkelingsopgave zal worden gekeken welke strategie (of combinatie van strategieën) het meest effectief is.

Daar waar initiatieven uitblijven en/of voor locaties waar de gemeente zelf actief sturing wil geven aan (de kwaliteit) van ruimtelijke ontwikkelingen, zal onderzocht worden of (aanvullend) actief grondbeleid een optie is.

De nota grondbeleid van de Gemeente Bernheze is in 2019 geactualiseerd en werd op 12 december 2019 door de raad vastgesteld.

Financieel beleid bouwgrondexploitaties

Voor de plannen die de gemeente Bernheze maakt, geldt het principe dat elk plan zichzelf moet financieren. Dit betekent dat de opbrengsten die uit het plan voortvloeien minimaal gelijk dienen te zijn aan de kosten van ontwikkeling en realisatie van het plan.

De exploitatieopzet vormt het financiële kader waarbinnen de exploitatie zal worden uitgevoerd. De vastgestelde exploitatieopzet kent een bindend karakter voor het college van burgemeester en wethouders met betrekking tot het doen van uitgaven. De exploitatieopzetten zijn bij het opstellen van deze jaarrekening geactualiseerd.

Positieve resultaten

Wanneer de inkomsten uit een plan hoger zijn dan de kosten van realisatie ontstaat er een financieel positief resultaat. Hoewel het verdienen van geld op grondexploitaties geen doel op zich is, heeft de gemeente Bernheze geen bezwaren tegen het bereiken van financieel positieve resultaten. De middelen die hierdoor ter beschikking komen, zal de gemeente Bernheze aanwenden voor de realisatie van maatschappelijke doeleinden.

Met betrekking tot het realiseren van winst heeft het Besluit begroting en verantwoording (BBV) de "percentage of completion" regel (POC) verplicht gesteld. Dit is een methode om de jaarwinst bij

de grondexploitatie te bepalen. De winst moet jaarlijks worden genomen naar rato van de winst van de gerealiseerde kosten en opbrengsten. Dus indien 50% van de kosten is gerealiseerd en 50% van de grond is verkocht, dan is de winstrealisatie 50% x 50% = 25%. Wanneer de resultaten van een grondexploitatie worden bijgesteld of het voortgangspercentage muteert heeft dit ook gevolgen voor de eerder genomen winst volgens de POC regel.

Negatieve resultaten

Indien blijkt dat niet aan het vereiste kan worden voldaan, om een exploitatie minimaal financieel sluitend te kunnen realiseren, zal directe nadere besluitvorming over de wijze van realisatie en de daarmee verband houdende dekking van eventuele exploitatiekosten noodzakelijk zijn. Bij het ontstaan van tekorten in een bouwgrondexploitatie zal de gemeente Bernheze direct het verlies nemen.

Actualisatie

De bestaande exploitatieopzetten worden twee maal per jaar geactualiseerd en vastgesteld door het college. In de exploitatieopzetten per project wordt uitgegaan van de meest actuele woningbouwplanning en grondprijzen. Nieuwe exploitaties vaststellen is een bevoegdheid van de raad en is gemandateerd aan het college.

Reserves

Algemeen

De omvang van de geïnventariseerde risico’s bouwgrondexploitatie wordt aan de hand van een risicoscan van het grondbedrijf bepaald. Bij de risicoscan zijn de grondexploitaties doorgerekend aan de hand van een risicoscenario waarbij de verkoopprijzen met 25% dalen en de uitgiften met twee jaar worden vertraagd. Op basis hiervan vindt per bouwgrondcomplex een weging (beoordeling en weging op de kans dat het risico zich voordoet) plaats zoals deze ook wordt toegepast in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Op basis van de uitgevoerde risicoscan bedraagt de minimale hoogte van de geïnventariseerde risico’s bouwgrondexploitatie € 1,9 miljoen. Bij de vorige jaarrekening was het geïnventariseerde risico € 1,3 miljoen.

Algemene weerstandsreserve

De grondslag van de algemene weerstandsreserve wordt verantwoord in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Onderdeel van deze grondslag zijn de geïnventariseerde risico’s bouwgrondexploitatie.

Reserve landschappelijke kwaliteitsverbetering

Per verkochte meter woningbouwgrond op complexen buiten de dorpskernen een bedrag gestort in de bestemmingsreserve landschappelijke kwaliteitsverbetering. Dit is een voorwaarde die door de provincie verplicht is gesteld. In 2022 heeft er vanuit de bouwgrondexploitatie een storting plaatsgevonden van € 69.000,-. De reserve wordt ingezet voor doeleinden ten behoeve van de landschappelijke kwaliteit in het buitengebied.

Exploitaties

Op 16 december 2021 heeft de raad de nieuwe woonvisie vastgesteld, met daarin een taakstelling van 1.160 woningen tot en met 2026. De kwantitatieve opgave op langere termijn – tot en met 2030 – bedraagt 1.800 woningen.

- Voor de opbrengstenindexatie is in de exploitatieopzetten rekening gehouden met 1% voor zover er geen andere contractuele afspraken zijn gemaakt.
- De kostenindexering die in de exploitatieopzetten wordt gehanteerd is 3%. Daarnaast is gerekend met een eenmalige inhaalindexering van 5%.
- De nacalculatorische rente bedraagt 1,46% en is verwerkt in de exploitatieopzetten.
- De bovenstaande wijzigingen in de exploitatieopzetten hebben er per saldo toe geleid dat bij veel complexen het verwachte positieve eindresultaat is verminderd. Bij de toelichting per complex wordt hier verder op ingegaan.

Voorraad gronden

Het BBV hanteert een indeling van bouwgrondexploitaties in drie categorieën:

1. De complexen met exploitatieopzet worden door de gemeente ontwikkeld en zijn onderbouwd met een exploitatieopzet.
2. De exploitaties die voor rekening en risico van derden worden ontwikkeld. De kosten die de gemeente maakt voor deze particuliere complexen, voornamelijk plankosten, worden verhaald op de ontwikkelaars.
3. Daarnaast zijn er gronden die de gemeente bezit waarvoor (nog) geen exploitatieopzet is. Deze gronden vallen onder het materieel vast activa van de gemeente.

A. Complexen met exploitatieopzet

Hieronder staan twee overzichten van de onderhanden bouwgronden in exploitatie. Het eerste overzicht bevat de kavels die zijn uitgegeven in 2021 en de nog uit te geven kavels per complex.

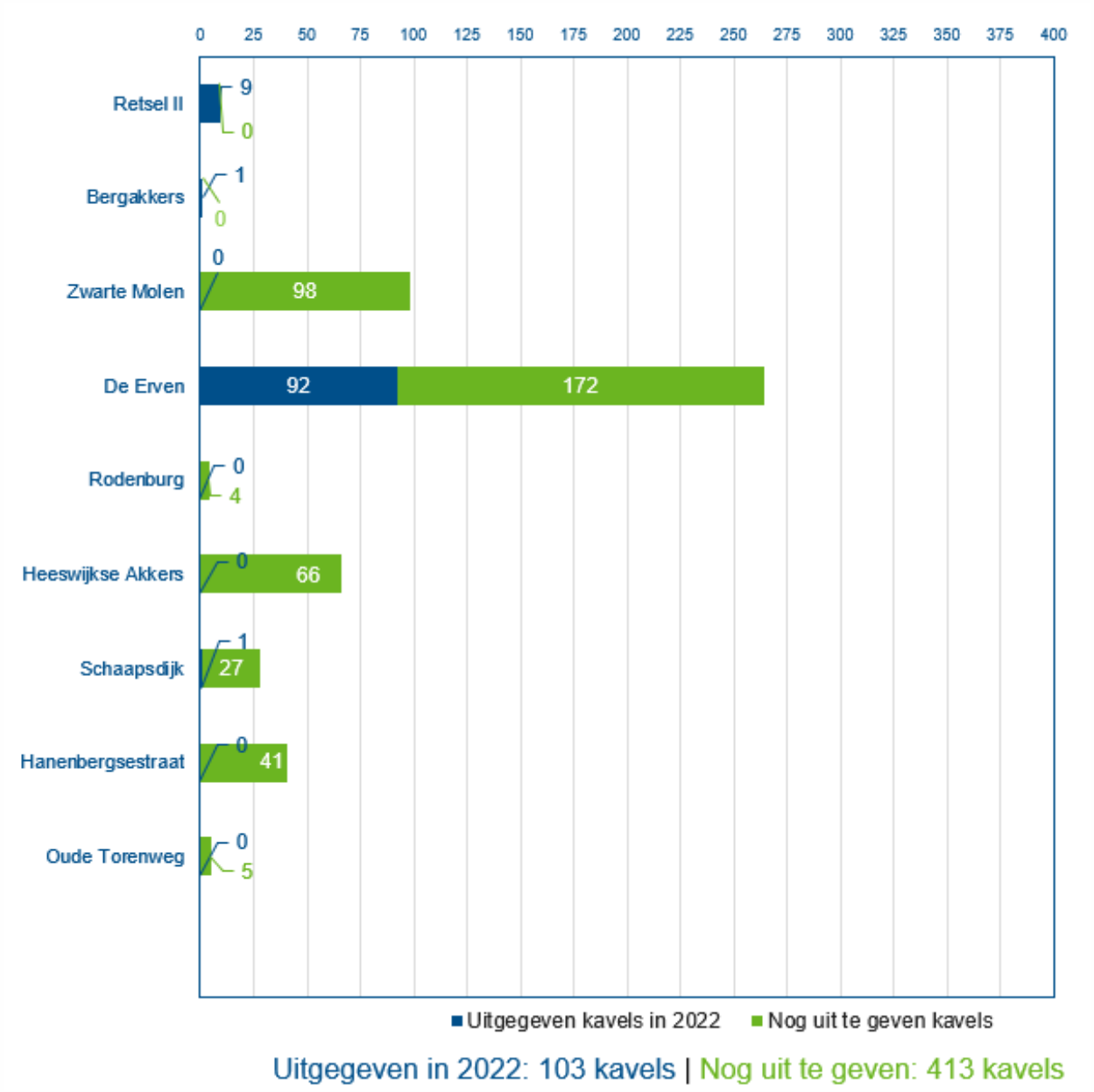

Het tweede overzicht omvat het resterend eindresultaat per complex. Dit is zonder de al genomen winsten volgens de POC-methode tot en met 2022. Deze overzichten bevatten zowel de complexen voor woningbouw als voor bedrijventerreinen.

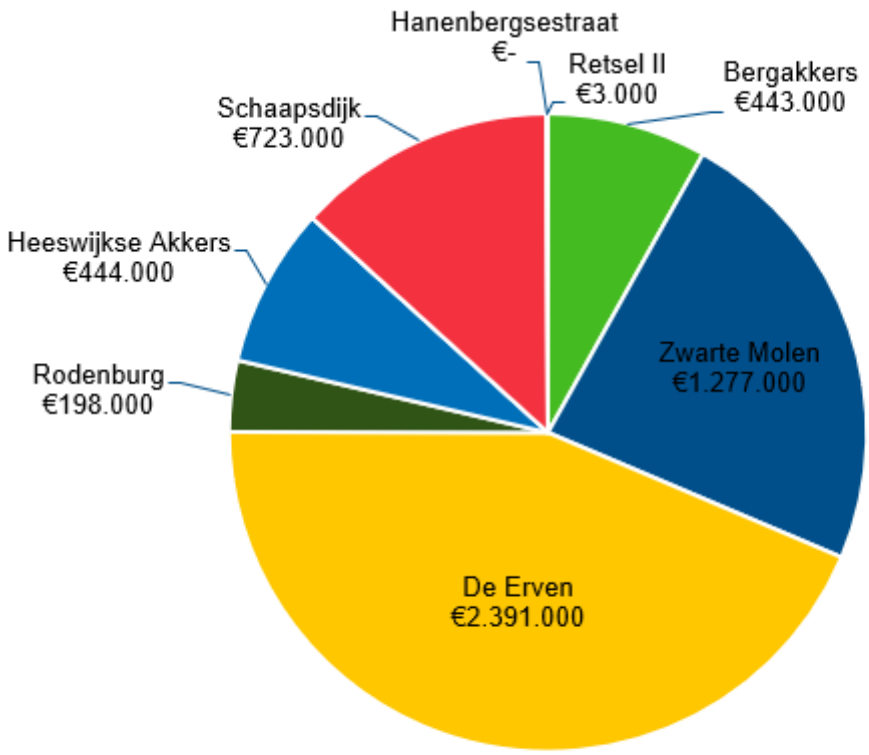

Vermoedelijk resultaat € 5.479.000,-

Retsel II

Dit betreft het gedeelte ten oosten van de Retselseweg. In 2022 zijn de resterende 9 kavels verkocht. In 2022 hebben we € 28.000 aan POC winst genomen. We verwachten het plan in 2025 af te sluiten.

Bergakkers

In 2022 is de laatste nog resterende kavel uitgegeven voor levering. Op basis van de voortgang van de kosten en opbrengsten hebben we in 2022 € 68.000 winst genomen. De meeste woningen zullen in 2022 bewoond gaan worden, daarom wordt in 2023 gestart met het woonrijp maken van de woonwijk en de aanleg van het groen. We verwachten het complex in 2025 af te sluiten.

Zwarte Molen

In 2022 is met de ontwikkelaar een addendum op de oorspronkelijke overeenkomst gesloten om meer betaalbare en middeldure huurwoningen toe te voegen. Het wijzigingsplan voor fase 4 is in 2022 door het college vastgesteld. Wij verwachten de resterende kavels uit te geven tussen 2023 en 2025. Als gevolg van inhaalindexaties van de kosten heeft er in 2022 een eliminatie van eerder

genomen winstneming plaatsgevonden van € 125.000. We verwachten het plan in 2027 af te sluiten.

De Erven

In 2022 zijn er 92 kavels verkocht in de fasen 1 en 2 van dit plan. In 2023 verwachten we de laatste kavels in fase 1 en 2 te leveren. Door een toename van de marktconforme prijs van bouwgrond is het resultaat van dit plan ondanks de stijgende kosten over heel 2022 toegenomen. Op basis van de voortgang van de kosten en opbrengsten hebben we in 2022 € 1.018.000 winst genomen. We verwachten het plan in 2027 af te sluiten.

Rodenburg

In 2022 zijn we gestart met het woonrijp maken welke we in 2023 afronden. Een aantal kavels aan de Hommelsedijk kunnen pas worden uitgegeven wanneer de sanering van een naastgelegen boerderij is gerealiseerd. Op basis van de voortgang van de kosten en opbrengsten heeft er in 2022 een eliminatie van eerder genomen winstneming plaatsgevonden van € 15.000. We verwachten het plan in 2027 af te sluiten.

Heeswijkse Akkers

In 2022 is het bestemmingsplan vastgesteld door uw raad. Op dit moment lopen er twee bezwaarprocedures bij de raad van state tegen het bestemmingsplan. Ondanks dat wordt gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor het bouwrijp maken van het 1ste gedeelte in 2023. We hebben met twee extra particuliere grondeigenaar een overeenkomst gesloten. We verwachten het plan in 2027 af te sluiten.

Schaapsdijk

In de zomer van 2022 is er overeenstemming bereikt met de beroepsmakers en is het beroep ingetrokken. Alle kavels zijn in 2022 in de verkoop gegaan en de overdracht van de eerste kavel heeft ook in 2022 plaatsgevonden. We verwachten het plan in 2026 af te ronden.

Hanenbergsestraat

In 2022 is alle benodigde grond officieel verworven en de planvorming opgestart. In 2023 zullen de eerste plannen worden voorgelegd aan de omwonende. We verwachten het plan in 2030 af te ronden.

Oude Torenweg

In 2022 heeft uw raad de negatieve grondexploitatie voor de Oude Torenweg vastgesteld. Het betreft een project voor de realisatie van 5 sociale huurwoningen. Naast het initiële verlies van € 62.000 is een extra verlies genomen van € 24.000. Dit is voor ongeveer de helft toe te rekenen aan de inhaalindexatie op de kosten en voor de andere helft aan de extra personele capaciteit die nodig is voor het communicatietraject met de omwonenden. We verwachten het plan in 2026 af te ronden.

Complex gerealiseerde projecten

De gemeente Bernheze hanteert vanaf 2022 een apart complex voor gerealiseerde projecten. Dit is een administratieve vereenvoudiging voor projecten die in de laatste fase zitten. Hierbij kan gedacht worden aan projecten die in afronding zitten van het woonrijp maken / nazorg daarop of projecten waarvoor alleen nog de wettelijke termijn voor planschadevergoedingen loopt. In 2022 zijn de resterende kosten voor de projecten De Hoef II, Molenhoeven-Hanenberg, Eggerlaan, Hildebrandstraat, Monseigneur van den Hurklaan en Balledonk hierin ingebracht. Het verwacht resultaat van dit nieuwe complex bedraagt € 0,-. Dit complex zal geen vast afrondingsmoment krijgen, doordat het opnieuw gevuld wordt met projecten in de afrondende fase.

Resultaat over 2022 (bouwgronden in exploitatie)

Resultaten bouwgrondexploitatie 2022 (bouwgronden in exploitatie)		
Afsluiten complex De Hoef	**€**	71.000
Afsluiten complex Molenhoeven-Hanenberg	**€**	36.000
Afsluiten complex Eggerlaan	**€**	9.000
Afsluiten complex Hildebrandstraat	**€**	37.000
Afsluiten complex Mgr. Hurklaan	**€**	25.000
Afsluiten complex Balledonk	**€**	145.000
Subtotaal reguliere afsluiting	**€**	**323.000**
Winstneming volgens POC methode bij complex Bergakkers	€	68.000
Winstneming volgens POC methode bij complex de Erven	€	1.018.000
Winstneming volgens POC methode bij complex Schaapsdijk	€	33.000
Winstneming volgens POC methode bij complex Retsel II		28.000
Eliminatie van eerdere winstneming volgens POC methode bij complex Zwarte Molen	€	-125.000
Eliminatie van eerdere winstneming volgens POC methode bij complex Rodenburg	€	-15.000
Subtotaal POC-methode	**€**	**1.007.000**
Verliesneming bij initiële grex complex Oude Torenweg	**€**	-86.000
Subtotaal verliesneming initiële grex		**-86.000**
Totaal	**€**	**1.244.000**

Van het in 2022 behaalde resultaat op bouwgronden in exploitatie kan de volgende splitsing worden gemaakt:

- Resultaat uit bouwgronden in exploitatie voor de woningbouw € 1.216.000,-
- Resultaat uit bouwgronden in exploitatie voor bedrijventerreinen € 28.000,-

B. Particuliere complexen

Behalve de complexen in eigen beheer, kent de gemeente Bernheze ook complexen die in exploitatie zijn bij particulieren. De kosten die de gemeente Bernheze maakt voor deze complexen bestaan voornamelijk uit plankosten en kosten voor aanleg van het openbaar gebied. Deze kosten zijn verhaalbaar op de particuliere exploitanten. Het risico bestaat dat de (vooraf) overeengekomen vergoeding niet toereikend is voor de uiteindelijk gemaakte kosten of dat de ontwikkeling uiteindelijk niet tot stand komt.

De voortgang van deze projecten wordt bepaald door de initiatiefnemer. De gemeente heeft geen actieve rol in deze projecten.

De particuliere complexen betreffen veelal het toevoegen van 1 of 2 woningen (veelal met een ruimte-voor-ruimte titel).

Daarnaast zijn er een aantal omvangrijkere plannen. Hierbij is te denken aan het plan Kamersche Hoef, ten noorden van de Veldstraat en het plan aan de Nobisweg - Hommelsedijk. Beide plannen bevinden zich in Heeswijk-Dinther.

Hieronder is een overzicht toegevoegd van omvangrijkere particuliere complexen (meer dan 15 kavels) in ontwikkeling. De bijbehorende uit te geven kavels (netto gemaakt indien bestaande woningen worden gesloopt) staan in de laatste kolom. Wanneer de plannen nog in de uitwerkende fase zitten, is het woord circa toegevoegd aan de omschrijving.

	Complex	Kern	Nog uit te geven kavels
1	Kamersche Hoef	Heeswijk-Dinther	Circa 140
2	Hoofdstraat 81 (Verpostal)	Heeswijk-Dinther	20
3	Dorp 116-118 (voormalige Shell)	Heesch	27
4	Den Berg	Heesch	Circa 40
5	Nobisweg / Hommelsedijk	Heeswijk-Dinther	Circa 120
	Totalen		**Circa 347**

Resultaat over 2022 (particuliere complexen)

Samengevat worden in 2022 de volgende resultaten geboekt binnen de particuliere complexen:

In 2022 zijn negen particuliere complexen beëindigd en afgesloten met een gezamenlijk eindresultaat van € 13.000,-. In 2022 is er daarnaast volgens het voorzichtigheidsprincipe voor € 13.000,- verlies genomen in lopende particuliere projecten.

Resultaten bouwgrondexploitatie 2022 (particuliere complexen)		
Winstneming afsluiten RVR Peelstraat	€	2.000
Winstneming afsluiten Weverstraat 16	€	7.000
Winstneming afsluiten Nistelrodeseweg - Wijstraat RvR	€	5.000
Winstneming afsluiten Achterstraat nabij 44	€	6.000
Winstneming afsluiten Klein Kantje nabij 13	€	7.000
Verliesneming afsluiten Nieuwe Erven 25	€	-6.000
Afsluiten Schrikkelvenstraat nabij 9	€	-
Verliesneming bij afsluiten Heibloem 11	€	-3.000
Verliesneming bij afsluiten Loo 37	€	-5.000
Subtotaal afsluiting	**€**	**13.000**
Verliesneming Mgr. van den Hurklaan - Amelseind	€	-9.000
Verliesneming Achterstraat 3	€	-4.000
Subtotaal verliesneming	€	-13.000
Totaal	**€**	**-**

C. Materiële vaste activa

Heesch West

De gemeenschappelijke regeling Heesch West heeft als doel het ontwikkelen van een nieuw bedrijventerrein, geschikt voor met name (zeer) grootschalige logistiek. Aanvullend is er ruimte voor een specifieke profilering met meerwaarde voor de regio op het gebied van circulaire economie, energie en nieuwe concepten in de bouw. Heesch West versterkt het vestigingsklimaat voor Noordoost-Brabant door in te spelen op deze specifieke kwaliteiten. Het nieuwe terrein biedt vestigingsmogelijkheden voor nieuwe regionale en (inter)nationale ruimtevragers én biedt uitbreidingsmogelijkheden voor het bedrijfsleven uit onder andere de participerende gemeenten (Bernheze, ’s-Hertogenbosch en Oss). Daarnaast zorgt Heesch West voor directe en indirecte werkgelegenheid voor de regio, waarvan een belangrijk deel in de deelnemende gemeenten woont of gaat wonen. De totale investering in Heesch West is € 70.0 miljoen. Het aandeel van onze gemeente hierin is 12%.

De grondexploitatie van de GR Heesch West is geactualiseerd en gaat nog steeds uit van een verliespositie van € 43,7 miljoen. Het aandeel in de verliespositie van de gemeente Bernheze is aan de gemeenschappelijke regeling beschikbaar gesteld. Dit is tegelijkertijd gedaan bij de overdracht van de gronden in april 2022. Onze gemeente blijft als deelnemer aan deze verbonden partij wel de risico’s dragen.

Strategische gronden

In 2022 hebben geen mutaties plaatsgevonden in de strategische voorraad gronden.

Overzicht boekwaarde per kern	31-12-2021	31-12-2022
Heesch	929.000	929.000
Nistelrode	588.000	588.000
Heeswijk-Dinther	837.000	837.000
Vorstenbosch	231.000	231.000
Totaal	**2.585.000**	**2.585.000**

Totaal resultaten 2022 bouwgrondexploitaties

Resultaten bouwgrondexploitatie 2022		
Winst vanuit de bouwgronden in exploitatie (t.b.v. woningbouw)	€	1.216.000
Winst vanuit de bouwgronden in exploitatie (t.b.v. bedrijventerreinen)	€	28.000
Winst vanuit de particuliere complexen	€	-
Totalen	**€**	**1.244.000**

H. Rechtmatigheid

Controleprotocol 2022

Uw raad stelde op 12 december 2019 het controleprotocol voor de jaarrekening vast. Het controleprotocol geeft nadere aanwijzingen aan de onafhankelijke accountant over de reikwijdte van de controle en de te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Als bijlage bij het controleprotocol is het normenkader opgenomen met een overzicht van de (interne en externe) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen voortvloeien. Door middel van een notitie ter informatie op 15 december 2022 informeerden wij uw raad over de actualisering van het normen-en toetsingskader rechtmatigheid 2022.

Interne controle 2022

Het jaarplan interne controle, dat we op 11 januari 2022 vaststelden, is conform uitgevoerd. Er zijn in totaal 20 processen gecontroleerd. De controleonderzoeken zijn systematisch vastgelegd met behulp van een standaard format. De medewerker die de interne controle coördineert ontvangt alle rapportages. Hiermee wordt zicht gehouden op de voortgang van de planning en worden afspraken gemaakt over eventuele vervolgstappen. De aanbevelingen en actiepunten die vanuit de interne controle onderdelen worden benoemd zijn verzameld in een centrale lijst. Hierop is ook de voortgang van de aanbeveling of actiepunt zichtbaar. Deze lijst wordt twee maal per jaar verstrekt aan het Directieteam en aan de teamcoaches (nieuwe organisatiestructuur).

Daarnaast wordt periodiek een (fraude)risicoanalyse opgesteld. Het schrijven van een (fraude)risicoanalyse biedt niet de garantie dat er ook daadwerkelijk geen fraude plaats zal vinden binnen Gemeente Bernheze, maar geeft inzicht in risico’s in de diverse onderdelen in de organisatie en de beheersing ervan. Met deze analyse wordt beoogd om mogelijke frauderisico’s voor gemeente Bernheze in kaart te brengen en hiervoor bewustwording te creëren. Niet alleen zijn risico’s met betrekking tot fraude in kaart gebracht, maar ook algemene risico’s van onjuistheden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het voorkomen en opsporen van en handhavend optreden tegen misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving is vormgegeven in de verschillende gemeentelijke regelingen: de gemeente heeft hiervoor geen apart beleidskader vastgesteld. Door het toepassen van beheersingsmaatregelen in de processen (functiescheiding tussen uitvoering en autorisatie, toezicht en coördinatie, mandatering, diverse rollen in bedrijfskritische applicaties) en het uitvoeren van interne controles, waren ook in 2022 de randvoorwaarden voor het uitsluiten van risico’s inzake misbruik en oneigenlijk gebruik ingevuld.

Begrotingsonrechtmatigheden

Het begrotingscriterium waarborgden we voldoende door de planning- en controlcyclus. In 2022 hadden we één moment (15 december 2022) waarin we door middel van een Tussentijdse rapportage de raad rapporteerden. Met deze rapportages voorkomen we zoveel als mogelijk begrotingsonrechtmatigheden. Toch kan het voorkomen dat bij het opmaken van de jaarrekening afwijkingen worden geconstateerd. Uw raad kan deze uitgaven alsnog autoriseren door het vaststellen van de rekening, waarin deze uitgaven zijn opgenomen en voldoende zijn toegelicht.

Voor de bepaling van begrotingsoverschrijdingen op programmaniveau wordt uitsluitend gekeken naar de lasten en dus niet naar de baten.

Begrotingsoverschrijdingen

In onderstaand overzicht zijn de begrotingsafwijkingen op programmaniveau opgenomen waarvoor gezien de aard autorisatie door uw raad noodzakelijk is, maar waarvoor deze autorisatie op het moment van het opstellen van de jaarrekening niet heeft plaatsgevonden.

	Programma	Begroting na wijziging in euro's	Werkelijke lasten in euro's	Saldo lasten (Nog te autoriseren door de raad in euro's)
1.	Bestuur en ondersteuning	50.187.711	51.866.264	1.678.553
2.	Sociaal domein	36.125.694	36.911.204	785.510

De overschrijding op het programma Bestuur en ondersteuning wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Gedeeltelijke vrijval algemene weerstandsreserve
  De inventarisatie van de risico's en de weerstandscapaciteit heeft geleidt tot een vrijval van de algemene weerstandsreserve. De vrijval is toegevoegd aan de reserve nog nader te bestemmen. Hiermee was begrotingstechnisch nog geen rekening gehouden.
- Voorziening pensioenen wethouders
  De pensioenregeling voor de politieke ambtsdragers is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Gemeenten en provincies zijn op grond van artikel 44 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht een APPA-voorziening op te nemen. Als gevolg van de bijstelling van de rekenrente naar boven (2019: 0,29%; 2020: 0,082%; 2021: 0,528%; 2022: 2,472%) is er geen sprake van een dotatie maar een onttrekking aan de voorziening.
- Algemene baten en lasten
  Vanuit de algemene uitkering hebben we op deze post de ontvangen POK-middelen (Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag) gereserveerd. Deze middelen zijn in 2022 niet volledig benut.
- Wet open overheid (WOO)

Door het rijk zijn via de algemene uitkering middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van de WOO. Deze middelen zijn in 2022 maar beperkt ingezet.

De overschrijding op het programma Sociaal domein wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Vluchtelingen Oekraïne
  Voor de opvang van de vluchtelingen Oekraïne hebben we kosten gemaakt voor o.a. de verbouw van het pand in Nistelrode, leefgeld, toezicht en exploitatiekosten. Hiervoor hebben we raming opgenomen in de begroting. Hier staat echter een vergoeding tegenover van uit het rijk.
- Wet werk en bijstand (Wwb)
  in de 1ste Tussentijdse rapportage 2022 hebben we het budget bijgesteld o.b.v. extrapolatie. De kosten vallen echter lager uit dan ingeschat.
- Wet inburgering 2022
  De nieuwe inburgeringswet is in werking getreden op 1-1-2022. Voor de uitvoering hiervan ontvangen we een specifieke uitkering. Deze middelen zijn echter niet volledig benut.

Deel 3: Jaarrekening

Balans per 31 december 2022

Activa	Ultimo 2022		Ultimo 2021	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		**329.641,99**		**61.980,16**
Materiële vaste activa		**52.231.678,90**		**80.112.019,63**
** Investeringen met economisch nut*				
Gronden en terreinen	5.518.306,24		35.644.640,90	
Gronden in erfpacht	378.973,33		378.973,33	
Woonruimten	3.140,52		6.281,04	
Bedrijfsgebouwen	29.629.506,66		28.887.740,24	
Grond, weg en waterbouwkundige werken	414.133,82		0,00	
Vervoersmiddelen	211.997,60		248.859,84	
Machines, apparaten en installaties	420.841,19		507.215,83	
Overige materiële vaste activa	2.182.077,41		2.367.556,44	
Investeringen met economisch nut met heffing	618.941,72		654.737,96	
** Investeringen met maatschappelijk nut*				
Grond, weg en waterbouwkindige werken	12.834.894,61		11.391.250,25	
Overige materiële vaste activa	18.865,80		24.763,80	
Financiële vaste activa		**3.007.494,16**		**2.777.219,88**
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	55.101,60		55.101,60	
Kapitaalverstrekking aan verbonden partijen	0,00		0,00	
Leningen aan woningcorperaties	1.381.540,26		1.446.551,72	
Leningen aan overige verbonden partijen	0,00		0,00	
Overige langlopende leningen	1.436.915,61		1.130.077,03	
Overige uitzettingen > 1 jaar	133.936,69		145.489,53	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	0,00		0,00	
Totaal vaste activa		**55.568.815,05**		**82.951.219,67**
Vlottende activa				
Voorraden		**5.325.736,00**		**7.821.572,43**
Onderhanden werk	5.314.856,93		7.806.452,48	
Gereed product en handelsgoederen	10.879,07		15.119,95	
Uitzettingen met een looptijd van < 1 jaar		**36.044.708,26**		**24.757.937,99**
Vorderingen op openbare lichamen	6.375.857,92		6.542.720,31	
Uitzettingen in rijks schatkist	26.856.725,80		15.077.472,16	
Rek-crt met niet financiële instellingen	1.792.095,70		2.098.161,44	
Overige vorderingen	1.020.028,84		1.039.584,08	
Liquide middelen		**178.924,23**		**478.740,88**
Saldi kas/bank	178.924,23		478.740,88	
Overlopende activa		**5.821.497,55**		**4.186.363,11**
Te ontvangen voorschotten overheid NL/EU	3.152.791,43		2.242.123,61	
Nog te ontvangen/vooruitbetaald	1.489.012,15		1.119.821,51	
Overige nog te ontvangen bedragen	1.179.693,97		824.417,99	
Totaal vlottende activa		**47.370.866,04**		**37.244.614,41**
Totaal-generaal		**102.939.681,09**		**120.195.834,08**

Passiva	Ultimo 2022		Ultimo 2021	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**55.028.438,61**		**47.853.575,88**
Algemene reserve (niet besteedbaar)	5.238.667,00		7.385.866,00	
Algemene reserve (besteedbaar)	22.631.458,64		20.126.166,55	
Egalisatiereserves	16.111.422,47		13.535.029,13	
Bestemmingsreserves ter dekking kapitaallasten	3.165.954,40		858.928,40	
Overige bestemmingsreserves	1.710.443,57		2.145.833,18	
Totaal saldo baten en lasten	6.170.492,53		3.801.752,62	
Voorzieningen		**13.347.312,49**		**18.621.309,49**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen/risico's	3.567.840,23		9.142.182,54	
Egalisatievoorzieningen	3.866.584,88		4.070.224,69	
Van derden verkregen middelen met specifieke besteding	5.912.887,38		5.408.902,26	
Vaste schulden, looptijd > 1 jaar		**19.019.695,34**		**44.836.596,18**
Onderhandse leningen aan binnenlandse banken	18.881.539,89		44.779.884,68	
Waarborgsommen	138.155,45		56.711,50	
Totaal vaste passiva		**87.395.446,44**		**111.311.481,55**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden, < 1 jaar		**5.263.075,29**		**3.881.467,36**
Kasgeldleningen	0,00		0,00	
Banksaldi	0,00		0,00	
Overige schulden	5.263.075,29		3.881.467,36	
Overlopende passiva		**10.281.159,36**		**5.002.885,17**
Nog te betalen	6.250.896,74		3.103.294,07	
Europese/Ned voorschotbedragen	3.433.333,94		1.537.413,67	
Vooruitontvangen	14.908,92		7.474,57	
Overige vooruitontvangen bedragen	582.019,76		354.702,86	
Totaal vlottende passiva		**15.544.234,65**		**8.884.352,53**
Totaal-generaal		**102.939.681,09**		**120.195.834,08**
Gewaarborgde geldleningen/garantiestellingen		133.428.793,00		137.611.032,24

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Met ingang van 2004 is het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) van kracht geworden waarbij de jaarrekening moet worden opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het daarvoor geeft.

Vanaf de inwerkingtreding van het BBV is door de commissie BBV een aantal notities gepubliceerd die moeten worden toegepast. Met aanpassingen en uitspraken van de commissie BBV wordt rekening gehouden.

In februari 2020 heeft de commissie BBV de geactualiseerde notitie "Besluit Begroting en Verantwoording op hoofdlijnen verklaard, externe verslaggeving voor decentrale overheden" vastgesteld. De oude notitie "Raamwerk baten en lasten" uit 2016 is per dezelfde datum vervallen, die notitie was de opvolger van de originele notitie "Uitgangspunten gemodificeerd stelsel van baten en lasten provincies en gemeenten" uit 2004.

In deze geactualiseerde notitie blijft de kapstok van de notitie van 2016 gehandhaafd, maar zijn tussentijds gestelde vragen verwerkt en is een hoofdstuk toegevoegd voor de raad.

De belangrijkste punten in de in 2016 geactualiseerde notitie zijn:
1. Uniforme indeling in taakvelden
2. Uniforme set van beleidsindicatoren
3. Uniforme set van financiële kengetallen
4. Verbeterde informatie over verbonden partijen
5. Inzicht in overhead en kosten
6. Rentetoerekening op basis van vernieuwde notitie
7. Activeren van investeringen met maatschappelijk nut
8. Harmonisatie tussen vennootschapsbelasting en grondexploitaties

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en de passiva en de bepaling van het resultaat daaruit vindt plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden. Bij afwijkingen hierop wordt dit toegelicht.

Grondexploitatie

Bij de geactiveerde bedragen wordt uitgegaan van de boekwaarde per 1 januari, vermeerderd met de feitelijke mutaties over het jaar.

Het BBV schrijft dat tussentijds winstnemen niet meer vrijblijvend is. De POC-methode (Percentage of Completion) dient te worden toegepast. Hierbij wordt de voortgang per project afgezet tegen de winstverwachting. Hierdoor dient er jaarlijks al winst te worden genomen in plaats van pas aan het einde van grondexploitaties.

Wanneer geconstateerd wordt dat een complex verlieslatend is, worden direct toereikende maatregelen genomen. (voorzichtigheidsbeginsel). Dit kan vooraf bij de kostprijsopzet plaatsvinden, maar ook wanneer bij tussentijdse exploitatieopzetten een verwacht verlies wordt geconstateerd.

Gronden als materiële vaste activa

Activering geschiedt tegen historische verkrijgingsprijs met bijkomende kosten. Op grond wordt niet afgeschreven. Grond wordt wel afgewaardeerd als de boekwaarde boven de marktwaarde komt, dus als er sprake is van een duurzaam lagere marktwaarde. Dit zijn gronden met een vaste bestemming en die niet in een transformatieproces zitten.

Voorraden (als vlottende activa)

Dit betreft de voorraad onderhanden werk van de bouwgronden in exploitatie. Van alle complexen, die zijn opgenomen onder het onderhanden werk, zijn exploitatieopzetten opgesteld. Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen de vervaardigingskosten inclusief de bijgeschreven rente, verminderd met de opbrengsten wegens gerealiseerde verkopen. Bij verwachte verliezen bevat de boekwaarde de bijdrage uit de algemene reserve om de exploitatie sluitend te maken. De tussentijdse winstnemingen worden daarentegen uit de boekwaarde gehaald en zullen via het jaarrekeningsaldo ter bestemming worden aangeboden ten gunste van de algemene reserve.

Algemeen

De lasten en de baten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts dan genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico’s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten/uitkeringen van deelnemingen worden als baten verantwoord op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld door besluit van het desbetreffende bevoegd gezag.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze ook betrekking hebben.

Balans

Vaste activa

Op 10 december 2020 is door de gemeenteraad een nieuwe financiële verordening vastgesteld op basis van artikel 212 van de Gemeentewet. Deze nieuwe verordening is per 1 januari 2020 in werking getreden. Hier zijn de regels opgenomen voor waardering en afschrijving van activa.

Artikel 8. Waardering en afschrijving vaste activa:

1. Materiële vaste activa zijn te onderscheiden in: investeringen met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut.
2. Investeringen in vaste activa worden onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd.
3. Immateriële en materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals in onderstaande tabellen wordt vermeld. In principe wordt lineair afgeschreven op basis van economische levensduur tenzij middels gemotiveerd collegebesluit hiervan wordt afgeweken.
4. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
5. Een saldo voor agio of disagio wordt direct ten laste van de exploitatie gebracht.
6. Immateriële en materiële vaste activa met een verkrijgingsprijs van minder dan of gelijk aan € 25.000,- worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.
7. De afschrijving start op 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het actief in gebruik genomen wordt dan wel verworven wordt.

Immateriële vaste activa	Max afschrijvingstermijn (in jaren)
Bijdrage aan activa in eigendom van derden (art. 61 en 64 BBV)	Max gelijk aan de afschr. termijn van de activa in eigendom
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling (voorwaarden activatie art. 60 en 64 BBV).	5
Kosten voor het afsluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0 jaren (kosten worden direct t.l.v. exploitatie gebracht)

Materiële vaste activa met economisch nut	Max afschrijvingstermijn (in jaren)
Gronden en terreinen	
Grond/ondergrond	Geen afschrijving
Woonruimten en bedrijfsgebouwen exclusief grond	
Nieuwbouw en uitbreiding (permanent)(steen)	40
Renovatie en verbouwing	25
Nieuwbouw en uitbreiding (semi-permanent c.q. ander materiaal	20
Woonwagens	25
Begraafplaats	
Begraafplaatsen	40
Machines, apparaten en installaties	
CV installaties	15

Materiële vaste activa met economisch nut	Max afschrijvingstermijn (in jaren)
Beveiligingssystemen	15
Overige technische installaties	15
Overige materiële vaste activa	
1e inrichting onderwijsgebouwen	20
Schoolmeubilair en-inventaris	10
Kantoormeubilair- en inventaris	10
Sport	
Sporttoestellen- en materialen	10
Sportterrein, hekwerken en groen van sportvelden	25
Sportterrein, gras en drainage van sportvelden	20
Kunstgrassportvelden toplaag	11
Kunstgrassportvelden fundering	33
Afvalverwijdering	
Huiscontainers	20
Riolering	
Rioolleidingen en levensduur verlengende renovaties	80
Elektromechanische installaties	20
Vervoermiddelen	
Zware vervoersmiddelen (overig)	10
Lichte vervoersmiddelen (overig)	8
Groot materieel openbare werken	15
Gladheidsbestrijdingsmiddelen	15
Automatisering	
Computerapplicaties c.q. software	3
Automatisering (hardware)	4

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Max afschrijvingstermijn (in jaren)
Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen	
Eerste aanleg wegen	30
Wegen (herbestraten, reconstructie, verkeersmaatregelen)	30
Openbare verlichting: masten	50
Openbare verlichting: armaturen	25
Verkeersinstallaties: masten en toebehoren	50
Verkeersinstallaties: Armaturen en regelapparatuur	25
Borden en bewegwijzering	10
Tunnels en viaducten	40
Parkeren	
Parkeervoorzieningen	20
Bruggen	
Bruggen	50
Openbaar groen en recreatie	
Groenvoorzieningen: bomen	40
Groenvoorzieningen: groen en plantsoenen	20

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Max afschrijvingstermijn (in jaren)
Groenvoorzieningen: banken	15
Speeltoestellen	15

De genoemde termijnen zijn maximale afschrijvingstermijnen. Hiervan kan indien de situatie hierom vraagt naar beneden worden afgeweken.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs (en overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend), verminderd net de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van deze geactiveerde kosten start in het jaar dat het materiële vaste actief in gebruik is genomen. Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden niet geactiveerd, tenzij de raad anders besluit.

Materiële vaste activa

Investeringen met economisch nut, investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs en overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

In erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde die bij de eerste uitgifte als basis is genomen voor de erfpachtcanon.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen uitstaande gelden zijn gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs en overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Deelname in het aandelenkapitaal van NV’s, de post kapitaalverstrekking aan deelnemingen, is gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van die aandelen. Indien de waarde van deze aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraad onderhanden werk, betreffende de bouwgronden in exploitatie, wordt opgenomen tegen de boekwaarde.

De voorraden waardepapieren worden opgenomen tegen vervaardigingsprijs en overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs en overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Liquide middelen en overlopende posten

De liquide middelen en overlopende posten worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs en overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting.

Uitzonderingen daarop zijn de voorzieningen die gewaardeerd zijn op contante waarde, namelijk “pensioen wethouders” en “onderhoud rioleringen”. De voorzieningen voor groot onderhoud voor gebouwen zijn gebaseerd op meerjarige beheerplannen van het uit te voeren groot onderhoud aan een deel van de kapitaalgoederen. In betreffende paragraaf wordt hierop een nadere toelichting gegeven.

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten.

Vaste schulden

De vaste schulden, met een rentetypische looptijd van langer dan één jaar, worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de betaalde aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Buiten de telling van het totaalbedrag van de balans is opgenomen het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten en garantstellingen per ultimo.

Daarnaast wordt in de toelichting ook nog aangegeven of er nog langlopende verplichtingen zijn, waaronder lease.

Balanstoelichting

De mutaties op activa en passiva worden in de balanstoelichting in de volgende categorieën uitgesplitst:

Investeringen

Een vermeerdering op de activa, er worden kosten gemaakt, waardoor de boekwaarde stijgt.

Desinvesteringen

Een vermindering op het activum, waardoor de boekwaarde daalt. Wanneer een grond wordt ingebracht in het grondbedrijf vindt er een opbrengst plaats op het krediet, wat wordt verantwoord onder desinvesteringen. Ook wanneer een grond wordt verkocht aan een derde wordt het activum tot nihil afgeboekt en verantwoord als desinvestering.

Afschrijvingen

Onder de afschrijvingen worden de reguliere afschrijvingen (op basis van afschrijvingsduur) verantwoord, alsmede de afschrijvingen in één keer waarbij er een dekking uit een reserve of een voorzien aanwezig is.

Bijdragen van derden

Wanneer een activa/investering een subsidie of een bijdrage ontvangt die direct verband houdt met deze investering.

Afwaarderingen

Bij een afwaardering krijgt het activa een lagere boekwaarde. Dit kan zijn wanneer het activum wordt afgewaardeerd naar marktwaarde, wanneer het activum versneld wordt afgeschreven in verband met een vervangingsinvestering en wanneer een activum tot nihil wordt afgeschreven met een dekking vanuit de algemene dienst, bijvoorbeeld uit opbrengsten als leges.

Aflossingen

Dit betreft de afschrijving/vermindering op leningen aan geldverstrekkers.

Toelichting op de balans

De bedragen die zijn benoemd in de tabellen in de toelichting op de balans dienen met € 1.000,- vermenigvuldigd te worden.

Bij een eerste vergelijkende blik tussen de 2 verschillende jaren van de balans vallen de consequenties van het overnemen van Heesch West door de Gemeenschappelijke regeling in 2022, het meest in het oog. Bij diverse posten wordt dat benoemd.

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

IVA	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaarde-ringen	Boek-waarde 31-12-2022
Kosten sluiten geldleningen/disagio	0	0	0	0	0	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling (gedeelte voorbereidingskosten BIE's)	62	0	0	0	0	0	330
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**62**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**330**

Het BBV benoemt dat er pas sprake is van een Bouwgrond in Exploitatie (BIE), wanneer de eerste exploitatieopzet is opgesteld en vastgesteld. Wel kan ook vooraf besloten worden tot de uitgave van voorbereidingskosten voor deze complexen. Artikel 34 onderdeel b van het BBV schrijft daarbij voor dat de boekwaarde van deze complexen dan moeten worden verantwoord onder Immateriële vaste activa als kosten voor onderzoek en ontwikkeling. Hierbij zijn drie voorwaarden van belang:

- de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wet Ruimtelijke Ordening en Besluit Ruimtelijke ordening;
- de kosten mogen maximaal voor vijf jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa, alvorens deze hebben geleid tot een actieve BIE;
- Er dient bestuurlijke instemming te zijn.

Aan al deze voorwaarden wordt voldaan. Het college heeft gedurende 2022 goedkeuring gegeven voor het maken van voorbereidingskosten op een negental complexen. De boekwaarde per 31 december 2022 hiervan bedraagt € 329.642,- en wordt onder deze balanspost verantwoord.

Projecten met in 2022 werkelijke bestedingen van meer dan € 50.000,- zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Actief-nummer	Investering nummer	Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling					
9704012	9704012	DU Rijk - Klimaatmiddelen 135/22	172	58	58
9801006-11	9801006-11	OW - Omgevingsvisie	909	690	813

De lasten van de twee kredieten die in bovenstaande tabel zijn opgenomen worden allen in het geheel gedekt uit de reserve nog nader te bestemmen.

Materiële vaste activa

De balanspost materiële vaste activa bestaat uit drie onderdelen:

MVA onderdelen	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden in erfpacht	379	379
Overige investeringen met economisch nut	38.999	68.317
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut	12.854	11.416
Totaal	**52.232**	**80.112**

MVA Economisch nut	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaarde-ringen	Boek-waarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	36.024	494	30.079	542			5.897
Woonruimten	6			3			3
Bedrijfsgebouwen	28.888	2.054	17	1.295			29.630
Grond, weg en waterbouwkundige werken	0	425	11				414
Vervoermiddelen	249			37			212
Machines, apparaten en installaties	507			86			421
Overige materiële vaste activa	2.368	150	6	330			2.182
Investeringen met economisch nut met heffing	655	262	262	36			619
Afronding	-1	1					
Totaal	**68.696**	**3.386**	**30.375**	**2.329**			**39.378**

**) De in erfpacht uitgegeven gronden zijn in het bovenstaande overzicht onderdeel van de post gronden en terreinen. Van de in erfpacht uitgegeven gronden kan het volgende overzicht worden gegeven:*

In erfpacht uitgegeven gronden		Boekwaarde 31-12-2022
210011	Golfsport Nistelrode	304.787,84
210060	Sportpark Balledonk	16.526,77
210078	Grond camping Heeswijk-Dinther	22.593,49
210079	Grond camping Heeswijk-Dinther	35.065,73

In erfpacht uitgegeven gronden	Boekwaarde 31-12-2022
Totaal	**378.973,33**

Van de boekwaarden van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut kan het volgende overzicht worden gegeven:

MVA Maatschappelijk nut	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinvesterin gen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaarde-ringen	Boek-waarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	0						
Bedrijfsgebouwen	0						
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	11.391	2.298	571	283			12.835
Machines, apparaten en installaties	0						
Overige materiële vaste activa	25			6			19
Totaal	**11.416**	**2.298**	**571**	**289**			**12.854**

In het onderstaande overzicht zijn de belangrijkste investeringen vermeld die zijn gedaan in 2022 onder de materiële vaste activa met maatschappelijk nut. Hierin zijn bedragen opgenomen vanaf een investeringsbedrag van € 50.000,-.

Actiefnummer	Investe-ring nummer	Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Grond,- weg en waterbouw					
9201006	9201006	Traverse Heeswijk-Dinther	3.062	537	1.573
9201013	9201013	Aanleg Fietstunnel Weijen-Nistelrode	1.775	916	1.763
9201020	9201020	Verduurzaming OV 2020 armaturen	544	105	544
9201021	9201021	Herinrichting Kerkstraat Vorstenbosch	598	499	520
9201026	9201026	Herstellen/vervangen Brugleuningen	159	70	94

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

FVA	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-ving/ aflossing	Bijdragen van derden	Afwaarde-ringen	Boek-waarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	55						55
Leningen aan woningbouwcoöperaties	1.447		65				1.381
Overige langlopende leningen	1.130	369	11	51			1.437

FVA	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-ving/ aflossing	Bijdragen van derden	Afwaarde-ringen	Boek-waarde 31-12-2022
Overige uitzettingen looptijd > 1 jaar	145		11				134
Totaal	**2.777**	**369**	**87**	**51**			**3.007**

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De portefeuille bestaat alleen uit aandelen BNGbank en aandelen BrabantWater.

Leningen aan woningbouwcoöperaties

Dit betreffen de reguliere aflossingen van de door verstrekte geldleningen aan de woningbouw.

Overige langlopende leningen

Dit zijn de langlopende geldleningen u/g (uitgezette gelden) zoals deze op de staat van investeringen staan onder de balanspost 47. Er is hierbij aansluiting met de gegevens zoals die in de rekening-courant met de SVN (Stichting Volkshuisvestingfonds Nederland) voorkomen. De SVN rekening-couranten hebben in 2022 een investering van € 369.012,- en een desinvestering van € 62.947,-. Deze hebben betrekking op de toename en afname van de rekening-couranten met SVN.

Overige uitzettingen > 1 jaar

Deze post bestaat uit een SVN lening voor verduurzaming sportaccommodaties.

Vlottende activa

Voorraden

De balanspost voorraden bestaat uit twee onderdelen:

Voorraden onderdelen	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021
Onderhanden werk	5.314	7.807
Gereed product en handelsgoederen	11	15
Totaal	**5.325**	**7.822**

De post onderhanden werk betreft de bouwgronden in exploitatie. Dit zijn de grondexploitaties die wij in eigen beheer uitvoeren. Van deze grondexploitaties wordt in de onderstaande tabel het verloop van 2022 weergegeven. Hierin staan zowel de complexen voor woningbouw als bedrijventerreinen. Voor verdere informatie over de bouwgrondexploitatie wordt verwezen naar paragraaf G van deze jaarrekening.

Grondexploitaties woningbouw + bedrijventerreinen	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Inkom-sten	Winst neming	Directe verlies-neming	Boek-waarde 31-12-2022	Nog te maken kosten	Nog te verwachte opbrengst	Verwacht eind-resultaat
15 De Hoef II	-130	59		71		-			-

Grondexploitaties woningbouw + bedrijventerreinen	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Inkom-sten	Winst neming	Directe verlies-neming	Boek-waarde 31-12-2022	Nog te maken kosten	Nog te verwachte opbrengst	Verwacht eind-resultaat
18 Bergakkers	-1.297	155	-73	68		-1.147	750	-46	-443
26 Zwarte Molen	1.356	462			125	1.693	2.463	-5.433	-1.277
35 De Erven	5.321	1.914	-6.593	1.018		1.660	7.656	-11.707	-2.391
36 Molenhoeven/ Hanenberg	-163	127		36					
39 Rodenburg	-15	113			15	83	254	-535	-198
53 Heeswijkse Akkers	1.697	205				1.902	3.296	-5.642	-444
54 Eggerlaan	-116	107		9		-			-
94 Hildebrandstraat	-314	277		37		-			-
100 Mgr vd Hurklaan	-93	68		25		-			-
102 Schaapsdijk	931	224	-192	33		996	742	-2.461	-723
103 CPO Balledonk	-434	289		145		-			-
104 Hanenbergsestraat	12	873				885	1.672	-2.557	-
112 Oude Torenweg		14			86	-72	177	-105	-
300 Retsel II	1.051	33	-1.299	28		-187	184		-3
999 Afgesloten complexen	-	-499				-499	499		-
Totaal	**7.806**	**4.421**	**-8.157**	**1.470**	**226**	**5.314**	**17.693**	**-28.486**	**-5.479**

Op basis van de gerealiseerde verhouding van de voortgang kosten/opbrengsten, is gekomen tot bepaling van de tussentijdse winstneming volgens de POC-methode. Bij afsluiting van complexen wordt het resultaat (positief of negatief) genomen. Daarnaast worden eventuele tussentijdse verliezen direct genomen. De winst voor 2022 komt op € 1,2 miljoen uit.

Overzicht bouwgronden in exploitatie (woningbouw en bedrijventerreinen		
Boekwaarde complexen met exploitatieopzet op eindwaarde	€	5.314.000
Nog te maken kosten	€	17.693.000
Nog te verwachten opbrengst	€	28.486.000
Verwacht eindresultaat (positief)	**€**	**5.479.000**

Particuliere complexen

Particuliere complexen	Boekwaarde 31-12-2021	Van overlopende activa	Van overlopende passiva	Boekwaarde per 1-1-2021
Particuliere complexen	0	825	-355	470

Particuliere complexen	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Inkomsten	Winst uitname	Directe verliesneming	Saldo per 31-12-2022
Particuliere complexen	470	743	615	27	27	598

Particuliere complexen	Saldo 31-12-2022	Naar overlopende activa	Naar overlopende passiva	Boekwaarde per 31-12-2022
Particuliere complexen	598	1.180	-582	0

- De particuliere complexen (met overeenkomst) waarvoor al een bijdrage is ontvangen, maar de kosten nog niet of gedeeltelijk zijn gemaakt, vallen onder overlopende passiva (vooruitontvangen post) en worden daar specifiek toegelicht.
- De particuliere complexen waarvoor al kosten zijn gemaakt, maar de bijdrage nog niet is ontvangen, vallen onder de overlopende activa (nog te ontvangen post) en worden daar specifiek toegelicht. Wanneer er in dit geval nog geen overeenkomst of exploitatieplan is opgesteld, mogen deze onder voorwaarden worden opgenomen onder de overlopende activa.

Onder gereed product en handelsgoederen behoren de voorraden waardepapieren vanuit burgerzaken. Dit zijn de eigen verklaringen, gehandicaptenparkeerkaarten en trouwboekjes.

Uitzettingen korter dan één jaar

Uitzettingen korter dan één jaar	Boekwaarde 31-12-2022	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2022	Gecorrigeerd saldo 31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	6.376	0	6.376	6.543
Rek-courant met niet financiële instellingen	1.792	0	1.792	2.098
Overige vorderingen	3.180	2.160	1.020	1.040
Uitzettingen in rijks schatkist	26.857	0	26.857	15.077
Totaal				**24.758**

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit vorderingen op ministeries (onder andere btw-compensatiefonds), rijk, provincie, gemeenten en overige samenwerkingsverbanden.

Vorderingen op openbare lichamen	2022	2021
BTW/BCF vorderingen	4.798	4.810
Gemeenten	2	534
Provincie	0	50
Waterschap	10	4
Belastingdienst	67	100
Gemeenschappelijke regelingen	742	731
Ministerie	757	315
Afronding		-1
Totaal	**6.376**	**6.543**

Van de overige vorderingen kan het volgende overzicht worden gegeven:

Overige vorderingen	2022	2021
Diverse debiteuren	715	309
Debiteuren soza	297	295
Belastingdebiteuren	0	424
Overige kleine posten	8	12
Totaal	**1.020**	**1.040**

Vorderingen van debiteuren die oninbaar zijn, worden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Voor dubieuze debiteuren worden voorzieningen getroffen. Deze voorziening is voor de dekking van oninbaarheid van openstaande debiteuren. Het betreft een inschatting van het risico dat de betaling door de debiteur niet meer plaatsvindt.

Voor debiteuren sociale zaken is een voorziening (9803) getroffen ter hoogte van € 313.795,33,-. Voor overige debiteuren is een voorziening (9806) getroffen van € 1.846.488,40,-.

Uitzettingen in rijks schatkist

Gemeenten zijn verplicht om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist bij het rijk. De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting; maatgevend voor de omvang van de begroting is het begrotingstotaal zoals dat ook gebruikt wordt voor bijvoorbeeld het berekenen van de kasgeldlimiet. De drempel is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen.

Voor de berekening van de benutting van het drempelbedrag is onderstaande berekening van kracht. Uit de regel “ruimte onder het drempelbedrag” vloeit voor dat Bernheze het drempelbedrag in 2022 niet heeft overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (x € 1.000,-)					
1	Drempelbedrag				1.832
		1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
2	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten ’s rijks schatkist aangehouden middelen	499	393	473	509
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.333	1.346	1.435	1.470
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1)	Berekening drempelbedrag				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	91.590	91.590	91.590	91.590
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	91.590	91.590	91.590	91.590
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-	-	-	-
(1)	(4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln	1.832	1.832	1.832	1.832
(2)	Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten ’s rijks schatkist aangehouden middelen	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
(5a)	Som van de per dag buiten ’s rijks schatkist aangehouden middelen	44.911	44.205	36.480	33.248
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten ’s rijks schatkist aangehouden middelen	499	486	397	361

Het saldo van de uitzettingen in rijks schatkist per 31 december 2022 voor Gemeente Bernheze per bedraagt € 26.856.726,-.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen kan als volgt worden gespecificeerd:

Liquide middelen	2022	2021
Diverse kassen	8	2
Diverse rekeningen BNG Bank	165	401
Rabobank	6	76
Totaal	**179**	**479**

Het saldo van de gezamenlijke BNG-bank-rekeningen bedraagt € 164.671,-. Met de BNG-bank is een kredietarrangement overeengekomen van € 500.000,-. Voor de Rabobank geldt een kredietlimiet van € 50.000,-.

Overlopende activa

De overlopende activa kan als volgt worden weergegeven:

Overlopende activa	2022	2021
Vooruitbetaalde bedragen	443	631
Nog te ontvangen bedragen	1.046	488
Overige nog te ontvangen bedragen (verhaalbare kosten vanuit particuliere complexen) *	1.179	824
Te ontvangen voorschotten overheid NL/Europees	3.153	2.242
Afronding		1
Totaal	**5.821**	**4.186**

** Dit zijn de particuliere grondexploitaties, waarvoor wij al kosten hebben gemaakt, maar de bijdrage nog niet of gedeeltelijk is ontvangen. Kortom, de bijdrage is "nog te ontvangen"/de gemaakte kosten zijn verhaalbaar.*

De in de balans opgenomen nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Te ontvangen voorschotten overheid NL/EU	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2022
Europese Unie				
EU, Interreg subsidie m.b.t. I-qua	63		63	
Rijk				
SVB PGB begeleiding en jeugdzorg	33		33	
CAK eigen bijdragen	8	10	8	10
Algemene uitkering gemeentefonds	132	6	132	6
Restitutie TOZO 2021		6		6
Spuk opvang Oekraine		508		508
Gemeenten:				
Meierijstad afrekening programmakosten 2021	214	76	214	76
Den Bosch, Doorberekening kosten LTA	10		10	
Den Bosch, afrekening uitvoeringskosten Jeugzorg	20	263	20	263
Brandweer Noord-brabant		18		18

Te ontvangen voorschotten overheid NL/EU	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2022
Diversen	1		1	
Gemeenschappelijke regelingen				
Afrekening Diftar	1.201	1357	1201	1.357
BSOB, diverse belastingen (incl. toeristenbelasting)	534	294	534	294
Afrekening kazerne	15		15	
ODBN, Afrekening 2021 Basis en verzoektaken	10	257	10	257
Werkvoorzieningschap		99		99
Diversen				
Cc de Pas		15		15
Provincie bijdrage RvR		241		241
Diversen	1	3	1	3
Totaal	**2.242**	**3.153**	**2.242**	**3.153**

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Van de balanspost eigen vermogen kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2022	2021
Algemene reserves		
Algemene weerstandsreserve	5.239	7.386
Algemene reserve vrij besteedbaar	22.631	20.126
Bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserves met egalisatiefunctie	16.111	13.535
Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten	3.166	859
Overige bestemmingsreserves	1.710	2.146
Afronding	1	0
Subtotaal	**48.858**	**44.052**
Gerealiseerd resultaat algemene dienst	6.170	3.802
Totaal	**55.028**	**47.854**

Van de mutaties in de reserves over 2022 wordt het volgende overzicht gegeven:

	Saldo 01-01-22	Toevoeging via resultaat-bestemming	Onttrekking via resultaat-bestemming	Bestemming resultaat 2021	Vermindering ter dekking afschrijving	Saldo 31-12-22
Algemene reserves						
9001 algemene weerstandsreserve	7.386	0	2.147	0	0	5.239
9003 Nog nader te bestemmen	23.928	9.901	3.720	1.307	0	28.802
Subtotaal	**31.314**	**9.901**	**5.867**	**1.307**	**0**	**34.041**

	Saldo 01-01-22	Toevoeging via resultaat-bestemming	Onttrekking via resultaat-bestemming	Bestemming resultaat 2021	Vermindering ter dekking afschrijving	Saldo 31-12-22
Bestemmingsreserves met egalisatiefunctie						
9481 Reserve transities	11.592	3.189	572	221	0	13.988
9504 Reserve opleidingskosten	473	87	0	0	0	560
9512 Reserve afvalstoffenheffing	1.226	0	158	0	0	1.068
9513 Reserve riool	0	128	0	0	0	128
9514 Reserve personele aangelegenheden	44	123	0	0	0	167
9517 Reserve egalisatiekosten kunst	200	0	0	0	0	200
Subtotaal	**13.535**	**3.527**	**730**	**221**	**0**	**16.111**
Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten						
9462 Reserve uitbreiding/vernieuwing sporthal de hoef	208	0	0	0	22	186
9485 Res. Ondergrondse afvalberging	69	0	0	0	10	59
9487 Reserve Bouw gemeentewerf	315	0	0	0	32	283
9489 Reserve accommodatie Pr Irene	26	0	0	0	4	22
9498 Reserve aanpassing huisvesting	37	0	0	0	9	28
9503 Reserve kapitaallasten aan-passingen en VRI Cereslaan	66	0	0	0	9	57
9507 Reserve kapitaallasten de Kanz	75	0	0	0	5	70
9510 Reserve hypot. geldlening de Stuik	64	0	0	0	6	58
9520 Reserve afschrijving KV Altior	0	114	0	0	0	114
9521 Reserve afschrijving KV prinses Irene	0	99	0	0	0	99
9522 Reserve afschrijving aanpassing werkruimten	0	100	0	0	0	100
9523 Reserve afschrijving akoestiek ‘t Vijfeiken	0	37	0	0	0	37
9524 Reserve afschrijving vervanging toplaag kunstgrasveld HVCH	0	358	0	0	0	358
9525 Reserve afschrijving Traverse 3e fase	0	1.500	0	0	0	1.500
9526 Reserve huisvesting de Misse	0	34	0	0	0	34
9527 Reserve afschrijving verduurzaming OV 2022	0	62	0	0	0	62
9528 Reserve afschrijving		100	0	0	0	100
Aansluiting ivm afrondingen	-1	0	0	0	0	-1
Subtotaal	**859**	**2.404**	**0**	**0**	**97**	**3.166**
Overige bestemmingsreserves						

	Saldo 01-01-22	Toevoeging via resultaat-bestemming	Onttrekking via resultaat-bestemming	Bestemming resultaat 2021	Vermindering ter dekking afschrijving	Saldo 31-12-22
9471 Volkshuisvesting	20	0	0	0	0	20
9477 Uitv progr reconstr agrar sector	332	0	0	25	0	307
9493 Reserve parkeerbeleid	8	0	0	0	0	8
9500 Reserve maatschappelijk ondersteuningsfonds	130	0	4	0	0	126
9506 Reserve landschapskwaliteits-verbetering	419	68	0	0	0	487
9518 Reserve ICT in eigen beheer	438	0	75	0	0	363
9519 Reserve exploitatie 2020-2023	800	0	400	0	0	400
Aansluiting ivm afrondingen	-1	0	0	0	0	-1
Subtotaal	**2.146**	**68**	**479**	**25**	**0**	**1.710**
Aansluiting op afrondingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**
Totaal	**47.854**	**15.900**	**7.076**	**1.553**	**97**	**55.028**
Aansluiting op resultaat	-3.802					-6.170
	44.052					**48.858**

Algemene reserves

Algemene weerstandsreserve (9001)

Deze reserve heeft als functie het bieden van weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's van de gemeente. De omvang wordt bepaald aan de hand van jaarlijkse risicoanalyses. Een wijziging van de omvang vindt plaats, door onttrekking uit of storting naar, de algemene reserve vrij besteedbaar (reserve nog nader te bestemmen). De omvang van de algemene weerstandsreserve is per ultimo 2022 € 5.238.667,-. Als gevolg van de berekening van de weerstandsreserve (zie paragraaf B) heeft in 2022 een onttrekking plaatsgevonden, waarbij € 2.147.199,- is overgeheveld naar de algemene reserve vrij besteedbaar.

Saldo per 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2022
7.385.866	0	2.147.199	5.238.667

Algemene reserve vrij besteedbaar (9003)

Dit betreft de reserve nog nader te bestemmen. Deze reserve wordt gevormd uit de jaarrekeningresultaten. Het inzetten van de reserve is vrij en vooral gericht op het dekken van incidentele uitgaven.

Saldo per 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2022
23.927.919,17	9.901.125,97	5.027.093,97	28.801.951,17

In de nota reserves en voorzieningen is als richtlijn voor de hoogte van deze reserve 10% van het balanstotaal bepaald. Het balanstotaal per 31 december 2022 bedraagt € 102.939.681,-, waardoor de streefwaarde van deze reserve maximaal € 10.293.968,- is. De omvang van de reserve nog nader te bestemmen is per ultimo 2022 € 28.801.951,-. Dit is inclusief het rekeningsaldo 2022.

Hierbij is nog geen rekening gehouden met budgetoverhevelingen of al eerder toegekende oormerken van de raad.

De in 2022 plaatsgevonden mutaties van meer dan € 25.000,- op de reserve nog nader te bestemmen zijn in de onderstaande tabel opgenomen:

	Toevoegingen	Onttrekkingen
Voordelig saldo jaarrekening 2022 (resultaat op algemene dienst)	6.170.493	
Voordelig saldo jaarrekening 2022 (resultaat op bouwgrondexploitatie)	1.244.390	
Onderuitputting afschrijvingen investeringsplan 2021	55.218	
Overschot DVO Maashorst	27.983	
Vorming reserve Traverse HD		1.500.000
Inhuur personeel		362.880
Vorming reserve kunstgrasvelden HVCH		357.500
Taskforce Ruimtelijke Ordening		356.521
Restant TONK gelden		167.000
Omgevingsvisie		159.891
Ontwikkeling competenties		150.000
Projectleider Wildhorst		120.000
Vorming reserve KV Altior		114.099
Vorming reserve Werkruimten		100.000
Vorming reserve nieuwbouw Op Weg		100.000
Vorming reserve KV Prinses Irene		99.436
Combinatie functies		89.469
Startnotitie aanpak huisvesting		71.921
Ontwikkeling DSO		71.782
Externe inhuur buitengebied		63.788
Ontwikkeling omgevingsplan		62.465
Vorming reserve Verduurzaming OV		62.200
Doeluitkering Klimaatmiddelen		57.862
E-HRM system		48.105
Haalbaarheid 4e poot Retsel		39.615
Duurzame energieagenda		38.121
Vorming reserve akoestiek Vijfeiken		36.793
Visie communicatie		35.489
Publiekskoepel Halley		35.000
Part. selectie Wildhorst		35.000
Kopl.groep clientondersteuning		34.089
Uitvoering programma Erfgoedvisie		33.776
Global goals		32.763
Incidentele dotatie GO bruggen		31.750
Uitbreiding griffie		27.109
Culturele activiteiten basisscholen		25.000
Uitvoer plan eenzaamheid		25.000
Leren omgeving		25.000

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn eigen vermogensbestanddelen die voor een specifiek doel zijn aangewezen en waar de raad de mogelijkheid heeft de bestemming hiervan te wijzigen.

De bestemmingsreserves bestaan uit:

1. Bestemmingsreserves met een egalisatiefunctie voor zowel tarieven als kosten;
2. Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten;
3. Overige bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserves met egalisatiefunctie

Er is sprake van een egalisatiereserve als een bestemmingsreserve is ingericht voor het egaliseren van schommelingen in tarieven en kosten. De volgende bestemmingsreserves met egalisatiefunctie zijn per 31 december 2022 aanwezig bij Gemeente Bernheze:

9481 Reserve transities

Deze reserve is in het verleden gevormd ter dekking van de incidentele invoeringskosten Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). In de raadsvergadering van 3 juli 2014 is besloten deze reserve te verbreden tot de reserve transities en deze reserve in te zetten ter egalisatie van de kosten voortvloeiende uit de transitie AWBZ, Jeugdzorg en Participatiewet. Op 28 mei 2015 besloot uw raad het college te mandateren uitgaven te doen ten laste van deze reserve en de beschikking over de reserve te rapporteren via de bestuursrapportage en de jaarrekening. De uitgaven ten laste van deze reserve moeten het gevolg zijn van de drie decentralisaties AWBZ, Jeugdzorg en Participatiewet (onder andere uitvoeringskosten zoals zorg in natura en PGB, personele kosten.

9504 Reserve opleidingskosten

Deze reserve dient ter egalisatie van opleidingskosten van het ambtelijke apparaat. De voeding vindt plaats uit de restantbudgetten opleidingskosten bij de jaarafsluiting.

9512 Reserve afvalstoffenheffing

Het doel van deze reserve is om het afvaltarief en incidentele uitgaven te egaliseren. Een voordelig jaarsaldo vanuit de afvalexploitatie wordt toegevoegd aan de reserve. Wanneer de reserve meer dan € 150.000,- groot is, kan een teruggave plaatsvinden aan de burgers. Naast deze buffer moet echter nog wel rekening worden gehouden met lopende verplichtingen.

9513 Reserve riool

Deze reserve saldeert de lasten en baten binnen de rioolexploitatie. Een voordelig jaarsaldo vanuit de rioolexploitatie wordt toegevoegd aan de reserve en bij een nadelig saldo wordt dit uit de reserve onttrokken ten gunste van de exploitatie.

9514 Reserve personele aangelegenheden

Deze reserve dient voor het dekken van kosten inzake personele aangelegenheden.

9517 Reserve egalisatiekosten kunst

Het doel van deze reserve is om als gemeente actief te zijn en het als taak te zien om beeldende kunst in de openbare ruimte te stimuleren, te realiseren en te onderhouden.

Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten

Er is sprake van een bestemmingsreserve ter dekking van kapitaallasten wanneer deze reserve is gevormd om de kapitaallasten die op onderdelen in de exploitatie drukken geheel of gedeeltelijk te dekken. De volgende bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten zijn per 31 december 2022 aanwezig bij Gemeente Bernheze:

9462 Reserve uitbreiding/vernieuwing sporthal de Hoef

Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten realisatie sporthal Overbeek te Nistelrode.

9485 Reserve ondergrondse afvalberging

Het doel van deze reserve is om de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen van ondergrondse afvalpunten in de kernen te dekken.

9487 Reserve bouw gemeentewerf

De verkoop van grond als gevolg van de bouw brandweerkazerne /gemeentewerf mag op basis van het Besluit Begroten en Verantwoorden niet in mindering worden gebracht op de investering, derhalve is deze gestort in een reserve welke gedurende de afschrijvingstermijn vrijvalt ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten.

9489 Reserve accommodatie Prinses Irene

Het doel van deze reserve is dekking van de kapitaallasten verbonden aan de renteloze lening aan RKSV Prinses Irene. Aan het eind van de looptijd van deze lening is de reserve nihil.

9498 Reserve aanpassing huisvesting

Deze reserve dient per dekking van de kapitaallasten van aanpassingen en voorzieningen in de centrale huisvesting.

9503 Reserve kapitaallasten aanpassing VRI Cereslaan

Deze reserve dient per dekking van de kapitaallasten van de investering VRI Cereslaan.

9507 Reserve kapitaallasten de Kanz

Einde 2013 bedroeg het saldo van de reserve onderwijshuisvesting € 147.702,-. Bij de nieuwbouw van brede school de Kanz in Nistelrode is in 2014 besloten om deze reserve gedeeltelijk in te zetten als dekking van de kapitaallasten.

9510 Reserve hypothecaire geldlening de Stuik

Deze reserve dekt de jaarlijkse subsidie die wordt verstrekt aan het gemeenschapshuis de Stuik. Deze subsidie wordt verstrekt ter vergoeding van de jaarlijkse aflossing van een door de Stuik aangegane hypothecaire geldlening voor de realisatie van het project “Samen onder één dak).

9520 Reserve afschrijving KV Altior

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de vervanging van de toplaag van het kunstgras van KV Altior is via de primitieve begroting 2022 een reserve gevormd.

9521 Reserve afschrijving KV Prinses Irene

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de vervanging van de toplaag van het kunstgras van KV Prinses Irene is via de primitieve begroting 2022 een reserve gevormd.

9522 Reserve afschrijving aanpassen werkruimten

Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de investering van de aanpassing van de werkruimten in het gemeentehuis.

9523 Reserve afschrijving akoestiek 't Vijfeiken

Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de investering verbeteren akoestiek sporthal Vijfeiken.

9524 Reserve afschrijving toplaag kunstgrasveld HVCH

Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de vervanging van de toplaag van het kunstgrasveld van VV HVCH.

9525 Reserve afschrijving Traverse HD 3e fase

Om de uitvoering van fase 3 en de voorbereiding van fase 4 te bekostigen is in 2022 een krediet beschikbaar gesteld. Met de begroting 2022 is besloten ter grootte van dit bedrag een bestemmingsreserve te vormen, ter dekking van de kapitaallasten van deze investering.

9527 Reserve afschrijving verduurzaming OV 2022

Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten op de vervanging en verduurzaming van de openbare verlichting (masten en armaturen).

9528 Reserve afschrijving nieuwbouw/renovatie Op Weg

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Bernheze 2021 – 2025 (IHP) zijn de gewenste ontwikkelingen voor het gebouw van basisschool Op Weg in Vorstenbosch beschreven. De ontwikkelingen uit het IHP zijn vertaald in het investeringsplan. Voor 2022 zijn voor € 100.000,- aan voorbereidingskosten beschikbaar gesteld, waarbij een reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van deze kosten.

Overige bestemmingsreserves

De volgende overige bestemmingsreserves zijn per 31 december 2022 aanwezig bij Gemeente Bernheze:

9471 Reserve volkshuisvesting

Deze reserve dient ter financiering van volkshuisvestingsdoelen. Deze reserve is in 2020 gesaneerd. Er is een bedrag in de reserve gehouden voor een nog laatst lopende verplichting.

9477 Reserve uitvoering reconstructie agrarische sector

Deze reserve dekt de uitgaven van de uitvoering van de reconstructie agrarische sector. Deze reserve loopt tot het programma is afgerond en daarmee de reserve is uitgeput.

9493 Reserve parkeerbeleid

Deze reserve dient ter dekking van de kosten voor de aanleg van parkeervoorzieningen in Bernheze.

9500 Reserve maatschappelijk ondersteuningsfonds

De reserve maatschappelijk ondersteuningsfonds heeft als doel een afgebakende doelgroep, de zogenaamde schrijnende gevallen, individuele noodhulp, een overbruggingsregeling en het versterken en verdiepen van de bestaande aanpak te bieden. Een burger van Bernheze die behoort tot de doelgroep kan een beroep doen op dit fonds als de hulp niet geboden kan worden via bestaande regelingen, onder andere minimabeleid.

9506 Reserve landschapskwaliteitverbetering

Deze reserve is ingesteld om op basis van provinciale richtlijnen uitvoering te geven aan de landschapskwaliteitsverbetering.

9518 Reserve ICT in eigen beheer

In 2018 is de beoogde samenwerking op ICT binnen BLOU beëindigd. Voor de incidentele kosten die het zelfstandig uitvoeren van onze ICT met zich meebrengen is in 2018 een reserve gevormd.

9519 Reserve exploitatie 2020-2023

In de primitieve begroting 2020 is een reserve toegevoegd van € 1,6 miljoen. Deze is bedoeld ter dekking van de exploitatie 2020 tot en met 2023. Dit betekent dat vier jaar lang jaarlijks € 400.000,- vrijvalt ten gunste van de exploitatie.

9526 Reserve huisvesting de Misse

De verhuuropbrengsten van de tweede verdieping boven de Pas zijn toegevoegd aan deze nieuwe reserve. Dit is besloten met vaststelling van de tussentijdse rapportage in 2022. De reserve dient ter dekking van toekomstige afschrijvingslasten en/of incidentele kosten als gevolg van het gebouw.

Voorzieningen

Voor de voorzieningen bestaat een verplichte indeling:

1. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's;
2. Voorzieningen voor het egaliseren van kosten (op basis van plannen);
3. Voorzieningen voor van derden verkregen middelen met specifieke besteding;
4. Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Voor mutaties in de voorzieningen wordt het volgende overzicht gegeven:

Voorzieningen		Saldo 1-1-2022	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2022
Verplichtingen, verliezen en risico's						
9765	Pensioen wethouders	3.757	0	238	77	3.442
9813	Samenwerkingsverband Heesch West	5.242	0	5.242	0	0
9816	Personele verplichtingen	143	0	17	0	126
Subtotaal		**9.142**	**0**	**5.497**	**77**	**3.568**
Egalisatievoorzieningen						
9711	Onderhoud velden sportparken	101	0	0	29	72
9723	Groot onderhoud bruggen	58	42	0	72	29
9731	Molen Nistelrode	93	0	0	7	86
9732	Molen Vorstenbosch	64	8	0	0	72
9735	Kunstwerken	75	7	0	6	77
9736	Achterstallig onderhoud kunstwerken	70	0	0	0	70
9775	Technische voorziening sportparken	153	31	0	53	130
9784	Onderhoud gemeentelijke accommodaties	3.456	416	0	540	3.331
Subtotaal		**4.070**	**504**	**0**	**707**	**3.867**
Van derden verkregen middelen met specifieke besteding						
9611	Onderhoud riolering	4.394	754	0	417	4.731
9810	Bonus begeleid werken	11	0	0	0	11
9817	Degeneratie straatwerk glasvezel	22	0	3	19	0
9819	Begraafplaats 't Loo	632	0	0	19	613
9820	RVR verbetering kwaliteit	350	241	0	32	559
Subtotaal		**5.409**	**995**	**3**	**487**	**5.914**
Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven						
-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal		**18.621**	**1.499**	**5.500**	**1.271**	**13.349**
	Aansluiting i.v.m. afronding	0	1	2	1	-2
Totaal		**18.621**	**1.500**	**5.502**	**1.272**	**13.347**

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

9765 Voorziening pensioen wethouders

Deze voorziening is gevormd ter dekking van de pensioenverplichtingen van de (gewezen) wethouders. De in 2001 gewijzigde Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) maakt het mogelijk dat gewezen wethouders hun pensioen afkopen. Dit kan betekenen dat gemeenten voor onverwacht grote uitgaven komen te staan. Deze voorziening moet gelijk zijn aan de achterliggende betalingsverplichting van pensioenen wethouders. Het niveau van de voorziening wordt jaarlijks aangepast aan de actuariële waarde van de opgebouwde pensioenen.

9803 Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken

Het doel van deze voorziening is om de definitief oninbare bedragen van openstaande debiteuren sociale zaken te dekken. Dit betreffen uitsluitend de debiteuren sociale zaken die open stonden per 1 januari 2008 (overgangsdatum uitbesteding sociale zaken naar ISD optimisd).

9806 Voorziening dubieuze debiteuren

Deze voorziening dekt de definitief oninbare bedragen. De omvang wordt bepaald vanuit een inschatting van het risico dat een betaling door de debiteur niet meer plaats zal gaan vinden.

9813 Voorziening samenwerkingsverband Heesch West

De voorziening Heesch West is vrijgevallen bij de overname van de boekwaarde door de Gemeenschappelijke Regeling Heesch West, waarbij ook deze voorziening onderdeel uitmaakte.

9816 Voorziening personele verplichtingen

Deze voorziening is bedoeld voor onderliggende contracten en verplichtingen voor personele aangelegenheden.

Voorzieningen voor het egaliseren van kosten (op basis van plannen)

9711 Voorziening onderhoud velden sportparken

Het doel van deze voorziening is om de kosten voor het groot onderhoud van velden van de sportparken te egaliseren. Dit is gebaseerd op basis van het onderhoudsplan buitensportvelden.

9723 Voorziening onderhoud bruggen

Het doel van deze voorziening is om de kosten voor het onderhoud van bruggen te egaliseren. Dit is gebaseerd op basis van het beleidsplan bruggen.

9731 Voorziening molen Nistelrode

Deze voorziening voorziet in de dekking van de kosten voor het onderhoud aan de molen Nistelrode. Dit is gebaseerd op basis van een meerjarig onderhoudsplan.

9732 Voorziening Molen Vorstenbosch

Deze voorziening voorziet in de dekking van de kosten voor het onderhoud aan de molen Vorstenbosch. Dit is gebaseerd op basis van een meerjarig onderhoudsplan.

9735 Voorziening kunstwerken

Het doel van deze voorziening is om de kosten van het meerjarig onderhoud aan kunstwerken te egaliseren en te dekken. Dit is gebaseerd op basis van een meerjarig onderhoudsplan.

9736 Achterstallig onderhoud kunstwerken

Op basis van de Notitie Materiële Vaste Activa van de commissie BBV dient voor achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening te worden gevormd.

9775 Voorziening technische voorziening sportparken

Het doel van deze voorziening is om de kosten van planmatig onderhoud aan de technische voorzieningen van sportparken te egaliseren en te dekken. Dit is gebaseerd op basis van een meerjarig onderhoudsplan.

9784 Voorziening onderhoud gemeentelijke accommodaties

Het doel van deze voorziening is om de kosten van planmatig onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties te egaliseren en te dekken. Dit is gebaseerd op basis van een meerjarig onderhoudsplan.

Voorzieningen voor van derden verkregen middelen met een specifieke besteding

9611 Voorziening onderhoud riolering

De kapitaaluitgaven van het onderhoud van de riolering alsmede de toekomstige vervangingsinvesteringen zijn onderdeel van het tarief. Voor dat deel van de verkregen middelen geldt een specifieke besteding en wordt een voorziening gevormd.

9810 Voorziening bonus begeleid werken

Met deze voorziening worden de opleidingskosten gedekt van de werkplekken voor IBN-gedetacheerden (begeleid werken).

9817 Voorziening degeneratie straatwerk glasvezel

Deze voorziening voorziet in de dekking van de kosten van herstelwerkzaamheden van verharding in de openbare ruimte die zijn ontstaan door de aanlegging van het glasvezelnetwerk. Hiervoor is een eenmalige bijdrage ontvangen gebaseerd op basis van normen. De werkzaamheden zijn afgerond. Eind 2022 is het resterende saldo van deze voorziening vrijgevallen.

9819 Voorziening begraafplaats ’t Loo

Deze voorziening voorziet in de dekking van de toekomstige kosten van deze begraafplaats. De omvang van deze voorziening wordt jaarlijks getoetst door middel van een exploitatieopzet voor de komende 20 jaar.

9820 RVR verbetering kwaliteit buitengebied

Met de provincie hebben wij een overeenkomst gesloten en middelen ontvangen in verband met de realisatie van ruimte-voorruimte-woningen in het buitengebied. Hier mogen wij kosten mee dekken voor de verdere ontwikkeling van het buitengebied. We hebben de verplichting dit binnen twee jaar te realiseren.

Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing kan worden geheven

Momenteel zijn er geen voorzieningen aanwezig die vallen onder deze indeling.

Vaste schulden, looptijd > 1 jaar

De vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar zijn onderverdeeld in de volgende onderdelen:
- obligatieleningen
- onderhandse leningen
- door derden belegde gelden
- waarborgsommen

Hiervan kan het volgende overzicht worden gegeven:

Vaste schulden, looptijd > 1 jaar	Saldo 1-1-2022	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2022
Obligatieleningen	0	0	0	0
Onderhandse leningen	44.780	0	25.898	18.882
Door derden belegde gelden	0	0	0	0
Waarborgsommen	57	92	11	138
Totaal	**44.837**	**92**	**25.909**	**19.020**

Voor een overzicht van de onderhandse leningen wordt verwezen naar het overzicht geldleningen, zoals opgenomen in het bijlagenboek. Dit betreft onder andere een viertal geldleningen van de Nederlandse Waterschapsbank die integraal zijn doorverstrekt aan de woningbouwvereniging De Kleine Meierij. De rentelast van deze leningen in 2022 bedragen € 77.079,-.

De rentelast van de eigen leningen bedraagt in 2022 € 398.203,-. Er is in 2022 geen nieuwe lening afgesloten met een looptijd > 1 jaar.

De waarborgsommen bestaan uit waarborgsommen, waarborgsommen met betrekking tot planschade, inschrijvingen voor bouwkavels en drempelbedragen voor de aanvragen op planschade.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn de volgende posten opgenomen:

Vlottende passiva	2022	2021
Netto vlottende schulden, < 1 jaar	5.263	3.881
Overlopende passiva	10.281	5.003
Totaal	**15.544**	**8.884**

Netto vlottende schulden, < 1 jaar

De netto vlottende schulden, korter dan één jaar zijn onderverdeeld in de volgende onderdelen:
- kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen
- kasgeldleningen
- banksaldi

- overige schulden (onder andere crediteuren)

Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen

In 2022 waren er geen door de gemeente afgesloten kasgeldleningen, aangegaan bij openbare lichamen, aanwezig.

Kasgeldleningen

In 2022 heeft Gemeente Bernheze een kasgeldlening afgesloten voor de voorfinanciering van Heesch West. Deze werd afgelost toen de Gemeenschappelijke regeling Heesch West de boekwaarde van onze investering overnam. Ultimo 2022 waren er geen door de gemeente afgesloten kasgeldleningen aanwezig.

Banksaldi

Per ultimo hadden alle bankrekeningen een tegoed in rekening-courant.

Overige schulden

Van de overige schulden kan het volgende overzicht worden gegeven:

Overige schulden	2022	2021
Crediteuren	4.138	3.247
Crediteuren sociale zaken	134	170
Betalingen via WVG	990	446
Diverse kleine posten	2	19
Afronding	0	-1
Totaal	**5.264**	**3.881**

Overlopende passiva

De samenstelling van de post overlopende activa is als volgt:

Overlopende passiva	2022	2021
Vooruitontvangen	15	7
Europese/Nederlandse voorschotbedragen	3.433	1.537
Overige vooruitontvangen bedragen (vanuit particuliere complexen *)	582	355
Nog te betalen	6.251	3.103
Afronding		1
Totaal	**10.281**	**5.003**

** Het BBV schrijft voor dat de vooruitontvangen bijdragen vanuit de particuliere grondexploitaties afzonderlijk benoemt in de tabel van de overlopende passiva op de balans. Dit zijn de particuliere grondexploitaties, waarvoor wij al een bijdrage hebben ontvangen, maar de kosten nog geheel of gedeeltelijk gemaakt moeten worden. Kortom, de bijdrage is "vooruitontvangen".*

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Europese/NL voorschotbedragen	Saldo 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
RES subsidie	378	0	36	342

Europese/NL voorschotbedragen	Saldo 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
Provincie, subsidie snelfietsroute F50	430	0	430	0
Ministerie, RRE subsidie	93	0	93	0
Ministerie, Subsidie geluidsanering	92	0	8	84
Ministerie, SPUK ventilatie Bernrode	327	0	0	327
Ministerie, SPUK VUO 2021	84	0	84	0
Ministerie, SPUK CTB 2021	28	0	28	0
Ministerie, SPUK toeslagenaffaire 2021	7	0	7	0
Ministerie, EAW subsidie	21	0	0	21
Ministerie, lokaal sportakkoord	78	0	42	36
Ministerie, SPUK CTB 2022	0	109	0	109
Ministerie, SPUK aanpak energiearmoede	0	467	0	467
Ministerie, SPUK onderwijsvertragingen	0	86	0	86
Ministerie, subsidie verkeersmaatregelen	0	225	0	225
Ministerie, SPUK onderwijsroute	0	27	0	27
Ministerie, SPUK RHA	0	168	0	168
Waterschap, afrekening perceel	0	9	0	9
Ministerie, subsidie woningbouwimpl	0	1.145	0	1.145
Ministerie, subsidie varkenshouderijen	0	193	0	193
Ministerie, SPUK Wet inburgering	0	131	0	131
Provincie, Stimulering woninfbouw NB	0	64	0	64
Afronding	-1	0	0	-1
Totaal	**1.537**	**2.624**	**728**	**3.433**

Waarborgen en garanties

Door de gemeente kunnen garanties worden gegeven met betrekking tot betaling van rente en aflossing van bepaalde geldleningen, aangegaan door woningbouwstichtingen, gesubsidieerde instellingen, gezondheidsinstellingen, verenigingen en stichtingen voor de financiering van hun investeringen.

Er worden nog slechts garanties gegeven afgegeven aan instellingen waarvoor het WFZ (waarborgfonds zorginstellingen) of het WSW (waarborgfonds sociale woningbouw) van toepassing is. Onder de verenigingen is slechts nog één lening opgenomen.

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen en natuurlijke personen en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening worden weergegeven:

Waarborgen en garanties	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin dienstjaar	Restant einde dienstjaar
Woningbouwverenigingen 100%	56.501.302	100%	45.722.961	43.025.542
Woningbouwverenigingen 50%	100.617.262	50%	90.486.464	89.303.028
Subtotaal woningbouwverenigingen	**157.118.564**	**-**	**136.209.425**	**132.328.570**
Verenigingen 100%	113.445	100%	12.067	0
Natuurlijke personen (particulieren)*	5.041.273	100%	1.389.540	1.100.223

Waarborgen en garanties	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin dienstjaar	Restant einde dienstjaar
Totaal	**162.273.282**	**-**	**137.611.032**	**133.428.793**

In 2022 zijn geen bedragen betaald in het kader van de verleende borgstellingen of waarborgen. In het bijlagendeel is een compleet overzicht opgenomen gespecificeerd per lening. Een splitsing in gewaarborgde lenigen en garantstellingen kan niet worden gegeven. Er zijn in 2022 geen signalen ontvangen die wijzen op eventuele aanspraken in de toekomst.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente Bernheze is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende verplichtingen, die niet uit de balans blijken. De belangrijkste verplichtingen zijn de volgende:

Niet uit de balans blijkende verplichtingen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	Totaal
Leasecontracten automatisering	159	57	20	11	247

Overige verplichtingen en rechten

Vanuit de “notitie faciliterend grondbeleid” zijn de rechten en plichten die voortvloeien vanuit de facilitaire grondexploitaties verwerkt in deze jaarrekening. Op basis van de huidige stand van zaken zijn de volgende cijfers te benoemen:

- Onder de overlopende passiva hebben we voor € 582.019,76 aan “overig vooruitontvangen” opgenomen. Dit betreffen het grootste deel van de particuliere complexen waarvoor we al wel een vergoeding (exploitatiebijdrage) hebben ontvangen, maar de kosten nog geheel of gedeeltelijk moeten maken.
- Onder de overige vorderingen hebben we voor € 1.179.693,97 aan “overig nog te ontvangen” opgenomen. Dit betreft complexen waarbij een overeenkomst aanwezig is, de vergoeding nog niet is ontvangen en er al wel kosten zijn betaald.

Eigen bijdragen van het Centraal administratiekantoor (CAK)

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat gemeenten geen zekerheden over de omvang en hoogte van de eigen bijdrage kunnen verkrijgen.

Wet WNT

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector is ingaande 2013 in werking getreden als opvolger van de Wet WOPT (openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Inkomens die hoger zijn dan de voor 2022 gestelde norm ad € 216.000,- moeten openbaar worden gemaakt en worden opgenomen in de financiële jaarverslaglegging. Bij de gemeente Bernheze wordt deze norm, inclusief de dotaties aan de voorzieningen, niet overschreden.

Met dienstbetrekking:

Bedragen x € 1	P.M.M.H. Hurkmans	L.C.A. Kilian-Theunisse
Gegevens 2022		
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12
Deeltijdfactor in fte	1,00	1,00
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	114.538	82.836
Beloningen betaalbaar op termijn	20.999	14.155
Subtotaal	**135.537**	**96.991**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	**135.537**	**96.991**
Reden waarom de overschrijding al dan niet in toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021		
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	107.363	77.067
Beloningen betaalbaar op termijn	20.347	13.818
Subtotaal	**127.710**	**90.885**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
Bezoldiging	**127.710**	**90.885**

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

Analyse van de afwijkingen

Voor een analyse van de afwijkingen tussen de begroting ná wijziging en het overzicht van baten en lasten wordt verwezen naar de programmaverantwoording. Deze analyse maakt deel uit van de jaarstukken.

Algemeen financieel beleid

Inleiding

De grondslag van deze verantwoording ligt opgesloten in het BBV, Besluit begroten en verantwoorden. Daarnaast is de verordening op de uitgangspunten voor het financiële beleid en het financieel beheer leidend voor het opstellen van de begroting en ook de uitvoering daarvan.

Algemene uitgangspunten

Het financiële beleid is gericht op een bedrijfseconomisch verantwoorde grondslag. Mede bepalend hierbij zijn de wettelijke bepalingen en de richtlijnen van de provincie Noord-Brabant in verband met haar toezichtstaak.

De algemene uitgangspunten bij het formulering van het financieel beleid zijn geweest:
- structurele uitgaven met structurele middelen dekken;
- tarieven kostendekkend;
- de begroting en meerjarenbegroting zijn structureel in evenwicht.

Overzicht baten en lasten 2022

Per programma

De volgende tabel toont de baten en lasten over 2022 verdeeld naar de verschillende programma's.

Omschrijving	Lasten			Baten		
Programma:	**Prim. begr**	**Na wijziging**	**Werkelijk**	**Prim. begr**	**Na wijz.**	**Werkelijk**
Bestuur en ondersteuning	3.079.796	39.314.023	38.865.557	1.043.039	36.975.727	37.551.971
Veiligheid	2.700.892	2.691.265	2.628.826	3.252	32.892	40.120
Verkeer, vervoer en waterstaat	4.079.857	4.173.343	3.850.552	291.101	469.940	382.047
Economie	1.019.980	2.410.704	1.013.528	434.846	1.984.908	900.068
Onderwijs	2.671.566	2.899.089	2.630.067	375.289	442.667	540.538
Sport, cultuur en recreatie	5.790.232	6.934.481	6.089.362	768.184	928.061	1.233.914
Sociaal domein	30.406.562	35.543.063	33.722.275	5.011.402	5.560.558	8.223.857
Volksgezondheid en milieu	7.811.510	9.568.010	8.325.764	6.058.261	6.523.230	6.093.845
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	18.001.063	19.328.647	9.859.799	19.386.558	19.067.456	9.156.317
Algemene dekkingsmiddelen	463.471	552.867	534.668	53.661.644	59.718.317	60.296.084
Overhead	9.255.466	9.697.723	9.580.623	93.286	112.782	196.309
Heffing vennootschapsbelasting			339.186			
Bedrag onvoorzien	94.472	311.320				

Omschrijving	Lasten			Baten		
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**85.374.867**	**133.424.535**	**117.440.207**	**87.126.862**	**131.816.538**	**124.615.070**
Lasten	85.374.867	133.424.535	117.440.207			
Baten	87.126.862	131.816.538	124.615.070			
Saldo	1.751.995	-1.607.997	7.174.863			

Omschrijving	Lasten			Baten		
Programma:	**Prim. begr**	**Na wijziging**	**Werkelijk**	**Prim. begr**	**Na wijz.**	**Werkelijk**
Toevoegingen en onttrekkingen reserves:						
Bestuur en ondersteuning	177.650	311.778	2.546.227	645.538	1.320.128	3.097.730
Veiligheid						
Verkeer, vervoer en waterstaat		1.562.200	1.562.200	30.359	1.723.717	1.667.281
Economie	14.000	56.182	55.983	10.000	273.744	110.288
Onderwijs		102.694	102.694		235.000	166.879
Sport, cultuur en recreatie	213.535	607.828	607.828	381.162	1.695.675	1.013.542
Sociaal domein		582.631	3.188.930	88.150	1.665.946	1.026.838
Volksgezondheid en milieu	18.279		128.219	21.073	589.993	307.675
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.540.496	2.519.426	1.538.051	152.000	1.684.923	1.335.529
Subtotaal	2.963.960	5.742.739	9.730.132	1.328.282	9.189.126	8.725.762
Gerealiseerd resultaat	**88.338.827**	**139.167.274**	**127.170.339**	**88.455.144**	**141.005.664**	**133.340.832**
Lasten	88.338.827	139.167.274	127.170.339			
Baten	88.455.144	141.005.664	133.340.832			
Gerealiseerd resultaat (overschot (+) / tekort (-))	**116.317**	**1.838.390**	**6.170.493**			
Saldo van incidentele baten en lasten			**-1.728.117**			
Structureel resultaat (overschot (+) / tekort (-))	116.317	1.838.390	**4.442.376**			

De gemeente moet volgens de Gemeentewet een overzicht van ‘structureel en reëel evenwicht’ opnemen in de jaarrekening. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn hier nadere regels over vastgelegd. De raad en de financieel toezichthouder zijn daardoor in staat om vast te stellen of er sprake is van een structureel en reëel evenwicht. Van structureel evenwicht is sprake als de structurele (meerjarige) lasten worden gedekt door structurele baten.

Verwijzing naar toelichting

Nummer	Programma	Toelichting in deel 1 programmaverantwoording (op pagina)
0	Bestuur en ondersteuning	10
1	Veiligheid	18
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	24

Nummer	Programma	Toelichting in deel 1 programmaverantwoording (op pagina)
3	Economie	27
4	Onderwijs	39
5	Sport, cultuur en recreatie	43
6	Sociaal domein	53
7	Volksgezondheid en milieu	67
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	78

Per taakveld

In artikel 24 lid 3d van het Besluiten begroting en verantwoording is opgenomen dat de jaarstukken een bijlage moet bevatten met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Taakveld	Lasten 2022			Baten 2022			Verschil begroting na wijziging met realisatie		
	Prim.begr	Na wijziging	Werkelijk	Prim.begr	Na wijziging	Werkelijk	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.883.363	2.119.079	1.714.014			238.599	-405.065	-238.599	-643.664
0.2 Burgerzaken	950.997	987.993	967.130	485.083	485.083	449.276	-20.863	35.807	14.944
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	197.860	35.911.254	36.042.973	490.859	36.346.468	36.607.129	131.719	-260.661	-128.942
0.4 Overhead	9.255.466	9.697.723	9.580.623	93.286	112.782	196.309	-117.100	-83.527	-200.627
0.5 Treasury	20.065	143.225	149.987	36.038	113.117	240.626	6.762	-127.509	-120.747
0.61 OZB woningen	463.471	552.867	534.668	4.949.003	4.703.141	4.682.805	-18.199	20.336	2.137
0.62 OZB niet-woningen				2.949.341	2.860.871	2.804.320		56.551	56.551
0.64 Belastingen overig				29.200	29.200	30.889		-1.689	-1.689
0.7 Algemene uitkeringen en ov.uitkeringen gf				45.765.159	52.156.164	52.794.411		-638.247	-638.247
0.8 Overige baten en lasten	121.983	463.792	-8.547				-472.339		-472.339
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)			339.186				339.186		339.186
0.10 Reserves programma 0	177.650	311.778	2.546.227	645.538	1.320.128	3.097.730	2.234.449	-1.777.602	456.847
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.976.076	1.976.200	1.974.227				-1.973		-1.973
1.2 Openbare orde en veiligheid	724.816	715.065	654.599	3.252	32.892	40.120	-60.466	-7.228	-67.694
0.10 Reserves programma 1									
2.1 Verkeer en vervoer	4.077.125	4.146.528	3.843.400	291.101	469.940	382.047	-303.128	87.893	-215.235
2.2 Parkeren		24.083	4.425				-19.658		-19.658
2.5 Openbaar vervoer	2.732	2.732	2.727				-5		-5
0.10 Reserves programma 2		1.562.200	1.562.200	30.359	1.723.717	1.667.281		56.436	56.436
3.1 Economische ontwikkeling	70.731	224.731	136.256	6.086	333.506	137.719	-88.475	195.787	107.312
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	188.253	1.305.301	71.353	202.253	1.333.590	99.353	-1.233.948	1.234.237	289
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	111.086	111.086	146.487	24.207	24.207	27.184	35.401	-2.977	32.424
3.4 Economische promotie	649.910	769.586	659.432	202.300	293.605	635.812	-110.154	-342.207	-452.361
0.10 Reserves programma 3	14.000	56.182	55.983	10.000	273.744	110.288	-199	163.456	163.257

Taakveld	Lasten 2022			Baten 2022			Verschil begroting na wijziging met realisatie		
	Prim.begr	Na wijziging	Werkelijk	Prim.begr	Na wijziging	Werkelijk	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	2.092	1.764	2.669				905		905
4.2 Onderwijshuisvesting	1.155.005	1.178.627	1.222.637	60.515	61.282	144.262	44.010	-82.980	-38.970
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.514.469	1.718.698	1.404.761	314.774	381.385	396.276	-313.937	-14.891	-328.828
0.10 Reserves programma 4		102.694	102.694		235.000	166.879		68.121	68.121
5.1 Sportbeleid en activering	254.858	526.647	348.380	152	115.911	107.368	-178.267	8.543	-169.724
5.2 Sportaccommodaties	2.124.796	2.450.976	2.084.248	721.260	740.708	739.903	-366.728	805	-365.923
5.3 Cultuurpresentatie,-productie en -participatie	437.539	542.901	467.406		24.337	24.337	-75.495		-75.495
5.4 Musea	28.900	28.923	29.651	6.058	4.556	4.557	728	-1	727
5.5 Cultureel erfgoed	130.799	220.741	173.700	10.800	10.800	16.200	-47.041	-5.400	-52.441
5.6 Media	780.496	780.544	774.694	12.493	12.493	12.507	-5.850	-14	-5.864
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.032.844	2.383.749	2.211.283	17.421	19.256	329.042	-172.466	-309.786	-482.252
0.10 Reserves programma 5	213.535	607.828	607.828	381.162	1.695.675	1.013.542		682.133	682.133
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.862.004	3.320.166	4.839.148	351.227	529.647	3.265.743	1.518.982	-2.736.096	-1.217.114
6.2 Wijkteams	4.470.384	5.762.206	3.367.927			45.488	-2.394.279	-45.488	-2.439.767
6.3 Inkomensregelingen	6.791.722	8.989.255	8.591.500	4.605.391	4.544.676	4.408.765	-397.755	135.911	-261.844
6.4 Begeleide participatie	4.212.713	4.398.040	4.394.049		98.923	98.923	-3.991		-3.991
6.5 Arbeidsparticipatie	422.266	624.906	488.768	1.000	14.390	16.610	-136.138	-2.220	-138.358
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	870.248	956.248	979.512				23.264		23.264
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.760.974	4.916.427	4.886.017	53.784	53.784	59.730	-30.410	-5.946	-36.356
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.184.019	5.406.295	5.052.497			9.460	-353.798	-9.460	-363.258
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	82.232	82.232	49.026		319.138	319.138	-33.206		-33.206
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	750.000	1.087.288	1.073.831				-13.457		-13.457
0.10 Reserves programma 6		582.631	3.188.930	88.150	1.665.946	1.026.838	2.606.299	639.108	3.245.407
7.1 Volksgezondheid	1.252.567	1.273.607	1.256.725	17.965	17.965	18.214	-16.882	-249	-17.131
7.2 Riolering	2.120.256	2.105.972	2.090.784	2.570.001	2.561.829	2.587.442	-15.188	-25.613	-40.801
7.3 Afval	2.806.159	3.047.402	2.951.796	3.357.997	3.383.160	3.313.524	-95.606	69.636	-25.970
7.4 Milieubeheer	1.532.272	3.019.823	1.942.563	6.510	454.488	111.552	-1.077.260	342.936	-734.324
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	100.256	121.206	83.896	105.788	105.788	63.113	-37.310	42.675	5.365
0.10 Reserves programma 7	18.279		128.219	21.073	589.993	307.675	128.219	282.318	410.537
8.1 Ruimtelijke ordening	1.381.777	2.795.641	2.375.624	265.875	265.875	253.928	-420.017	11.947	-408.070
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	14.967.924	14.732.944	5.869.428	17.508.420	17.190.370	7.154.329	-8.863.516	10.036.041	1.172.525
8.3 Wonen en bouwen	1.651.362	1.800.062	1.614.747	1.612.263	1.611.211	1.748.060	-185.315	-136.849	-322.164
0.10 Reserves programma 8	2.540.496	2.519.426	1.538.051	152.000	1.684.923	1.335.529	-981.375	349.394	-631.981
Totalen	88.338.827	139.167.274	127.170.339	88.455.144	141.005.664	133.340.832	-11.996.935	7.664.832	-4.332.103
Lasten	**88.338.827**	**139.167.274**	**127.170.339**						
Baten	**88.455.144**	**141.005.664**	**133.340.832**						
Saldo	**116.317**	**1.838.390**	**6.170.493**						

Onderbouwing jaarrekening resultaat 2022

Resultaat uit reguliere exploitatie (positief)	:	€ 6.170.492,53
+ Resultaat uit saldo winst- en verliesnemingen bouwgrondexploitaties (woningbouw & bedrijventerreinen) (positief)	:	€ 1.244.390,14
Totaal	**:**	**€ 7.414.882,67**

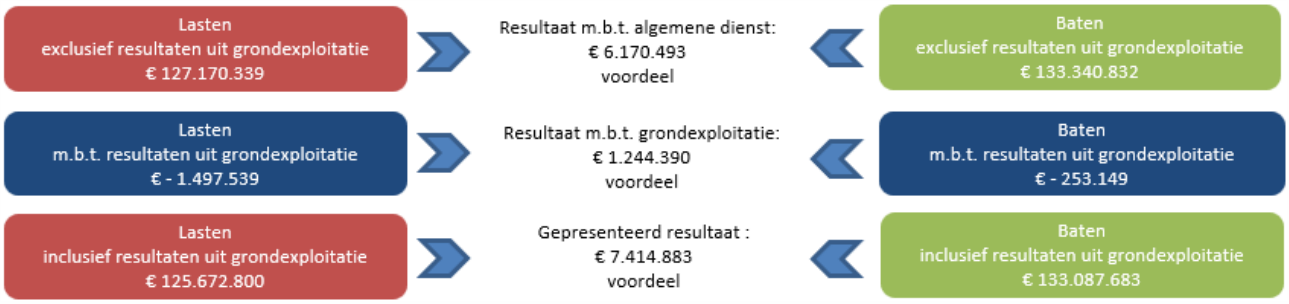

Analyse rekeningsaldo

Deze analyse betreft afwijkingen in de jaarrekening van € 100.000,- of meer.

Verklaring van het resultaat over 2022		Incidenteel	Structureel
	In eerder stadium gerapporteerd aan raad		
	Saldo primitieve begroting 2022 inclusief wijzigingen 2021 na opmaak begroting 2022	-116.317	
1.	2de Tussentijdse rapportage 2021		-2.750
2.	1ste Tussentijdse rapportage 2022	-1.908.212	188.889
		-2.024.529	**186.139**
	Overige afwijkingen in jaarrekening (nog niet gerapporteerd aan de raad)		
3.	Beschikking i.p.v. dotatie a.g.v. rekenrente pensioenregeling politieke ambtsdragers	-538.548	
4.	Minder uitgaven invoering Wet open Overheid (WOO)	-105.349	
5.	Renteopbrengsten schatkistbankieren	-120.747	
6.	Extra middelen vanuit de Algemene uitkering (decembercirculaire)	-638.247	
7.	Onderschrijding post algemene baten en lasten	-341.329	
8.	Betaling vennootschapsbelasting 2022	339.186	
9.	Onderschrijding post openbaar groen	-236.189	
10.	Transitie Landbouw vergoeding warme sanering	193.446	
11.	Liquidatie Stg. Maashorst in uitvoering / Stg Ark, restantbudget subsidie	-399.964	
12.	Onderschrijding lokaal onderwijsbeleid	-142.644	
13.	Overige sportaangelegenheden (combinatiefuncties)	-105.967	
14.	Exploitatie recreatieve voorzieningen erfpachtopbrengsten	-123.974	
15.	Vluchtelingen Oekraïne	-931.506	
16.	Sociale zaken	-291.514	
17.	Milieutaak	-308.200	

Verklaring van het resultaat over 2022		Incidenteel	Structureel
18.	Lokaal klimaatbeleid	-257.021	
19.	Legesopbrengsten omgevingsvergunningen	-152.482	
20.	Loonkosten personeel	977.513	
	Diverse kleinere mutaties (< € 100.000)	-962.428	-186.139
	Saldo (incidenteel / structureel)	**-6.170.493**	**0**
	Voordelig saldo jaarrekening algemene dienst	-6.170.493	
	Voordeling saldo resultaat bouwgrondexploitatie	-1.244.390	
	Voordelig jaarrekeningresultaat 2022	**-7.414.883**	

(- = voordeel / + = nadeel)

Eerder gerapporteerd aan de raad

1. Tweede tussentijdse rapportage 2021

Uit de tweede tussentijdse rapportage van 2021 zorgden twee kleine mutaties voor een structureel voordeel van € 2.750,-.

2. Eerste tussentijdse rapportage 2022

Het voordelige resultaat van € 1.719.323,- (€ 1.908.212,- incidenteel en € - 188.889,- structureel) bij de eerste bestuursrapportage 2022 ontstaat voornamelijk door:

Algemene uitkering	-2.538.735
Lagere afschrijvingslasten	-366.205
Opbrengsten subsidie warme sanering	-325.000
Lagere belastingopbrengsten a.g.v. aanpassingen woz-waarden	180.190
Wachtgelduitkering wethouders	157.000
Lagere opbrengst grondverkopen	199.828
Hogere structurele onderhoudskosten (areaaluitbreiding)	104.625
Bijstelling kosten uitvoering sociale zaken	481.463
Diverse kleinere mutaties	387.511
Totaal afwijkingen (- = voordeel / + = nadeel)	**-1.719.323**

Nog niet gerapporteerd aan de raad

3. Omzetten dotatie naar beschikking voorziening APPA

De pensioenregeling voor de politieke ambtsdragers is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Gemeenten en provincies zijn op grond van artikel 44 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht een APPA-voorziening op te nemen. Als gevolg van de bijstelling van de rekenrente naar boven (2019: 0,29%; 2020: 0,082%; 2021: 0,528%; 2022: 2,472%) is er geen sprake van een dotatie maar een onttrekking aan de voorziening. Dit leidt tot een voordeel in de exploitatie van € 483.336. Daarnaast vallen de salariskosten € 58.256 lager uit dan geraamd

4. Minder uitgaven invoering WOO

Door het rijk zijn via de algemene uitkering middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van de Wet Open Overheid (WOO). Deze middelen zijn in 2022 maar beperkt ingezet

5. Renteopbrengsten schatkistbankieren

Vanwege de oplopende rentestanden ontvangen wij vanaf 14 september 2022 weer renteopbrengsten op onze liquide middelen (jaargemiddelde 0,336%). Gezien de omvang van middelen die vanuit wetgeving moeten stallen in schatkistbankieren (gemiddeld € 23,6 miljoen) ontvingen wij in 2022 een aanzienlijk bedrag aan rente.

6. Extra middelen decembercirculaire Algemene uitkering

In de decembercirculaire ontvingen we nog extra middelen voor o.a. energietoeslag 2023 (voorschot) ad € 463.360,-. Daarnaast ontvingen we nog middelen voor o.a. inkomstenderving COVID-19 over 2020, meerkosten Oekraïne, compensatieregeling Voogdij 18+.

7. Onderschrijding post algemene lasten en baten

De onderschrijding van de post algemene baten en lasten is het gevolg van het onbenutte deel van de post onvoorzien en het budget projectsubsidies. Daarnaast hebben we op deze post het niet benutte deel van de POK-middelen (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag) opgenomen

8. Betaling Vennootschapsbelasting 2022

Voor de vennootschapsbelasting betaalden we een voorlopige aanslag over 2022. We raamden deze niet.

9. Onderschrijding post openbaar groen

De kosten voor groen (inclusief wegen) zijn lager verantwoord door onderuitputting van het budget (oa grasmaaien) Daarnaast ontstaat een voordeel door een nog niet besteed gedeelte van overgehevelde budget (oa landschap) en ontvingen we een vergoeding voor degeneratiekosten.

10. Transitie landbouw vergoeding warme sanering

In de oorspronkelijke “Specifieke Subsidieregeling sanering varkenshouderijen” is als bijdrage in de kosten van de begeleiding van de varkensboeren een normbedrag van € 25.000 per stoppende boer (13 stuks in Bernheze) toegezegd. We ontvingen daarvoor van het rijk dus € 325.000. Echter, de SiSa-verantwoording is van toepassing verklaard. Omdat we volgens die systematiek € 131.500,- (alleen externe kosten) hebben uitgegeven, zullen we het verschil ad € 193.000,- in principe terug moeten betalen. Bij de definitieve vaststelling zal het uitvoeringsorgaan RVO de tekstuele toelichting m.b.t. deze situatie, meenemen in haar besluitvorming. Vooralsnog is in deze jaarrekening rekening gehouden met het terugbetalen.

11. Liquidatie Stg. Maashorst in uitvoering / Stg Ark, restantbudget subsidie

De stichting Maashorst in Uitvoering heeft de afgelopen jaren de gebiedsontwikkeling van natuurgebied De Maashorst gecoördineerd en projecten uitgevoerd. Hiervoor ontvingen zij jaarlijks uitvoeringsbudget van m.n. de Maashorstgemeenten. Op 7 september 2022 is de stichting Maashorst in Uitvoering beëindigd. Het liquidatiesaldo is uitbetaald aan de deelnemende gemeenten.

In 2013 heeft Ark Natuurontwikkeling subsidie gekregen voor de verwerving en inrichting tot natuur van landbouwgronden in De Maashorst. De provincie, gemeenten, Waterschap Aa en Maas en Staatbosbeheer droegen daar financieel aan bij o.b.v. 'no cure no pay'. Ark heeft ongeveer 1/3 van de resultaten behaald, wat in 2022 heeft geresulteerd in een terugbetaling.

12. Onderschrijding lokaal onderwijsbeleid

Voor lokaal onderwijsbeleid is naast een jaarlijkse specifieke uitkering een structureel budget beschikbaar. Het budget is in 2022 niet volledig besteed.

13. Overige sportaangelegenheden - Combinatiefuncties

We hebben als gemeente de intentieverklaring ondertekend voor de rijksregeling “Combinatiefuncties”. Hiermee hebben we de inspanningsverplichting om minimaal 3,23 fte combinatiefunctionarissen aan het werk te hebben in Bernheze. Daarvoor worden rijksmiddelen beschikbaar gesteld op basis van cofinanciering. De raad heeft (in 2010) aangegeven voor combinatiefuncties geen extra budget te reserveren in de begroting. De Bernhezer cofinanciering moet daarom vanuit bestaande gemeentelijke budgetten of door externe partijen gebeuren. Dat gebeurt inmiddels voor een belangrijk deel via de bijdragen vanuit het basisonderwijs aan de combinatiefunctionarissen die ook gymlessen op scholen verzorgen. We hebben het (in de eerste jaren ontvangen, maar niet besteedde) rijksbudget gereserveerd om de volgende jaren als cofinanciering in te kunnen zetten. Er is geen terugbetalingsverplichting. Het in 2022 niet benutte/resterende budget van € 111.000,- wordt voorgedragen voor overheveling voor de invulling van combinatiefuncties in 2023 en verder. Daarnaast heeft de specifieke uitkering Sport een nadeel op het mengtarief btw-compensatiefonds tot gevolg van € 27.579,-. Dit nadeel krijgen we vergoed. Met deze vergoeding hebben we begrotingstechnisch geen rekening gehouden en leidt hiermee tot een voordeel in de jaarrekening.

14. Exploitatie recreatieve voorzieningen erfpachtcanon de Wildhorst

De canons van de Wildhorst zijn niet als inkomsten in de begroting opgenomen, maar zijn wel gefactureerd. Bij de beoordeling van de openstaande debiteuren is een deel hiervan dubieus verklaard. Hiervoor hebben we een dotatie gedaan aan de desbetreffende voorziening. Per saldo hebben we een positief saldo van € 125.000 op dit onderdeel.

15. Vluchtelingen Oekraïne

Voor de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen we een normbedrag per beschikbaar bed in een opvanglocatie. Daarnaast ontvangen we een volledige vergoeding voor de verbouwing van de locatie in Nistelrode om deze geschikt te maken voor de opvang. De ontvangen rijksvergoeding is hoger dan de werkelijke locatiekosten. In dit overschot is echter geen rekening gehouden met inzet van de ambtelijke organisatie.

16. Sociale zaken

De uitvoeringskosten van de energietoeslag (minimabeleid) vallen lager uit de ingeschat. Daarnaast ontvangen we een hoger bedrag aan rente en aflossing dan we hadden ingeschat.

In de 1ste Tussentijdse rapportage 2022 hebben we de budget bijgesteld (Wet werk en bijstand) o.b.v. extrapolatie. De kosten voor de participatiewet vallen lager uit dan ingeschat.

De kosten voor het project PIM Werkt! over het jaar 2022 zijn nog niet doorberekend door gemeente Meierijstad. Hierdoor vallen de kosten lager uit dan geraamd.

De raming voor de kosten PGB jeugdzorg zijn gebaseerd op historische kosten. Daarnaast hebben we bij de 1ste Tussentijdse rapportage o.b.v. extrapolatie van de toekenningen 2022 de raming bijgesteld. Bij de jaarrekening is gebleken dat de toekenningen niet volledig zijn benut.

17. Milieutaak

De verwachtingen op basis van de werkplanning 2022 zijn niet gerealiseerd. Moeite om vacatures in te vullen speelt ook binnen de ODBN. Daarnaast zijn meer uren toegerekend aan met name de grondexploitatie, wat ook extra dekking oplevert.

18. Lokaal klimaatbeleid

We ontvingen voor de uitvoeringskosten in het kader van het klimaatakkoord een rijksuitkering. Bij de meicirculaire 2022 informeerden we reeds daarover.

19. Legesopbrengsten omgevingsvergunningen

De budgetoverschrijding aan ingeleend personeel staat in relatie tot de extra leges opbrengsten voor omgevingsvergunningen. In 2022 hebben wij meer aanvragen ontvangen die getoetst moesten worden aan een hogere toetsingsniveau t.o.v. voorgaande jaren. Wij hebben daardoor meer aanvragen ter beoordeling uit moeten zetten voor de activiteit bouwen (bouwbesluit 2012: constructieve- en bouwtechnische toets), conform de toetsingsmatrix behorende bij het VTH-beleid 2019-2022 Bernheze. Daarnaast maakte we in 2022 nog gebruik van een flexibele schil / extern bureau op het gebied van casemanagement (afhandeling aanvraag van ontvangst t/m besluitvorming). Dit vanwege het op orde stellen van de formatie en overige organisatorische taken zoals de implementatie van een nieuw zaaksysteem, herinrichting vergunningverlening, legesverordening, omgevingsplan, proces verkennen of initiatieven. Dit alles om klaar te zijn voor de invoering van de omgevingswet.

20. Loonkosten personeel

In 2022 hadden wij te maken met een groot verloop in personeel. Daarnaast bleek invulling van de ontstane vacatures moeizaam te verlopen. In 2022 hebben wij uw raad door middel van een Notitie ter informatie geïnformeerd over de werking van deze continuïteitsregeling. Deze regeling is ingevoerd om de continuïteit van de dienstverlening bij ziekten en vacatures te borgen. De regeling leidt echter wel tot meerkosten (hogere kosten van externe inhuur ten opzichte van eigen personeel en bij ziekte blijven de salariskosten van eigen personeel doorlopen). In de 1e tussentijdsrapportage 2022 informeerden wij u reeds over de gerealiseerde overschrijding tot en met september 2022 van € 350.000,-. Ultimo 2022 leidt dit tot een overschrijding van € 568.000,-.

Daarnaast werden minder uren besteed aan riool, afval en grondexploitatie dan begroot, waardoor bijdrage van de kosten uit deze onderdelen voor circa € 409.000,- lager is.

Resultaat bouwgrondexploitatie

Op basis van de POC-systematiek nemen we tussentijds winst van de lopende bouwgrondprojecten. Dit is naar rato van de gerealiseerde bouwplannen en de verkochte kavels.

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (in €)

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verkregen algemene dekkingsmiddelen. Het betreft met name de opbrengsten uit de heffing van OZB en de uitkeringen, die ontvangen zijn vanuit het gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen als rioolrecht of de afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel.

Algemene dekkingsmiddelen (in €)		Raming na wijzigingen	Realisatie
1.	Lokale heffingen:		
	- ozb	7.527.615	7.453.324
	- toeristenbelasting	167.238	165.445
2.	Algemene uitkering incl. afrekening voorgaande dienstjaren	52.156.164	52.794.411
3.	Dividend BNG	34.538	48.016
	Totaal	**59.885.555**	**60.461.196**

1. Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is

De lokale heffingen worden toegelicht in de paragraaf “lokale heffingen”. Daar wordt ingegaan op de gerealiseerde opbrengst, de beleidsuitgangspunten, belastingvoorstellen en het kwijtscheldingsbeleid.

2. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Dit betreft de inkomsten die via de algemene uitkering uit het gemeentefonds vanuit het Rijk worden ontvangen. De inkomsten zijn gebaseerd op de decembercirculaire 2022. We stelden de raming gedurende het jaar bij op basis van de diverse circulaires die we ontvangen gedurende het verslagjaar. Het positieve verschil is voornamelijk het gevolg van de uitkomsten van de decembercirculaire 2022. Deze circulaire kwam te laat om de uitkomsten nog te verwerken in de eerste tussentijdse rapportage 2022. De decembercirculaire heeft nog een forse positieve bijstelling tot gevolg gehad. De voornaamste bijstellingen betreffen een voorschot op de energietoeslag 2023 (€ 463.400), vergoeding voor de inkomstenderving corona over 2020 (€ 41.000) en vergoeding meerkosten Oekraïne (€ 44.064).

3. Dividenden

Het gerealiseerde dividend betreft het dividend 2021. Op basis van de voorschriften mag dividend pas verantwoord worden in het jaar waarin ook het bestuursbesluit tot dividenduitkering is genomen.

Overhead

Om meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead schrijft het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in artikel 8 lid 1c voor om een apart overzicht op te nemen van de overhead. Onder overhead wordt verstaan: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Te denken valt aan kosten met betrekking tot personeel & Organisatie (P&O), financiën, huisvesting en bestuursondersteuning. Deze kosten mogen niet meer worden toegerekend aan de directe taakvelden/programma's. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op het overzicht overhead via taakveld 0.4 Overhead in het programma Bestuur en ondersteuning. Onderstaand wordt inzicht gegeven in het totaal van de overhead alsmede de verrekening binnen de begroting.

De kosten van de overhead kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Raming na wijziging	Realisatie	**Saldo**
Personele kosten	6.404.389,00	6.387.426,52	16.962,48
Algemene administratiekosten	282.181,00	292.728,76	-10.547,76
Informatievoorziening en automatisering	1.944.651,00	1.773.571,13	171.079,87
Huisvesting	753.238,00	780.548,23	-27.310,23
Overige	709.912,00	482.023,69	227.888,31
Subtotaal	10.094.371,00	9.716.298,33	378.072,67
Toerekening overheadskosten aan grondexploitaties	-509.430,00	-331.980,91	-177.449,09
Totale kosten overhead	**9.584.941,00**	**9.384.317,42**	**200.623,58**

Personele kosten

Dit betreft de loonkosten van personeel voor zover deze niet actief zijn in het primaire proces en daarmee kunnen worden gedefinieerd als overhead. Onder overhead wordt de formatie verantwoord die wordt ingezet voor onder andere financiën, communicatie, juridische zaken, P&O, ICT en bestuursondersteuning. Overeenkomstig de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording zijn hierbij ook de volledige loonkosten van directie en management opgenomen. Daarnaast worden onder de personele overheadkosten de kosten verantwoord voor het personeelsbeheer. Hierbij valt te denken aan opleidingskosten, reis- en verblijfskosten, werving en selectie, loopbaan- en mobiliteitsadviezen, arbobeleid en het voeren van de salarisadministratie.

Algemene administratiekosten

Onder Algemene administratiekosten zijn de kosten opgenomen voor kantoormaterialen, telefoonkosten, portokosten en abonnementen.

Informatievoorziening en automatisering

Onder I&A zijn de kosten opgenomen voor onder andere aanschaf, onderhoud en licenties van hard- en software en systeem- en netwerkbeheer. Daarnaast zijn hieronder de kosten voortvloeiende uit het tweede spoor, versterking van de I-functies, opgenomen.

Huisvesting

Onder huisvesting zijn de kosten opgenomen voor ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen organisatie. De kosten bevatten onder andere energiekosten, (groot) onderhoud van het gebouw en technische installaties, kantoormeubilair, verzekering, schoonmaak en kapitaallasten (rente en afschrijving).

Overige

Onder overige zijn onder andere de externe kosten opgenomen gerelateerd aan juridische zaken waaronder juridische advieskosten, bezwarencommissie, de kosten voor communicatie en representatie, kwaliteitszorg en klachtenregeling en archief.

Toerekening overheadkosten aan grondexploitaties

Volgens het Besluit begroting en verantwoording mag uitsluitend een doorberekening van de overheadkosten plaatsvinden aan de grondexploitaties door dit als negatieve last in de overhead mee te nemen. Het saldo dat gepresenteerd wordt onder de overhead is daarom een netto bedrag. De toerekening heeft plaatsgevonden op basis van het aantal uren dat geraamd is ten laste van de grondexploitaties.

Dekking van de overhead

In de jaarrekening is alleen overhead toegerekend aan de grondexploitaties. De overhead is verder vanuit de algemene dekkingsmiddelen gedekt. Uitzondering hierop zijn de activiteiten waarvoor we kostendekkende tarieven doorberekenen zoals afval, riolering en begraafplaatsen. Aangezien in de programma's alleen de kosten worden opgenomen van het primaire proces is het niet mogelijk om de tarieven die berekend worden hieruit te halen. De overhead wordt aan deze activiteiten extracomptabel toegerekend. In de paragraaf lokale heffingen lichten we daarom toe welk aandeel van de overhead wordt toegerekend aan deze activiteiten.

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2022

De voornaamste verschillen zijn:

Personeel

De overschrijding is voornamelijk het gevolg van hogere salariskosten van de overheadfuncties als gevolg van invulling van (tijdelijke) vacactures door extern personeel. Het budget opleidingskosten laten een onderschrijding zien. Daarnaast is de overschrijding het gevolg van een lagere toerekening van overheadkosten aan de grondexploitatie. Tevens houden we rekening met een eindheffing a.g.v. de werkkostenregeling waarmee begrotingstechnisch nog geen rekening was gehouden.

Algemene administratiekosten

De overschrijding is voornamelijk het gevolg van de overschrijding op de telefoonkosten en portokosten. Daartegenover staan lagere kopieerkosten.

Informatievoorziening en automatisering

De afwijking op de posten informatie en automatisering en ICT en eigen beheer is voornamelijk het volg van hogere kosten gebruiksrechten software. Daarnaast is begrotingstechnisch geen rekening gehouden met de vergoeding levering diensten Boekel van € 13.000,- waarvan de verwachting was dat deze dienstverlening in 2021 zou worden beëindigd. De post apparatuur laat ook een onderschrijding zien. Ook de beoogde formatieuitbreiding van A naar I is nog niet ingevuld.

Huisvesting

In de begroting is een structueel budget beschikbaar voor aanschaf kantoorinventaris. Dit budget is gebaseerd op historische kosten. Ultimo 2022 laat dit budget een onderschrijding zien. De energiekosten laten daarentegen een overschrijding zien, vnl. als gevolg de gestegen energieprijzen.

Overige

Voor de implementatie van de Wet open overheid is een budget via de algemene uitkering beschikbaar gesteld. Dit budget hebben we maar beperkt ingezet. Daarnaast was in de begroting rekening gehouden met een incidenteel budget participatievisie. Dit budget is niet besteed. Ook de kosten voor als gevolg van afhandeling van bezwaarschriften zijn lager dan geraamd.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

De Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb) betekent dat overheden belast kunnen worden voor economische activiteiten die ook door private ondernemingen (kunnen) worden uitgevoerd. Het doel is om een gelijk speelveld te creëren tussen partijen (overheden en private ondernemingen). Hierdoor vallen activiteiten waarvoor gemeenten als ondernemer optreden onder de Vpb.

De belaste activiteiten voor onze gemeente betreffen de bouwgrondexploitaties en gedeeltelijk de verkoopopbrengsten van het afval. Deze belasting wordt na afloop van het kalenderjaar bepaald aan de hand van de gerealiseerde fiscale winst en dan geheel verantwoord binnen de algemene dienst. Het BBV geeft hiervoor aanwijzingen.

In de tussentijdse rapportage informeerden wij uw raad over aanslagen 2021 en de voorlopige berekening voor 2022.

Onvoorzien

In de begroting is in de exploitatie een jaarlijkse post Onvoorzien opgenomen. Dit betreft een structurele post van € 94.472,-. Dit is een wettelijk verplichte uitgavenpost op basis van artikel 8, lid 6 van het Besluit begroting en verantwoording. De post onvoorzien kan ingezet worden voor alle programma's. Het college kan zonder voorafgaande toestemming van de raad beschikken over de post onvoorzien zoals die is opgenomen in de programmabegroting van het lopende jaar onder de volgende voorwaarden:

a. de beschikking over de post onvoorzien mag uitsluitend betrekking hebben op uitgaven die onvoorzienbaar, onuitstelbaar of onvermijdbaar (de zogenaamde 3 O's) zijn;
b. mutaties van eenmalige of structurele lasten of baten, niet zijnde mutaties voortvloeiende uit investeringskredieten, tot en met € 25.000,-;
c. mutaties van geautoriseerde investeringskredieten tot 10% van het investeringsbedrag of tot een bedrag van € 100.000,-;
d. voordelen welke niet zijn geraamd worden toegevoegd aan de post onvoorzien;
e. het college doet zonder voorafgaande toestemming van de raad ten laste van de post onvoorzien geen uitgaven waarvan bekend is of verondersteld mag worden dat daaromtrent belangrijke politieke gevoeligheid bestaat.

f. indien aanwending van de post onvoorzien structurele financiële consequenties tot gevolg heeft worden deze consequenties in de eerst volgende perspectiefnota en/of begroting opgenomen als een onomkeerbaar besluit.

Het college heeft in de bestuursrapportages hierover deels verantwoording afgelegd aan de raad. In het begrotingsjaar 2022 zijn de volgende mutaties ten laste en/of ten gunste van de post onvoorzien gedaan.

Mutaties post onvoorziene uitgaven 2022

Algemene onvoorziene uitgaven

Versie	Raad/college	Omschrijving	Bedrag (in €)
000	R 04-11-2021	Startsaldo conform primitieve begroting 2022	94.472,00
101	C 02-11-2021	Inzet BMC tbv DVO Meierijstad	-9.085,00
106	C 07-12-2021	GGD, lokaal accent en plustaken 2022	2.407,00
109	C 21-12-2021	Veilige fietsverbinding	-12.500,00
112	C 18-01-2022	Aanpassing subsidie Radar	10.213,00
103	C 23-11-2021	Projectleider beleid internationale werknemers - 5/6-deel	-16.333,00
117	C 25-02-2022	Taakstellende bijdrage kunstwerk rotonde Cereslaan	-17.500,00
122	C 22-03-2022	Bijdrage in kosten onafhankelijk onderzoek normtijden Sociale zaken	-3.750,00
130	C 19 04-2022	Kosten overname inventaris kantine sporthal de Zaert + lagere huuropbrengst 2022	-16.855,00
129	C 19-04-2022	Overdracht aan de GR Heesch-West	316.954,00
139	C 21-06-2022	Aanvullend krediet herinrichting Kerkstraat Vorstenbosch agv aanbesteding	-960,00
140	C 21-06-2022	Uitvoering parkeerdrukonderzoek Nistelrode	-16.500,00
144	C 06-09-2022	Aanpassen electrameters woonwagenlocatie Loosven te Nistelrode	-25.000,00
151	C 18-10-2022	Vervolg herijking gemeenschapshuizenbeleid	-13.281,00
146	C 04-10-2022	Onderzoek outsourcen buitendienst	-12.500,00
149	C 01-11-2022	Kledingbank 't Bernhezer Pakhuijs - bijdrage huur Tramstraat	-3.462,00
016	R 15-12-2022	Ophoging post onvoorzien (1ste turap 2022)	55.000,00
		Totaalstand per 31 december 2022	**331.320,00**

Kapitaallasten investeringen uit vorige dienstjaren

Versie	Raad/college	Omschrijving	Bedrag (in €)
000	R 04-11-2021	Saldo primitieve begroting 2022	55.218,00
150	C 12-10-2021	Herinrichting Kerkstraat – Vorstenbosch	-13.333,33
144	C 10-08-2021	Vervangen brugleuningen	-12.153,33
		Totaalstand per 31 december 2022	**29.731,34**

Onvoorziene uitgaven projectsubsidies

Versie	Raad/college	Omschrijving	Bedrag (in €)
000	R 04-11-2021	Saldo primitieve begroting 2022	22.623,00
16	R 15-12-2022	TC Telro, leges omgevingsvergunning padelbanen	-5.336,00
16	R 15-12-2022	Bernhezer Kunstkring, Het Verhaal 2022	-3.074,00
16	R 15-12-2022	Stg Aangenaam Heesch, evenement 100 kunstenaars	-4.037,00
16	R 15-12-2022	Stg Samen Heesch, subsidie de Kookkamer	-1.414,00
16	R 15-12-2022	Dierenverblijf Heelwijk, bijdrage beheerskosten	-700,00
16	R 15-12-2022	MET, project Maatschappelijke ErvaringsTijd	-2.500,00
16	R 15-12-2022	t Bernhezer Pakhuijs, subsidie kledingbank	-3.700,00
16	R 15-12-2022	Buurtvereniging 't Lieske, onthulling kunstwerk De Hand	-400,00
		Totaalstand per 31 december 2022	**1.462,00**

Overzicht incidentele baten en lasten 2022

Op grond van artikel 28 lid c van het Besluit begroting en verantwoording dient in de jaarrekening een samenvattend overzicht van de incidentele baten en lasten te worden opgenomen. In het boekjaar 2022 zijn de navolgende van belang zijnde incidentele baten en lasten verantwoord.

Grondslagen en uitgangspunten opstellen overzicht incidentele baten en lasten

De gemeente moet volgens de Gemeentewet een overzicht van ‘structureel en reëel evenwicht’ opnemen in de jaarrekening. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn hier nadere regels over vastgelegd. De raad en de financieel toezichthouder zijn daardoor in staat om vast te stellen of er sprake is van een structureel en reëel evenwicht. Van structureel evenwicht is sprake als de structurele (meerjarige) lasten worden gedekt door structurele baten.

Het grensbedrag voor incidentele baten en lasten die in dit overzicht worden opgenomen is € 50.000,-.

- De analyse vanuit de begroting en begrotingswijzigingen is de basis geweest voor het opstellen van dit overzicht waarbij we de Notitie Incidentele baten en lasten als uitgangspunt hebben genomen.
- Vanuit de programma-analyse hebben we het overzicht verder aangevuld.
- Incidentele uitgaven die worden gedekt uit een reserve maken geen onderdeel uit van dit overzicht omdat deze geen effect hebben op het saldo.
- In het overzicht zijn werkelijke lasten en werkelijke baten opgenomen die een puur incidenteel karakter hebben.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de neutrale incidentele baten en lasten in de jaarrekening 2022. De uitgaven / inkomsten hebben derhalve geen invloed op het jaarrekeningsaldo omdat deze gedekt / ten gunste worden gebracht van een reserve.

Omschrijving	Lasten	Baten
Programma Bestuur en ondersteuning		
Toevoeging vrijval algemene weerstandsreserve aan reserve nog nader te bestemmen (9003)	2.147.199	
Vrijval algemene weerstandsreserve (9001)		2.147.199
Uitbreiding formatie griffie	27.109	
Uitbreiding formatie griffie t.l.v. reserve nog nader te bestemmen (9003)		27.109
Huuropbrengst tijdelijke verhuur de Misse 4		34.128
Vorming bestemmingsreserve vanuit opbrengst tijdelijke verhuur De Misse 4 (9526)	34.128	
Vorming bestemmingsreserve aanpassen werkruimten (9522)	100.000	
Vorming bestemmingsreserve aanpassen werkruimten t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		100.000
Overschot op opleidingsbudget		87.250
Toevoeging overschot opleidingsbudget aan egalisatiereserve opleidingskosten (9.504)	87.250	
Kosten project global goals	32.763	
Bestuursprogramma koppelen aan global goals t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		32.763
Experimenten nieuwe (digitale) vormen van inwonersparticipatie en participatief werken borgen	2.219	
Experimenten nieuwe (digitale) vormen van inwonersparticipatie en participatief werken borgen t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		2.219
Invoeringskosten E-Hrm systeem	48.105	
Invoeringskosten E-Hrm systeem t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		48.105
Competentieontwikkeling	150.000	
Competentieontwikkeling t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		150.000
Capaciteit systeembeheer	74.454	
Capaciteit systeembeheer t.l.v. reserve ICT in eigen beheer		74.454
Visie communicatie	35.489	
Visie communicatie t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		35.489
Startnotitie aanpak huisvesting	71.921	
Startnotitie aanpak huisvesting t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		71.921
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat		
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten Traverse Heeswijk-Dinther (9.525)	1.500.000	
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten Traverse Heeswijk-Dinther t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		1.500.000
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten Verduurzaming openbare verlichting (9.527)	62.200	
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten Verduurzaming openbare verlichting t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		62.200
Haalbaarheidsstudie 4de poot Retsel te Heeswijk-Dinther	39.615	
Haalbaarheidsstudie 4de poot Retsel t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		39.615
Begeleidingskosten aanbesteding rooien bomen/calamiteiten en boombeveiligheidscontrole	3.357	
Begeleidingskosten aanbesteding rooien bomen/calamiteiten en boombeveiligheidscontrole t.l.v. reserve nog nader te bestemmen t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		3.357
Dotatie aan voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken	31.750	
Dotatie aan voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		31.750
Programma Economie		
Winstneming o.b.v. POC-methode		28.000
Winstneming o.b.v. POC-methode t.g.v. reserve nog nader te bestemmen	28.000	

Omschrijving	Lasten	Baten
Overschot op beschikbaar budget a.g.v. afsluiting DVO Maashorst		27.983
Toevoeging overschot a.g.v. DVO Maashorst aan reserve nog nader te stemmen	27.983	
Visie recreatie en toerisme	1.500	
Visie recreatie en toerisme t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		1.500
Projectsubsidie publiekskoepel sterrenwacht Halley	35.000	
Projectsubsidie publiekskoepel sterrenwacht Halley t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		35.000
Externe inhuur transitie buitengebied	63.788	
Externe inhuur buitengebied t.l.v. van reserve nog nader te bestemmen		63.788
Unesco Geopark De Peelhorst	10.000	
Unesco Geopark De Peelhorst t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		10.000
Programma Onderwijs		
Overschot jaarrekening 2021 GR Regionaal Leerplichtbureau		2.694
Overschot jaarrekening 2021 GR Regionaal Leerplichtbureau t.g.v. reserve nog nader te bestemmen	2.694	
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten Nieuwbouw/renovatie basisschool Op Weg (9.528)	100.000	
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten Nieuwbouw/renovatie basisschool Op Weg t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		100.000
Nagekomen kosten 2021 onderwijsachterstandenbeleid	11.352	
Nagekomen kosten 2021 onderwijsachterstandenbeleid t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		11.352
Aanvalsplan laaggeletterdheid	55.500	
Aanvalsplan laaggeletterdheid t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		55.500
Kosten opschonen kadaster scholen	27	
Kosten opschonen kadaster scholen t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		27
Programma Sport, cultuur en recreatie		
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten toplaag KV Prinses Irene (9.521)	99.436	
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten KV Prinses Irene t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		99.436
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten toplaag KV Altior (9.520)	114.099	
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten KV Altior t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		114.099
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten akoestiek sporthal 't Vijfeiken (9.523)	36.793	
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten akoestiek sporthal 't Vijfeiken t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		36.793
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten kunstgrasveld VV HVCH (9.524)	357.500	
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten kunstgrasveld VV HVCH t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		357.500
Uitvoeringsprogramma Erfgoedvisie	45.249	
Uitvoeringsprogramma Erfgoedvisie t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		45.249
Projectbegeleiding de Wildhorst	120.000	
Projectbegeleiding de Wildhorst t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		120.000
Partnerselectie de Wildhorst	35.000	
Partnerselectie de Wildhorst t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		35.000
Kosten akoestiek sportzaal Lindershof	12.987	
Kosten akoestiek sportzaal Lindershof t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		12.987
Kosten combinatiefuncties	89.469	
Kosten combinatiefuncties t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		89.469
Culturele activiteiten basisscholen	25.000	
Culturele activiteiten basisscholen t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		25.000
Kerkenvisie	16.590	
Kerkenvisie t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		16.590
Stimuleringsregeling landschap 2021-2023	25.000	

Omschrijving	Lasten	Baten
Stimuleringsregeling landschap 2021-2023 t.l.v. reserve uitvoering reconstructie agrarische sector		25.000
Opstellen groenstructuurplan/lanenplan	10.145	
Opstellen groenstructuurplan/lanenplan t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		10.145
Programma Sociaal domein		
Toevoeging restant Tonk-gelden aan reserve Transities	167.000	
Restant Tonk-gelden t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		167.000
Overschot middelen sociaal domein		2.606.299
Toevoeging overschot middelen sociaal domein aan reserve Transities	2.606.299	
Overschot reserve Werkvoorzieningschap		98.923
Overschot reserve Werkvoorzieningschap t.g.v. reserve Transities	98.923	
Overschot beschermd wonen		316.708
Overschot beschermd wonen t.g.v. reserve Transities	316.708	
Vluchtelingenwerk, subsidie coördinator	17.750	
Vluchtelingenwerk, subsidie coördinatie t.l.v. reserve Transities		17.750
Inhuur Wmo-consulenten	88.803	
Inhuur Wmo-consulenten t.l.v. reserve Transities		88.803
Realisatie integrale toegang sociaal domein	4.191	
Realisatie integrale toegang sociaal domein t.l.v. reserve Transities		4.191
Verduurzaming maatschappelijke vastgoed	15.828	
Verduurzaming maatschappelijke vastgoed t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		15.828
Regeling stimulering burgerinitiatieven	13.698	
Regeling stimulering burgerinitiatieven t.l.v. reserve transities		13.698
Koplopersgroep onafhankelijke cliëntondersteuning	34.089	
Koplopersgroep onafhankelijke cliëntondersteuning t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		34.089
Tijdelijke inzet coördinator eenzaamheid	20.000	
Tijdelijke inzet coördinator eenzaamheid t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		20.000
Uitvoeringsplan aanpak eenzaamheid	25.000	
Uitvoeringsplan aanpak eenzaamheid t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		25.000
Extra tijdelijke capaciteit Basisteam jeugd en gezin a.g.v. corona	24.215	
Extra tijdelijke capaciteit Basisteam jeugd en gezin a.g.v. corona t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		24.215
Kosten voorzitter Maatwerk aanpak Bernheze	1.195	
Kosten voorzitter Maatwerk aanpak t.l.v. reserve Transities		1.195
Transformatie Jeugdzorg	64.979	
Transformatie Jeugdzorg t.l.v. reserve Transities		64.979
Mobiliteitscentrum Pim Werkt!!	75.545	
Mobiliteitscentrum Pim Werkt!! t.l.v. reserve transities		75.545
Vervanging DUO-fietsen	19.000	
Vervanging DUO-fietsen t.l.v. reserve Transities		19.000
Subsidie Stg. Rechtswinkel Bernheze	3.239	
Subsidie Stg. Rechtswinkel Bernheze t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		3.239
Eenmalige energietoeslag	436.906	
Eenmalige energietoeslag t.l.v. reserve Transities		436.906
Programma Volksgezondheid en milieu		
Duurzame energie-agenda – project energie-advisering bedrijven	9.000	
Duurzame energie-agenda – project energie-advisering bedrijven t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		9.000
Gezondheidsbeleid	9.188	
Gezondheidsbeleid t.l.v. reserve Transities		9.188
DU Klimaatmiddelen	57.862	
DU Klimaatmiddelen t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		57.862
Energievouchers minima	5.982	

Omschrijving	Lasten	Baten
Energievouchers minima t.l.v. reserve Transities		5.982
Aan de slag met energie	8.749	
Aan de slag met energie t.l.v. reserve nog nader bestemmen		8.749
Duurzame energieagenda	38.121	
Duurzame energieagenda t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		38.121
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
Storting 1%		68.512
Storting 1% t.b.v. reserve landschappelijke kwaliteitsverbetering (9.506)	68.512	
Winstneming a.g.v. afsluiten complexen		350.539
Winstneming a.g.v. afsluiten complexen t.g.v. reserve nog nader te bestemmen	350.539	
Winstneming o.b.v. POC-methode		1.119.000
Winstneming o.b.v. POC-methode t.g.v. reserve nog nader te bestemmen	1.119.000	
Verliesneming a.g.v. afsluiten complex	113.149	
Verliesneming a.g.v. afsluiten complex t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		113.149
Verliesneming a.g.v. POC-methode	140.000	
Verliesneming a.g.v. POC-methode t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		140.000
Proefproject Wet kwaliteitsborging	7.059	
Proefproject Wet kwaliteitsborging t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		7.059
Taskforce Ruimtelijke ordening	356.521	
Taskforce Ruimtelijke ordening t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		356.521
Implementatie omgevingswet	714.925	
Implementatie omgevingswet t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		714.925
Woonvisie	3.874	
Woonvisie t.l.v. reserve nog nader te bestemmen		3.874
Totaal	**12.806.520**	**12.806.520**
Saldo	**0**	

Indien de incidentele kosten een termijn bevatten van langer dan drie jaar maar waarvan de eindigheid onvoorwaardelijk vastligt dan ligt daar altijd een besluit van de raad aan ten grondslag.

Toelichting op tabel incidentele baten en lasten

De commissie BBV heeft per 30 augustus 2018 een vernieuwde notitie 'incidentele baten en lasten' vastgesteld. Volgens deze notitie betreffen Incidentele baten en lasten de posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidie als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben. Stellige uitspraak in deze notitie is dat voor de in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen posten een nadere toelichting is vereist. Deze toelichting is hieronder opgenomen.

Vrijval algemene weerstandsreserve

O.b.v. de inventarisatie van de risico's wordt de hoogte van de algemene weerstandsreserve bepaald. De ratio van het weerstandsvermogen is moet liggen tussen de 1,0 en 1,4. Ultimo 2022 bleek de norm van 1,4 te worden overschreden. Als gevolg hiervan heeft een verlaging van de algemene weerstandsreserve plaatsgevonden. Deze is gelijktijdig toegevoegd aan de reserve nog nader te bestemmen.

Uitbreiding formatie griffie

Op 27 januari 2022 besloot de gemeenteraad tot uitbreiding van de formatie van de griffie. Hiermee was in de begroting 2022 nog geen rekening gehouden. De kosten als gevolg van deze uitbreiding worden in 2022 ten laste gebracht van de reserve nog nader te bestemmen.

Huuropbrengst tijdelijke verhuur gemeentekantoor De Misse 4

De bovenste verdieping van de Misse 4 is tijdelijk verhuurd aan een externe partij. De huuropbrengsten storten we in een reserve ter dekking van o.a. de toekomstige (gedeeltelijke) afschrijvingslasten van de nog te realiseren verbouw.

Vorming bestemmingsreserve aanpassen werkruimten

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de geplande investering aanpassen werkruimten hebben we eenmalig een bestemmingsreserve gevormd ter grootte van € 100.000,- ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Overschot opleidingsbudget

In de begroting is een structureel opleidingsbudget beschikbaar. Door de raad is in het verleden besloten een overschot of tekort respectievelijk toe te voegen / te onttrekken aan de egalisatiereserve opleidingskosten.

Bestuursprogramma koppelen aan global goals

Bij het opstellen van het bestuursprogramma verschaffen we inzicht in de accenten die de nieuwe coalitie beleidsmatig en richtinggevend wil zetten voor de nieuwe bestuursperiode. In 2022 was een incidenteel budget beschikbaar om de global goals, die we al hanteren in de kadernota en begroting, in verband te brengen met de opgenomen onderwerpen en maatschappelijke effecten die we willen bereiken in deze bestuursperiode.

Experimenten nieuwe (digitale) vormen van inwonersparticipatie en participatief werken borgen

Om te komen tot een verdergaande vorm van participeren in onze reguliere werkzaamheden en projecten hebben we in 2022 eenmalig geïnvesteerd.

Invoeringskosten e-Hrm-systeem

Vanwege vacatures bij team Hrm is een externe projectleider aangetrokken voor de begeleiding van de invoering van het nieuwe e-Hrm systeem. Bij toekomstige vervangingen zullen de gemaakte kosten voor een projectleider niet meer van toepassing zijn.

Visie dienstverlening – ontwikkelingen competenties incl. omgevingswet

We sluiten aan bij de behoeften van de samenleving en we bewegen mee met deze samenleving. We maken contact en inwoners voelen zich serieus genomen. We zorgen ervoor dat onze bestuurders en medewerkers voldoende toegerust zijn om dit te kunnen doen. Onze visies op dienstverlening, communicatie en participatie zijn daarbij leidend. Deze ambities vroegen om een kwaliteitsimpuls voor onze organisatie en daar willen we dan ook in investeren. Het vraagt veel van de organisatie: o.a. het eenmalig updaten van competenties. Deze kosten worden gedekt uit de reserve nog nader te bestemmen.

Capaciteit systeembeheer

In 2022 heeft tijdelijk externe inhuur plaatsgevonden voor verdwijnende (technische) taken binnen ICT. Deze dekken we uit de reserve ICT in eigen beheer.

Visie communicatie

Vernieuwing van het communicatiebeleid is nodig om inwoners op een passende manier te informeren en het gesprek met de omgeving te kunnen voeren. In de communicatievisie 2021-2023 staat beschreven hoe we dit kunnen doen. In 2022 werd gewerkt aan de voorgenomen acties uit de communicatievisie. Vanwege vacatures heeft tijdelijke externe inhuur plaatsgevonden.

Startnotitie aanpak huisvesting

Voor de verbouwing van het gemeentekantoor, bibliotheek en de sociaal cultureel centrum de Pas hebben we een verkennend onderzoek uitgevoerd door een externe projectleider. De kosten hiervan hebben we ten laste gebracht van de reserve nog nader te bestemmen.

Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten – Traverse Heeswijk-Dinther

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de geplande investering Traverse Heeswijk-Dinther vormen we eenmalig een bestemmingsreserve ter grootte van € 1.500.000,- ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten – Vervanging en verduurzaming openbare verlichting

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de geplande investering Vervanging en verduurzaming openbare verlichting vormen we eenmalig een bestemmingsreserve ter grootte van € 62.200,- ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Haalbaarheidsstudie 4de poot Retsel te Heeswijk-Dinther

Het onderzoek is gericht op het mogelijk uitbreiden van de rotonde bij Retsel met een 4de poot ter ontsluiting. Dit onderzoek heeft nog niet geleid tot een concreet voorstel.

Begeleidingskosten aanbesteding rooien/calamiteiten boombeveiligheidscontrole

Voor het houden van aanbestedingen op een professionele manier hebben we externe expertise aangetrokken. Deze hebben we ten laste gebracht van de reserve nog nader te bestemmen.

Dotatie voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken

Bij de actualisatie van het groot onderhoudsplan civiele kunstwerken is gebleken dat een eenmalige extra toevoeging aan de voorziening noodzakelijk was om de voorziening op niveau te brengen. Deze extra dotatie hebben we ten laste gebracht van de reserve nog nader te bestemmen.

Winstneming o.b.v. POC-methode

Dit betreft de tussentijdse winstneming voor bedrijventerreinen. Winsten en verliezen zijn eenmalig van aard.

Overschot beschikbaar budget a.g.v. afsluiting DVO Maashorst

In 2022 is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten inzake De Maashorst. Dit leidt tot een voordeel op de begroting. Het voordeel hebben we toegevoegd aan de reserve nog nader te bestemmen.

Visie recreatie en toerisme

In 2018 is de Visie recreatie en toerisme Bernheze 2018-2022 vastgesteld. Het uitvoeringsbudget is gefaseerd beschikbaar gesteld over de periode 2017-2019. De besteding loopt echter over de periode 2018-2022.

Projectsubsidie publiekskoepel sterrenwacht Halley

In 2022 hadden we een eenmalige projectsubsidie van € 35.000,- gereserveerd voor co-financiering van de vervanging van publiekskoepel sterrenwacht Halley. Het gebouw is eigendom van de Stichting Sterrenwacht Halley. De incidentele projectsubsidie dekken we uit de reserve nog nader te bestemmen.

Externe inhuur transitie buitengebied

Het begeleiden van initiatieven van stoppers willen we op tijdelijke basis doen. Om een zo concreet mogelijk inzicht te hebben in de verschillende initiatieven en vraagstukken van agrariërs

denken we dat we beter kunnen inspelen op de transitie landbouw en de ontwikkeling van het buitengebied. We hebben hiervoor t/m 2022 een incidenteel budget opgenomen.

Unesco Geopark De Peelhorst

Dit betreft een incidenteel project om de Peelrandbreuk op de kaart te zetten. Het project is afgerond op 31 december 2022. De incidentele dekken we uit de reserve nog nader te bestemmen.

Overschot jaarrekening 2021 GR Regionaal leerplichtbureau

De jaarrekening 2021 van het Regionaal leerplichtbureau liet een overschot zien. Dit is terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Het overschot is toegevoegd aan de reserve nog nader te bestemmen.

Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten nieuwbouw/renovatie basisschool Op Weg

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de geplande investering nieuwbouw/renovatie basisschool Op Weg vormen we eenmalig een bestemmingsreserve ter grootte van € 100.000,- ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Nagekomen kosten 2021 onderwijsachterstandenbeleid

In het boekjaar 2022 zijn nog nagekomen kosten uit 2021 betaald. Deze kosten zijn gedekt uit het overhevelingsbudget ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Aanvalsplan Laaggeletterdheid

Het uitvoeringsplan Laaggeletterdheid kent een looptijd van twee jaar (2021-2022).

Kosten opschonen kadaster scholen

Bij raadsbesluit op 20 mei 2021 inzake het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Bernheze 2021-2025 is een budget beschikbaar gesteld voor het project ‘Opschonen gegevens kadaster in verband met perceelgrenzen en (juridisch) eigendom schoolgebouwen’. Dit project wordt in 2022 uitgevoerd.

Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten – Vervanging toplaag kunstgras KV Prinses Irene

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de geplande investering vervanging toplaag kunstgras KV Prinses Irene vormen we eenmalig een bestemmingsreserve ter grootte van € 99.436,- ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten – Vervanging toplaag kunstgras KV Altior

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de geplande investeringen vervanging toplaag kunstgras KV Altior vormen we eenmalig een bestemmingsreserve ter grootte van € 114.099,- ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten – Verbetering akoestiek sporthal ‘t Vijfeiken

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de geplande investering Verbetering akoestiek sporthal ‘t Vijfeiken vormen we eenmalig een bestemmingsreserve ter grootte van € 36.793,- ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten – Vervanging toplagen kunstgras VV HVCH

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de geplande investeringen vervanging toplaag kunstgras VV HVCH vormen we eenmalig een bestemmingsreserve ter grootte van € 357.500,- ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Uitvoeringsprogramma Erfgoedvisie

De vastgestelde erfgoedvisie 2020 is de basis voor uitvoering van een aantal incidentele projecten. In het uitvoeringsprogramma worden de geformuleerde beleidsspeerpunten nader uitgewerkt. Het programma eindigt in 2025.

Projectbegeleiding De Wildhorst

Dit betreft incidentele inhuur voor projectbegeleiding met een looptijd tot maximaal 2022. De kosten worden gedekt uit de reserve nog nader te bestemmen. De periode daarna zal de financiering van de kosten worden opgenomen in een ontwikkelmodel met bijbehorende exploitatie van kosten en baten.

Partnerselectie de Wildhorst

De mogelijke verdere ontwikkeling van de Wildhorst is mede afhankelijk van potentieel geïnteresseerden. De selectie is gericht op een partij die dit verder wil gaan oppakken.

Verbeteren akoestiek sportzaal Lindershof – Heesch

We investeren in de verbetering van de akoestiek van de sportzaal zodat deze weer voldoet aan de huidige normen en richtlijnen. Het betreft een investering met meerjarig nut waar normaliter op wordt afgeschreven. Volgens de Financiële verordening worden investeringen met een volume

lager dan € 25.000,- in 1 jaar afgeschreven. Dit betreft dus een eenmalige afschrijvingslast. Op basis van het uitgangspunt ‘brutering van investeringen’ brengen we deze afschrijvingslast ten laste van de reserve nog nader te bestemmen

Combinatiefuncties

We nemen als gemeente deel aan de rijksregeling ‘Combinatiefuncties’. Het overschot ultimo 2021 op de bijdrage die we via de algemene uitkering hebben ontvangen hebben we gereserveerd en overgeheveld naar 2022 ter besteding in 2022.

Culturele activiteiten basisscholen

Dit betreft een eenmalige subsidie voor het project Verbinding culturele activiteiten basisscholen.

Kerkenvisie

We hebben in 2020 een eenmalig budget ontvangen via het gemeentefonds voor het project. Het saldo ultimo 2021 hebben we overgeheveld naar 2022. Dit betekent in 2022 een dekking uit de reserve.

Stimuleringsregeling landschap 2021-2023

De Stimuleringsregeling Landschap is een regeling die vier jaar loopt en waarover betalingsafspraken zijn gemaakt met de provincie.

Opstellen groenstructuurplan/lanenplan

Het Groenstructuurplan wordt in 2022 opgesteld en in 2023 vastgesteld

Tonk-gelden

In 2021 hebben we het overschot van de ontvangen Tonk-gelden toegevoegd aan de reserve nog nader te bestemmen. In de jaarrekening 2022 wordt het overschot alsnog toegevoegd aan de reserve Transities ten laste van de reserve nog nader te bestemmen.

Overschot middelen sociaal domein

De raad heeft besloten tot en met het boekjaar 2022 het overschot van de ontvangen middelen sociaal domein toe te voegen aan de reserve Transities.

Overschot egalisatiereserve Werkvoorzieningschap

De ontvangen klassieke middelen Wsw worden volgens regionale afspraak volledig doorbetaald aan het Werkvoorzieningschap. Het Werkvoorzieningschap voegt het jaarlijks overschot toe aan een egalisatiereserve. Deze reserve wordt door het Werkvoorzieningschap beheerd. Wanneer

deze reserve het afgesproken plafond overschrijdt wordt het overschot teruggestort naar de deelnemende gemeenten o.b.v. een afgesproken verdeelsleutel.

Overschot Beschermd wonen

Via de centrumgemeente Oss hebben de regiogemeenten een terugbetaling ontvangen vanuit de gevormde reserve Beschermd wonen. Deze reserve is door de gemeente Oss opgebouwd uit overschotten uit het verleden op de ontvangen middelen beschermd wonen. Deze voegen we toe aan de reserve Transities.

Vluchtelingenwerk, subsidie coördinator

Stg Vluchtelingenwerk heeft in 2022 een eenmalige extra subsidie ontvangen voor de tijdelijke uitbreiding van uren gedurende 1 jaar.

Inhuur Wmo-consulenten

Voor het oplossen van achterstanden van de afhandeling van Wmo-aanvragen hebben we tijdelijke extra Wmo-consulenten gedurende 2022 ingezet.

Realisatie integrale toegang sociaal domein

Voor de ontwikkeling van de integrale toegang is een incidenteel ontwikkelbudget ter beschikking gesteld. Dit ontwikkeling is eind 2022 afgerond.

Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed is een incidenteel budget beschikbaar voor onderzoek.

Regeling stimulering burgerinitiatieven

Voor de stimulering burgerinitiatieven is door het college een tijdelijke regeling vastgesteld. Deze regeling is beëindigd ultimo 2021. In 2022 zijn hieruit nog een tweetal betalingen gedaan met instemming van de raad door overheveling van het budget.

Koplopersgroep onafhankelijke cliëntondersteuning

Het koploperproject Onafhankelijke cliëntondersteuning heeft een looptijd van vier jaar. Twee jaar ontwikkeling en voorbereiding (2020 en 2021) en twee jaar uitvoering in een pilot (2022 en 2023.

Tijdelijke inzet coördinator eenzaamheid

Ten laste van de incidentele coronamiddelen besloten we op 18 mei 2021 tot het project aanpak eenzaamheid voor de periode oktober 2021 t/m oktober 2023. Hier hebben we invulling aan gegeven door aanstelling van een tijdelijke coördinatiefunctie bij ONS welzijn voor deze periode.

Uitvoeringsplan aanpak eenzaamheid

O.b.v. het vastgestelde uitvoeringsplan Aanpak eenzaamheid hebben we samen met onze professionele en vrijwilligersorganisaties concrete voorstellen geformuleerd om eenzaamheid terug te dringen in Bernheze. Deze uitvoeringskosten worden bestemd voor deskundigheidsbevordering, communicatie en eventueel aanvullende aanbod van activiteiten. Dit betreft een incidenteel project.

Extra tijdelijke capaciteit Basisteam jeugd en gezin a.g.v. corona

Om de werkdruk van de jeugdprofessionals te verlagen hebben we voor de periode september 2021 tot en met maart 2022 een tijdelijke functionaris voor jeugdteam aangesteld bij Ons Welzijn.

Voorzitter Maatwerk aanpak Bernheze

We hebben een eenmalig budget beschikbaar voor de uitvoering van de regeling Maatwerk aanpak Bernheze.

Transformatie jeugdzorg

Om de volgende fase van de transformatieopgaven van de jeugdzorg mogelijk te maken is een incidenteel budget beschikbaar gesteld aan de centrumgemeente. Na afronding van het project wordt het eventuele overschot op deze incidentele middelen terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.

Mobiliteitscentrum Pim Werkt!!

In mei 2021 hebben we besloten partner te worden van het mobiliteitscentrum PIM Werkt!! voor een pilot van twee jaar. Door deelname aan het mobiliteitscentrum hebben we slagkracht om in te spelen op de gevolgen van de coronacrisis op de economie. Met dit mobiliteitscentrum kunnen we zelfstandige ondernemers beter ondersteuning bij heroriëntatie op de arbeidsmarkt.

Vervanging Duo-fietsen

Voor de vervanging van de duo-fietsen hebben we een incidentele subsidie beschikbaar gesteld voor aanschaf van duo-fietsen.

Subsidie Stg. Rechtswinkel Bernheze

Aan Stg Rechtswinkel Bernheze is een subsidie voor een periode van 2 jaar toegekend.

Eenmalige energietoeslag

Eind 2021 besloot het kabinet een eenmalige energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen mogelijk te maken waarbij de inkomensnorm van 120% wordt gehanteerd. Gemeente Bernheze besloot de inkomensnorm te verhogen naar 130%. De extra kosten die dit met zich meebrengt dekken we uit de reserve Transities.

Duurzame energie-agenda – project advisering bij bedrijven

Dit budget is beschikbaar gesteld om ondernemers te stimuleren/ondersteunen meer energie te besparen. Dit betreft een project met een onvoorwaardelijk einde.

Gezondheidsbeleid

We hebben voor een periode 2 jaar (2022 en 2023) extra capaciteit ingehuurd voor het opstellen van een nieuw lokaal gezondheidsbeleid en het koppelen van dit beleid met de omgevingsvisie en omgevingsplan. De kosten van de tijdelijke inhuur brengen we ten laste van de reserve Transities.

DU klimaatmiddelen

Het budget klimaatmiddelen betreft incidenteel beschikbaar gestelde rijksmiddelen voor het opstellen en de uitvoering van de Transitievisie Warmte (TVW). In 2021 is onze TVW vastgesteld en de komende jaren gaan we in vervolg op de TVW aan de slag met Wijkuitvoeringsplannen. In 2022 beginnen we in twee startwijken

Energievouchers minima

Voor de aanpak van energie-armoede is een eenmalig beschikbaar gesteld voor de uitreiking van energievouchers. Het project is inmiddels afgesloten.

Aan de slag met energie

Dit incidentele budget is beschikbaar gesteld om huishoudens met (mogelijke) energiearmoede te stimuleren/ondersteunen meer energie te besparen.

Duurzame energieagenda

In de duurzame energieagenda 2021-2025 zijn incidentele activiteiten opgenomen waarmee we invulling geven aan onze doelstellingen en ambitie op het gebied van duurzaamheid. Afronding van dit programma voorzien we in 2025.

Storting in reserve kwaliteitsverbetering buitengebied.

O.b.v. provinciale afspraken moeten we gelden reserveren voor kwaliteitsverbetering buitengebied. Dit geldt voor plannen die buiten de kernen worden gerealiseerd.

Winstneming a.g.v. afsluiten complexen

Dit betreft de winstneming voor bouwgrondexploitaties. Winsten en verliezen zijn eenmalig van aard.

Winstneming o.b.v. POC-methode

Dit betreft de tussentijdse winstneming voor bouwgrondexploitaties. Winsten en verliezen zijn eenmalig van aard.

Verliesneming a.g.v. afsluiten complexen

Dit betreft de verliesneming voor bouwgrondexploitaties. Winsten en verliezen zijn eenmalig van aard.

Proefproject Wet kwaliteitsborging (Wkb)

In het kader van de Wet Kwaliteitsborging zijn er in Bernheze diverse proefprojecten gestart. Het incidenteel budget is beschikbaar gesteld vanwege de bouw van een appartementencomplex in Heeswijk-Dinther. Hiervoor heeft de gemeente een kwaliteitsborger ingehuurd voor toezicht. Het appartementencomplex is in de loop van 2022 opgeleverd.

Taskforce ruimtelijke ordening

Door de raad is een incidenteel budget beschikbaar gesteld om een Impuls te geven aan ruimtelijke plannen

Implementatie omgevingswet

Om klaar te zijn voor invoering van de omgevingswet per 1 januari 2023 investeren we in de wettelijke instrumenten (omgevingsvisie, -plan en -programma's). Het doel is om deze dan vastgesteld en in werking te hebben.

Woonvisie

Door de gemeenteraad is een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het onderzoeken en ontwikkelen van instrumenten ten behoeve van de woonvisie.

In de volgende tabel geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten die we corrigeren om meer inzicht te geven in het reguliere rekeningresultaat uit normale bedrijfsvoering.

Omschrijving	Lasten	Baten
Vrijval voorziening pensioenen wethouders		483.336
Vennootschapsbelasting	339.186	
Lagere kosten lokaal onderwijsbeleid		142.643
Afrekening 2021 ODBN		64.300

Omschrijving	Lasten	Baten
Stg Maashorst in uitvoering, uitbetaling liquidatiesaldo		169.349
Stg Ark, restitutie restantbudget realisatie Maashorst		199.750
Lagere kosten leerlingenvervoer		76.419
Opvang vluchtelingen Oekraïne		931.506
Totaal	**339.186**	**2.067.303**
Saldo	**1.728.117**	

Toelichting:

Vrijval voorziening pensioenen wethouders

De pensioenregeling voor de politieke ambtsdragers is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Gemeenten en provincies zijn op grond van artikel 44 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht een APPA-voorziening op te nemen. Als gevolg van de bijstelling van de rekenrente naar boven (2021: 0,528%; 2022: 2,472%) is er geen sprake van een dotatie maar een onttrekking aan de voorziening. Dit leidt tot een incidenteel voordeel in de exploitatie.

Vennootschapsbelasting

De afgedragen vennootschapsbelasting zijn het gevolg van de winsten grondexploitatie. We merken deze kan ook aan als incidentele last.

Lagere kosten lokaal onderwijsbeleid

Voor lokaal onderwijsbeleid is naast een jaarlijkse specifieke uitkering een structureel budget beschikbaar. Het budget is in 2022 niet volledig besteed.

Afrekening 2021 ODBN

De jaarrekening 2021 van de ODBN heeft een terugbetaling tot gevolg. Dit betreft een incidenteel voordeel.

Stg. Maashorst in uitvoering, uitbetaling liquidatiesaldo

De Stichting Maashorst in Uitvoering heeft de afgelopen jaren de gebiedsontwikkeling van natuurgebied De Maashorst gecoördineerd en projecten uitgevoerd. Hiervoor ontvingen zij jaarlijks een uitvoeringsbudget van m.n. de Maashorstgemeenten. Op 7 september 2022 is de Stichting Maashorst in Uitvoering beëindigd. In het Bestuurlijk Regieteam De Maashorst (BRT) van 4 juli 2022 is de Liquidatierekening van de stichting behandeld en de verdeling van het batig saldo vastgesteld. De gemeente Bernheze heeft op basis daarvan € 169.349,- terugbetaald gekregen.

Stg. Ark, restitutie restantbudget realisatie Maashorst

In 2013 heeft Ark Natuurontwikkeling subsidie gekregen voor de verwerving en inrichting tot natuur van landbouwgronden in De Maashorst. De provincie, gemeenten, Waterschap Aa en Maas en Staatbosbeheer droegen daar financieel aan bij. Bernheze heeft een subsidie van € 325.000,- beschikbaar gesteld op basis van ‘no cure no pay’. Dat betekent dat wanneer de beoogde resultaten niet worden behaald, Ark het restantbudget terugbetaalt aan de financiers. Ark heeft ongeveer 1/3 van de resultaten behaald wat resulteert in een terugbetaling van € 199.759,-.

Lagere kosten leerlingenvervoer

De begroting is tot gekomen o.b.v. historische kosten met een algemene indexering. O.b.v. de facturen zijn de werkelijke kosten 2022 lager dan ingeschat. Als gevolg van de aanbesteding zijn de tarieven verhoogd. We kenmerken deze onderschrijding dan ook als incidenteel.

Opvang vluchtelingen Oekraïne

Voor de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen we een normbedrag per beschikbaar bed in een opvanglocatie. Daarnaast ontvangen we een volledige vergoeding voor de verbouwing van de locatie in Nistelrode om deze geschikt te maken voor de opvang. De ontvangen rijksvergoeding is hoger dan de werkelijke locatiekosten.

Overzicht mutaties in reserves met een structureel karakter 2022 (art. 19 lid d)

Naast bovenstaande mutaties in reserves met een incidenteel karakter zijn er o.a. ook bestemmingsreserves waarvan jaarlijks een bepaald bedrag ten gunste van de exploitatie komt ter (gedeeltelijke) dekking van de (afschrijvings-)lasten van investeringen met een economisch nut. In alle gevallen gaat het over een tijdvak van meer dan drie jaar. De looptijd van de reserves zijn gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investering. De aanwending van deze reserves zijn afgedekt met een raadsbesluit. In het raadsbesluit is aangeven welke lasten gedekt worden, hoe het jaarbedrag is berekend en het aantal jaren van de inzet van de middelen. Bij het inzetten van deze reserves kan dus worden gesproken van structurele dekkingsmiddelen.

Wij constateren dat voor deze reserves de onttrekkingen eindig zijn. De consequenties hiervan zullen wij in de desbetreffende jaarschijf betrekken bij het integraal sluitend maken van het meerjarenperspectief. Dit betekent dat een afweging wordt gemaakt tussen inkomstenverhoging en uitgavenverlaging.

In het volgende overzicht zijn de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves weergegeven.

Omschrijving	Lasten	Baten
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een economisch nut		
Reserve aanpassing huisvesting – dekking afschrijvingslasten		8.471
Reserve uitbreiding/vernieuwing sporthal de Hoef – gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten		22.523
Reserve accommodatie Prinses Irene – Dekking vergoeding aflossing		3.750
Reserve kapitaallasten de Kanz – (gedeeltelijke) dekking afschrijvingslasten brede school De Kanz		5.174
Reserve ondergrondse afvalberging – dekking afschrijvingslasten		9.806
Saldo exploitatieresultaat riolering t.g.v… reserve egalisatie riool	128.219	
Saldo lasten en baten afval t.l.v. egalisatiereserve afvalstoffenheffing		157.701
Reserve bouw gemeentewerf – gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten (IVP 2022)		32.190
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een maatschappelijk nut		
Reserve kapitaallasten aanpassingen en VRI Cereslaan		9.436
Mutatie in reserves – overige dotaties en onttrekkingen met een structureel karakter		
Reserve exploitatie 2020-2023		400.000
Lasten ten laste van reserve maatschappelijk ondersteuningsfonds (verantwoord op taakveld 6.3) (uitgaven hebben een eindig karakter tot moment dat reserve is uitgeput – inschatting bij gelijkblijvende uitgaven 2024)	4.447	4.447
Aflossing geldlening de Stuik (verantwoord op taakveld 6.1)	5.780	
Reserve Hypothecaire geldlening de Stuik		5.780
Toevoeging onderuitputting afschrijving investeringsplannen	55.218	
Reserve personele aangelegenheden (jaarlijkse toevoeging)	122.432	
Totaal	**316.096**	**659.278**

SiSa

De term SiSa staat voor “single information, single audit”.

Het uitgangspunt is dat de gemeentelijke jaarrekening de basis vormt waarbij per specifieke uitkering geen afzonderlijke verantwoording en accountantscontrole meer plaats hoeft te vinden.

Voor de gemeente Bernheze zijn over 2022 de navolgende specifieke uitkeringen van toepassing:

De opsomming van de specifieke uitkeringen voor de gemeente Bernheze wordt na ontvangst toegevoegd

De SiSa-bijlage betreft een excelmodel waarin de cellen zijn beveiligd en die dus niet aanpasbaar zijn.

Sisa bijlages worden na ontvangst en vaststelling hier toegevoegd.

Ensia verklaring (informatieveiligheid)

Voor het jaar 2022 moet, conform ENSIA, de informatiebeveiliging met betrekking tot DigiD en Suwinet zijn aangetoond per 31 december 2022. In het bijzonder moeten wij opzet en bestaan van de beheersingsmaatregelen aantonen. Deze moeten voldoen aan de geselecteerde normen inzake DigiD (Norm ICT-beveiliging assessments DigiD versie 3.0) en Suwinet (Suwinet Verantwoordingsrichtlijn Informatiebeveiliging GeVS 2020 versie 1.0). De normen staan op het openbare deel van de websites van het ministerie van BZK en het BKWI. Bij afwijking van de norm moeten wij de benodigde maatregelen vertalen naar een verbeterplan.

Op 22 februari 2023 heeft het college de collegeverklaring ENSIA vastgesteld. Daarin verklaren wij dat de gemeente Bernheze op 31 december 2022 voldoet aan de geselecteerde normen voor DigiD en Suwinet.

Een onafhankelijk IT auditor heeft bevestigd (assurance gegeven op) dat onze verklaring juist is.

Privacy verklaring

In het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) verantwoorden wij ons elk jaar over de wijze waarop wij uitvoering geven aan de omgang met persoonsgegevens. Voor deze verantwoording maken we gebruik van het opgestelde FG-jaarverslag, dat door onze onafhankelijke Functionaris Gegevensbescherming (FG) is opgeleverd.

Beoordeling/Aanbeveling:

In het FG-jaarverslag 2022 constateert de Functionaris Gegevensbescherming (FG) dat de gemeente Bernheze handelt conform de AVG en dat op alle aandachtspunten uit de 2021-rapportage tastbare resultaten zijn geboekt.

In 2023 dienen sommige van de opgestelde stukken nog te worden vastgesteld en kan een procesplan voor beheersmaatregelen worden opgepakt.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van BDO Audit & Assurance B.V. wordt na ontvangst hier toegevoegd.

Raadsbesluit

Het getekende raadsbesluit wordt na afloop van de raadsvergadering van 6 juli 2023 toegevoegd aan deze jaarstukken.